



2017/5

ყველაზე უფრო ლიტერატურული –
საზოგადოებრივი ჟურნალი

მთავარი რედაქტორი
ამირან გომართელი

მთ. რედაქტორის მოადგილეები
ბლათერ არაბული
სოსო გოლიაძე

რედაქტორთა ჯგუფი
ანდრო ბუაჩიძე
თამარ გელიტაშვილი
ელზა მეტრეველი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
და დიზაინი
ქეთევან მერკვილაძე
თამარ გელიტაშვილი

გარეკანის პირველ გვერდზე –
„ქალწული მარტორქით“ – **დომენიკო**
ძამპიერის ფრესკის დეტალი – რომი,
პალაცო ფორნეზე
გარეკანის მეოთხე გვერდზე –
ვუდი ალენი

ჟურნალი გამოდის
თბილისის მუნიციპალიტეტის
ფინანსური მსახურით

მისამართი: თბილისი, ხიდის ქ. №1
ტელ.: 2-98-36-43
ciskari1852@gmail.com
<https://www.facebook.com/ciskari1852>



სარჩევი

პრიტიკა, ესეისტიკა ამირან გომართელი „მერანის“ ქარაგმა	3	აფხაზი პოეტი „ცისხარში“ ნიკა ბაძალუა საკუთარი ლექსები; ლექსების აფხაზური თარგმანი	76
მაკა ჯოხაძე „ახალი ტალღა“ თანამედროვე ქართულ პოეზიაში	10	წერილები ნუგზარ ზაზანაშვილი ანა ახმატოვა – მესამე გზა (წიგნიდან „რუსოფობია, ანუ პოეტური იმპერიალიზმი...“)	79
პოეზია ღაბიუბი მელანო ზუკაკიშვილი ლექსები	25	ახალი თარგმანები ვუდი ალენი ორი მოთხრობა თარგმნა ირმა ტაველიძემ	85
პროზა გია აბაზაძე Yesterday მოთხრობა	32	შოტლანდიელი, ინგლისელი და ამერიკელი პოეტები თარგმნა ალექსანდრე ელერდაშვილმა	96
ირმა კეკელიძე უარადა, სიუარადა მოთხრობა აფხაზეთის თემზე (ნამდვილი ამბავი)	38	ნატალია ტროჰიმი თარგმნა მარიამ ნიკლაურმა	100
პოეზია ლალი გულისაშვილი ლექსები	43	საუბრები ზიქა ყაჯაბაძე კატო ჯავახიშვილი „საქართველოში უკვე ძალიან გვიანია, არა?“ (საუბარი ირმა შიოლაშვილთან)	104
პროზა ვანო ჩხიკვაძე მოთხრობები წიგნიდან „ქიზიყური ბელკანტო“	46	არბრევიუ ალინა ქადაგიშვილი სიყვარულით შექმნილი (თამარ ლომიძის პერსონალური გამოფენა)	110

ამირან გომართელი



„მერანის“ ჭარაბმა

საკუთარი შედეგისათვის ნიკოლოზ ბარათაშვილს „მერანი“ არ უწოდებია. ავტოგრაფულ ხელნაწერებში იგი ძირითადად უსათაურობდა და იწყებდა სტრიქონით: „მირბის, მიმაფრენს...“ ერთადერთ შემთხვევაში, რომელიც „მერანის“ დაწერის წლით (1842) თარიღდება, პოეტს ლექსისთვის „თავგანწირული მხედარი“ უწოდებია.

როცა მე-19 საუკუნის 60-იანი წლებიდან ჟურნალმა „ცისკარმა“ მკითხველი საზოგადოებისათვის ხელახლა აღმოჩენილი პოეტის ლექსების პუბლიკაცია დაიწყო, „მერანი“ და ზოგიერთი სხვა უსათაურო ლექსი დაასათაურეს. ეს ფაქტი „ცისკრის“ რედაქტორს, ივანე კერესელიძეს მიეწერება. 1860 წლის „ცისკრის“ მე-6 ნომერში პირველად ჩნდება სათაური „ჩემს მერანს“.

1863 წელს დავით ჩუბინაშვილმა პეტერბურგში გამოცემული „ქართული ქრესტომათიის“ მე-2 ნიგნში ლექსს „მერანი“ უწოდა და დღემდე ყველა ასე იხსენიებს ქართული ლირიკული პოეზიის მშვენიერებას („მერანის“ დასათაურების შესახებ იხ. სიმონ სხირტლაძე, „ვინ შეუჩრია ბარათაშვილის უკვდავ ლექსს სათაური?“).

ბარათაშვილის პოეზიის ყოველმა მკითხველმა იცის, რომ „მერანის“ დაწერის საბაბი პოეტთან თანშეზრდი-

ლი მეგობრისა და ბიძის, ილიკო ორბელიანის დატყვევება გამხდარა შამილის მიერ. სამი დღე ძალზე შეწუხებული და გაბრუებული ვიყავი და, როცა ეს ლექსი დავწერე, თითქოს ამან რაღაც შვევა მომცაო, – აუწყებს ბარათაშვილი ბიძას, გრიგოლ ორბელიანს, თუმცა იმასაც დასძენს, როცა ახლობელთა წრეში ლექსი წავიკითხე, ქალებმა იმდენი იტირეს, თითქოს ამას ილიკო ამბობს და არა მეო. ასე რომ, ლექსის ღრმააზროვანი შინაარსი არ ამოიწურება ოდენ ილიკო ორბელიანის თავსდატეხილი უბედურებით. ბარათაშვილის პოეზია ხომ, უპირველესად, „მერანით“ ეხმიანება ილიასეულ განსაზღვრებას პოეტის საკაცობრიო საფიქრალსა და სატკივარზე, მაგრამ აქვე ჩნდება კითხვა: როდესაც ლექსს „მერანს“ ვარქმევთ, ხომ არ ვავიწროებთ მის შინაარსს? მართალია, ბარათაშვილის პოეტურ შედეგში მერანისადმი მიმართვა არაერთგზისაა გაცხადებული, მაგრამ ლექსის ლირიკული გმირი ხომ თავგანწირული მხედარია და არა მისი ტაიჭი! ეს უხერხულობა ნუთუ ვერც ივანე კერესელიძემ იგრძნო და ვერც დავით ჩუბინაშვილმა?! ან ეგებ სრულიად სხვა პაროლის, სხვა ქარაგმის შემცველია მერანი?! მაგრამ, ვიდრე აღნიშნულ საკითხზე ვიმსჯელებდეთ, იმის გააზრება

გვამრთებს, თუ როდენ ღრმად რელიგიური პოეტია ნიკოლოზ ბარათაშვილი. როგორც მისი ბიოგრაფები აღნიშნავენ, საღმრთო წერილისადმი ინტერესი ჯერ კიდევ მცირეწლოვანს დედამ, ეფემია ორბელიანმა გაუღვივა. ეს ინტერესი კიდევ უფრო გაულრმავდა კალოუზნის სკოლასა და თბილისის კეთილშობილთა სასწავლებელში (რომელიც შემდგომ გიმნაზიად გადაკეთდა), სადაც ღვთისმეტყველებას საფუძვლიანად ასწავლიდნენ.

ილია ჭავჭავაძემ ზუსტად ამოიცნო ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემოქმედების უმთავრესი ძარღვი: „ესეც უგალობდა სიყვარულს და ტრფიალებას, როგორც ალექსანდრე ჭავჭავაძე და გრიგოლ ორბელიანი, ხოლო იმ განსხვავებით, რომ იგი უფრო სულის მშვენიერებას ჰხდოდა ტრფიალების საგნად, ვიდრე ხორცისას და ამიტომაც ამბობს იგი: თვით უკვდავება მშვენიერსა სულში მდგომარებს“ (ილია ჭავჭავაძე, წერილები ქართულ ლიტერატურაზე, თავი IV).

ბარათაშვილის გულისთქმა, მისივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, გამუდმებით ცის „იქითა ეძიებს სადგურს, ზენაარს სამყოფს; რომ დაშთოს აქ ამაოება“; პოეტის თვალნიც ზეცად მიისწრაფვიან. ამქვეყნიური მშვენიერებაც იმიტომაა „ნათელი, ზეცით მოსული“, რომ „უხრწნელის“, მარადიულის, ღვთაებრივი ჰარმონიის გამოკრთომაა. პოეტი გამუდმებით ღვთაებრივი ტაძრის მაძიებელია, სადაც დავითის ქნარი იკვრის და უზენაესის წინაშე არცთუ იშვიათად ლოცვად არის მუხლმოყრილი („ჩემი ლოცვა“). ჟამიდან ჟამზე, მართალია, ახელებს მიწიერი სილამაზე – ეკატერინეს საყურის ხილვა ანდა თავად კატინა, ფორტეპიანოზედ მომღერალი, მაგრამ ამგვარი ტრფობა მაინც იშვიათია. ნიკოლოზ ბარათაშვილი, უპირატესად, როგორც ილიამ შენიშნა, ღვთაებრივი ტრფიალებითაა გამსჭვალული, ამიტომაც პასუხობს ბანოვანს თამამი პირდაპირობით: „რად

ჰყვედრი კაცსა, ბანოვანო, პირუმტკიცობას?“ პოეტს მასზე დიდი მიჯნური ჰყავს – ღვთაებრივი მიჯნურობითაა გახლებული და ნიკოლოზ ბარათაშვილთან, სადაც ზოგჯერ ჩვეულებრივ სატრფიალო ლირიკას ხედავენ, როგორც ითქვა, ხშირად „საზეო“, საღვთო ტრფიალება მოიაზრება. ლაჟვარდში იგი მხოლოდ ღვთაებრივს ჭვრეტს („მაგრამ რა თვალნი ლაჟვარდს გიხილვენ, მყის ფიქრნი შენდა მოისწრაფვიან“), რადგან იქ უხრწნელი, ღვთისმშობლისეული მშვენიერება ეგულება („მაგრამა მშვენიერება გაქვს, ცისიერო, უხრწნელი“).

უშუალოდ მაცხოვრისადმი მიმართვაც არაერთგზის ხმიანობს ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოეზიაში, თუმცა ყველა შემთხვევაში ის ქრისტიანული მწერლობისათვის დამახასიათებელი სახისმეტყველებითი სტილით გადმოიცემა. ასეთი ლექსია, მაგალითად: „ჩემს ვარსკვლავს“.

*რა სახითაც გინდა შენ მე მეჩვენო,
მაინც გიცნობ მშვენიერის ცის
მთენო:
ნათელი ხარ შენ ნათელის სულისა,
მაღხინებელ დაბინდულის გულისა!
.....
კვლავ ციური ცეცხლი გარმოისარე,
ნაბერნკალნი ეშხისა მომაცარე.*

ვარსკვლავი, ახალი აღთქმის თანახმად, ქრისტეს სიმბოლოა. თავად მაცხოვარი ბრძანებს: „მე ვარ ძირი და ნათესავი დავითისი და ვარსკვლავი ბრწყინვალე განთიადისა“ (გამოცხ.ი.22,16). ამკარაა, ბარათაშვილის „ჩემს ვარსკვლავს“ მაცხოვრისადმი მიძღვნილი ლექსია. ამგვარი თემატიკისა და სიმბოლიკის შემცველი რამდენიმე ლექსი აქვს გალაკტიონ ტაბიძესაც: „Astra“ („ვარსკვლავი“), „ჩემი ვარსკვლავი“, „ვარსკვლავია“. მათი თემატიკური და სახისმეტყველებითი მსგავსება ძალზე აშკარაა ბარათაშვილის „ჩემს ვარსკვლავთან“, საზოგადოდ,

„მერანის“ ავტორის სარწმუნოებრივ მსოფლგანცდასთან. გალაკტიონის ლექსში „ვარსკვლავია“ ბარათაშვილის მსგავსი წუხილიც კი გამოსჭვივის, რომ „ვერ სცნობენ, გლახ, მოკვდავნი განგებას ციურს“. ახლა გალაკტიონს მოვუსმინოთ:

*ეხლა, გამახსენდა როცა ყოველივე
ყველა, ყველაფერი არის გაჩენილი
ამაოებისთვის,
მხოლოდ შენ ანათებ! ნეტა
არსებობდეს სიტყვა ქვეყანაზე
ამის დამხატავი, ნეტა არსებობდეს
გული ქვეყანაზე
ამის შემგძნობელი, ნეტა
არსებობდეს აზრი ქვეყანაზე
ამის შემცნობელი.*

აშკარაა, ქრისტიანული სახისმეტყველება არც გალაკტიონისთვისაა უცხო. ამ სფეროში მასაც საფუძვლიანი ცოდნა მიუღია სასულიერო სემინარიაში. ზემოთ ნახსენებ ლექსებში გალაკტიონი ისევე უდგას კვალში ნიკოლოზ ბარათაშვილს, როგორც ეს უკანასკნელი „ვეფხისტყაოსნის“ ავტორსა თუ ბიძამისს, გრიგოლ ორბელიანს.

ჩვენს ლიტერატურათმცოდნეობაში კარგა ხანია შემჩნეულია „ლიტერატურული გენეზისი“ ბარათაშვილის სტრიქონებისა:

*რაა, მოვშორდე ჩემსა მამულსა,
მოვაკლდე სწორთა და მეგობარსა,
ნულა ვიხილავ ჩემთა მშობელთა და
ჩემსა სატრფოს ტკბილმოუბარსა;
.....
ნუ დავიმარხო ჩემსა მამულში,
ჩემთა წინაპართ საფლავებს შორის,
ნუ დამიტიროს სატრფომ გულისა,
ნულა დამეცეს ცრემლი მწუხარის...*

ეს სტრიქონები დასაბამს „ავთანდილის ანდერძიდან“ იღებს:

*თუ სანუთრომან დამამხოს,
ყოველთა დამამხობელმან,*

*ლარიბი მოვკვდე ლარიბად,
ვერ დამიტიროს მშობელმან,
ველარ შემსუდრონ დაზრდილთა
და ვერცა მისანდობელმან...*

ბარათაშვილის ლექსის თემატურ-სახეობრივი მსგავსება გრიგოლ ორბელიანის „სადღეგრძელოს“ ერთ მონაკვეთთან ჯერ კიდევ 1925 წელს შენიშნა ვახტანგ კოტეტიშვილმა და საკმაოდ საფუძვლიანად უარყო იონა მეუნარგიას თვალსაზრისი, თითქოს, „მერანი“ მიცკევიჩის „ფარისის“ გავლენით დაინერა. ეს მოსაზრება, არსებითად, იმას ემყარებოდა, რომ ორივე ლექსში არის ცხენი და მხედარი. ვახტანგ კოტეტიშვილმა მკაფიოდ ცხადყო, რომ „მერანის“ ავტორისათვის ბიძგის მიმცემია „ფარისზე“ გაცილებით ადრე შექმნილი გრიგოლ ორბელიანის „სადღეგრძელოს“ სტრიქონები:

*ვაი თუ ჩემგან უდროდ შავ-ბედმან
აქ განმიმზადა მეც აღსასრული!
ვაი თუ მოვკვდე მეც ობოლ-მწირად,
გულს არ დამეცეს სატრფოის
ცრემლი,
არ მესმას მისი ხმა ნუგეშისა,
სიკვდილის ჟამის დამატკობელი,
არა ვემთხვიო ბაგით, ძლივს
ცოცხლით,
უკანასკნელად მშვენიერს მის
გულს,
რომ სახე მისი თვალთა დახშულმან
თანა წარვილო იმიერ სოფელს -
მუნ საშვებელად, მუნ სანუგეშოდ,
და რათა მითვე ვსცნა უკვდავება!..
რაა გინდ მოვკვდე! მაინც შენდამი
სულს სიყვარული თანა წარჰყვება!..*

„სადღეგრძელოს“ ამ მონაკვეთს ვახტანგ კოტეტიშვილის ასეთი კომენტარი მოსდევს:

„ეს არის მხედრების ეჭვი, რომელთათვის გადადება აპოგეამდე არ მისულა... ისინი... მსხვერპლს არ უშინდებიან, მაგრამ ერთგვარი სინანული მაინც ამ

ცხოვრებასთან აკავშირებს. ბარათაშვილის მხედარს კი ყველაფერი უარუყვია და გრიგოლ ორბელიანის „ვაითუ-ს“ უპასუხებს კატეგორიული „ნუთი“ (ვ. კოტეტიშვილი, ქართული ლიტერატურის ისტორია, 1959, გვ. 135).

ბარათაშვილი იმდენად ღრმა რელიგიური განცდის პოეტიკა, რომ აშკარაა, ამ ყაიდის ცნობიერება ვერც „სადღეგრძელოს“ მხედარზე, ვერც კონკრეტულ ისტორიულ პირსა თუ წმინდანზე ვერ შეჩერდება, მით უფრო ილია ორბელიანზე. გულისთქმა მისი უშუალოდ მაცხოვრის მისტერიაზეა პროეცირებული. როგორც ქვემოთ ვნახავთ, ეს მკაფიოდ გაცხადდა „მერანში“.

ღვთაებრივი საუფლოსაკენ, ტრანსცენდენტურისაკენ მიქცევას ჩვენი პოეტისათვის ამქვეყნიური ამაოების შეგრძნება განაპირობებს. „ბედის სამზღვრის“ გადალახვა, რომლის აქეთა მხარეს „შავი ყორნის“ ჩხავილი ისმის, უფლის ნების დაძლევა კი არა, უფლის ნიაღში დაბრუნებაა. მიუღებელი რეალობა რწმენით გადაილახება. რაციონალური შემეცნების შედეგად კი ოდენ „შავი ყორნის“ სამყარო წარმოუდგება პოეტს. აქვე უნდა ითქვას, რომ ყორანი საკმაოდ მყარი პარადიგმაა – ედგარ პოსთანაც რაციონალურ აზროვნებას განასახიერებს, ანუ იმას, რაც რწმენას უპირისპირდება. ასეთივეა ნიკოლოზ ბარათაშვილის „თვალბედითი შავი ყორანი“.

რაციონალური აზროვნებით ვერ დაიძლევა ამქვეყნიური ყოფის შეზღუდულობა, ის, რაც ასე აწუხებდა ბარათაშვილს. გრიგოლ ორბელიანისადმი გაგზავნილ ბარათში ვკითხულობთ: „ჩვენის დანიშნულების მიზნის მიუღწევლობა... და მთელი ცისქვეშეთის ამაოება ჩემს სულს საშინელი სიცარიელით ავსებს“. ამაოების დაძლევა მხოლოდ რწმენას, რწმენით აღვსებულ სულისკვეთებას შეუძლია. „მერანის“ ავტორი მიუღებელი ემპირიული სინამდვილისაგან მოწყვეტას სწორედ რწმენასთან წილნაყარი პოეტ-

ური ცნობიერების მეშვეობით ახერხებს.

კვლავ გრიგოლ ორბელიანისადმი მიწერილი ბარათიდან: „ტფილისი ისევე ის ქალაქია, უსარგებლო გონებისა და გულისათვის“. ამ საოცრად ტევად და ყმანვილი კაცის პირობაზე გონიერ ფრაზაში მარტო ტფილისი არ იგულისხმება, არამედ მთელი გარემომცველი ემპირიულ-მატერიალური სინამდვილე – „ბედის სამზღვრისაგან“ შემოსაზღვრული. სწორედ ეს უსარგებლო ყოფა, ეს სიცარიელე, ეს ღვთისაგან დაცილება-მიუსაფრობა უნდა გადაილახოს, რათა პოეტი მშობლიურ სამყოფელს, ნათელქმნილ ღვთაებრივ წიაღს დაუბრუნდეს. ამგვარ მიუსაფრობას გალაკტიონი „უბინაობას“ ეძახდა და ისიც ღვთაებრივ წიაღში დაბრუნებას ელტვოდა („მომწყურდი ახლა, ისე მომწყურდი, ვით უბინაოს ყოფნა ბინაში“). ორივე პოეტისათვის სწორედ ეს ღვთაებრივი წიაღია მათი ბინა, მათი „შინ“. ასე ფილოსოფოსობენ ჩვენი პოეტები. აკი თქვა ნოვალისმა: ფილოსოფოსობა შინ ყოფნის გამუდმებული ნოსტალგიააო. „ბედის სამზღვრის“ მსგავსად, პირველქმნილ, იდეალურ სამშობლოში დაბრუნების ნოსტალგიაც რწმენით გადაილახება. ბარათაშვილიც სწორედ რწმენას უნდა დაემყაროს ისევე, როგორც მისი მხედარი – მერანს, მაგრამ კვლავ უნდა დავუბრუნდეთ კითხვას, რა არის მერანი? რატომაა ასე აქცენტირებული მერანისადმი მიმართვა? არსებითად ხომ მერანი წარმართავს ლირიკული გმირის/პოეტის ნებას („მირბის, მიმაფრენს...“), მის ქროლვა-ჭენებას მიჰყვება იგი. პოეტს ხომ სწორედ მერანი მიაჩნია მოძმისთვის გეზის დამსახავად და ჯერაც უვალი გზის გამკვალავად („და გზა უვალი, შენგან თელილი, მერანო ჩემო, მაინც დარჩება“), მაგრამ აქ სხვა კითხვაც ჩნდება: რა გზაა ის, რომლის პირველგამთელავიც მერანია?

რელიგიური მრწამსის პოეტის მიერ უვალი გზის პირველგამკვალავის ხსენება სახარებისეულ ასოციაციას აღძრავს.

ჭემმარიტად უვალი გზა ხომ განკაცებული ძე ღვთისას მიერ გაკვალული გზაა. თავადვე ბრძანებს მაცხოვარი: „მე ვარ **გზა** და მე ვარ **ჭემმარიტება** და **ცხოვრება**“ (იოანე, 14,6). ყოველივე ზემოთქმულის გათვალისწინებით, გამოდის, რომ მოყვასისათვის ვნებულის და გზის გამკვალავი მაცხოვრის სახე ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსში იდენტიფიკაციას მერანთან ჰპოვებს, მერანიც მაცხოვრის სახე-სიმბოლოდ აღიქმება, თუმც ამ შემთხვევაშიც უეჭველად დაისმის კითხვა: ქრისტიანულ სახისმეტყველებაში არის თუ არა მერანი მაცხოვრის ისეთივე სახე-სიმბოლო, როგორც, ვთქვათ, თევზი, ლომი თუ მარტორქა.

თევზი ქრისტეს სიმბოლოდ ქრისტიანობის გავრცელებისთანავე იქცა. მაშინ, როცა წარმართულ რომის იმპერიაში ქრისტიანებს დევნიდნენ, წამებული ღმერთის მიმდევრებმა ასეთი საიდუმლო ნიშანი მოიფიქრეს: უდაბნოს სილაში თევზს გამოსახავდნენ ხოლმე. თევზის გამოსახულება იყო კრიპტოგრამა, რომლითაც პირველქრისტიანები ერთმანეთს საკუთარ რელიგიურ მრწამსზე მიანიშნებდნენ. თევზის არჩევა კრიპტოგრამად განაპირობა ბერძნულმა სიტყვამ – *Ichthys* (თევზი). ეს სიტყვა, ამავე დროს, არის აბრევიატურა ფრაზისა: *Iesos Christos Theos Yios Soter* (**იესო ქრისტე ძე ღვთისა მაცხოვარი**).

როგორც ითქვა, **ლომიც** მაცხოვრის

სახე-სიმბოლოა. ბასილი კესარიელის თანახმად, ლომი ერთ-ერთი უპირველესი თვისებით უკავშირდება მაცხოვარს: **„რაჟამს სძინავნ, მღვიძარე არიედ თვალნი მისნი“**. ამავდროულად მინიშნებაა მაცხოვრის სულის მარადიულ მღვიძარებაზე: **„ხოლო ღმრთეებაი იგი მღვიძარე არს მარადის, მარჯვენე მამისა“** – ყოველივე ამას „შატბერდის კრებული“ გვამცნობს (გვ.176), რომელიც, ფაქტობრივად, ძველი საქართველოს საღვთისმეტყველო სახელმძღვანელო იყო.

იქვე, ბასილი კესარიელის თხზულებაში, მაცხოვრის კიდევ ერთი სახე-სიმბოლო – **მარტორქა**¹ – იხსენიება: **„სახისმეტყველმან თქვა მარტორქისაი... ისმინეთ, ცხორებისაი შორის სახლსა დავითის, მონისა თვისისა... ვიდრემდე მოვიდა საშოდ მარიაძის ქალწულისა, ღმრთისმშობელისა „და სიტყუაი იგი ხორციელ იქმნა და დაემკვიდრა ჩუენ თანა“** („შატბერდის კრებული“ გვ. 287).

ახლა ისევ „მერანს“ მივუბრუნდეთ. ბარათაშვილთან, როგორც აღნიშნავენ, „არა ჩანს მერანის ფერი, მაგრამ ჩანს „შავი ყორანი“. ამიტომ მისდამი შეპირისპირებით მერანის ფერად წარმოსადგენია თეთრი, ძველქართულად „სპეტაკი“, სულთა „ფერი“ (რევაზ სირაძე). სწორედ თეთრი ცხენი და მისი მხედარი იხსენიება იოანეს გამოცხადებაში: **„ვიხილე ცა გახსნილი და თეთრი ცხენი და მისი მხედარი“** (გამოცხ.ი. 19.11). ამ მუხლს ვრცლად

1 შუა საუკუნეების ქრისტიანულ მხატვრობაში გამოსახულია არა ის ძუძუმწოვარა ცხოველი, რომელსაც ჩვენ მარტორქას ვუნოდებთ, არამედ ცხენის თავისა და ტანის მქონე ირმის-ჩლიქებიანი არსება, შუბლზე ზეცისკენ მიმსწრაფი რქით. ქართული, სხვა ენებივით, ერთმანეთისაგან არ მიჯნავს იმას, რასაც, მაგალითად, რუსები „носоpoт“-ს და „единорог“-ს უწოდებენ. ჩვენ ორივე შემთხვევაში მარტორქას ვამბობთ. ის, რაც „შატბერდის კრებულშია“ მოხსენიებული, არის – „ედინოროგი“, ისეთივე არარეალური, ფანტასტიკური ცხოველი, როგორცაა, მაგალითად: კენტავრი. მარტორქის მოთვინიერება შეუძლია მხოლოდ წმინდა ქალწულს. აქედანაა შედარებით მოგვიანო ქრისტიანული ტრადიცია, რომელიც ერთმანეთს უკავშირებს ქალწულ ღვთისმშობელსა და იესო ქრისტეს“. სწორედ ამ შინაარსს გამოხატავს ჩვენი ყურნალის გარეკანზე გამოსახული დომენიკო ძამპიერის ფრესკის დეტალი.

რქა („ხსნის რქა“) სიმბოლურად განასახიერებს ქრისტეს ძალაუფლებას, რომელიც ცოდვას ანადგურებს. ორფად დაგრეხილი ერთი რქა ნიშნავს ქრისტეს ერთობას მამა ღმერთთან; ამავე დროს, მიანიშნებს მაცხოვარზე, როგორც მხოლოდმობილ ძე ღვთისაზე (Ic. Cooper, *Lexikon alter Symbole*, Leipzig, 1986, s. 42-43).

განმარტავს II-III საუკუნეების სასულიერო მოღვაწე ორიგენე თავის სახელგანთქმულ ნაშრომში: „ქება ქებათას განმარტება“, რომლის ნაწილი შემონახულია რუფინუსის ლათინურ თარგმანში (Origenes, in Cauticum Cauticum; teqsti ix. Patrologia Graeca).¹

აღნიშნულ ძეგლში ორიგენე, ითვალისწინებს რა სხვა ღვთისმეტყველთა აზრსაც, „მხედარს“ განმარტავს, როგორც „ძე ღვთისას“, ანუ „ღვთის სიტყვას“, ყოვლადწმინდა სამების მეორე პირს, ჰიპოსტასს, ხოლო „თეთრ ცხენს“ გაიაზრებს, როგორც ქრისტეს კაცებრივ ბუნებას, თუმცა, რა ფერადაც არ უნდა წარმოვიდგინოთ ბარათაშვილის მერანი, ეს მაინც არ შეცვლის მის ახალაღთქმისეულ სახისმეტყველებით სიმბოლიკას. როგორც ითქვა, მერანი ქრისტეს (ძე ღვთისას) კაცებრივ ბუნებას განასახიერებს.

ეს აშკარად იცის ნიკოლოზ ბარათაშვილმა. ღვთისმეტყველების გაკვეთილებზე ახალი აღთქმის საფუძვლიანი კომენტირება ხდებოდა და იოანეს გამოცხადების იმ უმნიშვნელოვანეს მონაკვეთს რატომ დატოვებდნენ განმარტების გარეშე, სადაც „თეთრი ცხენი და მისი მხედარი“ იხსენიება?! ერთი სიტყვით, აქ სწორედ ისეთ ვითარებასთან გვაქვს საქმე, რომლის პასუხსაც, თითქოს საგანგებოდ, თვითონ ნიკოლოზ ბარათაშვილი იძლევა, როცა მაცხოვარს მიმართავს: „რა სახითაც გინდა შენ მე მეჩვენო, მაინც გიცნობ, მშვენიერის ცის მთენო“.

რაც შეეხება ბარათაშვილის მერანს, მისი თავგანწირვაც, მაცხოვრის დარად, ღვთაებრივი წესრიგის აღსრულებას ემსახურება. ისიც ტარიგია ღმრთისაი. ლექსის ლირიკული გმირისათვის მერანი ის პარადიგმაა, რომელიც ჯვარცმის მისტერიაზე მიანიშნებს, იმ ღვთაებრივ

მისტერიაზე, რომლის მეშვეობით მოხდა კაცობრიული ცოდვის გამოსყიდვა (ცოდვით დაცემის ბიბლიური ისტორია, ვფიქრობ, ქრისტიანობის არსში მეტნაკლებად გარკვეულმა ყოველმა კაცმა იცის). ასეთია ნიკოლოზ ბარათაშვილის ლექსის ირეალურ-მისტრიკური პლანი. აქ სრული თანაგანცდაა, აქ ლექსის ლირიკულ გმირსა (პოეტს) და მერანს შორის, ფაქტობრივად, ტოლობის ნიშანი შეიძლება დაისვას.

მიუღებელი ყოფითი სინამდვილისაგან შეჭირვებული პოეტის სულს მაცხოვრის ნიაღში სურს დავანება. როგორც არაერთგზის ითქვა, ბარათაშვილის გრძნობათა სიმების რხევა ვერავითარ გამოხმაურებას ვერ ჰპოვებს ირგვლივ მყოფთაგან. ასეთ ვითარებაში მერანისადმი მიმართვა არის შეძახილიც და გამხნევებაც საკუთარი თავისა იმ დიდებული მაგალითით, რომელიც კაცობრიობას იესო ნაზარეველმა მისცა: მაცხოვრის მაგალითით გამხნეებული „მერანის“ ავტორიც მზადაა თავგანწირვისათვის. ამიტომაც აღარ უშეძინს მიწიერ სინამდვილეზე უარის თქმა:

*ნუ დავიმარხო ჩემსა მამულში,
ჩემთა წინაპართ საფლავებს შორის,
ნუ დამიტვიროს სატრფომ გულისა,
ნულა დამეცეს ცრემლი მწუხარის...*

ის თავისუფალია სივრცისა და დროის შეზღუდულობისაგან, აღარ ემორჩილება რეალური დროის ბრუნვას. სანუთროების გადაღახვის მოუთმენელი წადილი – პოეტისათვის მარადისობისაკენ ლტოლვაა, მასთან მიახლოებაა. ამიტომაც შესთხოვს მერანს:

*გაჰკვეთე ქარი, გააპე წყალი,
გარდაიარე კლდენი და ღრენი,*

1 ორიგენეს ნაშრომის გაცნობაში დახმარებისათვის მადლობას მოვასხენებ პროფესორ ედიშერ ჭელიძეს. აქვე დავძენ: იოანეს გამოცხადების 19.11 მუხლის ორიგენესეულ ეგზეგეტიკურ ნაკითხვას დაინტერესებული მკითხველი ბიბლიის თანამედროვე კომენტარებშიც იხილავს.

გასწი, გაჰკურცხლე და შემომოკლე
მოუთმენელსა სავალნი დღენი!

მერანის შეუპოვარი მაგალითით გუ-
ლანთებულს ველარ აკავებს დროისა და
სივრცის საზღვარი – მთელი არსებით
ედღევა და ეზიარება ღვთაებრივ მის-
ტერიას:

კვენესა გულისა, ტრფობისა ნაშთი,
მივცე ზღვის ლელვას,
და შენს მშვენიერს, აღტაცებულს,
გიჟურსა ლტოლვას!

მიუხედავად დრამატული პერიპეტიე-
ბისა, ბარათაშვილის ლექსის ფინალი ოპ-
ტიმიზმითაა გამსჭვალული, რადგან ამ
შემთხვევაშიც პოეტის ფიქრი და მზერა
განკაცებულ ძე ღვთისას მიემართება.

ცუდად ხომ მაინც არ ჩაივლის
ეს განწირულის სულისკვეთება
და გზა უვალი, შენგან თელილი,
მერანო ჩემო, მაინც დარჩება;
რომ ჩემს შემდგომად მოძმესა ჩემსა
სიძნელე გზისა გაუადვილდეს...

აქ ერთი შენიშვნა აუცილებელია:
„მერანის“ განხილვისას ხშირად არ
უკვირდებიან ბარათაშვილისეულ გა-
მოთქმას – „განწირულის სულისკვე-
თება“. მეტიც, ზოგიერთ მკვლევართან
უზუსტობაცაა დაშვებული და ეს სინ-
ტაგმა ასეა გადმოტანილი – „განწირუ-
ლი სულისკვეთება“. ასეთი ნაკითხვა
დაუშვებელია, ეს უკვე აღარაა უბრა-
ლო კორექტურა, რადგან ძალზე აბუნ-
დოვანებს უმთავრესი სტროფის და,
აქედან გამომდინარე, მთელი ლექსის
დედააზრს. ნიკოლოზ ბარათაშვილი
გარკვევით ლაპარაკობს არა განწირულ
სულისკვეთებაზე, არამედ განწირულის

– მოყვასის სულის სახსნელად თავ-
განწირულის – სულისკვეთებაზე.

ასე რომ, ზემომოხმობილ სტრიქო-
ნებში, რომლებიც აზრობრივად კრავს
ლექსს და, ფაქტობრივად, მისი ფინა-
ლური აკორდია, მიმართვის პირდაპირი
ადრესატიც მერანია („მერანო ჩემო“) და
ანალოგიაც გამჭვირვალეა. ლექსის ლი-
რიკული გმირის ამქვეყნიური არსებობა
მაცხოვრის თავგანწირვის ანალოგიურია.
იგი არა მარტო მოხიბლულია, არამედ
იდეალად ისახავს თავგანწირულის ქმე-
დებას და ამიტომაც ასდევნებია მერა-
ნის „მშვენიერს, აღტაცებულს, გიჟურსა
ლტოლვას“. რაც მთავარია, სრულიად
ამკარაა, რომ მერანის მიერ გაკვალულ
გზაში მოყვასის სულიერი ხსნისათვის
კაცობრიობის ისტორიაში ყველაზე დიდი
თავგანწირულის, განკაცებული ძე ღვთი-
სას სულისკვეთება იგულისხმება.

ჩანს, იმხანად ტფილისის კეთილ-
შობილთა სასწავლებელსა თუ გიმნა-
ზიაში ღვთისმეტყველებას მართლაც
საფუძვლიანად ასწავლიდნენ.

დასასრულს, კიდევ ერთხელ უნდა
გავიმეორო, რომ ნიკოლოზ ბარათაშ-
ვილმა სარწმუნოდ და დანამდვილებით
იცის, თუ ვინაა „თავგანწირული მხე-
დარი“ (გავიხსენოთ ლექსის ერთ-ერთი
ვარიანტის დასათაურება) და ვისი
კაცებრივი ბუნების სახე-სიმბოლოა
მერანი. სწორედ ამ ცოდნის მეშვეობით
გამოიხატა მისი ლირიკული შედეგის
აზრობრივი შინაარსი.

P.S. ცამდე მართალია ოსიპ მანდელშ-
ტამი: „გაცილებით იოლია გოელროს გეგ-
მის განხორციელება – მთელი რუსეთის
ელექტროფიცირება, ვიდრე წერა-კითხ-
ვის ყველა მცოდნეს ნააკითხო „ევგენი
ონეგინი“ ისე, როგორც ის პუშკინმა
დანერა“.



მაკა ჯოხაძე

„ახალი ტალღა“ თანამედროვე ქართულ პოეზიაში

(ჟურნალ „ჩვენი მწერლობის“ მიხედვით)

ხორხე ლუის ბორხესი წერდა: „შოპენჰაუერი ამბობდა, მხოლოდ ის უნდა წაიკითხო, რაც ორმოცდაათი ან ასი წლის წინათაა დაწერილი და რასაც შემდგომმა თაობებმა უკვე მიუჩინეს გარკვეული ადგილი (ამავე დროს ჩიოდა, ჩემს წიგნებს ნაკლებად კითხულობენო). მეც ასე ვფიქრობ. თანამედროვე მწერლებს არ ვკითხულობ, სულ არ ვიცნობ ახალ რომანს... შუა საუკუნეების უპირატესობა, ჩემი აზრით, სწორედ ის არის, რომ მაშინ ცოტა წიგნები იყო. იძულებულნი იყვნენ სულ ერთი და იგივე ეკითხათ. წიგნი ყოველ გადაკითხვისას მდიდრდება, მას მკითხველთა თაობები ამდიდრებენ. გაიხსენეთ ბიბლია: წიგნი კი არა, მთელი ბიბლიოთეკაა, მთელი ლიტერატურა...“

ვფიქრობ, ბევრი ჩვენგანის სათქმელი თქვა დიდმა არგენტინელმა. გულწრფელად ვიტყვი, პირადად მე, როგორც მწერალსა და როგორც შემეცნების წყურვილით შეპყრობილ მკითხველს, რა თქმა უნდა, კლასიკის კითხვა მირჩევნია. დარწმუნებული ვარ, სისავსისა და სიმშვიდისათვის მთელი დარჩენილი ცხოვრება ბიბლიისა და „ვეფხისტყაოსნის“ კითხვაც მეყოფოდა (მაგრამ ამ ფუფუნების შესაძლებლობა

ლიტერატურისმცოდნეს, მით უფრო, მიმდინარე ლიტერატურული პროცესების მკვლევარს, არ გააჩნია. და მაინც, საყოველთაო მასკულტურის მღვრიე ნაკადებში, ე.წ. ლიტერატურულ სურთგატებში ბილწსიტყვაობით, ნიჰილიზმით, სარკაზმით, ცინიზმით, ყველაზე და ყველაფერზე გულაყრილ ამ აპათიურ, გამომშრალ, ტექსტებში ქექვასა და თვალუბამოღამებას მაინც აქვს თავისი ხიბლი, უცნაური სიხარულის ნამები, როცა მოულოდნელად მაკულატურაში ჩაკარგული მარგალიტის შებურული ციმციმი შემოგანათებს, როცა ცვარნამივით შემოგეფრქვევა ნიჭიერებისა და ლიტერატურული შრომის მადლი.

რამდენიმე წლის განმავლობაში ვიმუშავე ჟურნალ „ჩვენი მწერლობის“ ჯერ პროზის, შემდეგ პოეზიის რედაქტორად. აქედან გამომდინარე, ალბათ, უინტერესო არ უნდა იყოს ჩემეული დაკვირვებების თქვენთვის გაზიარება. მით უფრო, რომ დღეს მოქმედი ახალგაზრდა ლიტერატორების, პოეტებისა და პროზაიკოსების უმთავრესი ნაწილის დებიუტი სწორედ „ჩვენს მწერლობაში“ შედგა, მათი ლიტერატურაში შებიჯების ერთგვარი ვიზა-რეკომენდაციაც ამ რედაქციაში გაიცა.

ბარემ ამთავითვე აღვნიშნავ, რომ ამ ნაშრომში არ ვისაუბრებ მკითხველისათვის ან უკვე კარგად ცნობილ და პრემიერულ სახელებზე. არამედ შედარებით უცნობ, მაგრამ ნიჭიერ ავტორებზე შევაჩერებ თქვენს ყურადღებას.

რედაქციაში ყველა თაობის ავტორთა უამრავი მასალა შემოდიოდა. ბევრჯერ დამინერია და კიდევ ერთხელ გავიმეორებ, რომ ლიტერატურის თაობებად დაყოფა ძალიან პირობითი ცნებაა და ეს ტერმინი მკვლევარს უფრო დროსა და სივრცეში საორიენტაციო იარაღად სჭირდება, დაახლოებით ისევე, როგორც ქირურგს საოპერაციო მაგიდაზე სკალპელი ან პინცეტი. უფრო მეტიც, თვით მიმდინარეობებზე და დაჯგუფებებზე საუბარიც კი ლიტერატურული რეალობის აღქმას, ვფიქრობ რომ, ხელს უშლის. ასევე არ შეიძლება, ბოლომდე არ გაიზიარო თანამედროვე იტალიელი პოეტისა და მრავალმხრივი მოღვაწის, დავიდ რონდონეს აზრი, როცა იგი იდეოლოგიზირებულ და ბიუროკრატიით დაღდასმულ კულტურაზე საუბრობს:

„იმის მაგივრად, რომ დიალოგში შევიდეს ადამიანებთან, დაინტერესდეს და ჩასწვდეს მათ რეალურ ცხოვრებას, უნივერსიტეტის ბარონთა სნობიზმში იკეტება (როგორც მაგალითად უმბერტო ეკო), ან სახსრების ნაკლებობაზე წუნუნებს გაუთავებლად, თუმცა თავის დროზე გაუჩუმდა იმას, რომ თანხების შემცირებამდე და კრიზისამდე სახელმწიფოს კულტურისათვის არსებული ყველა ხარჯით რამდენიმე ხელოვანის, რეჟისორის და სხვების ჯიბეები გაესქვლებინა“). ასევე ძალიან საინტერესოა და ჩვენთვისაც უაღრესად აქტუალურია დავიდ მოსაზრებები სკოლაში ლიტერატურის სწავლების შესახებ, რომელიც შეტანილია მის წიგნში: „ლიტერატურის წინააღმდეგ. პოეტები და მწერლები. ყოველდღიური ჟღერა სკოლაში“ (ყურნ. „საგურამო“, 2016, №1, გვ. 86).

მოგახსენეთ, რომ ზღვა მასალა შე-

მოდიოდა „ჩვენი მწერლობის“ რედაქციაში. რამდენიმე სიტყვით მინდა გაგიზიაროთ პოეზიაში მოსული „ახალი ტალღის“ შესახებ ჩემი ზოგადი შთაბეჭდილება („ახალ ტალღაში“, ბუნებრივია, ახალგაზრდებს ვგულისხმობ). ეს ლექსები პირადად ჩემთვის საინტერესო აღმოჩნდა არა პოეტურობის, არა ფორმის, პოეტური ტექნიკის, თუ გნებავთ, არც – მსოფლმხედველობრივი თვალსაზრისით. ის, რომ ინტელექტუალური ცოდნის მეშვეობით მათ ტექსტებში კოლაჟებით გამოყენებულია ფოლკლორული, ზღაპრული, მითოსური ფრაგმენტები, ახალს არაფერს გვეუბნება. ეს ყოველივე კარგა ხნის განვლილი ეტაპია ქართული პოეზისათვის, ზოგადად, ხელოვნებისათვის. ე.წ. ექსპერიმენტების თვალსაზრისითაც გაცილებით უფრო შთამბეჭდავი და გაბედული მაგალითების მოტანაა შესაძლებელი გასული საუკუნის თუნდაც ოციანი წლების გამოცდილებიდან.

პირველ რიგში, საინტერესოა „ახალი ტალღის“ დამოკიდებულება რეალობისადმი, რეალური სამყაროსადმი, ჩვენ თვალწინ მიმდინარე სოციალურ-პოლიტიკური, ზნეობრივ-ფსიქოლოგიური პროცესებისა და მოვლენებისადმი. ბოლოს და ბოლოს, მათი ინტერესი იმ ქვეყნისადმი, რომელშიც იბადებიან, იზრდებიან, ცხოვრობენ...

აბსოლუტური **გულგრილობა!** აი, ჩემი მძაფრი შთაბეჭდილება. თითქოს მარსიდან კი არ ჩამოცვივდნენ (სპონტანურად), არამედ გადმონერგეს მეთოდურად გამოყვანილი სხვა ჯიშისა და მგრძობელობის ადამიანები. სპონტანურად ჩამოცვივნილები გაიოცებდნენ მაინც, ეს სად მოვხვდით, როგორ ქვეყანაშიო. მაშფოთებს მათი გულგრილობის გულწრფელობა, რადგან ესაა ასაკი სრული გახსნილობის, ემოციის, სიყვარულის, თანაგრძობის... არაფერი ამდაგვარი ამ ლექსებში არ ხდება. საოცარი სულისშემხუთველი ჩაკეტილობა, ეგოცენტრიზმი,

საკუთარი სურვილებისა და ინსტინქტების ლაბირინთში გამადიდებელი შუშით სიარული აქა-იქ მართლაც უცნაურ მეტაფორას გამოირიყავს ჩვენს თვალწინ. მაგრამ მეტაფორა ხშირ შემთხვევაში იმდენად „ნიგნიერია“, ხელოვნურია, რომ არასოდეს აჩენს განცდას – მეტაფორა პოეტის ღია ქრილობაა. საოცარია ეს პარადოქსი – ნელ-თბილი ახალგაზრდობა. საუკეთესო შემთხვევაში საკუთარი სამყაროს, ამ სამყაროში სასწაულებრივად გამოჩენილი თითო-ოროლა პერსონის აღნუსხვა, აწონ-დაწონა, ეჭვითა და სიფრთხილით მიღება. ეს პოეტური პრაგმატიზმი ლექსის სტრიქონთა გრაფიკულ განლაგებასაც, მათ ფორმასაც ატყვია.

თვით სამამულო ომის დროსაც კი, რომ აღარაფერი ვთქვათ მომდევნო თაობებზე, სიცოცხლის, სინათლის, ბედნიერებისადმი ლტოლვის ისეთი ენერგია შემოჰქონდათ ქართულ პოეზიაში, რომ დღემდე გადამდებია მკითხველისათვის. ხალხის მუხტმა თანდათან იკლო, ისე არ გამიგოთ, თითქოს პოეზიის უმთავრეს ბიძგად (იმპულსად) მხოლოდ სიხარულს ვგულისხმობდე. მაგრამ თვით ყველაზე პირქუშ, სულიერ შეჭირვებაზე შექმნილმა ლექსმა პოეზიით გახარების, პოეზიით ტკბობის განცდა უნდა გამოიწვიოს. ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, ამის კლასიკური მაგალითი გალაკტიონია.

განსხვავებით გასული საუკუნის სამოციანელებისაგან, სამოცდაათიანელთა მიერ შექმნილი პეიზაჟები ვეღარც რუსთაველის რენესანსული სხივებითაა გაბრწყინებული და ვეღარც გალაკტიონის „დაბინდულ ქლიავის“ სევდიანი ფერით შეღებილი. ამ თაობის ლირიკულ გმირში ნაკლებად ილანდება ისტორიული მისიის და პიროვნული ფუნქციის შეგნებით გამოწვეული ღირსეული თავდაჭერა. არაკომუნიკაბელური, საკუთარი უმოქმედობითა და უნაყოფობით გაუცხოებული ადამიანები იმზირებიან ლექსებიდან და პორტრეტებიდან.

სამოცდაათიანელთა ღირსება და

ხიბლი ყველაზე მეტად იმაშია, რომ მათ ერთი წამითაც არ უცდიათ საკუთარი თავის და ამდენად, ვინმეს მოტყუება. ამ თაობამ სწორად შეაფასა (ვფიქრობ, რომ უფრო მკაცრადაც, ვიდრე იმსახურებდნენ) საკუთარი როლი ერის ცხოვრებაში მოცემულ ისტორიულ ეტაპზე. ერთი რამ ცხადია: მათი პოეზიიდან აშკარა გახდა, რომ ქართულმა ლექსმა ამჯერადაც მოახერხა მრავალსაუკუნოვანი მდიდარი ტრადიციების არა მარტო ათვისება, არამედ მისი მომნუსხველი ზეგავლენიდან თავდახსნაც, თავდაზღვევაც. ამ თაობის პოეტურ პატიოსნებაზე მეტყველებს ისიც, რომ არც ერთი ინტონაცია, არც ერთი სახე, არც ერთი განცდა მათ მზამზარეულად, საკუთარ გონებაში და გულში გაუტარებლად არ გადმოუტანიათ საკუთარ შემოქმედებაში. ამიტომაც, რომ თავისი ხორკლიანობით, ასიმეტრიულობით, დანყვეტილი ინტონაციებით, შესაძლოა, ხშირად აღიზიანებდეს კიდეც ჰარმონიამონატრებულ დღევანდელ მკითხველს, მაგრამ ეს მკითხველი სიცრუესა და სიყალბეს ვერ დასწამებს მათ პოეზიას. სამოცდაათიანელთა მიერ შექმნილი ლექსი მართალი და პროზაულია, ისეთივე მართალი და პროზაული, როგორცაა თავად ცხოვრება, ცხოვრება თავისი სიმკაცრითა და სინაზით, სასონარკვეთითა და შორეული სინათლით, რომელიც ზოგჯერ არა ჩანს, მაგრამ რომელიც უსათუოდ იგულისხმება. იგულისხმება მანამ, სანამ ადამიანი არსებობს, სანამ ადამიანს ოცნებისა და იმედის უნარი არ მოშლია:

– ვფიქრობდით როგორც და როგორც გვსურდა,

ველოდით როგორც – არ მოხდა ისე, და გამწარებით დაეძებს სული ამ უცაბედი დაცემის მიზეზს.

დავით მჭედლური

ამ „დაცემის“ საილუსტრაციოდ კი

უკანასკნელ წლებში „შექმნილი“ ლექსებიდან, სამწუხაროდ, უხვად შეგვიძლია მაგალითების მოტანა. მაგრამ შეგნებულად არ შევჩერდები ამ საშინელ ტენდენციასზე, მოსყიდვისა და მიმხრობის იმ საგანგებო პროგრამებზე, ახალი ადამიანის შექმნის იმ იდეოლოგიურ წნეხზე, რითაც თანამედროვე ახალგაზრდულ პოეზიაში მარადიულ, ფუნდამენტურ ღირებულებებზე, ჭეშმარიტებაზე საგანგებო და მიზანმიმართული ნადირობაა გამოცხადებული. ბილნსიტყვაობის, სარკაზმის, ვულგარიზმის, უგემოვნობის სარეველა კუპიურებით საყოველთაო გაბატონებას სწორედ მომავალი თაობის ცნობიერებაზე ცდილობენ.

იშვიათად, მაგრამ აქა-იქ საპროტესტო ნოტებიც გაისმის, თუმცა ეს მაინც ერთჯერადი აქციის სახეს იძენს და გვალვაში წამიერად მოსული წვიმის სისუსტის მატარებელია, რომელსაც არ შეუძლია, გამომშრალი მიწის გული დააღბოს. ამ და სხვა პრობლემებთან დაკავშირებით დიდი სიამოვნებით მინდა აღვნიშნო ახალგაზრდა მკვლევარის ლევან ბებურიშვილის წიგნი „მწერლობის მოთვინიერება“ გრძელდება“:

„ამბობენ, თითქოს, კომუნიზმთან ერთად დასრულდა ხელოვნების იდეოლოგიზირების ეპოქაც. ეს, რა თქმა უნდა, მტკნარი სიცრუე გახლავთ. მწერლობის მოთვინიერება გრძელდება პოსტსაბჭოთა საქართველოშიც, ოღონდ ამჯერად იცვლება მომთვინიერებელი და მოთვინიერების მეთოდები – რუსულ ნაჯახს უაღრესად დახვეწილი დასავლური ტექნოლოგიები ენაცვლება.

„თანამედროვე ქართული მწერლობა – ეს არის ნეო-ლიბერალურ-რადიკალური იდეოლოგიის კოპირება მხატვრულ სივრცეში. თაყვანისცემა გლობალიზაციისადმი, ეროვნული და რელიგიური ნიჰილიზმი, ამორალიზმი, უკიდევანო ცინიზმი – ეს იდეოლოგიური ნიშნები მსჭვალავს თანამედროვე ქართული მწერლობის ერთ უძძლავრეს ნაკადს, რო-

მელსაც შეგვიძლია პირობითად ნეოლიბერალური მხატვრული დისკურსი ანდა „ნეოლიბერალური რეალიზმი ვუნოდოთ“.

შეიძლება ითქვას, რომ ის, რაც ვერ მოახერხეს კომუნისტებმა ცეცხლითა და მახვილით, შესანიშნავად შეძლეს ნეოლიბერალებმა (XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან რომ ჭილყვავებივით შემოესივნენ საქართველოს) გრანტებითა და ფორიანი კანფეტებით...“ (ლევან ბებურიშვილი – გამომც. „მერიდიანი“ თბ. 2012).

ერთია, როცა როგორც სულიერად, ისე შემოქმედებითად დამლუპველ, რბილად რომ ვთქვათ, „კომპრომისებს“ წინ აღუდგება და მის განეიტრალებას შეეცდება უფროსი თაობის ადამიანი (საბედნიეროდ, რამდენიმე მათგანი ინტენსიურად ფიქრობს და წერს ამ ტენდენციებზე), მაგრამ გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანია, როცა ამას უაღრესად ნიჭიერი, გონიერი და რაც მთავარია, ცოდნით შეიარაღებული სრულიად ახალგაზრდა კაცი უანგაროდ აკეთებს. გარდა პროფესიონალიზმისა, ეს მისი მხრიდან სულიერ სიმამაცესაც მოითხოვს.

რეაქცია ომზე

ამ არეულ-დარეულობის დროს, განუკითხაობის, სისხლისღვრის, მტყუანმართლის ვერგარჩევის, სტუმარმასპინძლობის დაუდგენლობის, ბოროტებისა და სიცრუის თარეშის ჟამს, უმადურობის, სიბნელისა და საღი აზრის სამკვდროსასიცოცხლო ჭიდილის დროს, როცა არა მხოლოდ სული გეგუბება, არამედ როცა თითქმის საბოლოოდ იბნევი და აფორიაქებულმა აღარ იცი, ვინ მონახო, ვის შესჩივლო, ვის მიენდო და ვის მიეკედლო, როცა მოკლული ძმის გამო მრისხანება გარბევს, როცა თითქმის გეზიზღება კიდევ მოწოდება – „მოვუხმოთ გონიერებას!“ როცა ამდენი საუკუნის მერე საქართველოს საზღვრების ხელახლა დასადგენად სამეცნიერო არქივებში, გეოგრაფიულ კარტოგრაფებსა და

ისტორიულ ფოლიანტებში ჯდომა უკვე ცინიზმია, როცა სამაგიეროს გადახდის ჟინი ერთიანად გიშანთავს სხეულს და საკუთარ თავს აღარ ეკუთვნი, როცა შენივე ძარღვებში მიმდინარე სისხლი შენივე გიჯანყდება და ნაპირებს გადმოდის, როცა შურისგების ბნელი განცდა დაგიმონებს, დამბლას დაგცემს და ცხენის ძუაზე გამობმული კაცივით მანამ გათრევს, სანამ სულს არ ამოგხდის... ისევ ჩნდება ეს საბედისწერო შიში, რომლის ტყვეობაში ჩავარდნილმა, უსასომ და ღონემიხდილმა აღარ იცი, სულ მცირე მოძრაობისათვის დარჩენილი ძალა რას მოახმარო... ამ ცოდვიან ცისქვეშეთში ადამიანური არსებობის შენეული არსი და არჩევანი რაზე შეაჩერო, რომელ უძველეს აქტს მიმართო, რომელი რიტუალით გამოხატო უფსკრულის პირისპირ მდგარმა არჩევანი – ისევ პირჯვარი გადაისახო და მიუტეგო, თუ თოფის ლულაში ტყვია ჩატენო და ბარბაროსთა ურდოებს მიემატო...

აფხაზეთისა და შიდა ქართლის დაკარგვით გამოწვეული აი ეს განცდები განაახლა **ნუნუ ჯანელიძისა და ლელა სამნიაშვილის** ლექსების ციკლმა, რომელიც 2008 წლის აგვისტოს ომს მიეძღვნა.

„აგვისტოს ნათელი“ – დიდი ამერიკელი მწერლის ერთ-ერთი რომანის სახელწოდება გაგვახსენა **ნუნუ ჯანელიძის** 2008 წლის აგვისტოს თვეში შექმნილმა ლექსებმა. არადა მართლაც, პარადოქსია, ასეთი მრუმე აგვისტო ხომ იშვიათად ახსოვს საქართველოს. მაშ, სადღაა ეს ნათელი, რაშია ეს სინათლე?

კონკრეტულ შემთხვევაში, ალბათ, იმაში, რომ სწორედ უკიდურესი განსაცდელის ჟამს, ე.წ. „ექსტრემის“ დროს იღვიძებს ჩვენში ჩვეულებრივ მთვლემარე და მიძინებული „სამშობლოს განცდა გასაკვირველი“ ახალი შეგრძნებებით, სრულიად ახალი გამოსხივებით:

*გოჯი მინაც არ დამიტოვებს,
გოჯი მინაც
და სოფლის ლტოლვილს*

*ისღა მრჩება, მივაშურო
ჩემს ერთადერთ ნავთსაყუდელს –
უფალს ჭეშმარიტს.
საქართველო – სიტყვა ნათელი,
სიტყვა, რომლითაც მიყვარს
სამყარო.*

•
*მთლად ასე არ დასრულდებო, სიყვარულო ჩემო,
განა სამყაროს ამძიმებს შენი
ჩალა და ჩერო.
მთლად ასე არ დაიღვეო,
საფიცარო ჩემო,
განა უფალი განირავს თავის
ერთგულს და რჩეულს...*

ომის თემაზე შექმნილი ნუნუ ჯანელიძის ლექსების ციკლში ახალი რაკურსით წარმოჩინდა ქართველი ქალის ფენომენი, მისი მენტალობა, მრისხანებისა და ამტანობის ხარისხი. გლოვისა და განცდის ღრმა უნარი. სითბოს, სიყვარულის უშრეტი მარაგი. ღვთისნიერება, სიფხიზლე, სევდანარევი ირონია და მხნეობა. ალბათ, ამიტომაცაა, რომ აგვისტოში გამოტანჯული განცდები წყევლისა და სასონარკვეთის ეკლებით კი არ იკანრება აფხაზეთიდან ლტოლვილი ამ ახალგაზრდა პოეტი ქალის ლექსებში, არამედ ლოცვის შარავანდედითაა განათებული და ამაღლებული.

*ჩემი ერთმორწმუნე მეგობარი
მარწმუნებს,
რომ ისე ვუყვარვარ, ისე ვუყვარვარ,
მიდის გულყრამდე ჩემი ნდობით,
ჩემი სურვილით,
ამიტომაც ძლიერ მხვევს მკლავებს,
ისე ძლიერ, დამახრჩოს ლამის,
როგორც დათვმა სიყვარულით
ბელი მოგუდა.
ჩემი ერთმორწმუნე მეგობარი,
ჩემი ორგული მტერი-მოყვარე.*

ლელა სამნიაშვილის ლექსებში არის

ყველაფერი, თითქმის ყველაფერი, რაც გეუბნება, რომ შენ უსმენ პოეტს – გონიერს, მნიშვნელოვანს. ოღონდ არ არის – რომანტიზმის მზაობა, სევდის ბაღში სულის პური გაგინანილოს (რალა დროისაა, აღარც უნდა იყოს?!) – იტყვის თუ იკითხავს მავანი. აი, ეჭვები, განუწყვეტლივ რომ მანვალებს, როცა ახალგაზრდებს ვკითხულობ. აღარც სიმბოლისტები – ეს არტისტული თვითმკვლელები ჩანან, ცისფერ ალზე მეტაფორებს რომ აცხობდნენ ოდესღაც. აქ არც მოდური (თუ აქტუალური?) პოსტმოდერნული თამაშებია – მიაბიტიურად რომ ცდილობს, ბავშვივით მუჭაში მოიმწყვიდიოს დრო და სივრცე, დაშალოს და ხელახლა ააწყოს სამყარო „კუბიკ-რუბიკივით“.

აქ გრძნობებისა და ემოციების გამოზოგვა ისწავლეს, რადგან უახლოესი წინაპრები – დედები და მამები სასიცოცხლო ენერგიას იდეალების კოცონზე წვაგდნენ და უმოწყალოდ იფლანგებოდნენ.

ამ ლექსებში დროს ისეთივე ფასი დაედო, როგორც ვეება კორპუსებით გადაკეტილ ჟანგბადს ქალაქში, რომელშიც „თინეიჯერი ღმერთი თამაშობს“:

*როგორც მშობლების ცარიელ
სახლში –
დღეს ამ ქალაქში –
თინეიჯერი ღმერთი თამაშობს –
ავტომობილებს მუჭით ყრის, ურევს
ყველა გზაზე და ტროტუარზე,
კორპუსები სასულემდე ამოიშენა.
სურს გამოჩნდეს –
დიდი, უფრო დიდი,
ყველა წარსულ ღმერთზე უფრო
მაღალი.*

ისე წერს, სულ არ აინტერესებს, გაიგებს თუ არა ვინმე მისი გულის ვარამს, უფრო მეტიც, ხანდახან ისეა განრისხებული, საკუთარი გულიც აღარ აინტერესებს. სილვია პლათის არ იყოს (რომლის ლექსებიც განსაკუთრებული ოსტატობით

ითარგმნა მის მიერ), ლელა სამნიაშვილმაც საკმაოდ ადრეული ასაკიდან იცოდა, რას ნიშნავს დაჰაუ, აუშვიცი, ჰიროსიმა, ტექსელი, ავღანეთი, ერაყი, ბესლანი... მაგრამ ეს ინტელექტუალური გამოცდილება იყო, დაფიქრება ომზე, ფაშიზმზე, ბოროტებაზე... და არა იმრე კერტესის გულწრფელი აზრი, რომელიც ნობელის მიღების წუთებში ასე გამოხატა: „ჩვენ უნდა გვესმოდეს, რომ ოსვენციმიმა, გარკვეული აზრით, მართლაც შეუძლებელი გახადა ლიტერატურა...“

დიახ, უნდა ვაღიაროთ, რომ ადამიანთა ერთ ნაწილს მართლაც ეხერხება, შეუძლებელი გახადოს ცხოვრება, მაგრამ მეორე ნაწილმა უნდა მოახერხოს, რომ თვით გაუსაძლისი ცხოვრების პირობებშიც დარჩეს ადამიანად და სიცოცხლეს მიზანი შეუნარჩუნოს.

ხშირად ე.წ. „ახალგაზრდული“ პოეზიის კითხვისას ისეთი შთაბეჭდილება რჩება, რომ რომანტიკული სულისაგან დაცლილ სამყაროში ტოტალურ კონტროლს აწესებენ, მათ ვირტუალურ სივრცეში ვინმე გულჩვილი არ შემოიპაროს. ცრემლი, მონატრება, ემოცია... ის გაფრენილი ჩიტებია, ოდესღაც რომ ყველა აივნის ჭერქვეშ ბუდეს იკეთებდნენ. ამიტომ თვით ნოსტალგიის გაგებაშიც კი მკაცრ გადაფასებას იწყებს ლელა სამნიაშვილის თაობა:

*რადგან შენ თვითონ მიმახატე
მხარზე მერცხალი,
ნუ გიკვირს წასვლა, ნურც
დავინყება.*

აღარაფერი აღარ უკვირს მარადიულ მასპინძელს – სამშობლოს. ჩვენგან განსხვავებით, სიმშვიდეს ისევ ინარჩუნებს, რადგან იცის, რომ ყველაზე სუფთა და უანგარო ყვავილები ჭაობის სიღრმიდან ამოსკდებიან. ასე გაჩნდა დუმფარას ქათქათა ფურცლები ლელას სტრიქონებში. ასე დაკარგა სანიმუშო წონასწორობა მისმა ანალიტიკურმა

სიფხიზლემ და 2008 წლის აგვისტოში დანახულმა მშობლიური ქალაქის ხედმა, ცეცხლის ალში გახვეულმა გორმა ლელა სამნიაშვილი ისე გაამწარა, რომ აბჯარასხმული მეომარივით სიტყვების ტყვია მტერს დაუმიზნა:

*გამარჯვებულო, გამოდი! – მსურდა
დამეძახა, –
თუ სახე გაქვს, თუ სხეული გაქვს,
გამოდი და დამენახვე –
რომ დავრწმუნდე, –
ადამიანს არაფრით ჰგავხარ...
„ჩვენი მწერლობა“, 2007, №25, 2009,
№15.*

ამ სტრიქონების საოცარმა დრამატიზმმა ფროსტის სიტყვები გამახსენა: „ყოველგვარი ნაწარმოები მხოლოდ იმდენადაა კარგი, რამდენადაც დრამატულია“. მოცემულ შემთხვევაში ეს დრამატიზმი პატრიოტულმა გრძნობამაც წარმოქმნა. პატრიოტიზმი – ეს სიტყვა საოცრად აფრთხობთ დღევანდელ საქართველოში. ზოგი პირდაპირ დასცინის ამ გრძნობას და მიაჩნია, რომ გლობალიზმის ეპოქაში ამაზე საუბარი ჩამორჩენილობაა, ერთგვარი პროვინციალიზმია. იმის საჩვენებლად, თუ რა არის ნამდვილი პატრიოტიზმი, ქართველ მოღვაწეებს არ დავესესხები, პირდაპირ ამერიკელ პოეტს გოლუეი კინელს მივადგები, რომელმაც 2001 წლის 11 სექტემბრის ტრაგედიას ვრცელი ლექსი „კომპიუტერის დამხობა“ უძღვნა და ეს ლექსი ისე გახმაურდა, გაოცებული ავტორი წერდა: მე ის „სახალხო“ ლექსად არ მქონდა ჩაფიქრებული. ლექსი ჟურნალ „ნიუ იორკერში“ დაიბეჭდა 2002 წლის 9 სექტემბერს. ამავე ჟურნალის პოეზიის განყოფილების რედაქტორთან, ელის ქუინთან საუბარში განსაკუთრებით ერთმა ადგილმა მიიქცია ჩემი ყურადღება:

„ჩემი აზრით, თქვენ პოეტთა იმ კატეგორიას მიეკუთვნებით, რომლებიც ეთაყვანებიან და ამყობენ თავისი ფესვებით. ტყუპები თქვენი მხედველობის

არეში იმყოფებოდა დაახლოებით ორ ათეულ წელზე მეტი ხნის განმავლობაში. ხომ ასეა?

– დიახ, მე ოცდამესამე სართულზე ვცხოვრობ და ჩემი ფანჯრები სამხრეთისაკენ იყურება. კომპიუტერი ჩემი სახლის შორიანხლოს იდგა და მართლაც ყოველდღე ვხედავდი. ყველაზე კარგად ნიუ-იორკის ამ ნაწილს ვიცნობდი. რა თქმა უნდა, კატასტროფა ლოს-ანჯელესში რომ მომხდარიყო, ამ ლექსს ვერ დავწერდი“ (გოლუეი კინელი. „პოეზია უსაზღვრო ხოტბა“, ჟურნ. „არილი“, 2002 წ. №4).

დიალოგის თუნდაც ეს ფრაგმენტი საკმარისია (თავად ლექსზე რომ აღარაფერი ვთქვათ) იმათ გასაწილებლად, სამშობლოს გრძნობას არარად რომ მიიჩნევენ. დიახ, ყველას თავისი ადგილის დედა გააჩნია. ამიტომ, პირადად ჩემთვის, ძალიან მნიშვნელოვანი იყო გორელი ლელა სამნიაშვილის რეაქცია 8 აგვისტოს ომზე.

უპირველესი და სულისშემხუთველი განცდა, რაც **მაია ჯოლბორდის** ლექსების კითხვისას ჩნდება, არის გამოუვალი ეგზისტენციის, სულისა და სხეულის გათიშულობა. როცა მეხსიერებას ისიც კი ვერ შემოუნახავს, იყო თუ არა ოდესმე მთლიანი, სავსე, გახარებული.

ეს გათიშულობა ანგრევს და ამუქებს სამყაროს, ანანევრებს და ამცრობს მიზანს, ამცირებს და ამინებს შეფასებას: **„სიყვარულმა გამოცხობა დაამთავრა, შევჭამეთ და მოვინელეთ“**.

ეს ყოფიერების ამაო ფუსფუსზე მიჯაჭვული ადამიანის პროტესტია, სარტრისა არ იყოს, მისი სურვილის, მისი მოწოდების მატარებელი: – მე კი არ ვეკუთვნოდე გარემოს, გარემო მეკუთვნოდეს მე.

გარემო, დრო და სივრცე რომ ეკუთვნოდეს, სამყარო რომ მოათვინიეროს შემოქმედმა, მარტო მოცალეობა არ კმარა, სრული მსხვერპლშენიშვნაა საჭირო. ამას კი მზაობა სჭირდება, თავ-

განწირვა, მით უფრო, როცა ქალი ხარ და როცა შვილები გყავს. მით უფრო, როცა ასე კარგად იცნობ ბავშვის ბუნებას და გარემოსაც ზუსტად აღიქვამ, რომელშიც ეს ბავშვი პიროვნებად ყალიბდება. მთელი სისრულით სწორედ ამ დანომრილი ბავშვების პორტრეტებში გამოჩნდა მაიას ნიჭიერება და იმედი იმისა, რომ იგი ამ ნიჭიერებას არ დათმობს, მოუვლის.

დაუმთავრებელი ანკეტიები

ბავშვი №

არ ახსოვს, როგორ დაიბადა. მამის მრისხანე სახიდან იწყებდა ყოფიერების აღქმას. დედის მოკივარი მზერა კუდამოძუებული ძალღვივით დაჰყვებოდა უკან. მერე ბავშვობა გაითამაშა. როცა მშობლები ჩხუბობდნენ, ყვავილების გულში იმალებოდა. ასე გაუცისფრდა თვალები. სამაგიეროდ, ყვავილები ჭკნებოდნენ. ასე გახდა ეგოისტი.

ბავშვი №

დაბადებამდე განებივრდა. ალოდინა და ლოდინის შემდეგ შეხედა ნათურას, რომელიც ნაცნობ ხვრელს უნათებდა. მერე სისხლიანი თმებით იტირა. გარესამყარო ნაკლებსაინტერესო მოეჩვენა და ადამიანები შეიძულა. კედლის პირისპირ დგომას და კედლის ყურებას შეეჩვია. ასე გახდა მდგრადი.

„ჩვენი მწერლობის“ 2009 წლის №25 – მაია ჯოლბორდის ლექსების პუბლიკაციაში სულ რვა ბავშვია დანომრილი.

თითქოს დავმუნჯდი, ველარ ვამბობ
საკრალურ სათქმელს
და სიცოცხლემაც დაიხია
მტერივით უკან...

ამ სტრიქონების ავტორისათვის პოეზია საკრალური საიდუმლოს გამჟღავნებაა. და თუ არ ხდება სევდიანი, დამშეული სულელებისათვის საიდუმლოს

პურივით გაყოფა, სიცოცხლე კარგავს აზრს, ესე იგი, მადლისა და სასწაულის განცდას.

უჩვეულო (იშვიათი) სისუფთავით სუნთქავს **თამუნა არდიშვილის** როგორც სულიერი, ისე ემპირიული სამყარო. მის ლექსებში განუწყვეტლივ მიმდინარეობს ყოფიერების პოეზიად გარდაქმნის პროცესი. მისი სოფელი, ქალაქი, მეზობელი, დედა, გაშლილი სუფრები და დიდი მარტოობა, მისი სახურავახდილი სახლი შაგალის სურათებით ცისკენ მიფრინავენ...

ნიჭიერებასთან ერთად მხოლოდ დიდ სიყვარულსა და მხურვალე გულს შეუძლია, მიწიდან ზეცაში გადასახლების ამგვარი ზეიმები მოაწყოს.

სახლი ქარის ნისქვილივით ფრთებს მიქნევს,

მერე მიწას წყდება და ყვითელი ფანჯრებით,

ჭრიალა კედლებით, ბუხრით და სხვენიით

და დაქსოვილი ობობას ქსელით მიიწევს მალლა...

ის ხეებს ასცდა და სახურავი ძველი ქუდივით გადასძვრა თავიდან, თითქოს შუბლი ქარს შეუშვირა...

სიხარულისგან ტორტმანებდა, იქნებ ცეკვავდა თავის უცნაურ, ზეციურ ცეკვას

და მე ვიდექ მიწაზე, დაბლა...

ის კი შორს და შორს

მანათობელ წერტილად იქცა

და ვარსკვლავებში ამერია...

„ჩემი სახლი“

თამუნა არდიშვილს, ისე როგორც არავის მის თაობაში, შესწევს უნარი, ჩვეულებრივი, ყოველდღიური რუტინა საზეიმო რიტუალად აქციოს და ქალის ამქვეყნად მოსვლა მისიის რანგში წარმოაჩინოს. და ეს ხდება ყოველგვარი პათეტიკის გარეშე. მას გულწრფელი, უფრო ზუსტად, გულახდილი ინტონა-

ციის გარეშე სიტყვის წარმოთქმა არ შეუძლია. ინტონაცია, რომელზედაც რობერტ ფროსტი უზუსტესად ამბობდა: „ენის ქვეშ სახლობს და ნებისმიერ სიტყვაზე ძველია“... ასე რომ მსგავს შემთხვევაში, გულახდილი ინტონაცია თავად მოიძიებს საჭირო სიტყვების თანმიმდევრობას და პოეზიად აქცევს.

*დიდ ოთახში, დიდ მაგიდასთან
ბუხარი მწიფობს,
ჩვენს სახეებზე
მოცახცახე ჩრდილებს გადაფენს
და ცეცხლის ბუტკო,
ამ ბებერი სახლის გული
ჩვენი თანყოფით
უცაბედად აღმდგარი მკვდრეთით.
„სოფელი“*

მის ლექსებში გაშლილი სუფრა, რომელსაც, სულერთია, მოქეიფე თანამეინახენი უსხედან ქალაქურ ეზოში, შეყვარებული წყვილები ჩინურ რესტორანში თუ ჩაის და თაფლგადასმული კარაქიანი პურის მომლოდინე ბავშვები ძველი ოდის ხის აივანზე, ყოველთვის ტრაპეზის იდუმალეებითაა მოცული. თავად ავტორი კი თავისი მშვენიერება და სიფაქიზით თვით პირქუში ამინდების ჟამსაც ბოტიჩელის ქალებივით გაზაფხულის სითბოს მატარებელია. აკვარელია თამუნა არდიშვილის საღებავი, ერთი შეხედვით მშვიდი და ფერმკრთალი. უცნაურია, როგორ ახერხებს ამ სიმშვიდეში, სიფერმკრთალეში ასე უჩუმრად ჩაატოს ტრაგიზმის ზღვარზე მდგარი სულიერი დრამა. მის ლექსებს სწორედ ეს უჩინარი სიბრძნე ახასიათებს, რომელიც არასოდეს იღებს ფორმულის სახეს, მით უფრო, აფორიზმად არ კრისტალდება რითმებში, რიტმებში. ეს სიბრძნე განფენილია ცხოვრების ქსელში და მის მელოდიას მხოლოდ პოეზიის მგრძნობიარე თვალი, გული, ინტელექტი ისმენს და ხედავს.

შეფუთე გული

*როგორც ეს პალმა
მობუზული ჩაიხანასთან...
რას იზამ, სცივა...
დავლიოთ ჩაი!..*



*გულუბრყვილო ქართველები;
ფხალი, ხაჭაპური
და სიყვარულის სადღეგრძელო,
როგორც რალაც მთავარი,
მოხელთებული, ან მოუხელთებელი
და მარად სანატრელი...
აყვავებული რტო მწვანე ბოთლში,
დასრულებული ნატიურმორტი...
ცხოვრება ასრულებს, რასაც ვერ
ვასრულებთ ჩვენ...
ცხოვრება გვასრულებს ან ძალიან
ადრე,
ან ძალიან გვიან...
მზე ანთია, როგორც ციკლოპის
თვალი,
ყველაფერს ბურღავს,
აცამტვერებს...
ეს ჩვენი საუკუნეა,
ციკლოპი, რომელმაც
სიყვარულს გზად ფეხი დააბიჯა...
„ჩვენი მწერლობა“, 2008, №14; 2011,
№1.*



„ყოფიერების უდაბნოში ხანგრძლივი ჩაკარგვით მოგვრილი მძიმე განცდა შემოქმედებითი ბუნების მქონე ადამიანების ხვედრია. **ცირა ყურაშვილის** ლექსებსა თუ მოთხრობებში ამ განცდისადმი შეუგუებლობა წინსვლისა და პოეტური აღმოჩენების მასტიმულირებელია. მისი ბიბლიური ალუზიები („მომხსენი ფრთებიდან ქვამარლის მხრები“) განუწყვეტლივ სულის თავისუფლებას ელტვის. ცირა მუდმივ მზადყოფნაშია, ყოფიერების აუტანელი სიმძიმე ხელოვნების ესთეტიკურ საბურველში გახვიოს და შრომის კულტად აქციოს. სწორედ ამ ესთეტიკით იქმნება „აღმართის ქალბატონის“ მე-

ტად შთამბეჭდავი, ადამიანური სახე ლექსში: „ქრისტე, გაუღე შენი კარები“:

ჩემი მოთხრობის გმირი მოდის, აღმართის ქალბატონი. მე ჩამიხუტა იმ სალამოს ბოლოჯერ და უკანასკნელად, რომ შენ გაგილოს ჯავრით შეჭმული გულის კარი, პირველად და სამარადისოდ.

ქრისტე, გაუღე შენი კარები, ჭინჭარნაჭამი ჭუკების ქალბატონი მოდის, მათ წვრილ და მსხვილფეხებთან ბანარგათრევით არაერთხელ ნაქცეული ქალბატონი მოდის.

ქრისტე, გაუღე შენი კარები, გმირი ქალბატონი მოდის, ყანა-ვენახის ბარვა-თოხნის, აკვრა-მორჩვის, ვაზიდან ძროხებისათვის ალერდის გადამზიდი, პამიდვრის ჩითილების და კარტოფილის „ბუდნების“ მზადების გმირი; თხილიანი გოდრებით და დაფნის ნედლი ტოტების სიმძიმით ნელში გადრეკილი გმირი ქალი.

ქრისტე, გაუღე შენი კარები, მხეველობით დაღლილი უფასო მოჯამაგირე მოდის...

პოლ კლოდელი, რომელიც არ იზიარებდა ევოლუციის თეორიას და წმინდა ნყლის მეცნიერულ მეთოდად მიაჩნდა იგი, არაჩვეულებრივად წერდა:

„როგორც საგნებისათვის, ისე ლექსებისათვის არსებობს ერთადერთი საშუალება, რომ ისინი იყვნენ მუდამ ახლები. ეს არის ის, რომ უნდა იყვნენ ნამდვილები. ერთადერთი საშუალება, რომ დარჩნენ ახალგაზრდები – ესაა იყვნენ მარადიულები...“

ქრისტიანულმა რელიგიამ სამყაროში მოიტანა არა მხოლოდ სიხარული, არამედ აზრი“ (Поль Клодель, Религия и поэзия, Вопросы литературы, 1990. ст. 184).

სწორედ კლოდელის ეს თხზულება გამახსენდა, როცა ცირა ყურაშვილის აზრიან ლექსებს ვკითხულობდი, რომელთა სევდაშიც რელიგიური სიხარული ჩუმი ქვედინებით მიედინება.

მომხსენი ფრთებიდან ქვამარილის მხრები, რჯულისა და ტრადიციის ხელ-

ბორკილებიც. გულის ძარღვებში გამლღვალ სანთელივით გამიარე, ცაში აზიდე ჩემი ლოდები. მაშინ ნახავ, მსუბუქი ტანის მძიმე ქანდაკება ზურგს თუ შეგაქცევს, ყოფიერების უდაბნოში თვეობით თუ ჩაგეკარგება. მომხსენი მხრებიდან ქვამარილის ფრთები, ჩემი მარილიანი ტბებიც დაშრიტე და მაშინ ნახავ, იმ აკლდამიდან, შენ რომ ჩუმჩუმად დასცინი და ყოფიერების უდაბნოში თვეობით კარგავ, რა თეთრფრთება და კოპლებიანი პეპელა გამოფრინდება, წყნარი პეპელა, თითქოს საოჯახო ალბომიდან ჩემი ოცი წლის წინანდელი ფოტოსურათი გადმოფარფატდა...

„ქვამარილის პატიმარი“ – „ჩვენნი მწერლობა“, 2008, №3.

სამუშაოს ფერი ლექსები

არიან პოეტები, რომელთა ტროპები, სახეები ნაცნობებივით შემოგხვდებიან დღის ნებისმიერ მონაკვეთში. გააჩნია, „ამაო“ გარჯაში გაფლანგული, გამოფიტული შენი არსება წვიმასავით როდის მოინატრებს ლექსის მუსიკას. დაშლილი, დარბეული მთლიანობის განცდა უსახლკარო მანანალასავით როდის მოგთხოვს ოჯახური სიმყუდროვიდან წამოსულ თბილ ორთქლს.

ეს პოეტები გაცვეთილ გზებს, გადავლილ ბორცვებს, საყვარელ ქუჩებს, სახლებს, სახეებს, ფიქრებსა თუ აზრებს თავიანთი ფანტაზიით ღებავენ, როგორც ილუმინატორის თვალს აკრული ფირფიტები, სხვადასხვა ფერში რომ წარმოაჩენენ სამყაროს. „სიახლის“ სპექტრი დროებით აყუჩებს სინდისის ქენჯნას, ქმნის ილუზიას, რომ ჯერაც უთვალავი, თავდაპირველი სიხასხასით აღიქვამ სამყაროს. ისევ ძველებურად გიყვარს, განიცდი და გახსოვს...

მაგრამ ეს მაინც მირაჟია უნიადაგო სიმხნევის, ხელჩასაჭიდი არაფერი რჩება, ყველაფერი მიედინება, იფანტება, ქრება, თვით ლექსიც კი...

ეს ყოველივე შესანიშნავად იცის ამ სტრიქონების ავტორმა – „იქნებ მართლა ზეცა ეწვეთებათ ამ ლურჯ მდინარეებს სათავეში“. ამიტომაც **სოსო მეშველიანი** არ გვთავაზობს პოეტურ აქსიომებს, სიბრძნის ფორმულებს... სამაგიეროდ, მისი დაეჭვებაც კი ნამდვილი ლექსია თავისი სურნელითა და ფერით, გადამდები, დაუვინყარი... არაფერია ამ ლექსებში დროებითი, წარმავალი, თვით მაშინაც კი, როცა დროებითზე, წარმავალზე გვიამბობს და ჰყვება. მასთან ძვირფასი და კონკრეტული ყოველთვის ზოგადდება და სამყაროს მოივლის, როგორც მშობლის მარადიული ხატება:

*მზის ყოველი ჩასვლისას ჩრდილი
დედაჩემის
მწვერვალებს ივლის და მყინვარზეც
გადადის.*

ანდრე სეგოვიასადმი მიძღვნილმა ლექსმა საოცარი შეგრძნებები გადახსნა თვალწინ. როგორც ფერმწერთა პეიზაჟებში გადაშლილი უბრალო ბოსტნის კვლები (ვთქვათ, კაკაბაძესთან, პისაროსთან) ანდა ჰოლანდიური სკოლის ხელწერით შესრულებული უსიერი ტყის ტალანები გიზიდავს, გაოცებს და გატკობს, მაგრამ მაინც გრძნობ, რომ ეს არაა შენი სამყაროს ფერი, ისე ამ ლექსში აღწერილი დიდებული, უცხო პეიზაჟი მწვავე ნოსტალგიას აღძრავს. საოცრად ზუსტი სათაური შეურჩია პოეტმა ლექსს – „მგზავრი“.

*პირქეში მინაც ახითხითდა ზეცის
ლიმილზე,
ეს შენი წილი სამოთხეა, ბახს აქ რა
უნდა?!
ღრუბლის ნამცეცა ცხვარი ბლავის
ზეთისხილის ქვეშ,
ხსოვნის უფსკრულში ექოებად რომ
ახმაურდა.
ალბათ, დასრულდა გრანადაში
დიდი კორიდა.*

*ლამდება. ფიქრიც მოითენთა,
ვატყობ, არა და...
ლამპიონით თავს მახსენებს იმ
სიშორიდან,
მთების წიაღში შეხიზნული
იგუაღადა.*

სოსო მეშველიანი უკვე მერამდენე წელია ესპანეთში ცხოვრობს, უფრო ზუსტად, მუშაობს, რათა ხანდახან თავს ლექსის წერის ფუფუნების უფლება მისცეს. ამიტომაც გზის პარადიგმა, ნოსტალგია და შინ პერიოდული დაბრუნება ყველაზე გამოკვეთილი მოტივი მის პოეზიაში. მონატრებული ადამიანებიც თითქოს სიზმრებიდან აედევნებიან:

*გახსოვს ის კაცი? სიზმრებიდან რომ
აგვედვენა,
ღმერთის წვერი და მამაჩემის
ხელები ჰქონდა.*

„მინის გემო“

*შევეშვი ქალაქს, ამ სიზმრებში
ჩაყოლილ კომმარს.
აი სიცოცხლე რასაც ქვია, ახლა
ინყება!
აქ არც ელექტროენერჯის სიუხვე
მკუშმავს,
შორიდან სოფლის არსებობას თუ
შემახსენებს
ამ ბნელ კაკლებში გაფანტული
ყვითელ წინწკლებად.*

*და ახლა ჩემს წინ გასუსული
სოფელი*

*რომ თვლემს,
სიმშვიდის ფშვინვა, სიზმრის
სარკმელს მიორთქლებს თითქოს.
მძინარი ჩიტის სუნთქვა არხევს
ალუბლის ფოთლებს
და იკრავს ფიქრებს ნებოვანი
ჰაერის სიტკბო.
„ზაფხულის ღამე მშობლიურ სახ-
ლთან“, „ჩვენი მწერლობა“, 2010, №5.*

ისეთი განცდა ჩნდება, რომ სოსო მეშველიანის ლექსები სამშობლოსფერი ლექსებია.

ღვთისმადობა

ნამდვილი ხელოვნება ყოველთვის იყო და რჩება ღვთისმადობლივად.

ადამიანი ცოდვით იბადება და ამის გამო უკვე „განწირულია“ ამ ძიებისათვის, მით უფრო, ხელოვანი. ტალანტის გარშემო ხომ დემონები განუწყვეტლივ როკავენ და ფერს იცვლიან – მთელი ცხოვრება ამ ფერადოვან ცდუნებებთან გამკლავებაა, სიტკბოს ილუზიით შემოპარულ ამ მწარე პარკუჭებთან, სულიერ წყლულებად რომ სკდებიან და მათ მოშუშებას ხშირად ერთი სიცოცხლეც კი არ ჰყოფნის, მაგრამ ეს არაა მთავარი. მთავარი მაინც დაცემის შემდეგ წამოდგომის სურვილია, სინანულის ცრემლი და სიყვარულის შუქი. მთავარი ჯანსაღი სიჯიუტეა, სიზიფეს პათოსი და ლამაზჩელის სიკეთით აღსავსე შეუპოვრობა. კრეტელები ამ სიბრძნეს ასეთი ღრმა სისადავით გამოხატავენ: „სადაც მიზანს ასცდები, ისევ მობრუნდი, სადაც გაგიმართლებს – გაერიდე!“

ისეთი შთაბეჭდილება ჩნდება, რომ თანამედროვე ხელოვნებამ მოიხსნა სრული მორალური პასუხისმგებლობა ადამიანის ბედისა და სამყაროს წინაშე. აღვირახსნილობის ენერგიით რეტდასხმული შეუდგა ნგრევას, რღვევას, გაპარტახებას.

არადა, როგორც იტყვიან, ჩიტი რომ ჩიტია, ისიც კი ბუდეს აშენებს. ერთი სულის შებერვა ეს ფიორა არსება ფრთებით დაასაჩუქრა უფალმა, ამან მაღლიერების ნიშნად გადანყვიტა, დაჩეკილი ბარტყებისათვის ცისკენ ფრენა ესწავლებინა.

კაცს რალა ღმერთი უწყრება, რამ დაამახინჯა, რამ გააბოროტა ასე, რამ ჩაფლო ასე მინაში, მინას ვინ ჩივის, ჭაობის ფაფაში. ხელოვნება ფორმაზე გადაერთო, უფრო ზუსტად, ტექნიკაზე.

ტექნიკის ვირტუოზულობაზე დღევანდელ საშემსრულებლო სფეროშიც ერთხმად აღნიშნავენ მუსიკის ექსპერტები, მაგრამ ამასობაში, როგორც წყალი უდაბნოში, ისე იკარგება მუსიკის სული, დესტრუქციული, კაკაფონიური სამყაროდან ელექტრონულ სადენებში მიიპარება, ცახცახებს და თრთოლით კოსმიური აკუსტიკის ილუზიას ქმნის. კოსმოსი ყველას აინტერესებს, ადამიანი აღარავის. აი სნობიზმის პიკი, ესეც XXI საუკუნის კიდევ ერთი ეგზოტიკური აბსურდი.

დღევანდელი ადამიანის ეგოცენტრიზმზე, ეგოიზმზე, როგორც შეშლილობის უკიდურეს ფორმაზე, ცოდვის სიცარიელესა და უცოდველობის სისავსეზე, ციციანათელების სიბრძნეზე: დღეზე უარის თქმა და ღამით წამიერნათებაზე – ამ ღვთაებრივ სიმბოლოზე და არა მეცნიერულ მექანიკაზე, ღმერთი ხშირად ამ სიმბოლოებით გვესაუბრება, ყველაფერ ზემოთ თქმულსა და კიდევ უამრავ რამეზე ფიქრები და განცდები გამიჩინა ახალგაზრდა ქალის **ნათია გიორგაძის** პოეტურმა სამყარომ.

ამ ღრმად ნიჭიერ და უაღრესად მორიდებულ ადამიანს ისეთი საოცარი სიყვარული შეუძლია და, რაც ასე უცნაურია, ზომიერების დაურღვევლად ისე გადაგვიშლის საკუთარი აღქმისა და წარმოსახვის უსაზღვრო სივრცეებს, რომ გრძნობ, მისი ტექნიკა, მისი სტილი ყოველთვის დიდი სათქმელიდან, მნიშვნელოვანი შინაარსიდან მოდის. არსად გრჩება იმ უხერხული ხელოვნურობის, ჟონგლიორობად ქცეული ესთეტიკით თამაშისა და თვითტკბობის განცდა, რაც ასეთი დიდი დოზით იკითხება თანამედროვე ტექსტებში. სავსებით ვიზიარებ ბუფონის ცნობილ მოსაზრებას, რომ „სტილი ადამიანია“.

*დავმარცვლე გოლგოთა
და ისე დამძიმდა სამივე მარცვალი
რომ ფრთები დაკეცა მოხუცმა
ღამურამ.*

იშვიათად შემხვედრია პოეზიაში ჯვარცმით მოგვრილი გლოვის ამგვარი ხილვა-ჩამოხველება.

„ფრთებდაკეცილი მოხუცი ღამურა“ – რა თქმა უნდა, ეს მანერა, ძველთაძველი და მარად ახალი ტკივილის, განსაცდელის ამ ფორმით გადმოცემა, თვით პიროვნების (ამ შემთხვევაში – ავტორის) სულიერებისა და ინტელექტის მაღალ ხარისხზე მეტყველებს და არა მაინცდამაინც სტილზე ზრუნვას. განცდის ხარისხი და მისი ესთეტიკა თავისთავად ქმნის სტილს.

*იქნებ შენა ხარ, ვისაც არასდროს
შეხებია ჩემი სიზმარი*

.....

*ვინც ერთის ნაცვლად ორ გზას
დაადგა,
ოღონდ შენთვის ერვენებინა, რომ
ბრმა არ იყო
და იქნებ მზეზე უფრო თაკარა მისი
თვალეები
დღესაც კი შენს კვალს ეძებენ
ღმერთო.*

ნამდვილი ხელოვანი ყოველთვის იყო და დღესაც რჩება ღვთისმადიებლად.

ჩვენი ქვეყანა

ჩვენი ქვეყანა! უხსოვარი დროიდან დარდთა შორის ყველაზე უფრო კეთილშობილი. არა მასშტაბისა და სიღრმის გამო, დროისა და სივრცის ნიშნებით დასეტყვილი აბსტრაქცია, არამედ კონკრეტული, ხელშესახები. პოეტის ფიქრით მოსავადებული ჩვენი ქვეყანა ბიბლიური დატირებაა დაშრეტილი მადლის, დახოცილი შვილების, ფერწასული სინათლის სვეტის. პოეტის სევდა – გამქრალი სიკეთის, დამშრალი ჭვების, გაშავებული სულების, ძვლების, ტყვიისფერი მრუმე ზეცისა და ამღვრეული ნაკადულების გამო.

„როდემდე გაძლებს ასე მაინც? მა-

ინც როდემდე?“ – აი, დარდი ნამდვილი პოეტის.

„ჩვენი ქვეყანა“ – ინდივიდუალური, კონკრეტული, ხელშესახები.

თითო-ოროლა გამონაკლისის გარდა „ახლები“ აღარ არიან ინდივიდუალები, კონკრეტულები. ისინი უდიდლამო „თავგანწირვით“ ეთამაშებიან სიტყვებს და ზოგადობით ერთობიან. მათი აფეთქება საახალწლო შუშუნებით ერთჯერადი და სულმოკლეა, როგორც ყველაფერი ხმაურიანი, ამიტომ აღარ ხდება სიტყვათა შეუღლება, აღარ იბადებიან მათი შვილები: აზრები და მეტაფორები.

სამაგიეროდ, ჩნდება ტექსტები – ტრამალებით გულისგამანვრილებელი და ერთფეროვანი.

მეტაფორა პოეტის ხსოვნაა. ხსოვნა კი გამძიმებს, როცა წრეში ტრიალებ, როცა ერთ ადგილს ტკეპნი. უმეტაფორო პოეზია დავინწყებისათვისაა განწირული.

„ახლებს“ ეს აწყობთ, მათი ამბიცია კონფორმიზმზე შორს ვერ მიდის. როცა არაფერი გახსოვს, ე.ი. როცა არაფერი იცი, უფრო იოლია ცივილიზაციის სახელით ახალი გვინეის აღმოჩენა თავისი უცნობი ტომებით; მგრძნობიარე, ემოციური, ველური აბორიგენებით...

მეტაფორა პოეტის ღია ჭრილობაა.

ამიტომ ნებისმიერი განაკანრი ცხვირში მუშტის ამორტყმასთან ასოცირდება და სისხლდენასავით საგანგაშოა.

ამიტომ ომში წასვლის სიხარული („ომში წასვლა მას უხარის“) ანდა დუელით დაცული ღირსება ისეთივე ბარბაროსობაა მათთვის, ისეთივე შორეული და გაუგებარი, როგორც ლამანჩელის ქარის წისქვილები, როგორც სევდა გალაკტიონის: „მოუნათლავი ბავშვები სკოლისკენ მიიჩქარიან“.

„ახლები“ აღარ ტირიან. ამაზე იზრუნეს. ცრემლი წამალივითაა, გული რომ მოაღბოს. ამიტომ ეს წამალიც აკრძალულია.

გალობა მაღალი რეგისტრია, ცისკენ მიმავალი განზომილება. „ახლები“

გალობენ კი არა, ველარც კი მღერიან; ველარც ინყველებიან. პრინციპში, სწორადაც იქცევიან.

თუ წყევლა იერემიას გოდებასავით თავზარს არა გცემს, სჯობს რომ დადუმდე. ჰოდა, უფრო ჭკვიანები დუმან. პრაგმატული თაობა გასუსულია. ხანდახან მაინც „გამოუვლით“ და ე.წ. „აქციებს“ აწყობენ ე.წ. „საზოგადოებრივი აზრის“ წინააღმდეგ.

სულსწრაფები, უნიჭოები, ნიჭიერი გამყიდველები... ხანდახან ამა სოფლის მთავრისაგან შეკვეთილ წირვას აყენებენ და გულმოდგინედ ილანძლებიან.

გინება მოდაშია, პრემირებულია. განსაკუთრებით დედის გინება. განსაკუთრებით კონკრეტული პოეტის კონკრეტული დედის...

აბა, აბსტრაქტული სამშობლოს გინებას რაღა დაუდგება წინ. რომელი ნიჭი, რომელი ტაბუ, რიდი და მადლი შეაჩერებს ამ აღვირახსნილ კონვენუსიას.

როცა სიმღერა სიჩუმეს მარხავს

იშვიათად, მაგრამ მაინც ჯანყდებიან. აჯანყებას ჰგავდა ამ ქალაქში, ამ ლექსებში ერთი ბიჭის გამოჩენა.

„ძალიან საინტერესო დროში გვინევს ცხოვრება“, – დღევანდელ საქართველოში ხშირად გამიგია ეპოქის შეფასების ეს „ინტელექტუალური“ დიაგნოზი.

ვისთვის საინტერესო, ვისთვის საბედისწერო. ვერაფერს იზამ. ზოგი ცხოვრებას, როგორც თეატრს, ისე აღიქვამს და მაყურებლის სტატუსს იფერებს. ზოგიც გამუდმებით როლების ცვლაშია. ეს სიბრძნე კი არა მხოლოდ ასაკთან, გამოცდილებასთან ერთად მოდის.

არსებობენ ბუნებით იმთავითვე ადაპტირებული ადამიანები, რომელთაც ყველანაირ სიტუაციაში, ყველა დროში, ყველანაირ რეჟიმში შესწევთ ლავირებისა და „გადარჩენის“ უნარი. მე მაინც მგონია, რომ ასეთი ადამიანები

ნები ეგოცენტრისტები არიან. მხოლოდ საკუთარ თავზე ფიქრობენ. უკეთეს შემთხვევაში, მათი ფიქრისა და ზრუნვის რადიუსი უახლოეს ნრეს, ოჯახის წევრებს მოიცავს მხოლოდ. არ ვიცი, შესაძლოა, ეს ბუნებრივიცაა, მაგრამ შემიმჩნევია – ასეთები ფრთხილები, მფრთხალები, ხშირად სასტიკები და შურისმაძიებელი არიან.

სხვას იქნებ ეპატიება კიდევ, მაგრამ ნამდვილი პოეტი ვერ იქნება ვერც ფრთხილი, ვერც მფრთხალი. მისი გულის კარი ღიაა. ვინ არ შედის და გამოდის ამ კარში. ეს გული მიმღები და განმცდელია ყველაფრისა, რაც ირგვლივ სამყაროში, მის საცხოვრისში, მის სამშობლოში ხდება. ამიტომ არღვევს სიბრძნის კანონს – ოქროდ მონათლულ დუმილს. ამიტომ ვერ ეგუება უსამართლობას, უმწეობას, ჩაგვრას, დაცინვას, ღირსების აყრას.

გიორგი ოქროპირიძე პოეტი, თუმცა პოეზიამდე შორია. ეს როგორ გავიგოთ? ძალიან უბრალოდ. მისი განცდები და გულისძგერები, მისი არითმია და ტაქიკარდია, მისი პროტესტი თუ სულიერი ამბოხი ხშირად წინ უსწრებს გონებას, ე.წ. გონიერებას. ამ ასაკში ეს ბუნებრივია. როგორც იტყვიან, ჯერ ისევ სკოლის მერხს უზის, თუმცა კომპიუტერში ჩარჩენილი ინფორმირებული თაობა კარგა ხანია ჩამოიტოვა ინტელექტით, უკომპრომისობით, სიკეთისა და ბოროტების განცდის ხარისხით, შავ-თეთრის გარჩევის უნარით, რომელიც, სამწუხაროდ, ძნელად ან საერთოდ არ ისწავლება. თანდაყოლილია ეს განცდა – ადამიანის შეცოდების, შეწყალების, მოყვასით ალტაცებისა და გახარების. მგრძობელობა ამ ბიჭში ძვირფასი მადანივითაა ჩადებული, რომლის კეთილშობილი გამოსახივებაც ყოველწამიერად, მტკივნეულად რეაგირებს ყველაფერზე. არ შეუძლია, უღირსობას გაუჩუმდეს, ამიტომაც მისი სიმღერა „სიჩუმეს მარხავს“. ძალიან სევდიანი, დრამატული, ხშირ შემთხვევაში,

ტრაგიკულია ეს სიმღერა. ვრცელია ჩამონათვალი იმ უკეთურებათა, რომელთაც იგი მთელი არსებით უჯანყდება. მხოლოდ მცირე ფრაგმენტს მოვიტან:

*აქ ხომ გარდაცვლილ მეომრებს
გლოვობენ
სხვა დროს კი თითონ ესვრიან
ტყვიას
მოგკლავენ მერე კი თუნდაც
ეხაროთ
თქვენს საფლავებზე ვარდსა და იას
აქ ხომ მკვლელობაც სისუფთავეა
არ უნდა დატოვო ალი და კვალი
ამოსულ მზესაც ჩასვლა ენატრება
რომ ცრემლიანმა დახუჭოს თვალი.
„ჩვენი მწერლობა“, 2011, №6.*

ამ ლექსებში, ამ ქალაქში დაძრწის ეშმაკი სუფთა სულების მისატაცებლად. ბახუსის ვნება მოკლებულია ლხინის ნათებას, თუნდაც ტრივიალურ დროის ტარებას. „ღვინის მარხილები“ ჯოჯოხეთის დაღმართისკენ მიექანებიან. ამ ქალაქში, ამ ლექსებში ათასგზის თავშესაფარგამოცვლილი, შრომის უფლებანართმეული უსიცოცხლო ადამიანები დაღასლასებენ. ერთ დროს თავმოყვარე, ახლა კი არაყსმიძალეებული შეშლილი კაცების დანახვაზე ლუციფერსაც კი ფერი ეკარგება. ამ ლექსებში, ამ ქალაქში ყველგან საცდურები და ხაფანგებია კეთილი სულების მისატაცებლად... ამ ლექსებში, ამ ქალაქში „მხოლოდ ობოლი ჭადრები იმსახურებენ სამოთხეს“.

გალაკტიონთან ზოგჯერ ინტონაციურმა მსგავსებამ, შესაძლოა, შეცდომაშიც შეგიყვანოს და, როგორც არაერთგზის მომხდარა, ტალანტი „ლიტერატურშინად“ მოინათლოს. მე ვფიქრობ, რომ დიდ პოეტთან გიორგი ოქროპირიძეს გაცილებით უფრო სიღრმისეული შეგრძნებები და მათი გამახატვის უჩვეულოდ თავისუფალი ფორმები ანათესავებს, ვიდრე უბრალო გავლენა და მიმბაძველობაა.

განწყვეტის ზღვარზე მყოფი ჭაბუკის

დაჭიმული მგრძობელობა, სასონარ-მკვეთი ემოციის რიტმი, თითქოს საკუთარ თავს სულისმოთქმის უფლებას არ აძლევს. იქნებ, ამითაც აიხსნება პუნქტუაციის სრული უარყოფა. თითქოს წუთშესვენების გარეშე გარბის უღმერთო ცხოვრება – ცოდვის ინერცია. შემზარავია მისი ხილვები რეალობა-ირეალურის ზღვარზე.

*...ჩოქვით დახვენილ მწკრივთა
მასებში
ნითელი გუნდი სისხლით მარშირებს
და მე კი მთვრალი ამ თამაშებში
ვხედავ მომავალს, სულ არ მაშინებს
სიკვდილი მე რომ ასე მგონია
დამდეგს მალულად, მსუბუქ
ქარივით,
მე მხოლოდ უცხო მელანქოლია
შემრჩა უგრძნობი მეგობარივით...
„აპოკალიფსი“, „ჩვენი მწერლობა“,
2011, №6.*

იერემიასეული გლოვა და გოდება გამახსენა „განკითხვის ინტეგრალებმა“, რომელშიც მთელი სისრულით წარმოჩინდა ცოდვის მოსაშთობად ყმანვილის მიერ წამოწყებული ომი. ასეთ დროს იგი უკომპრომისო და დაუნდობელია როგორც საკუთარი თავის, ისე იმ ტოტალური უღმერთობის მიმართ, რომელშიც მისი ქალაქია ჩაძირული.

გეთანხმებით – ამ ასაკისათვის მძიმეა და მრუბე ეს ყველაფერი, მაგრამ უსაშველოდ ნამდვილი და მართალი. მადლობა ღმერთს, რომ ლექსის თხზვის ნიჭი თავშესაფრად კი არა, გამოსავლად მისცა ჭარბი ემოციისა და საშიში მგრძობელობის ჭაბუკს.

ჩვენ კი ისლა დაგვრჩენია, გზა დაველოცოთ ამ უნიჭიერეს ჭაბუკს პოეზიისა და ცხოვრების ურთულეს გზაზე. ვუსურვოთ, რომ კეთილი ანგელოზის მფარველობა არ მოკლებოდეს როგორც მას, ისე მთელ მის თაობას, ქართულ პოეზიას კი „ახალი ტალღით“ მიღებული სასიამოვნო მღელვარება და სიხარული.

მელანო ზუკაკიშვილი



მიძინების

რას გიმღერის, მეც მიამბე, ამეია,
გაზაფხულზე გარდაცვლილი გლიცინია.
როცა გარეთ ფრთაშესხმული ქარებია,
როცა სულში მონკრიალე სიცივეა.

მომიყევი, ლურჯ დაისზე რას მღერიან
გედები და რა ფერი აქვს ასიკაგას.
მაპოვნინე... მაპოვნინე, ამეია,
ის, რაც ცას და მინას შორის დამეკარგა.

პანთეონის მიძინების ზარები და
მათთან ერთად შორეული მაჰაბოდჰი
დამასიზმრე...
მომიყევი, ამეია,
სხვათა სიზმრებს კართან როგორ დარაჯობდი.

უჩვეულო, ფრთაშესხმული ქარებია,
ლამეს ვფურცლავ მოლოდინის ორბიტაზე.
განკურნება შემასწავლე, ამეია,
ჩამავალი მზის სიმშვიდე მომიტანე.

სევდის ბოლერო

გადაათეთრა ზამთრის თრთოლამ ფიქრის ტევრები,
ბზის მოვერცხლილი ტოტებია სულის სამრეკლო.
ისე შორია სიმშვიდემდე,
როგორც ბევრლი-
ჰილზი და ცხადი,
რომ დღეს რამე უნდა დავწერო.
უნდა დავცალო,
ჩამოვფერთხო
გრძნობებს ეს თოვლი,

დროა, მოვარგო გაქცეულ ფიქრს ლექსის ლაგამი,
ცა რომ ფიფქებად ტკივილების საფანტს მესროდა,
მე ნდობას დამდნარ თოვლზე უფრო სწრაფად
ვკარგავდი...

გაუფერულდა მოთენთილი ქარის წკრიალი,
როცა ნამქერი გულს დარდებად გადაათოვა.
თეთრ ვაკუუმში დამწყვდეული ღამე ღრიალებს
და როგორც მთვარე სავსე, ცაზე,
ისე მარტო ვარ...

ფერმკრთალ ლანდებად ფანტელების
ბრუნავს ბოლერო,
მგონია, ვქრები,
სამყაროთა მიღმა მივილტვი,
ღიმღის თილისმად სევდიანი მზერა მოერგო,
ძლიერ ქალებსაც ჰყვარებიათ ღამის ტირილი...

ბეზიას

როგორი გოგოები ვყოფილვართ მე და შენ...
როგორი ერთნაირსახელიანები.
როგორი ერთნაირგულდარდიანები.
როგორი ერთნაირქვისგულიანები.
გაიცივე თვალ-გული, წამონეკი ძველი ოდის ფართო
ოთახში და
დაიკრიფე სანთელივით ხელები გულზე.
ერთხელ არ გადმომხედე მაღალ-მაღალი
სამზითვო ფარდაგადაფარებული ტახტიდან
სიმშვიდეაფარებულმა.
მე რას მომატყუებ...
მე რას გამომაპარებ...
მე ხომ ვიცი...
ყინვამიკრულ ანფასებს მიღმა რა გავარვარებულ
დარდს იბრუნებ ყელში,
იმ კვნესასავით რომ არ გამოექცეს ბაგეებს,
ღამღამობით ტკივილებს რომ აყოლებდი.
იმ მოგუდული კვნესასავით,
თეთრი ხელების ლურჯ კაპილარებში რომ
გამომწყვდიე და
ცივი წამლის სუნს ამოაფარე.
მე რას გამომაპარებ...
შენი გამკვივანი სიჩუმიდან მესმის მძიმედდარდიანი
გულის გოდება.
დაიკრიფე გულხელი და ობლად დამიტოვე
ცადთვალეზაზიდული,

ცრემლიანი მამაჩემი.
სანოლს მიჯაჭვული ჩვილივით პაპაჩემი.
შელოცვასავით მობუტბუტე მოტირალები:
შენ მოგმატებოდეს მისი დანაკლისი დღეები.
შენ იდღეგრძელო. –
შემომისხდნენ და იბუტბუტეს.
შემომისხდნენ და ივიშიშეს.
სულ მუხლის ჩოქებით ვკრიფე მიწიდან უშენო შენი
დღეები.
მიწადაკანრული თითებით სათითაოდ შემოვიშენე.
გავდიდდი და გავდღეგრძელდი.
მოვიხურე შენი ლურჯყვავილებიანი ჩითის ხალათი და
დედასავით ვუარე ობოლ მამაჩემსა და ჩვილ პაპაჩემს.
შენით სავსე სიზმრები ვასვი და

უშენობით გაჟღენთილი ღამეებით ვაპურე...
დღემანკიან ობოლ ქალზე,
სანთელივით წმინდად მდუმარე ქალზე –
სულ ლამაზ-ლამაზ ზღაპრებს ვუამბობდი.
ვერ გავზარდე პაპაჩემი.
ილეოდა და პატარავდებოდა.
ვერ გავათბე.
აბა, ჩემი პატარა მკლავები როგორ ეყოფოდა ასეთ
სიცივეს.
ჩავიწვინე კალთაში და სიკვდილივით მშვიდი იავნანა
ვუმღერე.
როგორი გოგოები ვყოფილვართ მე და შენ.
როგორი ერთნაირგულდარდიანები.
შენი წილი ძაძები ჩავიცვი.
შენი ნახშირის უთოთი ვაუთოვე და ვათბე პაპაჩემის
სავალი ცივი გზა.
მივუჯექი თავთან და სულ შენი ხმით დავიტირე.
თითებით ამოვკანრე მიწიდან მისი ნარჩენი დღეები და
უფრო გავდღეგრძელდი.
ხელისგულებზე ვზრდიდი
უთქვენსახოდ ლოყაანითლებულ ჩვენი ეზოს ბრონეულებს.
ცამდე ნაყვავილარ თმაჭალარა ნუშებს.
ამიცივდა. შემეცივდნენ.
ფოთოლ-ფოთოლ ავიკაფე ხორცებიდან. ვულალატე.
დავუტოვე ორმაგად ნაობლარ მამაჩემს
დეკემბრის თვალწკრიალა თეთრი თოვლი და გავფრინდი.
დავტოვე ცადთვალეზაზიდული ცრემლიანი ცივი თოვაში.
მესამედ დავაობლე.
როგორი ერთნაირი გოგოები ვყოფილვართ მე და შენ.
როგორი ერთნაირქვისგულიანები.
უნდა მივბრუნდე

თქვენი წილი და ჩემი წილი დღეები სულ მას უნდა
მივუტანო.
უნდა მოვუარო.
უნდა გავზარდო.
არ უნდა დაპატარავდეს...
უნდა მივბრუნდე(!)
თვალები დაეღალა მამაჩემს...

სიცარიელის

შემზარავი სიმშვიდიდან დინებას წყვეტენ სიზმრები.
იზრდები, როგორც ქარში ტალღის იზრდება ღელვა.
მე ვარ,
შენს ტკივილს ხელს რომ ვახლებ, გულზე რომ ვინყო.
სულს რომ ვუბერავ,
რომ ვეხვევი შენს სევდას –
მე ვარ...
დამიგულებ და დიდგულდები.
მე კი ვიმღვრევი.
ვბედავ თვალების გახელას და მზის გულზე წოლას.
ძრწოლა აიტანს, რომ ვერ მნახავს სხივი სიბნელის,
რადგან სიზმრები უსიტყვოა, უხალხო, უხმო, –
სიცარიელეს ზუზუნებენ ჩემი სიზმრები.
დაძრწიან ჩუმად,
დამეძებენ,
ჰგონიათ, ვუხმო...
ჰგონიათ, მოვალ...
მივინყებულები ამბის სევდას დუმს კლავესინი.
მე კვლავ ტალღები, მიქცევები, ზღვა დამისიზმრებს,
შენ დაისიზმრებ თეთრ ამინდში უჩემო შობას.
სადაც რძის სუნი არ ექნება არც ერთ ალიონს,
გაეფანტება ბნელ კადრებად გოგენს ფერები.
შენი ტკივილის პიქტოგრამებს გულზე დავინყო –
არყოფნიდან მოგეფერები.

ქვების და ხეების

ჯერ თებერვალში ჩამდგარი წყლები უნდა დაღვარონ.
შემდეგ დაიკვირტონ და სიფრიფანა სიცოცხლე
იმშობიარონ –
ღია ვარდისფერი აფეთქება.
წესია ასეთი.
როგორ ორსულდებიან დამზრალი ხეები გაზაფხულობით?!
ნეტავ, მათ თუ ესმით სიკვდილის მელოდია
წელზე შემოხვეული სიცვიისას...
სიბნელის ნახნაგები კედლებს რომ შეაცოცდება,

კედლები კი არ ქრებიან,
ხეებთან მიფრინავენ და სითბო მიაქვთ.
ორი ჩარჩო მრჩება მძინარე ქალაქით სავსე,
რომელი ერთი შემოვიშენო...
რომელში ჩაეტევა ლოდივით საფიქრალი.
ფარდები დაუშვი, ქარი მაშიშვლებს, ღმერთო!
როდის გამიყვან გაფრენილი კედლების უფანჯრო
ჩარჩოებიდან.
დანის დასმასავითაა ღამის სიცივე.
როგორი სუნი აქვს –
არაფრის.
როგორც სიკვდილს.
მაინც საით იწვდიან წყალჩამდგარი ხეები ხელებს –
ცისკენ თუ მიწისკენ?!
რომელია მათი მიწა, დედა რომ ჰქვია?!
დალოცვილია მიწიანი მუცლები...
მოსავლიანი...
რძე და თაფლი სდით ნედლი მკერდიდან.
მე რისგან შემქმენი, ღმერთო?!
სად მოაგროვე ამდენი სიბი ქვა – ამდენი ფერადი.
მიწა – თვალეზში. სველი და შავი.
რატომ ვარ ასეთი გამჭვირვალე..
როგორც ქვებით სავსე შუშის ლარნაკი...
რატომ არ ვიმსხვრევი?!
ასე ღამაზად ვირეკლავ ბუნების ფერად მშობიარობას
გაზაფხულობით?!

უშვილო დედებიდან _ უდედო ბავშვებამდე (ან როგორც ბენეზოთ)

დე, იცი?!
ჩემი და შენი სამყარო არც ისე შორსაა ერთმანეთისგან.
სულ რაღაც ერთი ხელის განვდენაა.
ერთი ფეხის გადადგმაა.
ერთი ნახტომია.
ჩვენ...
ვერ გადავკვეთეთ პარალელური სამყაროები.
ვერ შემოვიკეცეთ დედაშვილობის თბილი საბანი.
ვერ გავითბეთ გაყინული სული და
ამომშრალი თვალები.
დე, იცი?!
როდესაც თქვენთან უდედო ბავშვები ელიან დედებს,
აქ, ჩვენთან, უშვილო დედები ეძებენ მათ.
ჩაიცვამენ რკინის ქალამნებს და დადიან.
დადიან სალოცავიდან სალოცავში.
ბარიდან – მთაში.

ტადრიდან – ტადარში.
ნაპოვნი ღმერთიდან – დაკარგულ ღმერთამდე.
ულმერთობიდან – ნატვრის ხეებამდე.
თეთრი ბატკნებით და
მხრებზე ჯაჭვებით.
უშვილო აკვნებით და
გულამდე დარდებით.
ვერნამლერი იავნანებით და
ცრემლიანი თვალებით.
ტყუილი იმედებით და
იმედგაცრუებულები.

დე, იცი?!
მეც მქონდა ჩემი ნატვრის ხე.
ტანმაღალი და ელვარე.
თეთრი აკვნებითა და
მზესუმზირისფერი იმედებით მსხმოიარე.
თითო აკვანში მთარტახებული თითო ნატვრითა და
თითო ოცნებით.
მაგრამ ჩემი ნატვრები
სამუდამოდ მიაძინა ჩუმმა იავნანამ.
ვერც ღმერთამდე მიიტანა და ვერც შენამდე.

იქნებ, ღმერთმა ვერ გაგიმეტა ამქვეყნიური
ჯოჯოხეთისთვის?!
იქნებ, არც გინდოდა!
იქნებ, არც ღირდა!

დე, იცი?!
მე შენ გხედავ.
ყოველთვის, როცა სარკეში ვიხედე
სარკის მიღმა დგახარ და მიღიმი.
მიღიმი და ხელებგამონვდილი შემომცქერი.
მე გულში გიკრავ.

მაპატიე!
მაპატიე, ყველა ცარიელი აკვანი.
ყველა ვერნამლერი იავნანა მაპატიე.

„მზის სხივების აკვანი გაქვს, იავნანინაო.
ანგელოზის ფრთები გხურავს, იავნანინაო.
ანგელოზი გირწევს აკვანს, იავნანინაო.
თეთრი კრავი გესიზმრება, იავნანინაო...“

დე, იცი?!
ერთ დღეს დავდგები სარკის წინ.

მე და შენ გვეცმევა თეთრი კაბები და გეტყვი,
რომ მე შენთან მოვდივარ.

მაშინ, როცა
დედამინა იქნება ორსულად.
მაშინ, როცა
დედამინას ასტკივდება მუცელი
და მაშინ, როცა
შენ იმღერებ ჩემთვის იავნანას.
მარადიული დაბადების იავნანას.
გამოღვიძების იავნანას.
დაბრუნების იავნანას.
მე გავიღვიძებ!

La Poésie

ჩემს მყუდრო ფიქრში შემოხვედი,
როგორც ამინდში მძაფრი ყინვა,
ყინვა – სამყაროს შემზარავად ჩუმი ხმაური.
ტკივილი, ბოლო ზამთარივით, ძვლებში დარჩა და
გაიყინა...
რა ტრაგიკულად მშვიდი ხარ და რა უცნაური –
ყოველი ჩვევით,
უხმო ლელვით,
ბასრი სიმშვიდით,
ქარის დუდუნით,
გაფითრებულ დღეთა ზამთრობით...
როგორ უხდება მეცხრე ცაზე განცდებს სიშიშვლე,
მძაფრ ემოციებს – შეგრძნებების პიკთან დათმობა.
აღლეგებს ისევ თეთრ თებერვალს მკვდარი ბელურა.
უსაზღვრო ლოდინს – გაცრუების მკვეთრი მახვილი.
მოხუცებულა დრო და სულიც მოხუცებულა,
დაბერებულან თარიღები,
გზები,
სახლები...
გაუსაძლისი სიმშვიდე დგას, მოჩვენებითი.
შენ სახლობ ჩემში, როგორც ყინვა ზამთრის ბექობზე.
მესაუბრება ლამის ქარი – მორზეს შეგირდი,
დუმილის სანდო ჟღერადობა დავიმეგობრე.
ფერმკრთალი მთვარე მორცხვად ცურავს ღრმა ცის
ძარღვებში,
შეება სულ უფრო შორია და უცხო ჩრდილებით
ყოველი ლამის იდუმალი გაჩირაღდნება
წინათგრძნობაა –
სუნთქვასავით გამიხშირდება.



გია აბაზაძე

Yesterday

გადავითვალე. ვიცოდი, უაზრობა იყო. გადათვლა-გადმოთვლით რომ არ მოიმატებდა, კარგად მესმოდა, მაგრამ ციციის ოპერაციის საკითხი თავიდან არ ამომდიოდა. უფრო სწორად, ჯერ მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა და შემდეგ საოპერაციო თანხის მოძიება.

დაზღვეული არ ბრძანდებითო, იქნებ, სამინისტროს ან მერიას გადმოარიცხვინოთო. მე არ ვიცოდი, რისი გადმორიცხვის გამკეთებელი მე ვიყავი? მავანმა „პასუხისმგებელმა“ ქალბატონმა სულ კალენდარული დღეებით გადმოითვალა ბოლო ოცი წლის განმავლობაში წინასაარჩევნო პერიოდში მისი არშემდგარი პროპაგანდისტული ვიზიტების ქრონოლოგია. რას ვიზამდი, საკუთარი სიმართლე ჰქონდა – კარს ვუღებდი, მოვუსმენდი და უარით ვისტუმრებდი.

დებილი და მატრაბაზი ხარო. მითხრა ნოდარა მილიონერმა. დაპირებოდი და ხმა სხვისთვის მიგეცაო. ჩემთვის „მიცემა“ მიცემაა, „გადახდა“ კი გადახდა-თქო. ჰოდა, მატრაბაზობას რომ არ ეშვები ორმოცი წლის კაცი, მაგის გამოა, რაც გჭირსო. ახლა გასასესხებელი ფული არა მაქვს და კარგად მეყოლეო. რა უნდა მექნა, ფულიც მისი იყო და ხასიათიც. ვერაფერს შევცვლიდი. ამიტომაც სექტემბრის იმ დანყველილ

დილას კვლავ გადავთვალე... ორმოცდაათი ლარი თემომ მომცა. გასესხებ, ძმაო, ოლონდო – დაამატა, – ახალ წლამდე უნდა დამიბრუნოო. ასი დოლარიც გაბომ გამოუშვა „უესტერნ იუნიონით“ საბერძნეთიდან, აქ კრიზისია და არ ვმუშაობო, – ტელეფონით განმიმარტა. დედაჩემის ძვირფასეულობაში სულ ორას ორმოცდაათი დოლარი მომცეს ლომბარდში. „ხალხო, ოქრო მთელ მსოფლიოში გაძვირდა და აქ რა ცენტებში მიანგარიშეთ-თქო“, შევედავე. „სადაც მეტს მოგცემენ, იქ დაალიომბარდეთ, ბატონოო“, – შემომასუნთქა „პარლიამენტის“ ბოლი ქერად შეღებილმა შემფასებელმა დედაკაცმა. მოკლედ, ორი ათას ცხრაასი ლარი მჭირდება და რაღაც ექვსასი ლარი თუ ცოტა მეტი მომიგროვდა. ციციის საცოდაობის ყურება კი აღარ შემიძლია. არ იმჩნევს, მაგრამ სულ სიმწრის ცრემლმორეული დადის. ახლაც იმ დამპალ სუპერმარკეტში წავიდა. რა ქნას? დღეს ცვლა უნდა გადააბაროს.

ვიფიქრე – მივალ, ქირურგს დაველაპარაკები, ამ ექვსას ლარს ხელზე „გავუმაზავ“ და დანარჩენზე „ატვეჩაიში“ დავდგები. ეეჰ, ედიკას დრო კი აღარაა, შეიძლება „იმაზებიან“ კიდეც, მაგრამ, როგორც იტყვიან, „ისეთი დროა, ძმას

აღარ ენდობა კაცი...“ ამ „ბიტლებმა“ ხომ გამიხურა, რა, თუმცა „ბითლზი“ რა შუაშია, დაქლიავებულმა ჯარჯიმ (სანამ ფსიქიატრიულში გამოამწყვდევენ) მობილურის ზარად დამიყენა “Yesterday”.

ნინი მირეკავდა.

– სახლში ხარ?

– არა, აეროპორტში.

– ნუ მაიმუნობ. გამოვალ და დამხვდი აუცილებლად.

– სად წავალ, ციცი ველოდები.

– ისევ ციცი?

– აუ, ნუ გააჩმახე, თუ გინდა, მოდი. არსადაც არ მივდივარ, ოღონდ არ დამიწყო „ისევ და ასევ“. ჩვენი ურთიერთობა – ჩვენი ურთიერთობაა და მორჩა ბაზარი.

– კარგი. გამოვდივარ.

მიყვარს ნინი. ჩემი დეიდაშვილია. ულამაზესი გოგო იყო ახალგაზრდობაში, მაგრამ ალქაჯი. ომობანასაც და ფეხბურთსაც ერთ გუნდში ვთამაშობდით. მაგათ კორპუსებთან სტადიონი იყო. თან ჩემზე უფროსია სამი წლით, მაგრამ ერთმანეთს არაფერს ვუმაღავდით. თექვსმეტის რომ შესრულდა, „ბრაზ“ დაარტყა და გოიმ კოტიასთან ერთად გაიპარა დასავლეთის რომელიღაც სოფელში და თითქმის თხუთმეტი წელი არ ჩამოსულა. არც არსად უსწავლია. მთელი ქვეყანა რომ დაიმშა, მაშინლა დაბრუნდა გასუქებული, დიდი ჩიყვიანი ლაბაბით და ჭიპამდე ძუძუებით. თავის გოიმი კოტიაც და ტუტუცი ბაღანა ლერიც თბილისში ჩამოიყვანა. ჩემი საყვარელი ნინისგან ერთი პროვინციელი დედაკაცი დამდგარიყო ჩამქრალი თვალებით და მარტორქის აღნაგობით.

ისევ “Yesterday” – ბიჭო, გძინავს? კარებთან ვარ, ზარს გირეკავ და არ ალებ.

შემობაჯბაჯდა.

– გეძინა? მთვრალი ხარ თუ დაბოლილი, თუ ქალი გყავს? – დამაყარა და გამომცდელი მზერა ჩემი საძინებლის გამოხურული კარისკენ გააპარა.

– არა. ფხიზელი ვარ. დანარჩენი შენი საქმე არაა.

– კარს რატომ არ მიღებდი, აპა?

– „აპა“ არა და „კიე“, სულ გადაგავინყდა, რომელ უბანში გაიზარდე? ისე, ასე ჩქარა აქ საიდან გაჩნდი?

– ტაქსში ვიჯექი. შენს სახლთან.

ჯიგარი გოგო იყო. ერთმანეთს არაფერს ვუმაღავდით. სიყვარულის ამბებსაც კი. მაგრამ დავიშოკე, როცა კოტიას გაჰყვა ცოლად. მანამდე არასოდეს უხსენებია მისი სახელი. სადღაც ქორწილში ყოფილან ორივენი სიძე-პატარძლის მეჯვარეებად და იქიდანვე გაპარულან. მაშინ ცამეტის ვხდებოდი და ბავშვურად ვუსაყვედურე: „ნათელ-მირონის მადლი რამ გაგატეხინა“-მეთქი. ის სირი კოტია კი (თვითონ გაიგო თუ ნინიმ უთხრა, ზუსტად არ ვიცი), როცა მათ ნიშნობაში ორჭიქადალეული გამოვედი სახლიდან მოსაშარდად, გამომყვა და უკნიდან თავში ისეთი ჩამაფარა, რომ ტვინის შერყევა ამკიდა. ამის მერე აღარც ჩავსულვარ იმ სოფელში.

– მაგიტომ კი არ გეკითხები, ძამია, მარტო თუ ხარ, მაგი მინდოდა გამეგო, საქმე მაქ ცოტა რაცხა...

– გოგო, გეუბნები, უბნურად მელაპარაკე, რა უბედურებაა „ძამია, მაგი, მაქ, იმფერი“. რა „იქინე და აქინე“ სკლეროზი დაგწყებია.

– ნუ მატრაბაზობ. საქმე მაქვს (სწორად გამოთქვა, როგორც იქნა). იმფერი, რომე არ მინდა, სხვამ გეიგოს (ვაი ჩვენს პატრონს).

მივხვდი, გოგებაშვილობას ვერ ვქაჩავდი და სჯობდა მოეყოლა „იმფერი“ საქმის შესახებ. მე ჩემი საფიქრალი მყოფნიდა.

– კოტია არ მუშაობს, კი იცი.

– რატომ? თოხის ტარის მასალა აღარ იშოვნება თუ რა?

– ნუ მატრაბაზობ. ხომ გთხოვე, არა?

– მე რა, დასაქმების ბიურო მაქვს აქ? თუ „სუსტონაბლეს“ მინისტრი გგონივარ?

– ეგ რაღა ჯანდაბაა, ბიჭო?

– რა და მდგრადი განვითარების და

აი ჩვენ რომ არ გვაქვს, იმის – ეკონომიკის მინისტრი.

– ნუ მატრაბაზობ-თქვა. ხომ გთხოვე, არა?

– შენც რა აკრიფე „მატრაბაზობ, მატრაბაზობ“. საქმეზე მოხვედი თუ კოტიას სარეკომენდაციოდ. შაქრე, რა, იუზგარ. მეც წასასვლელი ვარ.

– აბა, ქალს ველოდები და არსად არ მივდივარო?

– იმ ქალს ციცი ჰქვია.

– გინდა, შენმა მზემ, მელანო ერქვას ან ქაბატო.

– ეხლა მართლა „ბროქს“ მოუჭი, თორეე. – გადავედი უბნურზე...

– ქართულს ახლა არ მისწორებდი, ძმარო? თუ ეგ კონიას ტერმინოლოგიაა?

– ნუ მატრაბაზობ-თქვა.

გადავიხარხარეთ და ნინოს თვალეებში შუქი შევნიშნე.

– არც ბიჭი მუშაობს.

– სწავლით თუ სწავლობს?

– იურიდიული აქვს დამთავრებული.

– რალაც ამაყი ინტონაციით მიპასუხა.

– მმაგარია. მაგ დიპლომის მქონე თოხზე გაზრდილი დამჭერი ჯეელებისთვის გზა ხსნილია, ოღონდ ჩემზე არ გადის. პატრულში კონკურსია გამოცხადებული.

უცნაურად გადმომხედა, თავი ჩაქინდრა და ატირდა

– ნინი, რა მოგივიდა? (ტირის).

– ნინი, ცუდად ხარ? (ტირის).

სამზარეულოდან ჭიქით წყალი გამოვუტანე.

– წამალი არაფერი მაქვს, მითხარი, რა გჭირდება და ამოგიტან აფთიაქიდან.

– არ მინდა. უკვე გადამიარა. – თავი ასწია და ცრემლი მოიწმინდა.

ვერ მივხვდი წამიერ მეტამორფოზას.

– ლერი მეორედ დაიჭირეს მოხმარებაზე და ორი ათასი ლარი მაქვს სასწრაფოდ ბიუჯეტში შესატანი.

– ბიჭს ლერი ჰქვია?

– ხომ გაგაფრთხილე მატრაბაზობის თაობაზე, – და მუშტი შეკრა.

– რა მატრაბაზობა. ლერი კოტიას ძე ორიათასალარია, ხომ, სრული სახელი.

– ბიჭო, ჩემი ძმა მგონიხარ და ვილაც მოლადავე იდიოტის როლს თამაშობ, შენ შიგ ხომ არა...

– ნინი, მოიცა... და უცებ გავჩუმდი, მივხვდი, ჩემს პრობლემებში ჩარეულმა გადავამლაშე.

– არ მითხრა ახლა – არ მაქვსო, თორემ გავგიჟდები;

ჩემი ოხერი ხასიათის რა ვთქვი. ვერ ვიტყუები, თორემ ნოდარა მილიონერის არ იყოს, იმ კოორდინატორ ქალს დავპირებოდი და არჩევნებში სხვა ტიპის (დამარცხებულზე არანაკლები სირის) სასარგებლოდ მიმეცა ხმა, ციცი უკვე ნაოპერაციები მეყოლებოდა სახლში.

– ნინი, გენაცვალე, მეც არ ვმუშაობ, მაგრამ ცოტა ფული მართლა მაქვს ციცისთვის საოპერაციოდ მოგროვებული და საერთოდ, ყველა ლოგიკით ჩემთან მაგ თემაზე არ უნდა მოსულიყავი. როგორ მიხვდი ან გაიგე?

– ვიცი, რომ გაქვს, ლამარამ მითხრა.

– ლამარა ვინლაა?

– ოქროს შემფასებელია ლომბარდში. ჩემი კოტიას სოფელია და გიცნო.

– რა მიცნო. პირველად და უკანასაკნელად ოცდაშვიდი წლის წინ ვიყავი იმ სოფელში.

– ახსოვხარ. ასე მითხრა: აი, მაღალი, ქერა ცისფერთვალეა ბიჭი რომ ჩამოვიდა ნიშნობაში და მთვრალი რომ დაეცა ჩემმასთან, იგი იყოო.

– ესე იგი, მთვრალი დავეცი ჩემმასთან, არა?

– ჰო, რას შეიცხადე? ეგრე არ იყო? თანაც შარდი გაგეპარა, თავი მოგვჭერი და ჩემი კოტია მას მერე სულ მაგას წამომამახებს ხოლმე „შენი ქვეშაფსია დეიდაშვილიო“.

ერთი წუთით ციცის გარდა ყველა და ყველაფერი შემძულდა ამ ქვეყანაზე.

– ნინი, რა გითხრა, აბა? მართალი ხარ, ჩამოვედი ნიშნობაში, დავთვერი და ჩემმასთანაც დავეცი, ჩავიფსი, გო-

ნებაც დავკარგე და ტვინის შერყევაც მივიღე. თან გუშინ დედაჩემის ნაქონი ძვირფასეულობა დავალომბარდე, მაგრამ გასასესხებელი ფული არა მაქვს. – ნოდარა მილიონერივით დავუმთავრე მწარე მონოლოგი.

– რას ჰქვია „არ მაქვს“? მოვედი შენი დაია და ასე მისტუმრებ? უარით? მღუპავ, ბიჭო?

– სერიოზულად გეუბნები. ეგრეა. ციცი მყავს საოპერაციო და კიდევ ორი ათას სამასი ლარი მჭირდება და ვერ ვშოულობ. მიდი იმ ლამარასთან, გამოართვი შენთვისაც და ჩემთვისაც და ატვეჩაი ვარ, დავუბრუნებ. ამაზე კარგი რა გითხრა?

– ლამარას საკუთარ ფულზე დიდი პროცენტი აქვს დადებული, თან მისი ვალი ისედაც მაქვს და შენთან გამომიშვა.

– მე რა, ლომბარდი მაქვს თუ ბანკი, გიხსნი – თუ შენი ახლობელია, მოგვცეს და არ ვხუმრობ, დავდგები ატვეჩაი.

– არ დაგაყენებს!

– რას ჰქვია, არ დამაყენებს. მეც მეშველება და შენც. მერე რალაც იქნება და გადავიხდი.

– მე თბილისში სახლი აღარ მაქვს და შენს ბინას თუ ჩაუდებ, მაშინ ქე იზამს.

– გაგიჟდი? ასიათასიანი ბინა კაპიკებში ჩავდო?

– ასი ათასი არა, კვახი.

უცებ გამინათდა. რას ვწვალობ. ჩავდებ ბანკში ამ ბინას და ციციც გადარჩება.

– ნავედი, ნინი.

– სად მიდიხარ? ფული?

– გითხარი, ვერ მოგცემ.

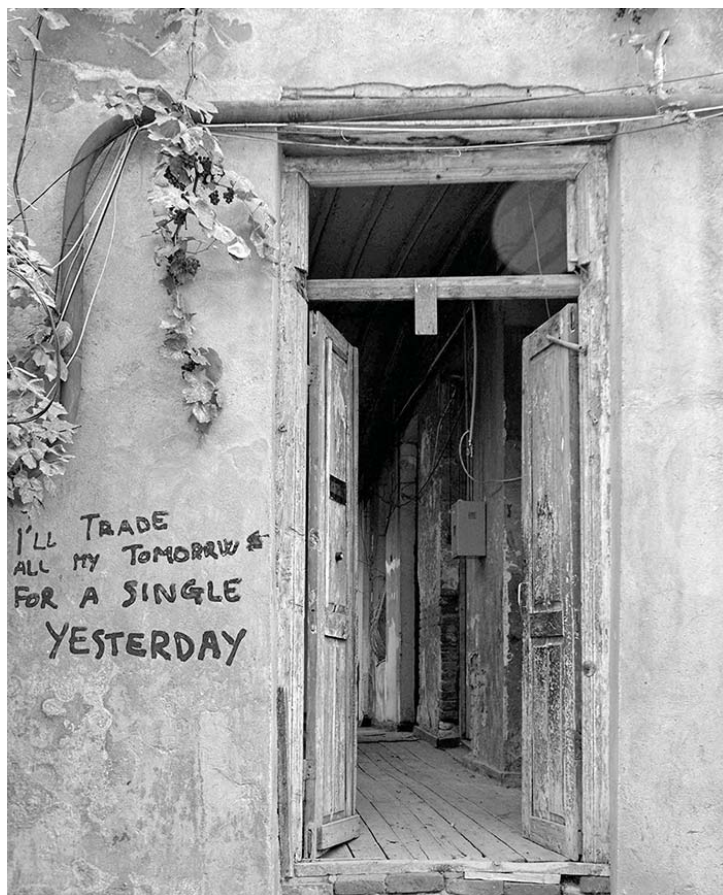
– კარგი, მაგრამ იმ

ქალს ველოდებიო? – და ჩამქრალი თვალები აენტო.

– იმ ქალს კი არა „ციცის“. ნავალ და ბანკებს დავივლი.

– ბანკები არ ჩაიდებენ, საყვარელო. მეორე და მესამე პირის თავდებობას და ცნობას შემოსავლების შესახებ მოგთხოვენ. შენ არც ერთის მშოვნელი არა ხარ. ამიტომ გირჩევ – გაუფორმე ლამარას იპოთეკა, მოგვცემს ფულს ორივეს და გვეშველება. არც თავდებობა დაგჭირდება და არც ცნობა. „იმ ქალსაც“ მიხედავ...

ციცი კახას ქალი იყო. ერთი ციციქნა, მოცინარი გოგო. უყვარდა ის უბედური. ის კი აბორტებს აკეთებინებდა, ბავშვი არ გვინდა, ჯერ ახალგაზრდები ვართო. მერე ომში წავიდა და პირველივე შეტაკებაში მოკლეს. ციცი კვლავ ორსულად იყო, თავს იკლავდა, იოდი დალია და ბავშვი დაკარგა, თვითონ გადარჩა, მაგრამ ვაი მაგ გადარჩენას.



ვილაც აზერი გააცნეს, იმან თურქეთში წაიყვანა სამსახურში მოსაწყობად და ვინმე ორუჯ ეფენდის ჩააბარა. სულ კაიფში ჰყავდათ, ფეხებზე ეკიდათ და იმ ბორდელში უპრეზერვატივოდ მართო მაგას ამუშავებდნენ. ჯარჯიმ და მე მოვძებნეთ ის აზერი და ორუჯას მისამართი ვათქმევინეთ. აზერი ამბობდა, ჩემგან რა გინდათ, შუამავალი ვარ. ვილაც ქართველმა ქალმა ბაზრობიდან მომიყვანაო. სტოპ, მასეა „გურჯი ლამარა ბაზრობის ხელზე ვალუტჩიკიო“.

– ნინი, ეგ ლამარა ადრე ბაზრობაზე იყო და ექსჩინჯზე მუშაობდა ხელზე, არა?

– მაგი რას გიცვლის, ადრე სად მუშაობდა. წამოდი, საქმეს მივხედოთ.

ჯარჯიმ იმ აზერს წამალიც წაართვა, შვიდი ათასი დოლარიც აახია. თავისსავვე ჯიპში ჩასვა და სადღაც ყარაიაზში მიახვრიტა. ზამთარი იყო. თუ დამარხეთქი, რომ ვკითხე. ისეთი ყმუილი ისმოდა, მგლები ნახევარ საათში დახრავდენ ნაღდად, მე ძლივს გამოვასწარიო. მაგრად იჯდა წამალზე. ჩავედით ართვინში. ვნახეთ ორუჯ ეფენდიც. უარზე იყო. ეგეთი არავინ მყავსო. მე პატარა სამკრვალის პატრონი ვარ, საშარო საქმეს ხელს არ ვკიდებო. ჯარჯიმ თურქული კარგად იცოდა. იარალი მე მომცა. კარებთან დადექი, თუ დაიყვრა და ვინმე მოვიდეს, ესროლეო. თვითონ კი შედგა ორუჯას. აირჩიე ან ხუთი ათასი ან პრესებიო. ორუჯამ ჩათრევას ჩაყოლა ამჯობინა. ოღონდ ათი მომეცით, ეგ გოგო ჩემთვის ზარალია, აღარც კლიენტებს უნდათ, თან სულ ავადმყოფობსო. ექვსი მივეცით. გამოგვაყოლა. სარფამდეც მოგვაცილა. ასლანას ქსივა გვექონდა და უსაბუთოდ შემოგვიშვეს. ციცი ჩამომხარი, შეშინებული იყო და გატანჯული თვალებით გვიყურებდა. გვიცნო, მაგრამ ისიც ვერ შევატყვეთ, გაუხარდა თუ არა იქიდან გამოხსნა. ბათუმის კვალობაზე, რაც შეგვეძლო, ექიმი და კვება არ მოვაკელით, მაგრამ შეიცვალა სიტუაცია.

ჯარჯისაც რაღაც საქმეები გაუხსენეს და აქეთ წამოვედით. არ მოისვენა, დოზას უმატებდა და აგერ უკვე წელიწადი ხდება, რაც ფსიქიატრიულშია. აზრზე მიდი-მოდის. დალუპულია რა... დედა გარდამეცვალა და ციცი ჩემთან მოვიყვანე, ისედაც მისიანი არავინ არ იღებდა. მივეცი ჩემი საძინებელი, მე მისაღებში გადავბარგდი. თემქაზე სუპერმარკეტში დაიწყო გამყიდვლად მუშაობა. ერთ სალამოს მთხოვა – რაიმე წიგნი მათხოვე ბიბლიოთეკიდანო, ოღონდ სათავგადასავლო არ იყოს, ვერ ვიტანო. ავიღე და ხელში რაც პირველად მომხვდა „ჯაყოს ხიზნები“ იყო და გამოვუტანე. წაიკითხა და ორი დღე ტიროდა. ასე იმოქმედა-მეთქი, ვკითხე. რატომ მომეცი მაინცდამაინც ეგ წიგნიო? რა ვიცი, აბა, ჩემთვის საქართველოს, შიდა ქართლისა და თავაზნაურობის ტკივილია და იმიტომ. ჩემთვისო კი, მიპასუხა, მხოლოდ მარგოს ტკივილიაო, ეგ დანარჩენი კი კარგა ხანია აღარ მაინტერესებს და ეგ დეგენერატი თეიმურაზ ხევისთავიცო. მერე „მთვარის მოტაცება“ წაიკითხა და – თამარ შერვაშიძე მარგოზე სუსტი ქალიაო. მას მერე თითქმის ყოველ სალამოს ვსაუბრობდით ყველაფერზე, გარდა პოლიტიკისა და მისი წარსულისა. ერთხელ ყური მოჰკრა – ქალური პრობლემების რაღაც უფასო გამოკვლევებიო, მივიდა და იქიდან ონკოლოგიურში გაუშვეს.

– ოპერაცია გარდაუვალი და სასწრაფოა, თორემ დაკარგავთ. – ისეთი ტონით მითხრა ექიმმა, რომ მივხვდი, რაიმეს შეკითხვა უაზრობა იქნებოდა.

– ქალი ამ მდგომარეობამდე არ უნდა მიგეყვანათ. ასე მიშვებული დეპოს მუშის მეუღლის ჯანმრთელობაც არ გამიგია. რას ჰგავს ეს. თავად განათლებული პიროვნება ჩანხართ. ქვის ხანაში ცხოვრობთ?

– ბატონო პროფესორო, ქვის ხანაში აბორტი არ კეთდებოდა. ჩვენ ამ ბედნიერ ხანაში, ბედნიერ საქართველოში ვცხოვრობთ.

– ახალგაზრდავ, ხუმრობის და მატ-რაბაზობის დრო არაა. შეიძლება არ გიყვარდეთ მეუღლე, მაგრამ ქალს ასე თურქეთის ჰარემებშიც არ ეპყრობოდნენ.

– აბა, შენა გყავს, – ვიფიქრე, მაგრამ არ ვუპასუხე. არც ის განვუმარტე, პაციენტი ჩემი მეუღლე არაა-მეთქი.

– რა ჯდება?

– ორი ათას ცხრაასი ლარი; გადაიხადეთ და მეორე დღესვე გავუკეთებ ოპერაციას. გაფრთხილებთ, დრო არ ითმენს და სამწუხაროდ, ქალბატონის სანინალმდეგოდ მუშაობს.

– !!!!!!!!

– ბიჭო, გამოფხიზლდი, გელოდები. რა მოგივიდა?

– ეგ შენი დაქალი ლამარა, ესე იგი, დიდუბის ბაზრობაზე ხელზე ვალუტრიკობდა, არა?

– ჩემი ძმა ხარ და იმიტომ გეუბნები, დეიდაჩემის სახლში ეგ ქალი რამ მოგაყვანინა?

– გითხარი, „ეგ“ ქალი ციციკა და კი არ მოვიყვანე, აქ ცხოვრობს. შენ ლამარაზე რაც გკითხე, იმაზე გამეცი პასუხი.

– ლამარა რომ არ იყოს, რა გეშველებოდა, ნეტავი. ისე, დაინყე რა ამ ტაშფანდურა ბიჭბუჭებივით გერლფრენდი და რიჟა ბაზარი. ქალია და გყავს.

– ქალია, მაგრამ არ „მყავს“. ლამარაზე გამეცი პასუხი. რას ჩალიჩობდა, გარდა ვალუტრიკობისა იმ წლებში.

– „არ გყავს“ რას ჰქვია. ააა, გიჭირს? თუმცა რა ჩემი საქმეა. შენ არაფრის გადამწყვეტი არა ხარ. დროს ტყუილად ვკარგავ. მაძლევ თუ არა ლამარას ორას ორმოცდაათ დოლარს?

– მიჭირს თუ არა, ჩემი საქმეა. ეგ დოლარები შენი ლამარასი კი არაა, დედაჩემის ძვირფასეულობის გირავნობის ფულია და მისამართი აქვს.

– ბიჭო, დაიჭერენ ლერის... – და დამიჩოქა.

– ნინი, ციციკი მიკვდება.

– მომეცი ფული. ბიჭი მეღუპება.

– ის კი კვდება.

– ქვეყნის ნათრევი და ნაბოზარი, ხომ, თან რომ ვერც ხმარობ, შე ქვეშაფსია. ლანირაკობიდან რომ მორალისტი იყავი, ნათელ-მირონი გატეხეო ჭკუას ისწავლებოდი, კოტიას გოიმად რომ თვლიდი. ჩემი კოტია მამაკაცია და იმის შვილიც კაცია, მერე რა, რომ ნარკომანია, შე მართლა ქვეშაფსია. ხოლო მე და ლამარა თავის დროზე ერთად ვჩალიჩობდით და ეგ შენ არ გეხება.

– მეხება რომელია, მაგრამ ერთხელ მაინც თუ ჰკითხე შენს კოტიას, რამ ნამაქცია ჩემმასთან??

ისევე „ბითლზი“ – “Yesterday”

– ბატონი გია ბრძანდებით? სასწრაფოდან გირეკავთ. ქალბატონია მძიმე მდგომარეობაში თემქაზე, მარკეტში და თქვენი მობილურის ნომერი მომცა დირექტორმა.

– არ გაბედო ნასვლა, სანამ ფულს არ მომცემ, თორემ...

ნინიმ სიტყვის დამთავრება ვერ მოასწრო, რომ სადარბაზოდან გამოვვარდი და პირველივე შემხვედრ მანქანას გადაველობე.

– მიესაჯოს ორთვიანი წინასწარი პატიმრობა ნარკოტიკების შენახვა-ტარებისათვის შემდეგ მოქალაქეებს...

აი, ეგრე მომისაჯეს იმ მანქანაში მსხდომ ნარკომანებთან ერთად. ვყვიროდი – მცემდნენ; ვიგინებოდი – მცემდნენ, ვიხვეწებოდი – მცემდნენ.

ნინიმ, როგორც ერთგულმა მეურვე-ნათესავმა, მეორე დღესვე კოტია-ლერისთან ერთად დაიკავა ჩემი ბინა. ციცი, ციცი კი სადღაც თემქაზე ჩემთვის წინასწარი პატიმრობის მისჯის დღიდან სამი კვირის შემდეგ ნახეს სარდაფში გარდაცვლილი. ვილაც ნაძირლებს გაეუპატიურებინათ და დაეგდოთ. ეგ რომ გავიგე, საკანში დავიმუქრე – ოდესმე ხომ მაინც გამოვალ-მეთქი. ახლა კი (როგორც ადვოკატმა მითხრა) ჯარჯის მოკლული აზერის საქმესაც მე მიმატებენ.



ირმა კეკელიძე

უარაღა, სიუარაღა (ნამღვილი აგზავნი)

...სექტემბრის ბოლო დღეები იყო. ისე, როგორც მთელ ქვეყანაში, მის ულამაზეს მხარეში, აფხაზეთშიც მზიანი დღე გათენდა. ქალაქის ცენტრთან ახლოს მდგარ ნახევრად ჩამონგრეულ შენობაში მწვანე-ხაკისფერ სამხედრო ტანსაცმელში გამონყობილმა გურამმა თვალი გაახილა. მზის სხივმა, რომელიც პატარა სარკმელში შემოსულიყო, ახლად გაღვიძებულს პირდაპირ თვალებში შეანათა. გურამმა ქუთუთოები ხელებით მოისრისა და მის გვერდით აქეთ-იქით მიგდებულ და მიძინებულ თანამებრძოლებს გადახედა.

„რა მჭირს, რა მემართება? სად ვარ? სიზმარია?“ – გაიფიქრა ახლად გაღვიძებულმა, მაგრამ ეს სიზმარი არ იყო. ეს მისი სინამდვილე და რეალობა იყო. ცოტა ხანში გამოფხიზლდა, ირგვლივ მიმოიხედა, აზრზე მოვიდა, ყველაფერი გაახსენდა... ღამე მიტოვებულ, ნახევრად ჩამონგრეულ, ყოფილ სასურსათო მაღაზიის შენობაში გაათენეს. გაუმართლათ – თავი ისეთ ადგილს შეაფარეს, სადაც დარჩენილი თევზის კონსერვები და ქვასავით მაგარი ორცხობილებით სავსე რამდენიმე ყუთი დახვდათ. დამშეულები ისე მაღიანად მიირთმევდნენ მოპოვებულ საკვებს, ტყვია-ნამლის გა-

რეშე დარჩენილები ისე მიეყარნენ და მიძინეს, არავინ და აღარაფერი ახსოვდათ... სხვებს ისევ ეძინათ... გურამი თანდათან ფხიზლდებოდა, ბოლოს აზრზე მოვიდა და საშინელი სევდა და უიმედობა შემოანვა მის გულს... ფეხზე წამოდგა, თანამებრძოლებს გადახედა. მათ დანახვაზე კიდევ უფრო დაუმიძიდა გული. მთელი ბავშვობა და ყმანვილობა ერთად ჰქონდათ გატარებული. საამური და ლალი, უდარდელი წარსული ჰქონდათ. უბნის ბიჭებმა ერთად მოინდომეს ებრძოლათ. ერთად ჩაიცვეს სამხედრო ტანსაცმელი და ერთად დაადგნენ ბრძოლის გზას... დასასვენებლადაც ხომ ერთად დადიოდნენ სოხუმში, ზღვაზე. ვინ იფიქრებდა, თუ ოდესმე საომრად მოუწევდათ აქ ჩამოსვლა... ხუთი წლის წინ სოხუმში აფხაზ ბიჭებს, ზურაბს და ვიტალიკას დაუმეგობრდნენ. მერე თბილისშიც ეწვივნენ აფხაზი მეგობრები. მათი ურთიერთობა ხომ ისეთი ლალი და გულწრფელი იყო... „რა ხდება, რატომ ამოყირავდა ყველაფერი. რა ქარბორბალა დატრიალდა ჩვენს თავს... ან აქ რა მინდა?“ – ფიქრობდა ახლად გაღვიძებული მეომარი და უაზროდ მიმტერებოდა ნახევრად ჩამონგრეული, ყოფილი სასურსათო მაღაზიის ჭუჭყიან კედლებს.

ოცდამეორე წლისამ უნივერსიტეტი დაამთავრა. შვებით ამოისუნთქა და უმცროს ძმასთან, მერაბთან ერთად ზღვაზე წასვლა გადაწყვიტა. სოხუმში ჩასულელებს წვიმიანი ამინდები დაუხვდათ. „არ გაგვიმართლა, როგორია – ზღვაზე იყო და ვერ ბანაობდე“, – ბუზღუნებდა მერაბი. გურამმა არ იცოდა, როგორ დაემშვიდებინა უმცროსი ძმა და მის გასართობად ხან რას მოიგონებდა და ხან რას. აგვისტოს თვე იწურებოდა, სოხუმის ცა კი, თითქოსდა ჯინაზე, სულ მოლუშული იყო. დილით ადრე გაღვიძებულმა მერაბმა ისევ ცას გახედა და ხელი უიმედოდ ჩაიქნია: „ისევ მოღრუბლულია, დღესაც იწვიმებს. გურამ, დროა აქედან ავიბარგოთ და თბილისში წავიდეთ“. გურამმა სანოლიდან თავი წამოყო, ძმას ორაზროვნად შეხედა. მერე ისევ ბალიშს ჩაეხუტა და ძილის შებრუნება სცადა. მერაბი გაბრაზდა ძმის საქციელზე და მკაცრი ხმით მიმართა: „რა ზურგი შემაქციე, ვერ გაიგე, რაც გითხარი?“ გურამი სწრაფად გადმობრუნდა ძმისკენ და გაღიმებული სახით უთხრა: „არ იდარდო, ვისაუზმოთ და ბოტანიკურ ბაღში წავიდეთ“. მერაბმა გურამს უსიამოვნო სახით შეხედა და მკვახედ გასცა პასუხი: „ამ მოღრუბლულ და წვიმიან ამინდში ბოტანიკურ ბაღში რა მინდა?.. მასულელებ?“ გურამი სანოლიდან წამოხტა, თავი სწრაფად მოიწესრიგა და კვლავ ძმას მიუბრუნდა: „ვიცი, რასაც გეუბნები. ბოტანიკური ბაღის შესასვლელთან პატარა სპორტული დარბაზია. იქ მაგიდის ჩოგბურთი შეგვიძლია ვითამაშოთ. ვიცი, რომ ძალიან გიყვარს... ჰოდა, ვითამაშოთ... შემდეგ კიდევ რამეს მოვიფიქრებთ და ამასობაში შეიძლება გამოიდაროს კიდევ...“ მერაბმა ძმას წინააღმდეგობა აღარ გაუწია: „კარგი, ისე იყოს, როგორც შენ გინდა“, – ჩაიბურღლუნა.

ნაშუადღევს მაგიდის ჩოგბურთის თამაშით გადაღლილმა გურამმა ძმას

ბოდიში მოუხადა: „მერაბ, დავილაღე, მეტი აღარ შემიძლია“. მერაბმა ძმას უსიამოვნოდ შეხედა: „ვიცოდი, რომ დიდხანს თამაშს ვერ შეძლებდი და ასე შუა თამაშში მიმატოვებდი...“ იქვე ახლოს მდგომი ყმანვილი, რომელიც ძმების თამაშს ყურადღებით აკვირდებოდა, ღიმილით მიუახლოვდა, ორივე ხელი გაშალა და ისე მიმართა მერაბს: „თუ გნებავთ, მე გეთამაშებით, მეც თქვენსავით მიყვარს მაგიდის ჩოგბურთი“. მერაბს სახე გაუნათდა, აღფრთოვანებულმა თითქმის ყვირილით, ხმამაღლა უპასუხა: „დიდი მადლობა, ძალიან კარგი, ვითამაშოთ!..“ თავდავიწყებით თამაშობდნენ. მოსალამოვდა. ისინი კი თამაშის დამთავრებას არ აპირებდნენ. სპორტული დარბაზის კარები საშუალო სიმაღლის, ქერა, ცისფერთვალეა ახალგაზრდა მამაკაცმა შემოაღო და მოთამაშეებს მიუახლოვდა: „ვიტალიკ, მთელი დღეა გექვს. შინ წამოდი, გვიანია!..“ ბიჭებმა თამაშში შეწყვიტეს. შემდეგ ერთმანეთს გადახედეს. უცებ გურამი გამოერკვა და უცნობებს მიმართა: „მთელი დღე ერთად გავატარეთ და ერთმანეთს არც კი გავცნობივართ“. მერაბმა ძმას შეხედა და თანხმობის ნიშნად თავი დაუქნია: „მართალი ხარ... მე მერაბი მქვია, ეს კი ჩემი ძმაა, გურამი... თბილისიდან ვართ...“ ვიტალიკამ ძმებს გაუღიმა: „მე ვიტალიკას მეძახიან, ეს ჩემი უფროსი ძმა ზურაბია. აქაური, სოხუმელი აფხაზები ვართ...“ თბილისელმა ძმებმა ერთმანეთს გადახედეს, გურამმა გაკვირვება ვერ დამალა: „ასე კარგად იცით ქართული? ვერც წარმოვიდგენდით თუ აფხაზები იყავით...“ ძმებს გაეცინათ: „ჰო, ბებია ქართველი გვყავს, სკოლაც ქართული დავამთავრეთ... ბიჭებო, აქვე ახლოს ვცხოვრობთ, წამოდი, გვესტუმრეთ, ერთად ვივახშმოთ!“ გურამს და მერაბს დიდხანს არ უფიქრიათ. ის საღამო ახლად გაცნობილი აფხაზი მეგობრების ოჯახში გაატარეს... დიდხანს საუბრობდნენ. როდესაც ძმებმა, ზურაბმა და ვიტალიკამ ქართული მრავალყამიე-

რი წამოინყეს, აფხაზთა ოჯახი, მამის, დედის და ქართველი ბებოს ჩათვლით, ფეხზე წამოდგა. ფეხზე წამოდგნენ ქართველი სტუმრებიც და ქართული მრავალჯამიერის შემდეგ აფხაზური „ვარაიდა სი ვარაიდა... ჰოვრაიდა, სი ვარაიდა“... ისე დააგუგუნეს, რომ მათმა სიმღერამ მოლუშული ცა გააპო... მეორე დღეს მოღრუბლული ცა მზის სხივებმა გაარღვია და ცისფერ ფონზე ღრუბლები აქეთ-იქით მიმოფანტა...

●
ფეხზე წამომდგარი გურამი მძინარე ჯარისკაცებს მიშტერებოდა. მათ შორის თვალებით ღვიძლი ძმა, მერაბი მოძებნა, მიუახლოვდა, დაიხარა, თმაზე ხელი გადაუსვა. მას ისე ღრმად დასძინებოდა, ძმის ხელის შეხება ვერც კი იგრძნო, არც განძრეულა. „როგორ დაღლილა. ყოველთვის ჩემზე ადრე იღვიძებდა, ახლა კი ჩემი ხელის შეხებაც ვერ იგრძნო“, – გაიფიქრა გურამმა. დაფიქრებული ისევ ძმას მიშტერებოდა, როდესაც ავტომატების ჯერმა არემარე გააყრუა. ავტომატების ხმას მუსიკის, შემდეგ სიმღერის, ცეკვისა და მხიარული შეძახილების ხმა მოჰყვა. გურამი სწრაფად გამოერკვა ფიქრებიდან. ჯარისკაცები ოდნავ შეიშმუშნენ და ისევ ძილი გააგრძელეს. გამოფხიზლებული გურამი უცებ მოვიდა აზრზე. ორივე ხელი თავზე მიიღო და გაიფიქრა: „გამარჯვებას ზეიმობენ!.. ესენი კი გაღვიძებას არ აპირებენ. თუმცა, რომც გაიღვიძონ, რა უნდა ქნან? რეალურად, უიარაღოები ალყაში ვართ. აქედან როგორ უნდა გავიდეთ. არც ტყვია-წამალი, არც საჭმელი, არც სასმელი, რაღა დაგვრჩენია?!“ იქვე ყურისძირში კი აფხაზთა მხიარული შეძახილების და ზარზეიმის ხმა ისმოდა...

გურამმა მოულოდნელად გადაწყვეტილება მიიღო: მიძინებულ ძმებს კიდევ ერთხელ გადახედა, წელში გაიმართა, თავზე ხელი გადაისვა, ხის ქრიალა

კარი ფრთხილად გამოალო და გარეთ გავიდა. ცას გახედა. მზემ პირდაპირ თვალელებში შეანათა. არემარე შეათვალა. რაც თვალში მოხვდა, პალმების ლამაზი ხეივანი იყო. სახე გაუნათდა, ღიმილი მოერია. ზარ-ზეიმის ხმა და აფხაზთა მხიარული შეძახილები თანდათან ახლოვდებოდა. გაოგნებული იდგა. ნახევრად ჩამონგრეულ სასურსათო მაღაზიის შენობას გახედა და გაიფიქრა: „როგორმე უნდა შევაჩერო ისინი, ჩემს ძმებს ვერ ჩავახოცინებ. დავარწმუნებ, რომ არ ღირს ჩვენს შორის ბრძოლა...“ დაფიქრებული, წელში გამართული მიაბიჯებდა პალმების ბაღში. ბაღის ბოლოს ბეტონის ფართო კიბეს მიუახლოვდა, რომელიც ქვემოთ დიდი მოედნისკენ ეშვებოდა, იქ, სადაც აფხაზები ზეიმობდნენ. წელი ნაბიჯით კიბეზე დაეშვა. მიდიოდა ამაყი, თავდაჯერებული, წელში გამართული...

მოედნის შუაგულში მოცეკვავე აფხაზი უცებ შეჩერდა, მზერა კიბეზე ჩამომაგალ ქართველ ჯარისკაცს მიაპყრო. მისმა მზერამ ირგვლივ მყოფნიც დააინტერესა, ყველამ მის მზერას გააყოლა თვალი. მოცეკვავემ ახლომახლო მყოფნი აქეთ-იქით მისნი-მოსნია და წინ წამოვიდა. რამდენჯერმე შეჰყვირა, რომ კიბეზე ჩამომაგალი შეჩერებულიყო... მის შეძახილს სხვებიც აჰყვნენ, მაგრამ ჯარისკაცს თითქოს არ ესმოდა მათი შეძახილები, თავის გზას აგრძელებდა, კიბის საფეხურებზე დამაგალი აბიჯებდა და ქვემოთ, მათკენ მიემართებოდა. აფხაზთა ჯგუფს უკანა მხრიდან ხანში შესული, ბრგე, ჭაღარათმიანი, შუბლშეკრული, ხელში ავტომატმოღერებული მამაკაცი გამოეყო. წინ წამოვიდა, მოცეკვავე აფხაზი განზე გასწია, სხვებს მიუბრუნდა და უსიტყვოდ გასცა ბრძანება... კიბეზე ჩამომაგალი ქართველისკენ ტყვიების წვიმა წამოვიდა. ჰაერში ტყვია-წამლის სუნი დატრიალდა. არ წყდებოდა ტყვიების ნაკადი, რომელმაც ჰაერი ისე გააპო, რომ მისმა

ტალღამ სოხუმის ბეტონის დიდ კიბეზე ჩამომავალი ქართველი, უიარალო ჯარისკაცის სხეული ჰაერში აიტაცა და წამით გააჩერა... შემდეგ კი ნელ-ნელა ძირს დაეშვა და კიბის საფეხურებზე ხელებგაშლილი დაენარცხა. მის ხელებგაშლილ, უსულო სხეულს სახეზე ღიმილი შერჩენოდა და ღია თვალებით მიშტერებოდა ლურჯ ცაზე მოკაშკაშე მზეს... მზე კი თავის სხივებს უხვად აფრქვევდა უსულოდ დაგდებული ქართველი ჯარისკაცის წაბლისფერ თმას, ფართო მხარბეჭს, გახელილ თვალებს და მოღიმარ სახეს, სხივებს აფენდა მთელ არემარეს, ზღვას, მის ლამაზ სანაპიროს, ქუჩებს, მოედანს, სადაც აფხაზები შეკრებილიყვნენ და ნახევრად ჩამონგრეულ სასურსათო მაღაზიის შენობას, რომელშიც უკვე გამოფხიზლებული ქართველი მეომრები ფეხზე წამომდგარიყვნენ და რაღაც უსიამოვნოსა და ავის მოლოდინში ერთმანეთს სახეგამეხებული მიშტერებოდნენ...

აფხაზები გარს შემოერთყვნენ ცხედარს. ხელით ეხებოდნენ. მიხვდნენ, რომ იარაღის გარეშე იყო და თავჩაქინდრულები იქვე მის გვერდით კიბის საფეხურებზე ჩამოსხდნენ. მხოლოდ ერთი, საშუალო სიმაღლის, ქერა, ცისფერთვალება ჯარისკაცი გახევებული იდგა და დასცქეროდა ქართველი ჯარისკაცის უსულო, სისხლში მოცურავე სხეულს... „მე ხომ მას ვიცნობ, ნამდვილად ვიცნობ, ნუთუ ეს ის ქართველია? კი, ნამდვილად ის არის!.. ეს გურამია თბილისიდან“. – ფიქრობდა აფხაზი მეომარი და თვალები ცრემლებით ჰქონდა სავსე... მისი ცრემლების მიზეზს სხვებიც მიხვედრილიყვნენ და უხმოდ გარინდულნი ისხდნენ. შემდეგ ყველამ თავიანთი იარაღი შეამოწმა და ნახეს, რომ არც ერთი ტყვია აღარ დარჩენოდათ. მიხვდნენ, რომ მათმა ტყვიათა ჯერმა აიტაცა იმ ქართველი მეომრის სხეული ჰაერში, რომელიც ახლა მათ წინ ხელგაშლილი, უიარალო, ღიად დარჩენილი თვალებით მზეს მიშტერებოდა...

„ნეტავ, მისი ძმა სად არის, ის მაინც თუა ცოცხალი? იქნებ, ის მაინც არ იბრძოდა ამ საშინელ ომში... გუშინწინ ჩემი ერთადერთი ძმა, ვიტალიკა მივაბარე მინას. ახლა ჩემი ქართველი მეგობარი უნდა მივაბარო... რა საშინელი ბედისწერაა...“ – ფიქრობდა ზურაბი და თავს ველარ იკავებდა, მუშტებით ინმენდდა ცისფერი თვალებიდან ლაპალუპით წამოსულ ცრემლებს... მოცეკვავე აფხაზმა მხარზე ხელი დაადო და მიანიშნა ზურაბს, რომ დრო იყო, მიცვალებულისთვის მიეხედათ. არავის უკითხავს ზურაბისთვის, რა ატირებდა, ვის დასტიროდა ასე ცხარე ცრემლებით. ისედაც გასაგები იყო ყველაფერი...

ზურაბი, როგორც იქნა, თავს მოერია, დაიხარა, მიცვალებულის ხელში აყვანა სცადა. სხვებიც უსიტყვოდ წამოდგნენ, მიეშველნენ. ხელში აიყვანეს ქართველი მეომრის ცხედარი. კიბეს ზემოთ აუყვნენ, საიდანაც მოულოდნელად გამოჩნდა ქართველი ჯარისკაცი. გუმანით მიხვდნენ, რომ იქ, სადმე ახლომახლო მისი თანამებრძოლები იქნებოდნენ...

გაოგნებული და ნირწამხდარი მერაბი მიტოვებული მაღაზიის შენობის შიგნით წინ და უკან გადი-გამოდიოდა. თანამებრძოლებს უაზროდ ამტერდებოდა და თითქმის ყვირილით ეკითხებოდა: „სად არის ჩემი ძმა, სად წავიდა, სად დაიკარგა?..“ ამასობაში მეომრებს გარედან აფხაზთა ფეხის ხმა და ლაპარაკი შემოესმათ... გაირინდნენ... აღარ იცოდნენ, რა ექნათ... აფხაზი მეომრები შენობას მიუახლოვდნენ. ზურაბმა მათ თვალებით ანიშნა, რომ შეჩერებულიყვნენ. მიცვალებული იქვე მწვანედ მობიბინე ბალახზე დაასვენეს. თვითონ ჩამონგრეული შენობის მორყეულ კარებს მიუახლოვდა და ფრთხილად დააკაკუნა. შემდეგ ქართულად შესძახა: „გამოდით, თუ მანდა ხართ, აქ თქვენი მიცვალებულია. მიხედვა უნდა, დამალვას აზრი არა აქვს, გამოდით!..“

გაფითრებულმა ქართველმა მეომრებმა ერთმანეთს გადახედეს. უსიტყვოდ მიხვდნენ, ვინც უნდა ყოფილიყო აფხაზთა ხელში ჩავარდნილი ქართველი მიცვალებული. მერაბს სახე გაუშეშდა, უაზრო, შეშინებული, დამფრთხალი თვალებით მიაჩერდა უიარალო თანამებრძოლებს. „რა უნდა ვქნათ, ბიჭებო!“ – იკითხა ერთმა ჯარისკაცთაგანმა, რომელსაც მარჯვენა ხელზე მიყენებული ჭრილობა თეთრი მიტკლის ნაჭრით ჰქონდა შეხვეული, მარცხენა ხელში უტყვიანამლო, დაცლილი ავტომატი ეჭირა. „ვერაფერს ვერ ვიზამთ, ალბათ, ყველა გურამის ბედს გავიზიარებთ“, – ხმადაბლა გაეპასუხა იქვე მდგარი დაბალი ტანის შუბლშეკრული, მეომარი და თავი ჩაქინდრა...

მერაბმა ცრემლები მოიწმინდა, მეომრებს გახედა და ხმამაღლა კბილებში გამოსცრა: „საკმარისია მსხვერპლი, უნდა ვიმღეროთ და სიმღერით გავიდეთ აქედან“. დაბნეული მეომრები მერაბს წაესივნენ: „რა სიმღერა?.. ხომ არ გაგიჟდი?.. ვის რად უნდა ჩვენი სიმღერა?..“ მერაბი გაშეშებული, გამეხებული სახით იდგა. უცებ ყელი მოიღერა, თან სხვებსაც ანიშნა, ამყევითო და აფხაზური სიმღერა წამოიწყო: „უარადა, სიუარადა“... შენობის შიგნით მყოფნი ხმაშენყობილად აყვნენ... მათდა მოულოდნელად და გასაკვირად, გარეთ მყოფმა აფხაზმა მეომრებმა ერთხმად

აიტაცეს სიმღერა: „ჰოურადა, სიუარადა“... შენობის შიგნით და გარეთ მყოფნი, ქართველი და აფხაზი ჯარისკაცები ხმაშენყობილად მღეროდნენ. მათი სიმღერის ექო ცას სწვდებოდა. ქართველებმა სიმღერით გამოალეს ხის კარი, რიგრიგობით გამოდიოდნენ დანგრეული შენობიდან. აფხაზმა ჯარისკაცებმა დერეფანი გააკეთეს და გზა დაუთმეს ქართველ მეომრებს. შემდეგ ქართველი ჯარისკაცის ცხედარი ხელში აყვანილი იქვე მახლობლად მდგარ სატვირთო ავტომანქანამდე მიიტანეს, ზედ დაასვენეს და ქართველ მეომრებსაც მიანიშნეს, რომ დამსხდარიყვნენ ავტომანქანაზე და რაც შეიძლება სწრაფად დაეტოვებინათ მათი სიცოცხლისათვის საშიში ადგილსამყოფელი... მერაბი თავად იჯდა სატვირთო ავტომანქანის საჭესთან – ძმის ცხედართან ერთად მისი ცოცხალი თანამებრძოლები სამშვიდობოს გაჰყავდა...

სექტემბრის ბოლო დღეები იყო. ისე, როგორც მთელ ქვეყანაში, მის ულამაზეს მხარეში აფხაზეთშიც დარი იდგა. მოკრიალებულ ცაზე მოკაშკაშე მზე უხვად აფრქვევდა ოქროსფერ სხივებს ძირძველი ქართული კუთხის ულამაზეს ბუნებას, ლურჯად მოლივლივე ზღვის ტალღებს და დაობლებული, დადუმებული, მიტოვებული სანაპიროს გაღვიძებას ამაოდ ცდილობდა...

ლალი გულისაშვილი



შაშვი სტვენს

შაშვი სტვენს და შაშვი გალობს,
განა ერთი, ორი, ათი,
მე კი უკვე დავიღალე,
ალარა მაქვს არაქათი...
მენატრება ის გალობა,
მენატრება სტვენა შაშვის,
მალლით ზეცა გადმოგვყურებს, –
თვალეზგახელილი ბავშვი...

•

მარიამის მტრედებს
სულს უბერავს ქარი,
სილურჯეში კრთება
სასუფევლის კარი...
და იდუმალ ხმათა
გამორჩევით გართულს,
შენლა შემახსენებ
„მწუხარებას ქართულს“...

•

ისეთი გაზაფხულია,
გული გამითბა ობლისა,
მშვიდად სტვენს სევდის ბულბული,
გმობა აღარც ღირს სოფლისა...
ისეთი გაზაფხულია,
„ქვეყნად ამოსვლა მწვანისა“,
ბრალია ბედზე ჩივილი,
გულში დაცემა დანისა...



საყვარელივით მოვიდა ნვიმა,
 უცხო მგზავრით ჩამოდგა ბინდი,
 ხევში ჩაკიდულ ბილიკის ბოლოს
 ტყის ალქაჯით ყვაოდა შინდი...

იდგა სიჩუმე. მხოლოდ ხანდახან
 შეირხეოდა ტოტები ფიჭვის,
 რამ გამახსენა, ნეტავ, ზღაპარი,
 ტყეში დაკარგულ ობოლი ბიჭის?..

ფირუზა ქალო

კადრით მახსოვს:
 მარტის ბოლო ან
 აპრილის დასაწყისი იყო,
 ბრონეულის კვირტები,
 ანუ ეკლები,
 რომ დაიბნიე გულზე ბროშივით,
 ფირუზა ძალო...

მაიაკოვსკი _ ლილი ბრიჰს

რა საოცარი სახელია ლილი!
 თითქოს სისხლისგან დაიცალა
 ფესვებიანად ამოგლეჯილი ოთახის ბაღბა...
 ლილი, დღეს ქარი გადაიჩეხა უფსკრულში
 და დაიტირეს მხოლოდ გვიმრებმა...
 ჩემს საფლავზე დარგული კვიპაროსია
 შენი სახელი, ლილი,
 რომელიც ბნელში ეკლესია ჰგონია დედას...
 საფეთქელზე მიდებული რევოლვერია,
 ლილი, შენი სახელი
 და ყველა ტყვია რძეში ჩაყრილი პურივით თბილია...
 აქაურ პეიზაჟს – თეთრი თოვლი და შავი ყვავები –
 არ უხდება შენი სახელი,
 ნილოსის პირას უნდა ცხოვრობდე
 და ტალღები ქვიშაზე წერდნენ
 თეთრი ჩიტივით შემკრთალ შენს სახელს,
 ლილი...



დილაადრიან ვერის ბაღში როცა გავდივართ,
 ერთმანეთს ძაღლის სახელებით ვცნობთ...
 მე „ლეკი“ მყავს, ლაბრადორი.

თამუნას და ნინოს – მაქსი,
სერგოს ძაღლებს კი ზიტა და გიტა ჰქვიათ,
ინდური ფილმივით...
სპარტაკის ძაღლს – პერი (პერი კომო),
ირაკლისას – ბუჩი,
ნინიშას ძაღლს – მომო
და ნუნუკას ძაღლს – ბონო,
დათოს ძაღლებს კი ბაბილინა და თუთა...
ნინას ძაღლს – დორა (სიმსივნით გარდაიცვალა),
თენგოს ძაღლს – ლილუ,
მალხაზის ძაღლს – ფრენკი (ფრენკ სინატრა),
ნატას ძაღლებს – ალბა (ბერნანდა)
და ტოტორი,
დიმიტრისას – ჯადო...
გიასას – ბიბი,
ლექსოს ძაღლს – ბიბო,
ედიშერის ძაღლს – დუდუ,
ირაკლისას – აიკო,
ზაზასას – ბო (ბურთს მტაცებს ხოლმე),
ქეთისას – ბობო
და ასე შემდეგ...
დილაადრიან ვერის ბაღში როცა გავდივართ,
ერთმანეთს ძაღლის სახელებით ვცნობთ...

იორო

საგარეჯოში როცა მივდივართ,
სართიჭალასთან ერთი ხიდია
და იმ ხიდის ქვეშ მიდის მდინარე...
– იორო, იორო,
გამარჯობა, იორო,
ჩემო ძალიან საყვარელო...
ვესალმები...
საგარეჯოდან როცა მოვდივართ,
სართიჭალასთან ერთი ხიდია
და იმ ხიდის ქვეშ მოდის მდინარე...
– იორო, იორო,
ნახვამდის, იორო,
ჩემო ძალიან საყვარელო...
ვემშვიდობები...
.....
და ასე, ყოველ წასვლა-წამოსვლაზე,
თბილისიდან გიორგინმინდამდე
და გიორგინმინდიდან თბილისამდე...



ვანო ჩხიკვაძე

**მეთხრობები წიგნიდან
„ქიზიყური ბელკანტო“**

1. წათლილი ფანქრები

საგულდაგულოდ ჩაუჯდებოდა, მუხლებზე გაზეთს ან მიტკლის ნაჭერს გადაიფენდა, მეორე, დაბალ სკამზე მთელ ბლუჯა ფანქრებს დაალაგებდა – ფანქარი სანერად წვეტიანი და მაგარი უნდა ყოფილიყო, სახატავად – რბილი, ხელს რომ მიჰყოლოდა, მინიატურული ჩანახატებით დაემშვენებინა თავისი ხელნაწერები.

ფანქრის თლას ვაზის შესაყელი პირბასრი დანით შეუდგებოდა.

თლიდა... თლიდა... ფაქიზად, სიფრთხილით, რუდუნებით... ფანქარს ქვემოდან საჩვენებელ თითს დაუყოლებდა, დანისპირსაც თანდათან ნაუცერავებდა, ზედმეტი ძალა რომ არ დაეყენებინა და წვერი არ წაეტეხა.

ნაუთლიდა ჯერ ერთს, მერე მეორეს... მოკლედ, რამდენიც ჰქონდა შეძენილი, ისე ლამაზად, რომ მარტო იმათი ნახვა ღირდა – რომელი სახარატო დაზგა მოახერხებდა ფანქრებისთვის ეგრე თანაბრად დაბრივით თავის ნაწვრილებას.

საქმეს რომ მოათავებდა, ნაწილს სანერი მაგიდის უჯრაში შეინახავდა, რამდენიმეს კი ხალათის გულის ჯიბეში ჩაინყობდა ჰილზებივით თუ ჩოხის მასრებივით.

ფანქრებს, დედაქალაქში, უფრო

ხშირად ოპერის გადმოღმა, წიგნების მალაზია „ჩირალდნის“ საკანცელარო განყოფილებაში ყიდულობდა ხოლმე. აქ არჩევანი მეტი იყო, თანაც ერთი ცხვირდაჭორფლილი, წითურთმიანი გოგო მუშაობდა, რალაცნაირი, თან შეუხედავი, თან სანდომიანი, ყველასგან განსხვავებული. იმისკენაც მიუხაროდა.

შეიძლება რომელიმე გმირს ამგვანებდა ანდა აპირებდა, რამე დაენერა ამ გულჩათხრობილ არსებაზე, მწერლის დანახვაზე კეთილი ღიმილი ლოყებს რომ ჩაუჩვრეტდა ხოლმე.

გოგომ უკვე იცოდა, რომელი ფაბრიკის რომელი ფანქარი უნდა შეეთავაზებინა, თვითონ ურჩევდა და ამ პროცესში ზოგჯერ ისე ამოხედავდა, თითქოს ღრმა ჭის წყლის კამკამა ზედაპირს სხივი დაეცა და სინათლე აირეკლაო – თქვენი ახალი მოთხრობა წავიკითხე „მნათობში“, მორცხვად ჩაილაპარაკებდა და ესეც უხერხულად აინურებოდა.

მერეო? – ძლივს ამოლერღავდა ხმა-ათრთოლებული.

როგორც ყოველთვისაო.

ე.ი. მომენონაო.

განსაკუთრებით აი ისაო, ისიცაო... ჩამოჰყვებოდა და...

ახლა ის მითხარი, რა არ მოგენო-

ნაო, მწერალს ესეც უნდა აინტერესებდესო.

ეგეთებს თქვენთან რა უნდაო, შეიკრავდა წარბს, გული მარტო იმაზე მწყდება, ამბები მალე რომ მთავრდებაო...

– ისე, მინდა იცოდეთ, ამ ფანქრებს ლოცვას გამოვაყოლებ ხოლმე, სულ დიდხანს და ასე ლამაზად რომ წეროთ.

– კალიგრაფია მართლაც არა მაქვს ცუდი, – ჩაეღიმებოდა მწერალს.

– არა, მე შინაარსს ვგულისხმობ! – თავს გადააქნევდა გოგო.

გამოვიდოდა მალაზიიდან გახალისებული, გულში სითბოჩაღვრილი.

მწერალს ბედნიერებისთვის სულ ცოტა ჰყოფნის და ხშირად ეს ცოტაც როგორ ენანებათო, გაიფიქრებდა და ნელი ნაბიჯით დაუყვებოდა ხალხით აზიმზიმებულ პროსპექტს.

გააჩნია წელიწადის დროს – ქუჩაზე ან მზე იღვენთებოდა, ან წვიმდა, ფოთოლცვენა შარიშურობდა ანდა ფიფქავდა, მშვიდად, ხვავრიელად. მოდიოდნენ ადამიანები სხვადასხვა საფიქრალით, საზრუნავით, ქვაფენილიან აღმართზე ჩამორბოდნენ ზარის ხმაზე სკოლიდან გამოშლილი ბავშვები, ჟიფჟივებდნენ ბელურებით დახუნძლული ჭადრების ტოტები და ამ ყველაფერს იტევდა ერთი ადამიანის გული, რომელსაც ამდენ ხალხში, აქა-იქა, კელაპტრებივით გამომკრთალი მწერლის თაყვანისმცემლები ან ილღიაში საქალაქდემამოჩრილი კოლეგები თუ შეამჩნევდნენ, ხელს აუნევენ, მოიკითხავდნენ.

ცოტა ხანში პერონზე სცემდა ბოლთას.

ნავთლულის სადგურიდან დაძრული ნელი, ზოზინა მატარებელი ზუსტად ზარმაცი კაცის ბუნებისა იყო, თუმცა მწერალს სულაც არ სწყინდა ის დინჯი ჩანჩალი – მიჯდებოდა თავისთვის ფანჯარასთან, სკამის კუთხეში და თვალყურს ადევნებდა ჩამსვლელ-ამომსვლელს, უსმენდა სკამებზე ჩარი-

გებულ მოსაუბრეებს, ნაქარი ხილივით კრეფდა ახალ-ახალ ამბებს, დიალოგებს, იშვიათ, უცხო სიტყვებს. მისი ყურადღებიანი თვალი იმახსოვრებდა ყველაფერს, რაც სამომავლოდ სამაგიდო რვეულების „საშენ მასალად“ გამოადგებოდა.

იქნებ, ასეთი რამეც მოესმინა:

– აგე, ბიჭო, ჩოკინა გამოჩნდა. ნამდვილი კახეთი დაინყო, საზღვარზე გადმოვედით.

– მესაზღვრესავით კი დამდგარა, ცალი ყურიც ეგრე აქვს აცქვეტილი, თითქოს „ჩესტი“ აგვიღო.

– კიდევ კარგი, საბუთები არ შეგვიმონმა და ჩანთები არ გინახა, თორემ კონტრაბანდას ხომ ჩამოგართმევდა.

– აბა, აბა, ძაან გადავრჩით! – გაიცინებდნენ, გაილაღებდნენ, ახორხოცდებოდნენ.

მატარებელი ფეხნამოკრულივით წაიფორხილებდა, მიანყებოდა ვაგონები ერთმანეთს – ვილაც მუტრუკი „ავტომუხრუჭს“ ჩამოჰკრავდა, თავის სახლთან დაახრჭიალებდა ბუფერებს, ჯერ ბაზრიდან წამოღებულ ცარიელ ვედროებს ჩაყრიდა, მერე თვითონაც ჩაჰყვებოდა.

უკმაყოფილო მგზავრები დაადვენებდნენ გინების კორიანტელს, მაგრამ საზღვარს აქეთ, საკახეთოში იყვნენ და გინებითა და მუქარით ვილას გააკვირვებდნენ.

შინ მისული ცოტას შეისვენებდა, გამოიცვლიდა ტანსაცმელს, მოირგებდა სატალახო, მაღალყელიან მძიმე ბათინკებს, მერე აბგას ამოალაგებდა, ჩატოვებდა ერთ წიგნაკს, ფანქრებს, ჩაალაგებდა შოთი პურის ნატებს, რამდენიმე თავ მწვანე ხახვს და ნივრის ორიოდ კბილს... აბგას ისევ მხარილლივ გადაიკიდებდა და ტყისკენ მიმავალ საურმე გზას დაადგებოდა.

გზა რომ მორჩებოდა, ჩირგვიან აღმართზე ალაგ-ალაგ ჩახრამულ ბილიკებს მიუყვებოდა...

მიდიოდა, მიდიოდა მანქანების, მატარებლების, ადამიანთა და სოფლის ნახირის ხმაურს გამოირიდებულნი. თანდათან მშვიდდებოდა, წყნარდებოდა მიდამოც, ჯაგნარებს, შინდიანსა და მაყვლიანებს მაღალი ხეები ენაცვლებოდა, ყოვლისმომცველ დუმილში მხოლოდ ლობემძვრალა ჩიტი თუ დაინრიპინებდა სადმე, ფეხდადგმული კენჭი თუ გაიხრჭიალებდა ან ხმელი წკირი დაიტკაცუნებდა, ფეხქვეშ ხმაურით დაიფშვინებოდა.

მერე თანდათან მომრავლდებოდნენ ფრინველები, ახმაურდებოდნენ, თითქოს მის გამოჩენას მოელოდნენ, აედევნებოდნენ, ბუჩქიდან ბუჩქზე, ტოტიდან ტოტზე ხტუნვა-ხტუნვით მიჰყვებოდნენ ჯაფარები, სკვინჩები, ბელურები, ნარჩიტები, ბოლოქანქარები, კვირიონები, ფულუროებიდან უთვალთვალედნენ ბრძენი ბუები, თუმცა ხმა ესმოდათ მხოლოდ, დღის სინათლეზე რას დაინახავდნენ თავიანთი თვალების პატრონები. კენწეროებს მაღლა ფრანებივით ირეოდნენ ფრთაგაშლილი ბორები... გნისებდნენ ფრთოსნები, ჭიკჭიკებდნენ, ჭყიოდნენ, ჭყლოპინებდნენ, ჩხაოდნენ, ყრანტალებდნენ და ესეც ლიმილმორეული უსმენდა, უსმენდა... ყველა მათგანი ხომ, კარგა ხანია, მისი მოთხრობების ფურცლებზე იყო ჩაბუდეული და ეგონა, ახლა ვიღაცამ ხელი აუქმია, წამოაფრინა.

ხეებშორის დაცემულ, საჭიდაოსავით მომრგვალებულ პატარა ველზე შეისვენებდა, გახედავდა თვალსაწიერზე, რუხ კლდეებშორის დაკლაკნილი ბილიკის ბოლოში, ცაში გამოკიდულ ეკლესიას, მოიხდიდა მზისგან მოსაჩრდილებელ, ფართოფარფლებიან ქუდს და პირჯვარს გადაისახავდა.

რას და ვის შეავედრებდა უფალს, ხომ გასაგებია და ცხადზე უცხადესი.

ისევ გაუყვებოდა ორხიდიანი მანქანებით ნაბურღავებ თიხნარს, ნახრილი მუხები, რცხილები, ნეკერჩხლები

ჩრდილებს და შეგრილებულ ჰაერს შეაგებებდნენ.

როცა იქნებოდა, მიაღწევდა ნაცნობ, ბებერ ძელქვამდე, ლაფაროსავით წამოხურული ტოტებით იქვე, საგუბარში ნემოჩაფენილ წყაროს ზემოდან რომ გადაჰფარებოდა.

საგუბარში სულ ორიოდე მუჭა წყალი გროვდებოდა, ერთი კაცი თუ გაისვლებდა პირს და მერე უნდა დალოდებოდა, ხელახლა როდის შეივსებოდა.

შედგებოდა, აქ უნდა „დაეცა ბანაკი“, მოათვალიერებდა იქაურობას, ჯერ ძელქვას მოიკითხავდა, მჭახე ბოლისფერ ჯაჭვის პერანგივით მერქანზე ხელისგულს დაუსვამდა. მერე მლოცველივით დაუჩოქებდა ფოთლიდან ფოთოლზე დაცურებულ წყაროს ბრჭყვიალა წვეთებით გაპიპინებულ ხელისგულისოდენა საგუბარს, დაგოლვილ ყელს გაიგრილებდა და მუხის ძირში ჩამომჯდარი თვალმობუჭული გაირინდებოდა.

აქ ყველაფერი ახლობელი და ნაცნობი იყო. მიწაზე დაყრდნობილი ხელისგულებით გრძნობდა გამხმარ, გამოფშუტულ, შარშანდელ და მის წინანდელ ფოთლის ხაოს, გარეულ ღორებს გადარჩენილ გამხმარ რკოებს და მათ პანანკინტელა, ფიალებივით მოხდილ ქუდებს, თითებზე გრძნობდა მოფუსფუსე ჭიანჭველების, ხოჭოების ნამცეცა საცეცებს... ყველა უყვარდა, დაფაჩუნებაზე სმენადქცეული მაჩვებიც და სოროებში განაბული ვარდისფერცხვირა სინდიოფალებიც, აქა-იქა მინოლილი ბებერი კუნძები და ახალგანაყრილი რცხილისა და მუხის კორომები – ცულიანი კაცის ჩავლისას შიში რომ შეათრთოლებდათ ხოლმე...

თვალს იტაცებდა გარეშემო წითლად დაღუებული ასკილი და მნიფობაში შესასვლელად გამზადებული შინდი, გზადაგზა სერპანტინივით მოფენილი შავი და წითელი კუნელი... ახლა ველური ზღმარტლი, სანადიროდან დაბრუნებულ პაპა-ბიძებს ჯიბეებით რომ

მოჭკონდათ ბავშვებთან, ბუერას ამოფარებულ, გადაბერებულ ნიყვებს თუ დაფუტურობებულ ხის გადანაჭრებზე ჩაყვითლებულ სოკოებს ხომ ნულარ იტყვით.

შუქნიშანივით შემონათებული, დაკუნწულებული ძახველი მთლად ტყის მშვენება იყო...

ყველაფერს იტყვდა მწერლის მგრძობიარე გული, ყველას საფიქრალში იხედებოდა... მოკლედ, აქაც თითქმის იგივე ხდებოდა, რაც ადამიანთა ყოფაში: აქაურობაც ცოცხლობდა, კუთავდა, იბრძოდა არსებობა-გადარჩენისთვის, მაგრამ სოფელ-ქალაქისგან განსხვავებით მიწა და ტყე აქ უფრო ბუნებრივი, ღმობიერი, ნამდვილი მფარველი და ალალი იყო თავის ნაშიერთა მიმართ – შობდა, ზრდიდა, აპურებდა, უფრთხილდებოდა, იფარავდა ავი თვალისაგან...

ხილული თუ უხილავი ფერადი ფანქრები აქ უნდა დახარჯულიყვნენ ჯადოქარი ბუნების სამსახურში, ჩამოლეულიყვნენ სანთლებივით თითებში და მერე ეს სასანაული წერის ნიჭით მომადლებულ ადამიანს ისე გადაეტანა ფურცელზე, რომ წითურთმიან გოგოს წიგნიდან ეგრძნო ტყის ხილივით ჯიბეებით მირთმეული სიტყვების სურნელი...

მწერალი იმთავითვე კეთილი, მზრუნველი „პაპა“, ყველას ამყოფინებდა „სამაგიდო რვეულებიდან“ კიმპალ-კიმპალ ამოკრეფილი სიკეთის მარცვლებს...

უყვარდა ადამიანი, სიძულვილით კალამს არ დაამძიმებდა.

ნამდვილ მკითხველს ახსოვს მისი „მთვრალი ხევსური“.

არამ სისხლ მიაქვსო! – ზოგი ახლაც შეჭლრინოს ჭანჭყობში გამოტილმა, მძინარე, ქინქლადახვეულმა ხევსურმა, ჩინელი ან ინდოელი ინვესტორი რომ წამოაგდებს, აქაურობა ჩემიაო და ხმანანვრილებული ფეხებს დაუბაკუნებს...

ეჰ, „არამ“ კი არა, სუფთა, კამკამა,

საჯიშე სისხლი მიაქვთ... მიაქვთ... და ქარი ამოდ აჟღარუნებს ბეთლემის კარზე დაკიდულ ოჟა ჯურხაის ფარ-ხმალს...

პირველად უნივერსიტეტში ვნახე.

ახალგაზრდა მწერალთა წრის წევრებითა და ლიტერატურის მოყვარულებით სავსე აუდიტორიაში მუხრან მაჭავარიანთან და მერაბ ელიოზიშვილთან ერთად მოვიდა.

ერთმა ლექსები წაიკითხა, მათ შორის ისიც, „ნაკუნ-ნაკუნ კი არა,“ და ლამის დაინგრა აუდიტორია.

მეორემ ბრძანა, „ბებერი მეზურნეები“ ეგეთები იყვნენ და ეგრე გადავიტანე ფურცელზეო. რო არ გადამეტანა, დაიკარგებოდნენ, დაჰკარგავდა მკითხველიო და რათა, ადამიანებო, რათ უნდა დაკარგულიყვნენ თბილები, ტკბილები, თავიანთი მოფუსფუსე ცოლებითა, გორის ციხის ძველ უბანშიო...

ახლაც დავცხეთ ტაში.

გამობრძანდა ესეც, გაიხსენა თავისი სტუდენტობის წლები. ნიკო კეცხოველს ემადლიერებოდა, ის რომ არა, შეიძლება უნივერსიტეტი არც დამემთავრებინა და ეგებ, არც კალამი ამელოო... ალბათ, თავმდაბლობით თქვა, თორემ, როგორ წარმოვიდგენთ კალამი რომ არ აელო (უფრო სწორად, ფანქარი)?

მთავარი, რაც დამახსოვდა:

მიყვარს რუსული პროზაო, ჩამოთვალა მისთვის ფასეული მწერლები და მგონი იური ნაგიბინზე თუ ვიქტორ ასტაფიევიზე ბრძანა, დიდ პატივს ვცემო, მაგრამ ერთი პასაჟის შემდეგ გული გამიცივდაო, როცა თავის მოთხრობაში ბავშვის თხელი, სიფრიფანა ყურები „პელმენს“ შეადარაო... მწერალს დიდი სიფრთხილე მართებს, კალამი რომ არ გაექცეს, ბავშვის ყურები პელმენად არ მოეჩვენოს და, მით უმეტეს, ეს მკრეხელობა წიგნში არ შეიტანოსო.

თან მხრებანურული ბოდიშობდა, რა ვქნაო, მე ეგეთი ვარ, მე ეგრე ვფიქრობ და სხვამ თავისი საქმისა თვითონ იცოდესო.

სწორედ ეგეთი გვიყვარდა.

მახსოვს, მოგვიანებით მწერალთა კავშირში, განხილვაზე, ერთ ახალგაზრდა მწერალს შეუქო მოთხრობები, მაგრამ ბოლოს ესეც უთხრა, ცოტა მომეჩვენა, რომ შენს გმირებს ზოგჯერ მომეტებული სისასტიკით ექცევი და თუ ჩემს რჩევას მიიღებ...

ალმური მოედო იმ ახალგაზრდა მწერალს, გაუნანყენდა, სახეზეც დაეტყო და ლამის უკადრებელიც შეჰკადრა.

გაშალა გაცეცხულმა და გულნატკენმა ხელები, შვილო და ძმაო, მეეო, ალაღათაო, დანარჩენი როგორც გენებოსო...

დიდ, გაბუტულ ბელურას ჰგავდა, სიმართლეს რომ არ უჯერებენ...

გავიდა ხანი.

ამღვრეულმა დრომ დაუნდობლობის, სიძულვილის, დაპირისპირების ღორღი და შლამი მოიყოლა.

მოხდა ის, რასაც ვერაფრით წარმოიდგენდა მწერალი – გაიხლიჩა ერი და ქვეყანა.

მოიწყინეს ნაუთლეღმა ფანქრებმა.

დღეს აღარც ისეთი რუსთაველია, მაშინ რომ იყო, აღარც „ჩირაღდანი“ – რაღაც მოდურმა ოფისებმა დაიპყრეს ჩვენი სათაყვანო და თავმოსანონებელი პროსპექტი, წიგნს ფულმა აჯობა. ფულის წამლეკავმა ყვითელ-მწვანე ნიაღვარმა გაიტაცა, იმსხვერპლა ის ლიტერატურის მოყვარული წითელთმიანი გოგოც. ალბათ, უსამსახუროდ დარჩენილი „ახალმა ტალღამ“ ამოაგდო თევზივით ნაპირზე, მწერლის ერთი გმირივით, სადღაც „დაჰლიმის ტროტუარის პირას ამოზინულ ბალახებს, მაგრამ იმწამსვე თითქოს რაღაც სამწუხარო ამბავი გაახსენდება და ადრინდებულად მოენაცრება სახე“.

და აღარც მწერალია.

წამდვილი შემოქმედი ხომ სულ ბრძოლაშია და ადრე თუ გვიან ამ ბრძოლაში იღუპება, როგორც მეკავშირე, წინა ხაზზე სანგრების თავზე რომ

გადარბის და დაწყვეტილი კომუნიკაციის აღდგენას ცდილობს.

მწერალიც დაეცა – ასე მგონია, უფალმა არ გაიმეტა ოთხმოცდათერთმეტის დეკემბრის ძმათამკვლელი ომით გულშეძრული, გაუკუღმართების გზაზე დამდგარი ქვეყნის საცქერლად, სატანჯველად და თავისთან წაიყვანა.

2. მთხილური

არც ფოსტა მჭირდება, არც ტელეფონისტ ქალთან ყელის გამოწვევა, ვზივარ მანქანის უკანა სავარძელზე და სადღაც, დაკარგულში გელაპარაკები.

ნეტავი, როგორ ვიყავით, უმოზილუროდ როგორ ვცხოვრობდით, არ გვექონდა და არც კეთდებოდა საქმეები თუ რანაირად იყო-მეთქი.

როგორ არ გვექონდა, დიდი და სერიოზული საქმეებიც კეთდებოდა, მაგრამ დღევანდელთან შედარებით, აბა, წარმოიდგინე, რამდენი დრო, ენერგია, თუ გნებავს, ხარჯი გვეჭირდებოდაო. აი, ახლა ყვარელში ვარ. ტარიბანაში სასწრაფო საქმე მქონდა, დავრეკე ჩვენი საერთო მეგობრის შვილთან – გიგი იქ მუშაობს, ერთ-ერთ კომპანიაში. უცებ, წამებში მოვაგვარე ჩემი პრობლემა, გასარკვევი გავარკვიე და მოვისვენე. დავზოგე დრო, ენერგია, ნერვები... რომ წავსულიყავი, მარტო ბენზინი, ერთი ოცდაათი ლიტრი მაინც დამჭირდებოდაო.

ეეჰ, ჩემო ძმაო, წამეტანი მორგები-ხარ ახალ დროებას... ტექნიკური პროგრესის წყალობით მაგეებს კი ვზოგავთ, – დროსაც, ენერგიასაც, ბენზინსაც, მაგრამ მოყვრობა-მოკეთეობის მაღლს ხომ არ ვკარგავთ, იმ სიყვარულს ხომ არ ვანელებთ, ადრე რომ გვექონდა, ამაზე თუ გიფიქრია-მეთქი.

დროის გაუტანლობაზე ჩვენს ერამდეც და უფრო იქითაც, კაცობრიობის მესხიერების თვალის რომ ვერ მისწვდება, ჩიოდნენ ასაკმორეული თაობები.

ჩემი არ იყოს, ალბათ, მიღწევას, ხელსაფქვავის გამოგონებასაც ამრეზით შეჰყურებდნენ შეჩვეულები იფქლის, მარცვლეულის ქვის სანაყში დაჩეჩქვას, ოფლისღვრას და წვალებას. ვფიქრობ, არც ურემი და წისქვილი იქნებოდა იოლად შესაგუებელი, მაგრამ ცხოვრება, ეპოქების მდინარება დაღმართზე კი არა, აღმართზე ადის და, გვინდა თუ არა, ჩვენც მიგვატივტივებს... მიდის, მიდის, ადამიანი ხავსს მაინც ებლაუჭება – თავიდანვე წაგებულ ბრძოლას, განუხორციელებელ იდეას – აჰყავს კიბე ზეცაში და არ იცის, მერამდენე საფეხური ჩაუტყდება, როდის შეუდგამს დაგორებულ ლოდს დაღლილ მხრებს სიზიფე...

მე ის მიყვარს, ის მენატრება, იმის გაქრობის, გადაგვარების, წახდენის, წაშლა-განადგურების შიში მაგიჟებს, რაც ვიცი, რაც მინახავს, რაც განმიცდია, რითაც მიგრძნია სიცოცხლის მშვენიერება.

მკლავზე გადანვენილი ნამკალი – მზისფერი, თავდამძიმებული თავთუხის ხელეურები.

ოფლითა შენითაო...

მარცვლების სანაცვლოდ ოფლის წვეთებით ინამებოდა მინდვრები.

ცელის შხუილი – თაკარა მზეში, ხამუშ-ხამუშ რომ აქუცმაცებს მომთენთავ სიჩუმეს.

მერე სიმსუქნით ტანდამძიმებული მწყობის შეფრთხილება:

ცელო, მოუსვი, გზისპირია,

დაგვინახავენ და სირცხვილია.

ვის უნდა დაენახა, ვის წინაშე არ ასვენებდა პასუხისმგებლობის გრძნობა ჩვენს წინაპარს, ანდა მაშინ თუ გვრცხვენოდა, ვფრთხილობდით და სხვასაც ვაფრთხილებდით, ახლა რამ ჩაგვიქრო ეს გრძნობა, ხასიათი, პასუხისმგებლობა?

მე ტექნიკურ პროგრესს კი არ ვწუნობ ან ვებრძვი, ვიმეორებ, რაც მიყვარს, რაც ტრადიციულია, ადამიანუ-

რია, მეძვირფასება, რაც მინახავს და განმიცდია, იმის წაშლა, დაკარგვა, უარყოფა მენანება... კუთხის ლოდები, ქვები თუ გამოაცალე, მერე ყველაზე მყარი, მკვრივი კედელიც კი იოლად წამოსაქცევია.

ე.წ. წინსვლა უკან გადატრუსულ ველებს და წაშლილ მეხსიერებას ტოვებს. ჩვენს ენობრივ ქსოვილს ახალი ჩრჩილი გაუჩნდა. ახლა ესა ჭამს და აქუცმაცებს (ლაითად!) ჩემი ენის მონაპოვარს.

ოღონდ ქართულად ილაპარაკეო, – პოეტი რომ იხვენება, ვილაა ამ ვედრების ყურის დამგდები.

ილაპარაკებდნენ, მაგრამ რომ ის ქართული აღარც იცია?

დახვეწილი, დარბაისლური მეტყველებაც გაბაზრდა, პენი დაკარგა, როგორც დახლებზე გამოტანილმა, გადამყიდველების ხელიდან ხელში გადასულმა მწვანილმა.

ნამდვილი სიტყვის გემო მხოლოდ იმ წიგნებში ჩარჩა, მობილურით და ინტერნეტით რომ ჩავანაცვლეთ და სათოფეზე აღარ ვეკარებით.

ხანდახან ძილში ჩამესმის:

წვიმის წვეთი ღია აივნის ბოძების ძირში მიდგმულ ნატეხარებში წვეთავს.

წვეთი კრამიტიდან ჩამოდის, ხელისგულივით შეშვერილ ნატეხარს ნელ-ნელა ავსებს, მონოტონური წკაპუნით ხვრეტავს ღამის სიჩუმეს.

მალე, სისხამზე, ხარისხაზე წითელი მამალი აფრთხილდება, დააფეთებს ჩათვლემილ, აკრიახებულ დედლებს და დასაყვივლებლად ყელს მოიღერებს.

იღვიძებს ადამიანიც, ერთ დროს იმ გარემოსავით წმინდა და გულუბრყვილო, რომელშიც ცხოვრობდა, იმ საქონელივით ალალი, ბაგასთან გარინდებულები რომ აბრიალებენ დიდრონ, ჭკვიან თვალებს და ხამუშ-ხამუშ იცოხნებიან.

იღვიძებს, ხელის ფათურით ეძებს ტახტქვეშ შეწყობილ, ჭვინტაშვერილ ფეხსაცმელს, სამფეხაზე გასაშრობად

ჩამოფენილ ქუსლებგადაცვეთილ წინ-
დებს, ტანსაცმელს.

ეს მიდამო, გასახედ-გამოსახედი,
სახნავ-სათესი, ტყე-ველი, იგივე მთე-
ლი სამყაროა, როგორც კრამიტიდან
მონყვეტილი წვეთში ოკეანე ამ პატარა
სოფელშიც სამყაროს საფიქრალ-საზ-
რუნავია არეკლილი.

რამდენი სიტყვა, სახელი, წეს-ჩვეუ-
ლება გახდა წითელ წიგნში შესატანი,
დღევანდელობას რომ აღარ სჭირდება
და ივინყებს, რაღაც ახალს, უგემურს,
უნარსულო და უმომავლო სიტყვათმე-
თანხმებებს უფენს ფიანდაზს.

ვილა მოვა, ვილა გაჩერდება სინანუ-
ლით თავდახრილი ამ ძვირფასი სიტ-
ყვების სამარესთან!

სად გადაიკარგნენ ის ზღაპრები, ის
ლეგენდები, მართალი ტყუილები მომ-
ხიბლავი სიუჟეტებით, წისქვილის ჯა-
დოქრებით, კოშკების მზეთუნახავებით
და მზეჭაბუკებით, ვრცელი, ახოვა-
ნი ტყეების მდუმარებით, დაფარული
იდუმალებით აღსავსე, დაბურული ტო-
ტების შრიალით, რომლებზეც ბრძენი,
ჭკვიანი, მრავლისმნახველი ფრინველე-
ბი თვლემენ.

კომპიუტერული სასწაულით ნაქეზე-
ბულმა დღევანდელობამ ყველგან ჩაყო
თავისი ცნობისმოყვარე ცხვირი, ყველა
ზანდუკი გახსნა, ყველა მეცხრე კარს
მოამტვრია საკეტური, გულუბრყვილო
ფანტაზია, ოცნება, ძირში ფრთებშექ-
რილ, ხეიბარ ფრინველს დაამგვანა.

ეს ჩიტი ცაში ველარ შეინავარდებს!
ვერა!

ყველა მიკარგულ, მსოფლიოს მიუნ-
ვდომელ მწვერვალსა თუ გამოქვაბულ-
ში, რომლებსაც ჯერ კიდევ ახსოვთ
აღქაჯების, ცხრათავიანი დევების,
ადამიანის მაცდუნებელი ბოროტი სუ-
ლების ქორწილები, ღრეობები, როკვა-
ციფინა, მობილური წკრიალებს, ტექ-
ნიკის ფხიზელი ვიდეოთვალი ზვერავს
ყველა შესასვლელ-გამოსასვლელს და
აფიქსირებს ნებისმიერ წვრილმანს.

ხელისგულზე განათებული მაცდუ-
რი, მოციმციმე კოლოფი გვმართავს და
გვიმონებს.

ახალმა საუკუნემ ახალი ეჭვებისა
და უნდობლობის სარეველა ააბიბინა.

კარგა ხანია, თამასუქად აღარ ცნო-
ბენ და არც ლომბარდში იბარებენ
ცხვირსახოცში გამოკრულ ძვირადლი-
რებულ ულვაშის ღერს.

ფხიზლობს ქარიყლაპია კანონმდებ-
ლობა:

ფხიზლობს, მაგრამ მაინც ახერხე-
ბენ ღორის ჯაგარი კოკობ ულვაშად
შემოგვასაღონ.

გვეგონა, ვუახლოვდებოდით და
თურმე უფრო ვშორდებით სინდისის
ოაზისს.

ირგვლივ გულგატეხილობის უდაბ-
ნოა.

„სად მიიდრიკოს ადამიანის სულმა
თავი?“

სად იპოვოს შვება?

როგორ მოახერხოს თვალთვალის
გარეშე ცხოვრება?

ახლა დგას და დაკარგულს მისტი-
რის, შეჭრილ ფრთებს დაეძებს.

რა უყო, სად გააქრო, გადახვეწა ის
საზღაპრეთი, რომელ პლანეტაზე და-
იბუდეს ჩვენი დედამიწის ეკომიგრან-
ტებმა!

ეჰ, რამდენ მამალს ეგონა, რომ დი-
ლას მისი ყივილი ათენებდა!

ჰგონებოდა, რა იყო ამაში ცუდი.

ჩვენს წინამორბედსაც იმ თავისი
მარტივი იარაღით – თოხით, ბარით,
საჩეჩელით, ნაჯახით, წალღით, ქაფჩი-
თა და ბირდაბირით, უღლითა და აპეუ-
რით, ნალოსთვის ჩასაბმელი, ჩხრიალა
ჯაჭვით, ელვარე, ტევადი სიტყვებით,
სიმღერებით, ახლა რომ უნდათ დაგვა-
ვიწყონ, დაუმარცხებელი, დაუჩოქებე-
ლი ეგონა თავისი თავი...

მის მომავალსაც ამ რწმენით ეცხოვ-
რა, რა მოხდებოდა?

ვინ დაუშინა ქვები მენამულისფერ
კრამიტს, ვინ გადააჭრელა სახურავი

ფერადი პლასტიკატი, ვინ წამოკრიფა ბებიების ჩამორიგებული, წვეთს შედგმული ნატეხარები.

ალარ გვინდა იმ წკარუნის მოსმენა?

ცხრა მთას იქიდან დარეკილმა ჟღარუნმა შეცვალა და იმიტომ?

იმ წკარუნს სიმშვიდე, რწმენა, გამძლეობა მოჰქონდა ჩვენთვის.

ამ ჟღარუნს...

კარგია, ჩაუსვლელად, ტარიბანაში, მაგარი საქმეების მოგვარება, მაგრამ... გითხარი და კიდევ გაგიმეორებ, იმ სიტბოს, იმ სიყვარულს ხომ არ ვკარგავთ, რაც ადრე გვექონდა, ამაზე თუ გიფიქრია-მეთქი.

რათა ვკარგავთ, როგორაო!

როგორ და, ჩახვიდოდი, ნაცნობ-მეგობრებს ერთხელ კიდევ მოინახულედი – სიყვარულს, ძმობას განახლება უნდა, პენი რომ არ დაკარგოს... ასეთი წესით ვცხოვრობდით – ძველ, მეგობრობის ციხე-ბურჯებს ხომ გავამაგრებდით, ახლებსაც შევიძენდით... მიყოლ-მოყოლა, მოკეთეობა ერქვა ამას სახელად! ეს პატარა საქმე იყო? ეს აცოცხლებდა ჩვენს ფესვსა და ძირს, ამიტომ ვიდევით ღონივრად, ამიტომ გვერქვა კაცები და არა კაცმაცუნები, დღეს ტელეპროგრამები აკლებული რო აქვთ, არასამთავრობოების უღალლო ძუძუებს რომ ჩაფრენიან ავადმყოფი კატის კნუტებივით და შხამს წოვენ თუ რძეს, ვერ გაუგიათ...

ხმის დიქციაზე, მიხრა-მოხრაზე, სიტყვა-პასუხზე – ყველაფერზე ეტყობათ, ასეთ ურთიერთობებში რომ არ მოხარშულან, ჯიგარი მოყვრის სიყვარულით რომ არ ენვით.

ყურსასმენი, ჯადოქარი კოლოფი – უხილავი ჯინი, რომელიც ჩვენ კი არ გვემსახურება, ჩვენს ნამდვილ გრძნობებზე მბრძანებლობს.

პოლიეთილენის ბოთლის ბრჭყვი-ალა, მეორად ზეთში ჩახრაკული კარტოფილი, მარილიანი პურის საკნატუნო, სახელდახელო საცხობები, სადაც

მარტო ფასებია შთამბეჭდავი, ჩვენი შვილების ჯანმრთელობის დამანგრეველი ცომეულით, შაურმებით, კონცენტრატებით – გაზიანი სასმელებით... ხომ ანგრევენ ჩვენს სამომავლო პერსპექტივას...

ჯანდაბას ის ოცდაათი ლიტრი ბენზინი, ჩასულიყავი ტარიბანაში, ან ავს იტყოდით, ან კარგს, ეგებ ნაცრიანი მწვადისთვის და ენამთის ნუნუასთვისაც გამოგეკრა ხელი, მეგობრებში შექეფიფიანებულს გრძნობა მოგრეოდა, სამშობლოს ბედითა და უბედობით აფორიაქებულებს გულ-მკერდი ჩაგემჯილათ, ჟანგმოდებული სიყვარული ხელახლა მახვილივით აგელესათ და ისე წამოსულიყავ, სავსე იმედებით, კმაყოფილი, ბედნიერებით ზურგამაგრებული... შენ კიდევ, დრო და ბენზინი დავზოგეო... არა, ძმაო, ადრე ეგრე არ ლაპარაკობდი, გულში ისეთი ღადარი გენთო, ეს მიეთმოეთი როგორ ჩააქრობდა, ნაცარტუტად როგორ აქცევდა!

მაშინ, ერთმანეთი რომ გვენახა, საქმეებს ვიგონებდით, გულის ჭვარტლის დასაბერტყად მარბიელივით დავეცემოდით ხოლმე ერთმანეთს... გახსოვს, ხორნაბუჯზე სავსე მთვარის შუქზე კედლებს რომ ვკოცნიდით, ლოდებს, თინის ჯამებიდან იმ ღამეზე უფრო კუნაპეტ ღვინის წვეთებს რომ ვაპკურებდით.

ვინ იცის, ის ლოდები რომელი ქვით-ხუროს მარჯვენით იყო კედელში ჩასაყოლებლად ჯვარდანერილი...

ეჰ, არ მინდოდა, მაგრამ მაინც აიშალა ძველი დარდები.

რალაც გაუგებარი და მიუღებელი ხდება ჩვენს თავს.

როგორც საიდუმლო საგანძური, ეგრე გამოლიეს სიხარულები – ცოტა დარჩათ და ეგეც თვითონ სჭირდებათ, ჩვენთვის ვერ იმეტებენ. მეკობრეებით დაეპატრონენ, ამ პატარა ორჩხომელს, საქართველო რომ ჰქვია, თავის ნებაზე უცვლიან სიჩქარეს და მიმართულებას.

აგე, აგვისტოში ხომ შეანაყეს ამხელა ჩრდილოელ აისბერგს!

ისეთი შერყევა მივიღეთ, გონს ჯერ კიდევ ვერ მოვსულვართ.

მაინც თავპირისმტვრევით მივდევთ ძვირფასი მანქანების და ჩვენთვის უსარგებლო, დამანგრეველი იდეების ესკორტს. მივდევთ, გზადაგზა ვეცემით, ვცოტავდებით, ვკლებულობთ – ჩვენში ხომ წარმატებით მხოლოდ ბანკები, აფთიაქები და სასაფლაოები მუშაობენ, მაგრამ უკან ვილა იხედება, ვის აინტერესებს, რამდენი და ვინლა დავრჩით.

მეწინავენი იმიტომ ჰქვიათ, რომ წინ უნდა იყურონ, წინა!

შენ კიდევ ოცდაათი ლიტრი ბენზინიო! გაცდუნებს ეგ ყოვლისშემძლე კოლოფი!

მეც, რა თქმა უნდა, მე რა, ამ დროების შვილი და მსხვერპლი არა ვარ?

•

ჰო, შენს მონონებულ მობილურზე გამახსენდა:

ჩემი სამსახურიდან გამომდინარე, ახალი, კორპორაციული ნომერი მომცეს.

მომცეს და სულის მოთქმა არ მაცალა, მაშინვე რეკავს.

ვპასუხობ.

კახეთის რადიოდან გეხმინებითო.

(რას ერჩი, ეს ბოლოლა „გეხმინებით“ მშვენიერი სიტყვაა, თანაც რიხიანად, დაუფარავი სიამაყით წარმოთქმული).

კახეთის რადიო?

გამიკვირდა.

ამათ საიდანლა გავახსენდი-მეთქი.

– გისმენთ, რა ნებავს კახეთის რადიოს?

ქშენაზე შევატყვე, არ ესია მოვნა, ფეხის წვერებზე რომ არ დავდექი და ჩემი თამამი პასუხი ხომ მთლად მალამოდ არ მოეცხო.

გვანტერესებს, თქვენმა „აიპმა“ რამდენი შტატი დაუშვა, კონკურსით რამდენ თანამშრომელს მიიღებთ, ვაკანტური ადგილები თუ გექნებათ სპე-

ციალისტებისთვის და ხელფასებზეც იქნებ მოგვახსენოთო, მომაცარა სეტყვასავით.

ვერ გეტყვით-მეთქი.

– ეგ როგო? რას ჰქვია ვერ მეთყვით? – კუთხური ინტონაციის კამუფლავით შენიღბა თავისი განცვიფრება.

– ვერც ერთ საკითხზე თქვენს ცნობისმოყვარეობას ვერ დავაკმაყოფილებ! – გავუმეორე.

ყურმილს იქით ავბედითი დუმილი ჩამოვარდა – ჟურნალისტებს ჩვენში ასე უკმეხად არ ელაპარაკებიან.

დაელაპარაკებიან და იმათი აჯობებს!

ხომ გითხარით, ვინცა ვარო.

მითხარით, მაგრამ ამ ინფორმაციას ჩემგან მაინც ვერ მიიღებთ-მეთქი.

რატომაო.

იმიტომ, რომ, სადაც დარეკეთ, არც საგარეჯოა და არც „აიპი – გაფრინდი შავო მერცხალო“...

ჩვენ მადონა ბრაჭულთნ ვრეკავთო.

მერე, ვაჟკაცური ხმის პატრონს რა შემატყვეთ რომ მადონა ბრაჭული ვიქნებოდით-მეთქი.

რა ვიცი, მოადგილე მეგონეთ, ეგ ნომერი იმისიაო.

„არ დამიკარგავს, მიპოვნია, ახლა ჩემია“, – მივუმღერე.

ეგრე ჩაქრა, როგორც წყალგადასხმული ცეცხლი.

მერე სიცილი აუტყდა.

ის მაინც მითხარით, სად ვრეკავ და ვინ ბრძანდებითო.

ვუთხარი.

საიდან სადაო, ბრაჭულის ნომერი რამსიმორზე გადმოუგდიათო...

რა ვიცი, დღევანდელ დღეს „გადაგდება“ გიკვირთ, მით უმეტეს, მობილურის ნომრისა... ეგ „მაგთის“ უნდა ჩაეკითხოთ-მეთქი („ჩაეკითხოთ“ ჟურნალისტების საყვარელი სიტყვაა).

რალაც ჩაილაპარაკა და მობილური უბოდისოდ გათიშა.

იმის მერე რეკავენ და რეკავენ, ამი-

ტომ, ვიდრე დაველაპარაკები, ჩავძახებ ხოლმე:

– ბრაჭული არა ვარ, არა!

თუმცა რა ვიცი, ეგებ ვარ და არ ვიცი!

ისე, კახეთის რადიოთი რომ გამოვიდე, არც მაშინ მომეშვებიან?

•

ამას წინათ „თუშ მეცხვარეს“ ვუყურობდი.

(ხანდახან ჩვენს ტელეარხებს ეშლებათ და ადამიანურსაც რაღაცას შემოგაპარებენ).

პლატო ოსორაული.

პანტო თათარაიძე.

იოზ ბართიშვილი.

„ბალო“ – ზურა სულაკაური.

კიდევ მრავალნი და მრავალნი, ფილმში რომ მიდი-მოდიან, მოძრაობენ, კი არ თამაშობენ, ეკრანზეც თავისი ბუნებრივი ცხოვრებით ცხოვრობენ, დიდი და მცირე როლებით სათითაოდ გვიცოცხლებენ, იბრძვიან ქართველი კაცის ხასიათის, ტრადიციის, სიტყვის მადლის გადასარჩენად...

უყურებ და გული შემოგკენის, რადგან ამ კადრებს ტიტრით გასდევს შენი წუხილი – „თუშ მეცხვარის“ გადაღების შემდეგ კიდევ უფრო უარესობისაკენ შეიცვალა ანტურაჟი – საქმე იქამდე მივიდა, რომ მთაში ლამის ამ სიტყვების მთქმელიც გაქრეს:

„აი, ეს არის, ბალო, შენი სამშობლო!“

პლატო ოსორაულს, სახალხო მთქმელს, ენამჭევრ და ხალხურ ნიადაგზე ამოზრდილ ბრძენკაცს, სამწყემსურში ყოფნისას ჟანგიანი ლურსმანი შეერჭო და იმან იმსხვერპლა.

ის ჟანგიანი ლურსმანი ყველას გვიწამლავს სისხლს და გვინელებს.

რათა, ვინა ხარ და ვის დაჰკარგვიხარ, ძმაო, უჯიგრო და უჯიშო შინაურო თუ გარეულო, მერამდენე წელია ასე რომ აბურთავებ ჩემი ქვეყნისა და ადამიანების ბედს!..

რამდენმა მღვრიე წყალმა ჩაიმღერა და ჩაიგრილა.

ალარ ელირსა დაწმინდავება.

„აი, ეს არის, ბალო, შენი სამშობლო!“

სად არის ის ხმები, ის ხალხი, სიყვარული, იუმორი, მოვალეობის პატივისცემა, მისვლა-მოსვლა, მოკეთეობა, უკვდავი მოტივით აკვნესებული გარმონიკა, ძვალ-რბილის დამდნობი თუშური მელოდიის მდულარე. მწვანე ფერდობებზე, ხევხუვებში თეთრ ჩანჩქერებად ჩამოგრძელებული, დაწალიკებული ცხვრის ფარები – სამშობლო, აი, ისეთი, როგორც მქონდა, ტრადიციების მცნობი, ამაყი, იმედიანი, უკეთესი მომავლის მომლოდინე...

ახლა?

მხრებჩამოყრილი, სამათხოვროდ ხელგანვდილი, იმედგაცრუების ლახვრით ფრთებდაჭრილი, უსიხარულო და კიდურებმოკვეთილი... ცოტაც და ხელთუპყარის და დავრდომილის საგანგებოდ მისთვის დამზადებულ ხეივარის ეტლში ჩასვამენ და ტრანსკავკასიის დერეფანში თუ მაგისტრალზე წინ და უკან აგორავენ...

ამნუთას არ მახსენდება სამყაროს არც ერთი საოცრება, მიჯნისყურესთან შემღვრეული ალაზანი მენატრება მხოლოდ, დინებას გვერდულად რომ გამოუჭამია წყლისკენ დაცერავებული ფლატე და მორევეში, ყბაში ღრჯოლივით ჩანგალგამოდებული ალაზნის ლოქო რომ ფართხალებს, ამოსხლტება მუქი ვერცხლისფერი ზურგით და დასკდება წყლის ზედაპირს... მენატრება თელავის ბაზრის შესასვლელთან ცალთვალა მეჩონგურის ჩახლეჩილი ხმა, სახინკლის თბილი, მჟავე ლუდი, ალავერდისკენ გაფრენილი უბელო კვიცი, გამურულ ზედადგარზე შემოდგმული სახორცე ქვაბის (გიორგი ლეონიძის ხმით წარმოთქმული) „ოშხივარი“, ის ზვავიც კი, დარიალის ვიწროებში მომავლებს ზურგს უკან რომ ჩაგვიქროლა

და გულმოსული, რადგან ვერ მოგვიხელთა, უფსკრულში გადაიჩეხა, თავი მოიკლა...

– როგორ, ზვავმა, კაცო?

– ჰოო, ზვავმა!

– რასაც შენ არ იტყვი, ზვავმა თავი როგორ უნდა მოიკლას?

– ჩემი თვალთ რომ არ მენახა, მეც არ დავიჯერებდი... კიდევ რა მენატრება, გავაგრძელო ჩამოთვლა? რით ვერ გაიგე, რაც გულს აკლია, ყველაფერს ერთი სახელი აერთიანებს!..

აბა, გამოიცანი!

ვერ გამოიცნობ, რადგან „იზღერის ბალები არ გინახავს!“

ან გინახავს და აღარ გახსოვს.

შენც ერთი კაცივით არ შემოირტყა შუბლში მუშტი, გაიხსენე გრძელყურო! მაინც ვერ გაიხსენებ.

ვერა!

ნნ!..

•

*ქალავ, რად იცვამ შავს
კაბას,
ყორანს რად უმეგობრდები,
იქნება სატრფო მოგიკლეს
და იმიტომაც ღონდები.*

სიპი ქვის ნასახლართან ამონვერილი ტანწერწერა გვირილების ბლუჯა ღალანებს. იქვე, გზის გადაღმა, როგორც უნაგირზე, ჩამონგრეულ ყორეზე გადალაჯულა მეჩონგურე.

მე და ყვავილების გვირგვინიანმა გოგომ, წამალაიძეების ქალმა, ჯაგნარიანი ფერდობებიდან ჩამოვივაკეთ, ხელჩაკიდებულებმა ნაპირ-ნაპირ ჩამოვირბინეთ ნაწვიმარზე ხმადაბოხებული ხადისხევა და მომღერალს წავადექით.

ეს ყვავილები გოგოს დიდველზე დავუკრიფე.

დიდველს ისეთი ბრძოლა ახსოვს, რომ მთელი მიწა სისხლით ყოფილა გაჟიებული.

ყვავილების ფურცლებზე წითელი

და ალისფერი ამიტომ ქარბობსო, მითხრა თანამგზავრმა.

ყორეზე დადგმულ სახინკლე პატარა ხონჩაზე ორი შეგრილებული ხინკალი და გვერდულად მიწოლილი, მოკაკული ყანწი იღო. მეჩონგურის ფეხთან ბალახიდან თავნამოყოფილი, „დაპრობკილი“ ლურჯი ბოთლის ყელიც მოჩანდა.

– დალევ, ბალო? – ბოთლს დასწვდა, საჩვენებელი თითით წარბებამდე ჩამოფხატულ ქუდს კიკირტო აუნია და თვალმოჭუტულმა გამომხედა, – უკვე კაცი ხარ, დალევ, მაშ რას იზამ!.. ჟიპიტაურია, რბილია!..

ვერ ცარიელი ყანწი მომანოდა, მეერ დანაკლულელებული ბოთლი აიღო და სალი, ღონიერი კბილებით საცობი ამოაძრო.

არაყი ჩამოანანწკარა.

თავდახურული ბოთლი ისევ ფეხებთან ჩაიდგა.

– არაყი კენტი უნდა, ან ერთი, ან სამი... უნდა ვიმყოფინო... საღამომდე აქეთ მგზავრს რა გამოლევს და ხომ არ შევრცხვებით... ეე, რა ლამაზები ხართ! – თითქოს ახლა დაგვაკვირდა ხეირიანად, – აიმ ქედნებსა ჰგავხართ, – გაგვახედა ხადისხევას ხეობიდან წამოსული ფრინველებისკენ.

არაყი მართლაც რბილი და მომყავო იყო.

– დააყოლე ხინკალი!.. შენცა, ჰა, შენი წილილა დარჩა! – გაახანხალა გოგოს წინ ხონჩა და ხინკალი ცარცით დახაზულ ასფალტზე გაცურებული „პოლტივით“ გასრიალდა.

პატარა, მიწისპირა სახლიდან კოპლებიანი ხილაბანდით თავწაკრული ახალგაზრდა ქალი გამოვიდა.

– ქორო, რათ გააჩერე სტუმრები გარეთ, შიგნით ვერ შემოიპატიჟებ?

– როგორ შემოვიპატიჟო, სანახევროდ მეც გარეთა ვარ, – დაირტყა ხელი ყორეზე გადმოლაჯებულ ფეხზე.

– გამარჯობა!.. – მოგვიახლოვდა, – გოგო, შენ წამალაიძეებისა არა ხარ? ესა კიდევ ბედოიძეების სტუმარი...

– რომლისა? – ისევ აინია კიკირტო კაცმა.

– ნოდარასი და ლენასი.

– ჰოო, მაშ, ჩვენი სტუმრებიცა ყოფილან. ნოდარა და ლენა ჩვენი ბიძაშვილებია, განა უცხოები კი არ არიან.

– რა ვიცი, გარეთ კი დააყენე და...

– დახკალი ქათამი და შემოვიყვან!

– რათ მაშინებ, ქათამსაც დავხკლავ და ხინკალსაც ჩავყრი... – შემოიყარა დოინჯი, – ლენამ თქვა, ლექსებსა წერსო, მართალია? – გამიღიმა ქალმა.

– ლექსებსაო! – გაიკვირვა ქორომ და ჩამოფხატული ქუდი უკან, კეფისკენ გადაქაჩა.

– იხუმრა, ალბათ, – ამკრა აღმურმა.

– ეგ რა სახუმაროა.

– წაგვიკითხე, ჰა, ერთი მაინც... – ჩამაჯინდა ქალი.

უარესად ავილანძე, ჩემი ნაჯღაბნი რა საინტერესოა-მეთქი.

– კარგი, ბიჭი ნუ შეაღონე, ქალო... განა მე ყოველთვის მემღერება.

– რა ვიცი, ეგ ყორე კი უნაგირივით ამოიდე და ველარ გაჩერებ!..

– მე რო გაჩერდები, დედა მაშინ გეტირება! – ჩაგვიკრა თვალი:

ქვეობან ქალმა დახკივლა,

ქიჩილა უკვე წახარა:

– გაქებენ, ქიჩმარაულო,

ჩემსამცა ქმარსა შაგყარა...

არა, ხო მაგარი? ჩინ-მედლები არ უთხოვია, თქვა კაცმა, ამ წუთისოფლის რიგითმა შვილმა და გაიარა... აი მთებს ხედავთ? დაბალს მაღალი ენაცვლება, მაღალს კიდე უფრო მაღალი... მაგრამ ისეთებიც არიან, თვალს რომ ვერ შეუწვდენ... საარაგვოზე დუქნებს ხშირად სტუმრობდა ხოლმე ლუკა რაზიკაშვილი და რაკი თავიანთ გვერდით ხედავდნენ, თავისი ტოლი ეგონათ... ვინა, კაცო, მლილი ხარ და ვის ეტოლები!.. კაცის სიმაღლე, მით უმეტეს პოეტის, სიკვდილის მერე უნდა გაიგო... იცით, რატომ?.. აბა, დედაკაცის მოკლე ჭკუა თქვი, მაგ ჯღაბნას მოეშვი და

საქმეს მიხედე, ნათიბი დასველდებაო, „დახჰკიოდა“ ვაჟას თანამეცხედრე.

ჯღაბნასო, კაცო!.. მაშ, ცოდო არ იყო? მაშ, გაძლება არ უნდოდა? აკი ვერც გაუძლო, იმის ჯანის პატრონს ერთი ოცდაათი წელიწადიც არ უნდა დაეხურდავებინა? – ფეხი ეზოსკენ გადაიტანა, – კაცი მარსკვლავებს ეთამაშებოდა, სანუთროს ჯამში, ზესკნელსა და ქვესკნელში იხედებოდა და, ქალი კიდე... განა შენც ეგრე არ იცი, მე და მამალს გათენებას არ გვაცლი, ესაო, ისაო, ნოლით მარტო კიტრი იზრდებაო... – შებღვირა ცოლს.

– მაშ, რა ვქნა? ეს ქოხმახი სადაცაა თავზე წამოგვემხოვა და გულხელდაკრეფილებმა ვუყუროთ? – შემოიყარა განწინმატებულმა დოინჯი, – კარგი, შენ ოლონდ „ალუდა ქეთელაურის“ ტოლფასი რამე დანერე და თუნდაც შუადღემდე ლოგინიდან ფეხი არ მოიცვალო... თუ ხმა ამოვილო!.. – ჩაიმჯილა მკერდი.

– ჰო, გეყოფა, გეყოფა, ძანაც ნუ გაუტიე, დაყენდი!.. ეგ რო შემეძლოს, მოჰკვდომია ყველაფერს პატრონი! – ამოიოხრა და თითი დამიქნია, – ვაჟო, ჩემი სიტყვა დაიხსომე, თუ მაგარს არ შექმნი, პოეტობა არ დაიჩემო, არ გაამხილო, ლექსებს ვწერო... – მერე თვალზე ხელმოჩრდილულმა მდინარეს გახედა. – ე ხიდი წყალმა რო წაიღო, არაგვზე როგორ უნდა გადახვიდეთ!

– აგე, ამათი ხიდი! თვალდახუჭულები გადიან და გამოდიან, – ანიშნა ქალმა ორჯონიკიძე-თბილისის გაზსადენის ვერცხლისფერ მილზე, ბედონიდან ქვეშეთის მისადგომამდე რომ იყო გადებული.

– ეე, ფრთხილად იყავით, თორე ფეხი რო აგიცდეთ და მანდედან ჩამოვარდეთ, მინამდე სული არ დაგყვებათ!

– არა, უკვე მიჩვეულები ვართ, – დაამშვიდა გოგომ.

აბა, მიდით და როგორ გახვალთ აქედან უნდა გიყუროთო.

თავქვე დავეშვით. მილზე რომ ავე-

დით, კაცის ძახილმა უკან მოგვახედა.

ქორომ ჩონგურიანი ხელი დამიქნია:

– ესეც არ დაგავინყდეს, პოეტო, თუ იქნები, ყველაფერში მაგარი უნდა იყო – პეტერბურგში, დუქანში, მთელი ჯამათი დაალილავა ვაჟამ!.. განა ზურგს მე კი ვერ მივადგამდი, აფსუს, იქ მაინც ვყოფილიყავ!.. – ბოლო სიტყვები წყლის დგაფუნმა ჩაყლაპა.

ბენვის ხიდს დავადექით.

ვიცოდით, რომ დაძაბულები გვიყურებდნენ.

გოგო წინ მიმიძლოდა.

განზე განეული ხელებით წონასწორობას ვიცავდით, არაგვს ხახაში არ ჩავუვარდეთო.

როცა გავედით, ვიგრძენით, შვებით ამოისუნთქეს.

გალმა ნაპირიდან, დაპატარავებულები, სიპი ქვით ნაშენ ყორესთან თოჯინებივით მოჩანდნენ.

გასულ ნამაისევს ქორომ ქვეშეთის სასადილოში ორჯონიკიდიდან გამოსულ ორ ტურისტს ლერმონტოვის სიტყვებისთვის „*Бежали робкие Грузины*“ – თავი ერთმანეთს ახლევინა და წვრილმანი ხულიგნობისთვის ჩასვეს. ორი კვირა სკოლის ფიზალზრდის მასწავლებელი იმ სტუდენტალაქის მიდამოს ხვეტდა, თავისი სტუდენტობის წლები რომ გაატარა. გამოუშვეს და: სექტემბერში, ბავშვებს როგორ ვეჩვენო ნაციხარი პედაგოგო, ეგრე ლოთობს, ყორეზე გადამჯდარი დაჰლმუის ხოლმე ჩონგურს...

„სექტემბრამდე გაუვლის!“ – იმედს არ კარგავს ცოლი და ძირზე დაყვანილ ბოთლსა და ხონჩას შინისკენ მიაკონწიალებს.

ღმერთს იმის ბედნიერება მაინც მოეცა, რომ პეტერბურგში ვაჟასთან ერთად მეჩხუბა, მხარი მხარს მიმეცა... აუ, რა საყურებელი ვიქნებოდით, თითქოს თავის ახდენილ ოცნებას ხედავს,

ცისკენ თვალი გაუშტერდება, სახელი რომ დაუძახო კიდეც, ქორო არ მოგხედავს.

•

ჩაიდანი შიშინებს. ასე მგონია, თვლემამი წასულს შინაური, გულით ახლობელი მესაუბრება. მესაუბრება შორიდან, მეხსიერებაში გაფერმკრთალებული ზამთრის გრძელი ღამიდან. დედაჩემის კალთაში მობლუნძული სანდო, მშობლიურ მკერდზე რომ ვიყავი გალურსული და ნეტარებდნენ მოხუჭული ქუთუთოები.

ტაფაზე იკლაკნება, ქონად მიდის დამარილებული ღორის ტყავი. ქარვისფრად დაბრანული ნაჭრები ჩემს თვალწინ ილევინ, პატარავდებიან, იხრუკებიან...

მდულარე ქონს ქილაში გადანურავენ.

ჯერ კიდეც ქაფქაფა ცხიმი თიხის ქოთნის დავინროებულ ყელში ყვითლად ლაპლაპებს.

გაცივდება და გათეთრდება.

ტაფა ისევ ღუმელზე შიშინებს. ხანდახან ბატიბუტივით გასკდება, შხეფებს გაჰყრის ცხიმის ბურთულა, ღუმელს დაეღვენება და ხახვიანი ქონის სურნელი ღუმელქვეშ წოლით მიბნედილ, ზურგგადატრუსულ კატას თვლებს დააჭყეტიანებს, ტურებს გაალოკვინებს.

დიასახლისი გადმოყრის პირგანიერჯამში დაშაშრულ ხოხოზიკს (ერთი ბაბო ხოხოზიკს ეძახდა, მეორე – ხურავიჭს).

მერე პატარა თეფშზე დამიდებენ, თან ნივრით და ქინძით შეზავებულ, სურნელოვან ბაქმასს მომისხამენ და მადიან პურის ყუას ხელში მომაჩიჩებენ, აბა, გემრიელად იქეიფეო.

გარეთ ძალი დაიყეფებს, ისე, ჩვეულების გამო, თორემ განა არ იცის, რომ სიმყუდროვე ნიავსაც კი არ დაურღვევია.

ფანჯარაში აყირავებული დგას დიდი, შავი ნახშირის უთო. აქეთ-იქით

ჩარიგებული საცეცხლურები კბილებით დაუკრეჭია. მაშინ უნდა ნახოთ ეს ცეცხლისმფრქვეველი დრაკონი, დედაჩემი ღუმლიდან გამოღებული ნაკვერჩხლით და ნახშირით რომ გაავსებს, გარეთ გაიტანს და აქეთ-იქით იქნევს, ვიდრე გაღვივებული ცეცხლი ამ კბილებიდან ნაპერწკლებს არ გამოჰყრის, გაალაპლაპებს, გაახურებს უთოს ძირს და მერე თეთრ, ქათქათა, დანამულ ზენარზე გააცურებს.

მძიმეა, ჩამწყვიტა წელიო, დაიჩვილებს, მაგრამ თან მოსწონს, სარეცხს რომ გატკეცავს-ხოლმე.

სარკმლიდან ჩანს – პირველი თოვლი მოდის, მოდის უხმაუროდ, ნაზი ფარფატიო. იქნებ, საძალღედან თავგამოყოფილი ფინიაც მის მობრძანებას შეჰხარის, ფიფქები ცხვირზე და ნამწამებზე რომ ასხდებიან, სიცივით შემაჭრებული ჰაერი ყნოსვას რომ უღიზიანებს.

შენ „კარმის“ კაცი ხარ.

მე – ცეცხლის.

შენ „სნიკერსი“ გენატრება.

მე – დახრუკული ღორის ქონის „კარამელი“.

ჩვენი შორეული წინაპარი მაშინაც ამ ცეცხლს უყურებდა, გამოქვაბულიდან ხეირიანად ჯერ ცხვირიც რომ არ გამოეყო. ეს ცეცხლი ათბობდა, აღვიძებდა და აღვივებდა ფანტაზიას, ხატავდა ნოტიო კედლებზე ჯადოსნურ სურათებს, აცოცხლებდა იმედიანი, ვაჟკაცური თქმულებების სიუჟეტებს. პირველი ღიღინიც იმ დროს ამოიფრქვა ყელიდან, რომელიც თანდათან მომძლავრდა, მოლონიერდა, დაინმინდა და ერის უკვდავებად იქცა:

გაფრინდი, შავო მერცხალო,

გაჰყევ ალაზნის პირსაო,

ამბავი ჩამომიტანე

ომში ნასული ძმისაო.

ნიშნად ნაულე ნანწავი,

მოჭრილი ჩემი თმისაო,

უთხარი, ზედ აპკურია

კრემლები შენი დისაო.

ერთ დიდ, „უტოლსნორო“ იმპერატორს ამ სიმღერის მაღლი ენთო რევოლუციური ქარიშხლებით გამკაცრებულ, მიუდგომელი ცხრაკლიტულივით გულში და მას მხოლოდ თავისი პატარა ქვეყნის თანამემამულეების თანდასწრებით თუ გააღებდა ხოლმე.

იქნებ, თავის თავიც ის ძმა ეგონა, შუა ქართლიდან დამ საომრად რომ გააცილა და ბედმა უცხო ქვეყნის ხელმწიფობა არგუნა...

ინვის, იფერფლება ატკაცუნებული შეშა, ჯადოსნური წარმოდგენა საცეცხლურს უკან, პატარა სცენაზე რომ იდგმება, მხურვალებას აფრქვევს, ერთმანეთზე დალაგებული რცხილის ნაპობებიდან ჩამოღვენილი დამდნარი ოქროს ნიაღვრები ავსებენ გავარვარებულ, თაღოვან გვირაბს.

მშვენიერება წვაშია.

განა სულის წვა არ ქმნის უბრალოს და ამალღებულს?

ეს წამები არ უნდა გამოგეპაროს, უნდა ჩაეჭიდო, როგორც დაოთხილი ბედაურის ფაფარს, თორემ თვალის დახამხამებაში ჩაიფერფლება და... მორჩა, შეგრჩება კვამლით გაჭვარტლული კედლების სიცარიელე და ნაცრის მდუმარება, მთელი მხურვალება რომ გააცივა, ჩამარხა და ზევიდან გადაეფარა. ჩაიდანი შიშინებს.

გარეთ ვილაც იძახის.

აი, ახლა ავდგები. გამოვალ თვლემის ბურუსიდან. ახლავე... გავალ... გავხედავ...

ფებს ვითრევ – თან ვიცი, რომ გარეთ არავინ არ დამხვდება – არც თოვლი, არც ცნობისმოყვარე ფინია, არც მარტოობით გულგანწყალებული, სალაყბოდ მოსული სახლიკაცი... არავინ, არავინ და, გულდანყვეტილი შემოვბრუნდები.

ალარც შინ მეგულება ვინმე, ვინც ხოხოზიკიან თეფშს დამიდგამს და მაღალყელიან ბაქმაზის ბოთლს ენასავით გადმოაგდებინებს ყელში გაჩხირულ წითელ წინაკას.

დერვიშები ამბობენ: ყველანი ღარიბები ვართ, გარდა უფლისაო.

მართალია, სიმდიდრე ილუზიაა, რომელიც ადამიანისთვის ტალღის მიმოქცევასავით არის – მოვა, მოგეჩვენება და წავა, დაგტოვებს ცარიელ ხელბაშვერილს.

სიღარიბეა ჩვენი მყარი და საიმედო საყრდენი.

ინგლისელი ლორდები მანუეტს არ შეიხსნიდნენ ლაქიის დახმარების გარეშე.

ქართველი თავადები, ძილი რომ მორეოდათ, მსახურებს ფეხისგულებს აფხანინებდნენ.

მაგრამ იყვნენ ძლიერნი ამა ქვეყნისანი, ვისაც თავის ჯარისკაცებთან ერთად ცარიელ მიწაზე, თოქალთო-უნაგირზე თავმიდებულებს ეძინათ.

იცოდნენ, შხამი, სანამლავი, ხანჯალი, გესლი და შური სიმდიდრით გაბრუებული სრა-სახლების და ფუმფულა ქვეშაგების თანამდევი იყო.

მეფეო, შენ ნახვას შენი სახელი სჯობნებიაო – საქართველოს გარდა, სად შეიძლება შეებედათ სახელგანთქმული მეომრისა და მბრძანებლისათვის – პატარა კახს ახოვანება დაუნუნა გაოცებულმა, უჩინარმა, რიგითმა, კეჭნაობაში სახედაჩენჩხილმა ხევსურმა.

სახელი მონყვეტილი ზვავივით არის. მოდის, იზრდება, მაგრამ კი არ ანგრევს, ამყარებს ქვეყნის ბალავარს, რადგან მისი შემოქმედი, ღონიერი მკლავის გარდა, უდრეკი სული და გამჭრიახი გონებაა.

ორი დღეა ამეკვიატა (არ ვიცი, რატომ):

ხეებს უკან ჩურჩულებენ,

აქეთ-იქით იელია,

ბიჭი ჯარისკაცია და

გოგო გიმნაზიელია.

თან რაღაც მოტივს ვლიდინებ.

იქნებ, ამ ორის ნაყოფმა ის სახელი და დიდება მოიტანოს, ახლა ჩვენც რომ გაგვაოცებს.

ჩაიდანი შიშინებს...



არ მინდა ძველი დარდები...

„არ მინდა“ რას მიქვია – ამოენტო, ამობურბურდა, განათდა, გაკაშკაშდა ყველაფერი: ძველი ქართული დარბაზი თავისი ხაბაკუბაკით, თავხეს შედგმული დედაბოძით, მძიმე, ბერხენა ლამპის შუქდაღვრილი მაგიდით, ტახტებით, სადაც დიდ-პატარა ვიძინებდით (ბავშვები თავშექცევით), დახორავებული შემის ნაპობით და გასაქცევად ათახ-თახებული, ცხენივით აჭიხვინებული ვეებერთელა ღუმლით. რაც მთავარია, ხმებით, ხმებით... თვითონ არ ჩანან ამ ხმების პატრონები, მაგრამ ვიცი, რომელი ვის ეკუთვნის, წლოვანებს თუ უწლოვნებს, შინაურებს თუ სამასლაათოდ შემოსულ მეზობლებს.

დიდებისა და მოზარდების ხმები დაფარვატებენ, გალიაში გამომწყვდიელი ფრინველივით აწყდებიან კირით შეთეთრებულ, რიყის სიპი ქვით ნაშენ კედლებს და კვამლით გაჭვარტლულ ლამპა-ჭერს.

ხმები თანდათან ივსებიან, ძლიერდებიან, იფოფრებიან, თითქოს მთელი დარბაზი აერობურთივით იბერება – სადაც არის, მინას მოსწყდება და თოვლის თოკები ჰაერში აიტაცებენ.

იღბალზე კარი გაჭრიალდება.

– რას აიკელით აქაურობა, ან შინაური არ იცით, ან გარეული, გარეთ მაინც გადით, ჰაერის საძრაობა აღარ არის! – ღუმლის საჩხრეკს ყასიდად წამოავლებს ხელს მონყენილთვალება დედაკაცი და შეღებული კარიდან გავარდება ბავშვების გნისი.

რაღა მახსოვს, ვინ არიან, რათ არიან, რა მოეგუნებათ, სუფრა რომ გაშალეს და დროდადრო მჭახედ გაიტკაცუნებენ ხოლმე ერთმანეთს დაჯახებული სქელპირა, ნათალი ჭიქები.

თითებზე ჩამონუნული შავი ღვინო დაწინკლავს თეთრ სუფრას და დედამთილი ლოყას მალულად ჩამოიხობდა.

კავს, აკი ვთქვი, თეთრი სუფრა არ უნდა გადაგვეფარებინა, მაგ ლაქებს ახლარა ამოიყვანსო.

საყვედური, რა თქმა უნდა, რძალს ეხება, დედამთილის ნანყენი მზერა, ისარივით, სწორედ მისკენ მიზნობურად ნებს.

ვიდრე შეშრება, თეთრ ტილოზე, როგორც ფეხდაუდგმელ პირველ თოვლზე, ბზინავს აცაბაცად გაქცეული წვეთები, თითქოს ტყვიადაკრული ნადირი დაუსხლტა მონადირეებს, გაიყოლია სისხლის კვალი და შეასწრო ტყეში.

– სუფრაა გაშლილი ნათლილება ღამეს ონანთ გიორგასთან, პაპაშენთან, რა... გაილო კარი და შემოვიდნენ დედაშენი და მამაშენი, დათოვლილები, დაღლილები, კმაყოფილები, ზემო სოფლიდან მშვიდობიანად რომ ჩამოაღწიეს... მიეგებნენ, მიეხვივნენ ჯერ პატარები, მერე დიდები, სიხარულის ყიჟინით ჩამოართვეს მკერდზე მიხუტებული მუთაქასავით ხვეულა, შემოხსნეს შალი, მოხადეს ნიკაპთან გაბანტული, წარბებამდე ჩამოფხატული ქული და, ერთი დაგვიხედეთ, ეს ვინ ყოფილაო – მოგვანათესა შუქიანი მზერა „კაკლის მურაბებმა“.

გადადის პატარა ბიჭი ხელიდან ხელში, ეფერებიან, ენას უჩრეკენ, ეგრე უნდა, რომ აღარ გვკადრულობ, თავი რომ მოგვანატრეო, სუფრაზე განსხვავებული სასმისივით ჩამოატარეს და, ვიდრე პაპა ჩაისვამდა კალთაში, მე ავიყვანე ხელში, ლაჟღაჟა, ლოყადაბერილი, გაოგნებული ასეთი ხმაურიანი დახვედრით...

– ეს ბიჭი შენ იყავი...

– რას ამბობთ!

– ჰო, გუშინდელი დღესავით მახსოვს... ყველამ გადღეგრძელა და მერე თამადამ ცხვირზე თითი მოგიცაცუნა, ახლა შენც გვითხარი რამეო.

– იტყვის, რატომაც არა! – ცხონებულმა პაპაშენმა, გიორგამ თეფშები მისნი-მოსნია და მაგიდაზე დაგაყენა.

ხან ერთი ლექსი თქვი, ხან – მეორე,

ახალენაადგმულის კვალობაზე, ენის ჩლექვით, ბორძიკით.

ახლა ისაო, ჩვენ რო ვიცითო, წაგაქება მამამ.

გათამამებულს რალა ნაქეზება გინდოდა:

– მუხრანიდან პატარძალი მოსყამდათ (მოჰყავდათ კი არა, მოსყამდათო)... ჰოდა, მოსდევთ მაყრონი.

საყვეარზე პატარძლის ძმა იჯდა.

იარეს, იარეს და, დააყე, ბიჭო, დააყეო, დაუძახეს უცებ მეურმეს.

რა იყო, რა მოხდაო.

რალა რა მოხდაო, პატარძალს ეფსიაო! – დაამთავრე და ოვაციის მოლოდინში გაიტრუნე.

წამით სიჩუმე ჩამოვარდა, მერე – რაო, კაცო, რა თქვა, ამ ბავშვმა, პატარძალს რაო? – იფეთქა სიცილმა და შენც, პატარძალს ეფსიაო, უფრო თამამად დაიძახე.

ატყდა უარესი გნიასი.

რასაც ამის ენა არ იტყვისო, ხელახლა გადაგაბურთავეს.

დედაშენი იდგა, ხელებნიწამონეული, შემკრთალი ღიმილით, თითქოს ეშინოდა, ვინმეს ძირს არ დავარდნოდი.

– აბა, ეგრე იყო ეგ ამბავიო!.. – ოთხმოცდარვა წლის პაპა ანდროს რბილი, თბილი ხელი ნიკაპზე მეფერება.

მერე სხვაც გაიხსენა:

თექვსმეტი წლის დედაჩემს თურმე ვილაცაზე გათხოვება დაუპირეს.

მაგას რა გამაყოლებსო, შეიცხადა, მაგრამ ყური ვინ უგდო, ამოიჩემეს მშობლებმა, კარგი სამოყვრო, ღონიერი ოჯახიო და ამანაც საჩქაროდ დაქალის ხელით აფრინა უსტარი გულის სწორთან, წამიყვან, წამიყვან, არადა, ამაღამ მოდიან დასანიშნად და მერე გვიან იქნებაო...

გაატანა წერილი და, საღამო ხანზე, ვიდრე სიძე-მაჭანკლები თავს დაუკრავდნენ, სახლიდან გაქრა.

მოვიდნენ სტუმრები, მოიკითხეს გოგო, მაგრამ სად ნახავენ – არც სამე-

ზობლოშია, არც საბიძაშვილოში – გადაატრიალეს სოფელი... რა იცოდნენ, რომ იქვე, თონეში იყო დამალული და ზედ ფიცრები ჰქონდა ნაფარებული.

რა ვიცი, რამდენ ხანს გაძლო ამ მდგომარეობაში, შუამავალმა ფიცარი რომ გადახადა, ამოდი, ეკლესიასთან გელოდებო.

ამოვიდა კი არა, ამოფრინდა.

გულის სწორი, ერთი თავზეხელაღებული, ზემოსოფლელი ჯეელი გაუძღვა წინ, მოკლეზე, მინდვრებით გაიტაცა, თან ერთი-ორჯერ ნაგანიც დააქუხა, გამომედევენოს ვინც ყველაზე მაგარიო.

გაჰყვა და მიაყენა ბედმა თავის ახალ ოჯახს – სანყალს, ღარიბულს.

რა დაიმალება – იმ ღამესვე გაიგეს ვისთან ერთადაც გაიპარა.

რაიო, შეიცხადა, მუხლები გამოითქვიფა სასიდედრომ, ცოცხი რომ მოუსვა, ცოცხი, არაფერი გამოგყვება, თავისთვის რა აოხრიათ, ეს ჩემი შვილი როგორღა უნდა შეინახონო...

მეორე დღეს ავიდა პაპაჩემი, ჩუმად, მალულად, მამლის ყივილობას, ცხენზე ამხედრებული „დაეცა“ სამძახლოებს, ჩუმად შეიჭყიტა ეზოში და რას ხედავს – ახალი პატარძალი უკვე ეზოშია, ცოცხით ხელში.

ცოცხალი და ჯანმრთელი რაკი დახვედრია, გული აჩუყებია და დამშვიდებული გამობრუნებულა.

წყენა მაინც კარგა ხანს გაჰყოლიათ, ჩემს გაჩენამდე.

დედაჩემი რომ გაბრაზდებოდა ხოლმე თანამეცხედრეზე, ვეტყვოდი, ახია შენზე – ბედი კარზე მოგადგა, გაჰყოლოდი და მამაჩემსაც ასცდებოდი-მეთქი.

ცოტას დაფიქრდებოდა, დამაკვირდებოდა, სერიოზულად ვეუბნებოდი თუ არა და თავს მტკიცედ გადააქნევდა:

– რას ამბობ, იმას მაინც ამის უხასიათობა მიჩვენიაო.

გირჩევნია და შენი ხმა აღარ გავიგო-მეთქი.

რას ვერჩოდი, გული რომ მოუვიდო-

და, სიტყვაც არ ეთქვა? ახლა ხომ არიან უბრადა, დამდურებულელებით, სოფლის სასაფლაოზე.

მაინც ერთმანეთზე უკეთესი ვინ ჰყავდათ!

სიზმარში ვილაც შემაჩერებს

ცარიელ ჩარჩოს,

დედას მნუხარე, თმები გაშლია,

ბევრი ნავიდა, ვისაც ჩემი ბავშვობა

ახსოვს,

თუ ვინმე დარჩა, ისიც გ ზამია.

ახლაც სუფრაა.

თამადობს პაპა ანდრო, ოთხმოცდარვა წელი მსუბუქი თავთიკივით რომ მოუგდია მხრებზე.

გაბრწყინებულ ფანჯრებში ძველი ახალი წლის თოვლი იყურება, ხეივნის ხარდანზე, უფოთლო ტოტებზე დაკონწიალებული ყინულის ჩურჩხელებით და ისევე გულუხვად ფიფქავს, მოდის ცის წყალობა, წმინდა, კრიალა, როგორც ის ამბები, ახლა რომ ვიხსენებთ:

– მაშა, კაცო, ეგრე ამბობდი, „დააყე, ბიჭო, დააყეო!..“ – ჩახითხითდება პაპა ანდრო, – პატარძალსაო...

მობილურით დავიწყეთ და ხედავ, სად მოვედით.

ნეტა, ვინ იყო ის პატარძალი?

3. წითელი წიწაკა

– ჰოდა, იმას ვამბობდი, აუჭერს-ჩაუჭერს, ეს ჩვენი ღინღლა... თუმცა რა ჩვენია, მეხი მაგას დასცემია, შემთხვევით შემოესწრო ჩემი ბიჭის ქორწილის მეორე დილას ეზოში გაშლილ სუფრას.

მოეკიდა, მაგრამ მაინც ბოლომდე ყლურნავს, წვეთს არა ტოვებს. მერიქიფეს – ჩემს უმცროს ბიჭს თვალით ვანიშნე, ცოტა მოუკელი, ჭიქას ბოლომდე ნუ გაუვსებ-მეთქი.

ღინღლას რამეს გამოაპარებ? ახლა იმას აუხირდა, შენაო, ძმისშვილო, ჩემი წილი არაფერი დამაკლო, თორემ ძიასთან გექნება საქმეო, გაძვალეულ მკერდზე თითი მიიკაკუნა.

ამასაც რა ექნა, უფროს კაცს ხო არ აუხირდებოდა, მარტო კბილები დააკრაჭუნა და ვიცი, მამაილაა, სადამდეც მოსათმენია, მოითმენს და მერე...

მიუმარჯვა ჭიქა ამან, ღინღლამ და ეგრევე ჩაუჩქაფუნა, მოაპირქვავა საღვინე. ისევ „დავემუქრე“, თვალებით, რა თქმა უნდა, ჭკუას მოუხმე-მეთქი.

აჩქრა მხრები, ვითმენ, მეტი რა ვქნაო.

კიდევ არ ასვენებს ამ ჩემი ცოდვით სავსეს გამჩენი. ეს ჩემი ქმარი, თან მასპინძელი, თან თამადა, აყალმაყალს ხო არ ატეხს საკუთარ ოჯახში, უთმენს, ხუმრობაში უტარებს, თუ ჩემი ნათქვამი არ მოგნონს, უკეთესად შენა ბრძანე, ოღონდ მაცალე, დავამთავრო, სადღეგრძელოს ჩამორთმევა რა საკადრისიაო. ცოტა ხნით ჩააცხრობს, ჩააშოშმინებს, მაგრამ, ღინღლა თუ ატყდა, ვილაა ამის გამჩერებელი.

გვაჩვენეთ, ხალხო, პატარძალი, ვისია, სადაურია, თქვენ რომ დაგინათესავდნენ, შვილი გადასაგდები ჰყავდათ თუ რააო.

ღინღლამ ოჯახი როგორ უნდა გიხსენოს, ქაა, თავისი მატრაკვეცა ცოლ-შვილის პატრონმა.

აჰკრა აღმურმა ამ ჩემ ქმარს, აენვა ღანვისთავეები და მოუუარე ზურგიდან, ვიდრე ცეცხლი აბურბურდება, რომ დროულად ჩავაქრო.

ახლაც მოითმინა, მაშ, აბა, შენ ეგა თქვი, ლამაზი, ნასწავლი და ყოჩალი გოგო ჩვენთვის როგორ გაიმეტეს, მაგრამ ხო გაგიგია სიყვარული ბრმა არისო.

კიდევ რაღაც გაიხუმრა ღინღლამ უშნოდ, უგერგილოდ.

დაანახვა ჩემმა ქმარმა მწვანილში მიმალული ყვითელი ბულგარული წინაკა და ვითომ ხუმრობით უთხრა, ეს საჭმელად მოტანილი არ გეგონოს, ვინც სუფრას ამირევს, იმას უნდა ვაჩვენო – გაფრთხილება მივცეო.

თუ მაინც არ დაგემორჩილა, მერეო? მერეო, ჩემო ბატონო, თუ მაინც კი-

დევ აურია, სხვა საშუალებაც გვაქვსო, – მწვანილიდან ახლა მამლის ბიბილოსავით გადარკალული, წითელი წინაკა გამოიღო და მაღლა ასწია, მეორე გაფრთხილება და იმის ჯანიო.

ატყდა სიცილ-ხარხარი, რასაც შენ არ მოიგონებო.

გაისუსა, მოიღუშა ღინღლა, ჩაქრა წყალმოპკურებული ნაცარტუტივით, ჩანყვიტა ხმა, მაგრამ ნეფე-პატარძალი რომ შემოვიდნენ, დალია კიდევ და ისევ გადაუბრუნდა გონება, აუტყდა პატარძალს, მაშ, მართალი არ ვყოფილვარ? ამ მაიმუნ დაგვაჯულს როგორ გაჰყვივო, ვითომ თვითონ მხარბექს ვეღარ ერევა... ეტყობა „პლარნიპლურნებით“ მოგხიბლეს, თორემ საამათოდ ვინ გაგიმეტებდაო.

ერთხელ თქვა, გაიცინეს, მეორედაც გაიცინეს, მესამედ, ძაან რო შაანუხა ნეფე-პატარძალი, დამკვრელებს ანიშნა ჩემმა ქმარმა, აბა, ერთი თქვენებურად შეუბერეთო, გაშლილ მარჯვენა ხელში დაიჭირა წითელი წინაკა, ცეკვა-ცეკვით სუფრას შემოუარა და ღინღლასთან გაუსვა ცერი, გადმოდი ერთი, ცეკვაში გნახო რა ბიჭი ხარო.

ისიც ყინჩად გადმოხტა. დაბზრიალდა ჩიკორივით, ჩაბუქნა და ნამეტანი მოუვიდა, გადაიზნიქა, უკან წაყირავდა, მაგრამ დაჰკრა ხელი მიწას და მაშინვე ყოჩაღად წამოხტა. ტაში-ტუში, ტაში-ტუშიო, წრეს შემოუცეკვა... აცალა ჩემმა ქმარმა და გულნაჯერებმა ღინღლამ როცა სუფრასთან მოინდომა დაბრუნება, წინ ჩაუდგა, აქეთ აღარ გამოუშვა, რამდენჯერაც გამოიწია, იმდენჯერ აეფარა, თან, აკი გითხარი, ცხვირთან იმ წითელ წინაკას უთამაშებს.

წვალობს ღინღლა, ხან მკლავქვეშ სცადა გამოძრომა, ხან – შემოვურბენო, იფიქრა, მაგრამ ჩემი ქმარი კედელივით აღიმართა, გასაქანი არ მისცა, უკან-უკან დაახევინა და თვითონაც მიჰყვა...

მიუხვდა ღინღლა ოჯახის უფროსს განზრახვას, მაგრამ რა ექნა, იხტიბარს

ხომ არ გაიტყვდა, კიდევ სცადა დას-
ხლტომოდა, არწივივით გამოენავარდა
სუფრისკენ... ვერაფერი გააწყო, თამა-
დამ ეგრე, ცეკვა-ცეკვით მიაბუნძულა
ეზოს ბოლომდე... ღია ჭიშკართან ჩა-
უდო ჯიბეში წითელი წინაკა და, აბა,
როგორც მოსვლით გვასიამოვნე, ისე
წასვლით გაგვახარეო...

ღინღლა გაისტუმრა, უკანაც ცეკვა-
ცეკვით წამოვიდა, პატარძალთან თავი
დახარა და, ჩემო რძალო, არც ისეთი
უხეიროები ვართ, როგორც დაგვახასი-
ათეს, ახლა მე და შენ უნდა ბური ავა-
დინოთ აქაურობასაო.

ჩაეთამაშა ისიც და... ეჰ, რა ბედნი-
ერი დღე იყო.

არა, „პლარნიპლურნი“ მაინც რამ
მოაფიქრა, ქაა, იმ ცოდვის კოკორასა,
იმასა, არ გიკვირს?

4. ინანიშვილის გმირები

მივდივართ კი არა, მივლოდავთ. ალაგ-
ალაგ, ნაურმალი რომ გატკიცინდება, იქ
ავურქარებთ ხოლმე, თუ არა, ხტუნავს
ქვა-ლორღზე ვილისი, გვტანჯავს და
იტანჯება, ყელში გვადენს, რაც ახლობ-
ლებთან სტუმრობით ვისიამოვნეთ.

დედაქალაქისკენ წამოსასვლელად
საბადურზე უარი ვთქვით, აქეთ, საა-
რაგვოსკენ ავიღეთ მოკლეზე გეზი.

გამოვცდით ჩაბნელებულ თიანეთს,
ძველი ნაგზაურიდან თანდათან მალლა-
მალლა, უდაბურ სიჩუმეში შევედით და
ვიღაცას მივადექით, შუა გზას დამდგა-
რი, ხელკეტიანი რომ მილაყუნობდა.

მადლი ვქნათ, დავიმგზავროთო, მით-
ხარი.

დავიმგზავროთ-მეთქი.

უცნობი თავის ჯოხიანად უკანა სა-
ვარძელზე მოთავსდა.

სალამიო – მოგვიგდო მოკლედ და,
აღბათ, გზაში დაწყებული ღიღინი გა-
აგრძელა.

მოვდივართ. არც ორმოები თავდე-
ბა, არც ოღროჩოღროზე ნანვალები,

განელილი სიმღერის ხმა.

– ბულბულო, სიმღერა და რადიო
რომ მდომოდა, მაგნიტოფონი აქ არა
მაქვს? სამღერლად კი არ ჩავსვი...

– რა გშურს თუ მეღიღინება... ამ
დედანატირებ ცხოვრებაში კაცს ემღე-
რებოდეს და როგორ უნდა დაუშალო...
მიაყე გვერდზე, უნდა ჩავიდე!

– რო არ მივაყენო?

– კაი კეტს გამომტყუებ!

– ეე, აჰა, მოდი და მადლი ქენი... ხო
გითხარი, არ ჩავსვათ, შარს წავეკიდე-
ბით-მეთქი, – ვითომ მე შემომწყერი.

– დაყვედრებული მადლი რაღა მად-
ლია.

– შორს მიბრძანდებით? – შეცვალე
„პლასტინკა“.

შორს არა, მაგრამ არც ახლოსაო,
თანაც მივბრძანდები კი არა მივეთრე-
ვიო, ეგრე უფრო შეჭფერის ჩვენს ძალ-
ღუმადურ ყოფასო.

– ეგრე რათ გველაპარაკები, გულმო-
სული, შენ თუ დალიე, განა ჩვენ მატყლი
კი არა ვჩჩჩჩ... რატო არ გაგვეცნობი...

უჭიქოდ გაცნობა არა მწამსო, თა-
ნაც ამ შუალამეში ერთმანეთს დავიხ-
სომებთ თუ რააო! – აჭრაჭუნებულ სა-
ვარძელზე გვერდი მოინაცვლა, ვილის-
მაც ღონივრად ჩაჰკრა ორმოში და გაბ-
რაზებულმა დაიღრინა, გაგრძელებული
ბოყინით ხრაკის სუნი ამოიქარვა.

მივხედე. მართლაც, რა უნდა დაინა-
ხო, როგორ დაიმახსოვრო, ზის მხრებ-
ში მოხრილი, კეტჩაბლუჯული, თითქოს
ეშინია, არ წავართვათ და მარტო თვა-
ლები უბრიალებს ღუმელთან ნაწოლი
კატასავით.

– ძიაკაცო, სადაური ხარ, ეგ მაინც
გვითხარი, – არ ეშვები.

– სადაური ვიქნები, აქაური, ფშავე-
ლი. ლაპარაკზე მაინც ვერ მატყობ?

– სად აქაური, იმ ადგილს სახელი
არა აქვს?

– რატომ არა აქვს, იმის მტერსა და
დამაწყევარს ნუ ჰქონია... საქართველო
ჰქვია.

– სადაც დაიბადე, ფეხი აიდგი, სო-ფელ-ქვეყანა იცანი, ეგ მაინტერესებს, თორე საქართველო დიდია.

– ეჰ, ნეტამც დიდი იყოს... სიდიდისა რალა ეტყობა! – ისე ამოიოხრა, გული ჩამწყდა.

(გახსოვს, ტუშურო, იმ ჩვენს თანამ-გზავრს მაშინ ეპატარავა საქართველო და ახლა რალას იტყოდა).

– საქმეზე ვიყავი – ქვრივ, მარტო-ხელა ნაცნობ დედაკაცს ტომარა ფქვი-ლი მივანოდე და არაყი გამოვანდევი-ნე... მერე არ მომეშვა, ქადები დააც-ხო... თუ გაქვთ რამე, ახლაც დავლევ, თუ არადა, ჩემთან ჩავიდეთ.

– სად ჩავიდეთ ამ ტრიალ მინდორსა და ხევსუევებში?

– თქვენთვის არის ტრიალი, თორემ ჩემთვის...

ამონათდა ბადრი მთვარე, გაღმა-გა-მომლა ერთიანად გადანაცრისფრდა.

– რაო, იმ ნაცნობმა ქვრივმა, არაყი და ქადა გაკმარა მარტო? – არ უსვენებ.

– აბა, აბა, დაუკრეფავში ნუ გადა-დიხარ!

– რათა, დაუკრეფავში, მადლია... მოპარულ ხილს სხვა გემო აქვს.

– დახრჩობაც იცის იმ მოპარულმა ხილმა.

– ეგრე თუ ვიფიქრეთ.

– თუ არ ვიფიქრეთ, რალა განსხვა-ვებაა ჩვენსა და საქონელს შორის. არ გამაბრაზო, ბალო, პირი არ აიმყრალო!

– რათა, არ ეკადრება?

– ჩემგან არა... ყველას კი არ შეუძ-ლია, კამკამა წყალში ტალახიანი ხელი ჩაყოს.

– ვინ არის ის ქვრივი, ეგრე ცივ ნი-ავს რო არ აკარებ... გამოტყდი!..

– კარგი ვაჟკაცის თანამეცხედრე იყო... რო კვდებოდა, ულონო თითები მაჯაზე მომიჭირა, მე თუ მივდივარ, შენ ხო აქ რჩები, ყურადღებით იყავ, ვინმემ სირცხვილი არ მაჭამოსო... „ვინმე“ იქ-ვე იდგა და გამლღვალი სანთელივით დნებოდა... მე ფქვილი მივუტანე, იმან

წინდები დამახვედრა, შენთვის დავ-ქსოვე, ზამთარში არ გამიცვიდეო... დაძმობა გვაქვს ნათქვამი... რა ვქნათ, სინდის-ნამუსს თუ არ გავაძლებინეთ, გადაგვივლის დაუნდობელი ცხოვრე-ბა... ვიდრე თოვლი ჩაგვკეტავს, კიდე ვინახულებ, მარტოხელობას არ დავა-ჩაგვრინებ...

ხმა ველარ ამოვიღეთ.

თავი გადააქნიე და ჩამჩურჩულე, ხედავ რა ჯიგარი ვინმე ყოფილაო?

რა უნდოდათ, რას დაეძებდნენ იმ ყიამეთში, ვერ გეტყვი – საიდანაც აღავლავებული ძალები აგვედევნენ, კარგა ხანს გვდიეს კბილების ღრჭენით და ვაი-უშველებელით, ჩვენ რომ ვერ მოგვწვდნენ, ვილისს ლამის გვერდები გამოაცალეს.

ჩამოგვრჩებიან და ისევ გვენევიან, ებლოტებიან მანქანას, თანგირა ქვა-ბების ძირივით თავებს საქარე მინას უხატუენებენ.

მიდით, იხმაურეთ, იგნიასეთ, მტერ-მა არ იფიქროს რომ გვძინავსო, ეს ჩვე-ნი თანამგზავრი აქედან აქეზებს გაავე-ბულ მყეფარებს.

უცებ – გამიჩერეთ, ჩემ ჩასახვევს უკვე გამოვცდითო.

გავიხედ-გამოვიხედე, არსად სი-ნათლე ან სიცოცხლის ნიშანწყალი არ ჩანს, როგორ მიხვდა, სად უნდა ჩასუ-ლიყო, ვერ გავიგე.

ყნოსვითაო, განა მშობელს თვალდა-ხუჭული ვერ იცნობო? – მკითხა.

ხელები ავუნე, ცამდე მართალი ბრძანდებით-მეთქი.

გამიჩერეთ, სადღა მიგყავართო.

– ამ გაველურებულ ძალებს გა-ვერიდოთ, თორემ ეგრე გაგვგლეჯენ, ჩვენგან ამოსაცნობსაც არ დატოვებენ.

– გაგვგლეჯენ რა, განა შინაურ-გა-რეული არ იციან, გადავალ და აბა, ნა-ხეთ, თუ შემჭამენ!

მანქანა გზისპირზე, მოსახვევთან მიაყენე.

ფარებმა სიპი ქვით ამოყვანილ თალ-

ში, მილიდან გადმოჩქეფილი წყარო გაანათეს.

ჩამორჩენილმა ძაღლებმა ისევ „აკრიფეს“ სიჩქარე, მოცვივდნენ, მაგრამ ამან ჯერ დაუყვავა, მერე დატუქსა, როგორ ვერ მიცანიტო და იმათაც ტონი შეცვალეს, თითქოს დაიმორცხვეს, კუდი აუქიციინეს, ფეხებზე გაეგლისნენ, ალერსიანი წკმუტუნით მუხლებზე აებლოტნენ.

მისი ხათრით აღარც ჩვენ გვიუცხოვეს.

კაცმა უბიდან ქვრივისგან გამოტანებული ბოთლი ამოაძვრინა, თქვენზე კაი ხალხთან ვისთან დავლევო, შენ კიდევ მანქანიდან დედას გამომცხვარი მსლოვანა გადმოიღე და მეტი რა გვინდოდა.

ვილაც მაღლიანს წყაროს თავზე თუნუქის „კრუშკაც“ შემოედო.

გავიმართეთ წელში, ჩამოვასხით არაყი.

ორ-ორი დავლიეთ და, ნურცა იხაროს მტერმა ჩვენზედაო, წაილილინა არაყის პატრონმა.

ჩვენც ავეყვიტო.

ვდგავართ წყაროსთან სამი კაცი, ორი ოთხფეხი და ვმღერით თუ შევყმუით მთებზე, საშემოდგომო ტყეებზე დამხობილ კუნაპეტ ცას, სივრცეებში გაჭრილ სარკმელივით, გაფერმკრთალებული მთვარის ოვალით რომ იტაცებს ჩვენს ხმას და უსაზღვროებაში მიაფრენს.

– ჰე, ჰე, ჰეე!.. – გავძახეთ და, ოი, დიდება შენდა ღმერთო, ვილაც გამოგვეპასუხა, საიდანღაც, მარცხნიდან თუ მარჯვნიდან, წინიდან თუ უკნიდან, იქნებ ოთხივე მხრიდან.

აგვეყვა, აგუგუნდა უტყვი მდუმარება. უფრო ომახიანად შევუბერეთ.

ჩემი რა ვთქვა, მაგრამ თქვენ კი მართლა კარგად მღეროდით.

– ეე, ბიძაჩემო, ეს რა დაგვემართა, ლამის მტრებად არ დავშორდით? – გადაეხვიეთ ერთმანეთს.

აბა, აბა, კიდევ კარგი სირცხვილი არ ვჭამეთო, ყურის ბიბილო მოფერებით მომისრისა და ვიგრძენი ნაჯაფი თითების „ხაო“.

„დავაყუდეთ“ ის შვიდასგრამიანი ბოთლი.

წამოდით, ოჯახი გამიხარეთ თქვენი სტუმრობითო.

ვიუარეთ, სხვა დროს იყოსო.

გამოთხოვება ხანგრძლივი იყო და მთვრალების კვალობაზე სევდიანიც.

წავიდა კეტის კაკუნით, ღიღინით, ქვა-ლორღზე აბრაგანებული, ადევნებული ძაღლებით.

მაშ, საკვირველი არ იყო, ეგრე ჩავათავეთ ფეხზემდგომელა „სუფრა“ (ახლა ლანჩს რომ ეძახიან), არც იმას უკითხავს სახელი და არც ჩვენ. სულ ძიათი და ძმისშვილოთი მივმართავდით ერთმანეთს.

ერთი ის ვიცოდით, რომ დურგალი იყო...

რა მოგასვენებდა, მაინც გაიკითხე და გაიგე ჩვენი თანამგზავრის ვინაობა – იგივე გზაზე, ჟინვალისგან წამოსულმა, იმ წყაროს სიახლოვეს, საკვირაო ბაზრობაზე მიმავალი დედაკაცები და იმგზავრე.

მწირი, „ამოსაცნობი“ ნიშნების ჩამოთვლის შემდეგ ერთ-ერთი მთლად მისი მეუღლე გამოდგა.

რათა ჰკითხულობთ, მომიკვდეს თავი, ცოტა მძიმე სიმთვრალე აქვს და ხო არაფერი გაკადრათო, შენუხდა თურმე ჩვენი „ნაცნობი უცნობის“ თანამეცხედრე, მერე – ჰოო, გამახსენდა... როგორც აღწერეთ, ჩემი კაცია, იმ ღამეს ძალიან ნასიამოვნები დაბრუნდა... ვისთან იქეიფა, სახელები კი ველარ გაიხსენა, კაი ბიჭებთან დავლიეო...

– არ გვითქვამს და როგორ გაიხსენებდა.

– ანდა კაი ბიჭებს რაღა სახელები უნდათ... თვითონაც კაი ბიჭია! – მანქანიდან მიაყარა ქოქოლა, – მაგის ხელში რას უნდა მოვენო, არ ვიცი...

ზამთრისთვის შემა რომ ვიყიდეთ, დახერხა და გასაშრობად ეზოს წინ დააწყო. შევხედე ერთ დღეს და ვხედავ, ცალ მხარეს აკლია, – მიუბრუნდა ქალებს, – ვიფიქრე, მომეჩვენა-მეთქი, მაგრამ ეგეთი თვალი მაქ... მეორე დღესაც... მესამე დღეს – დავუყარაულოთ-მეთქი... დამანებე თავი, არაფერიც არ აკლიაო, მაგრამ მოვეშვებოდი?... ბოლოს და ბოლოს, ფულია გადახდილი... ტყეში ვცხოვრობთ და შეშასა ვყიდულობთ, გაგიგონიათ? ეგეთია, ისედაც გაჩეხილ ჩვენი ტყის ნედლ ხეს ცუდს როგორ დავკრავო... ვდგევართ მოფარებულში და უკვე მეზუზუნება, შენ უყარაულე, მე აქ გამჩერებელი აღარა ვარო, რომ გავიხედოთ და, არ მინდა სახელი ვთქვა, ქურდი ღობე-ღობე მოიპარება.

ხო უნდა ვაცალო, რა ვიცი, ეგებ თავის გზას ადგას.

რომელ თავის გზასა, გაშალა სახორბლე მემოკი და მიადგა დახორავებულ შეშას.

წავკარი მუჯღუგუნე, რაღას ელოდები, დასჭყვილე მაინც, თორემ დაიზურება და გააძუგძუგებს-მეთქი.

მოიცა, ქალო, მოიცაო, – დგას შელოცვილივით გარინდებული.

ვლანძღავ, ვჩქმეტავ გვერდებში, დაბდურო, რისთვის გინდა ეგ დასადუნებელი მკლავები, ეგრე განიავდა შენი ცხოვრება შინაურებისაგან თუ გარეულებისაგან-მეთქი, მაგრამ ესმის?

გაჩე, ქალო, ცოტა ბნელში მიდექ, არ დაგვინახოსო.

ამან სუ გამაგიჟა, მპარავენ და კიდევ მე დავიმალო-მეთქი.

აბა, ამ ხნის კაცს საქვეყნოდ ხო არ გამოვაჭენებო... ისე რო გაუჭირდება, ილღია შეშას მოიპარავს, საბრალო და ცოდვია... ამის გამო ქვეყანას უნდა შერცხვეს, ქვეყანასო.

შერცხვეს, მაშ! აგე, სირცხვილით სუ სახე ეწვის, მიდი, მიეხმარე, მეორე ილღიაც მიაშველე-მეთქი.

მივაშველებდი, მაგრამ იუხერხუ-

ლებს... წამოდი, თავი გაანებეო! – აბრუნდა სახლისკენ და მეც რა უნდა მექნა... სუ ეგეთი იყო, ახალგაზრდობაშიც და ძველგაზრდობაშიც, და ახლა როგორ შევცვალოვო, დაამთავრა თურმე ქალმა მონოლოგი.

ვაპირებდით, მოვინახულოთ, თითო ტომარა შემა ეგებ ჩვენც არ დაგვაყვედროსო, მაგრამ დღესა-ხვალაობაში ეგრე გაგვიქრა წლები, ვერ მოვახერხეთ.

მართალი ყოფილა, გადადებული ეშმაკისააო...

მაშინ რა საქმეზეც ვიყავით, ფშავში, ტელეფონით რომ მოგვეგვარებინა, გავიცნობდით იმ კაი კაცს? ამით თითქოს არაფერი შეგვმატებია, მაგრამ განა ცოტაა, იმედი რომ მოგვეცა, რაკი ასეთი კაცები დადიან, ქვეყანაც უნუგემოდ თავზე არ ჩამოგვექცევაო?

იმ შეხვედრას რომ ვიხსენებ, იცი კიდევ რასა ვფიქრობ ხოლმე? – სამყაროს ცენტრი „მოძრავია“.

ვაჟა-ფშაველა როცა ჩარგალში იყო, სამყაროს ცენტრი სწორედ ამ პატარა, მიყრუებულ სოფელში გადაინაცვლებდა, აქაურობას დანათოდა მოგვების მონიშნული ვარსკვლავით, აქ ჩუხჩუხებდა ადამიანის აზროვნების ყველაზე სისხლსავსე არტერია. მაშინ წყალუხვი ამაზონი კოჭამდეც ვერ მისწვდებოდა პატარა ჩარგულას, ვერა!..

ბევრს უნდა, მაგრამ უფლის კალთიდან ვერ გადმოგვეყრიან და ვერ დაგვკარგავენ, იმ ჩვენი „უცნობი ნაცნობი“ კაცის საძირე ისევ აიტანს ზეციურ უსასრულობამდე ერის უკვდავების კენწეროს.

•

მეტყვი, კალამი გაგექცაო.

შეიძლება ასეც იყოს, მით უმეტეს, სერვანტესს თუ დავუჯერებთ, კალამი სულის ენა ყოფილა. თუ გამექცა, სულის მიზეზით მომხდარა და მე არაფერ

შუაში ვარ, რაც ამომძახა, ის დავთესე ფურცელზე, აი, ეგრე, ხელუკუღმა მოვაფრქვიე.

რა ექნა, რაც ამოვა, ამოვა.

განა ჩვენ კი, ვისაც ჯანმრთელობის ცნობა გვიდევს მარცხენა გულისჯიბეში, გამუდმებით სიბრძნისა და სიგიჟის გზანვრილს არ ვადგავართ? თანაც სახედარზე ამხედრებული ჩვენი ჩალხანა საჭურველმტვირთველი ჩრდილივით მოუცილებლად არ მოგვყვება?

მაშ, რად გვიკვირს იმათი სიგიჟე, ვინც ჩვენ არ გვეთანხმება ანდა ჩვენ-ნაირად არ ფიქრობს?

განა რამდენ კაცს სჯეროდა წმინდა მამა გაბრიელის ღვთის რჩეულობა!

ჩვენს თვალწინ ღვანლს შემდგარი გულის ნადებს სიყალბით არ ნიღბავდა, ადამიანთა ფიქრებს შეუმცდარად კითხულობდა, ბილნ სურვილებს ამხელდა, სულმდაბალ ზრახვებს ჭუჭყიანი თეთრეულივით აგვიფრიალებდა ხოლმე და მაინც არ ვუჯერებდით... თუმცა, რა გასაკვირია, მაცხოვარს არ დაუჯერეს და განა ორი ათასი წლის შემდეგ უკეთესები გაეხდით, დონ-კიხოტის ანდა მამა გაბრიელის რომ გვერწმუნა?

რატომაო?

იმიტომ, რომ ჩვენში დაშრეტილია ის სულიერი ენერგია, რაც ღვთისა და ერის რჩეულთ ჰქონდათ, არ შეგვეძლო, არათუ მათი მკაცრი ცხოვრებით გვეცხოვრა, არამედ გვეთანაგრძნო მაინც, თავ-თავისი გოლგოთისკენ მიმავლებისთვის უმადური მზერა არ გაგვეყოლებინა.

საითკენ მივდივართ, საით გვეწვიან ჩვენი უმწეო, ცოდვილი სულები? დღევანდელი იორდანე ივარგებს ახალი ღვთისშვილის მოსანათლად?

აქ ტრივიალურ მოძღვრებაზე, სიკეთეზე ან, ღვთისა და ეშმაკის მონიშნულ ორიენტირებიდან რომელს ავირჩევთ, ამაზე არ არის ლაპარაკი. ეგებ არის მესამე, იქნებ, მეოთხე, მეხუთე გზაც?

(„გზას ვიტყვით, თორემ რა გზაა“).

ანდა ქვრივთან მიტანილი ტომარა

ფქვილი თუ ილღია შემა განა დიდების კვარცხლბეკზე შემოვდეთ და საქვეყნო ზარი დავარისხეთ – ქრისტიანი კაცი მაშ, როგორ უნდა მოქცეულიყო, რა უნდა ექნა, რატომ უნდა გაგვეკვირებოდა და შეგვესხა ხოტბა!

კაცობრიობას საარაყე ქვაბის ზარფუშვით დაახურეს მორიგი, კიდევ ერთი, საერთო ტყუილი, ამ ტყუილის ქვეშა ვართ მოქცეული რაოდენობრივად მცირე ერები, ვინვით, ვინრუკებით, მაგრამ ქვაბის ახალი პატრონი შეშას თუ მიამატებს, თორემ ქვაბს ცეცხლს არასდიდებით არ გამოუკეთებს!

სსრკ-ის სანაგვედან თავგამოყოფილებმა ხეირიანად ვერ მოვასწარით თავისუფლების ჰაერის ჩასუნთქვა, მაშინვე ნისკარტში წაგვნვდნენ, მეტი არ მოგივიდეთ, შეუჩვეველები ხართ და ფილტვები დაგისკდებათო.

მაშინ თუ კრემლის კურანტების კარნახზე უნდა აგვეწყო ნაბიჯები „მონობიდან თავდახსნილებს“, „მემრე“ იმდენი პატრონი გამოგვიჩნდა...

ახალმა მსოფლიომ, „ორთქლი“ რომ არ გამოიპაროს, საგულდაგულოდ დაატალახა ზარფუში, ჩვენი ვითომ დაცული უფლებების გამონასკვეულ ყულფში თავი გაგვაყოფინა და ველოდებით, სკამს ფეხს როდის გამოჰკრავს.

იმ გზაზეც აღარც ჩვენ გავივლით და აღარც ის კაცი, მეგობარსაც და მეგობრის ქვრივსაც მობილურით მოვიკითხავთ, ვალს მოვიხდით მხოლოდ და ასე თანდათან გაცივდება გრძნობები... მაშინდელი ნაგაზების შთამომავლები, ახლა დაკოდილი, ჩამოქალაქებული ძაღლებიც ველარ იყეფებენ ისე ომანხიანად...

მოკლედ, იცი, რას გეტყვი, ასე მგონია, „იზღერის ბალები“ მართლა არ გინახავს, თორემ მობილურის შესაძლებლობებს როგორ გააფეტიშებდი, ახალი ზარფუშის სიკეთეს როგორ დაიჯერებდი – რა მნიშვნელობა აქვს, ნოინი სად იჯდება, ოკეანის გადაღმა თუ გადმოღმა, ყარა-ყორუმში თუ სპასკის კომ-

კთან, მაცხოვრის ტაძრის სიახლოვეს. ტარიბანას გახსენებამ ძველი გრძნობები ამოადულა – მიჯნისყურე, ჭაჭუნა, ივრისპირები, ელდარი... მწვანე ბალახზე რძესავით შედედებული თეთრი ფარები.

შემოდგომის ფერებშეპარული კორომების აკვარელი. ჯაგებზე წითელასავით გამოფენილი კუნელი და ბოშა ქალების საყურეებად დაკონწიალებული დილის ნამშეუმშრალი კონახური... კიდევ, სალსაღაჯის ლურჯი, გამჭვირვალე ალი.

ლონიერი, ქვასავით მკვრივი ხის ნაკვერჩხალს წვიმაც ვერ აქრობს, ნაცარში ნახვეული ისევ ანთებული ხვდებთ სამწყემსურიდან დაბრუნებულებს.

გამაოგნებლად ძვირფასი და მშობლიური –

„ეგ არის, ბალო, შენი სამშობლო!“
ჩემი როა, მერე რათ მეცილებიან?

გიმეორებ, იზღერის ბალები არ გინახავს, თორემ მაგ კითხვას არ დასვამდი!
არც ჰაიდ პარკი!

არც ელისეს მინდვრები!

არც ოფლით გაზინზლულ მონლოლური ცხენის ზურგიდან დაქნეულ მათრახის ფოჩს აუფცქვინია ტყავი ხერხემალზე!

არც...

რომელი ერთი ჩამოვთვალო:

არ დაგიღვევია იმ მუცელმერთა სამოვრის ჩაი, კოჭლი დენშჩიკის დაჭმუჭნილყელიანი ჩექმა რომ დაუბერავდა ხოლმე და სამოვარს ციებანივით ააცახცახებდა.

არც იმ შაქრის კვინი გიგემია, ილიას „აფიცრის“ საშაქრეში დამალული, ყვითელმუცელა ბუზი რომ ყარაულობდა.

სამაგიეროდ, იორს გაყოლებული, მინგეჩაურამდე გაგრძელებული, ერთმანეთს მიბმული მინდვრები, საძოვრები, კლდოვანი მთები, ფარეხები, ბინები, ნაკრძალი და ვენახების ახალშენები გინახავს... შენი ჯიგარი აქ ადუღებულა, შენნაირად აქაურობისთვის

ვერავის შეუხედავს, მოსიყვარულე თვალი ვერ გადაუვლიათ, ვერ დაუწოქებიათ საამბორებლად და ცრემლმორეული, ტუჩებით ხრიოკს ვერ დაკვდომიან!

გახსოვს!

რაც გინახავს, იმას როგორ დაივინყებდი:

ვითომ სანადიროდ, სინამდვილეში, სწორედ თვალის გადასავლებადა ვიყავით კახეთს გადავარდნილები.

ავახმიანეთ, გამოვალვიძეთ სამშობლო თოფების ბათქაბუთქით და ჩრდილში გაშლილ, სახელდახელო მაგიდასთან მოვგროვდით.

შორიახლო ორთქლი ასდიოდათ ზედადგარზე შემოდგმულ სახორცე ქვაბებს...

რა თქმა უნდა, იქაც გოგლა გაგვახსენდა:

„როგორც საძროხე ქვაბს ოშხივარი...“

პლასტმასის ვებერთელა ჯამში, ხახვსა და მარილში ჩაბასტურმებულ სამწვადეს შინდის გალოპრილ შამფურებზე აგებენ.

იორზე გადაყუდებულ წნორზე ობოლი მწყემსი ბიჭის გაფხუკული გუდასავით ჰკიდია გუგულის ბუდე.

მზე გადადის და ხეების ჩრდილებიც მიდი-მოდიან, მოძრაობენ – ახლა სამხრეთ-დასავლეთიდან შემოგვჭყიტინებს მნათობი.

ერთი მნათობი სუფრასთანაც გვიზის – ბრდღვიალა, ალისფერკაბიანი ქალბატონი, მთავარი დედაქალაქიდან მოვლინებული, TACC-ის თანამშრომელი, თბილისელმა კოლეგა ქალებმა კახეთისკენ რომ „გამოიციყუეს“ და რაიკომის იდეოლოგიის მდივნის თანხლებით სადაფისფერი ღვინის „ტოლჩებით“, სახინკლე, ჩაქაფულითა და ხაშლამის ჯამ-ჭურჭლით გაძეძგილ მაგიდასთან დაგვისევს.

ასაკით თუ ვიმსჯელებთ, ქალბატონს სიბრძნე და გამოცდილება არ უნდა ჰკლებოდა – არც გაჰკვირვებია

რაიმე, უცნობი, აქამდე დაუგემოვნებელი ვერაფერი შევთავაზებთ, ხოლო ხინკალს კობტა, გამომწვევი ტუჩებით ისე ოსტატურად ჩააფრინდა, წვეთი არ დაჰქცევია და რომ არ მომრიდებოდა, ოვაციით შევხვდებოდი.

ეჭვი არ იყო, ქალბატონი კარგად იცნობდა დიდი რუსეთის ერთ-ერთ უმცროს, შეთამამებულ ძმას. უწყინარი სამსახურის იარლიყს ამოფარებული, ალბათ, საიდუმლო სამსახურისგანაც დავალებული, რაღაც სხვა მისიასაც ასრულებდა, რომელიც სუფრის წევრთა უმრავლესობისათვის უცნობი იყო. მისი ნამდვილი ვალდებულება „სამშობლოს წინაშე,“ შეიძლებოდა, რაიკომის მდივანმა და იმ შავმა კაცმა იცოდა, უშიშროების თვალი და ყური რომ ერქვა რაიონში.

ეს შავი კაცი, ანუ ამხანაგი მიშა, როგორც უწოდებდნენ, ყველაზე მეტს იცინოდა, ოხუნჯობდა, თამამი ანეკდოტებით ამხიარულებდა სუფრას, მაგრამ დროდადრო, უღრუბლო ცაზე ელვასავით გამომკრთალი ფხიზელი, გამჭოლი მზერით გვაგრძობინებდა, რომ „ის აქ იყო.“

ჩემ გვერდით მონკავშირის ადგილობრივი გაერთიანების თავმჯდომარე, უღვაშაბიბინებული ჯეელი იჯდა. ჯეელი – ხუმრობით, თორემ თავმჯდომარეს არ აკლდა „ვერცხლი“ მარჯვნიდან მარცხნივ გადავარცხნილ, ბულუღივით თმაში.

ამ ბატონმა მწყემსების ნაბინავართან გაჩერებული ორხიდიანი ვილისი სუფრასთან ახლოს მოაყენა – მუსიკას ხომ არ ინებებთო, „ჩაეკითხა“ რაიკომის მდივანს.

იმანაც თავის დაქნევით მონყალეობა როცა მოილო, მაგნიტოფონი ჩართო და ერთბაშად ეგეთმა დახტა-დუბარამ გადმოხეთქა, მონკავშირის შეფს თავისთავად გაეშალა მკლავები, გახუნებულ მიჯნაზე ცერი გაუსვა, სუფრას შემოურა და სტუმარი ქალბატონის წინ ხარივით კისერი მოიდრიკა.

ქალმა იუარა, არ მეხერხება ქართული როკვაო, მაგრამ დროულად შეაფასა კახური მოთმინებისა და სიჯიუტის უსაზღვროება, ხელსახოცით მოიმშრალა ტუჩები და ვარდისფერი ხანძარი საცეკვაოდ გამოგოგმანდა.

რაიკომის მდივანმა, რომელმაც ჩვენი თხოვნის გარეშე შეითავსა თამაობა, ჰალსტუხი ჯერ მოიხალვათა, მერე ჯეელმა კიდევ ერთხელ, საერთო ჯამში მესამედ რომ ააცალა გვერდიდან სტუმარი ქალბატონი, საერთოდ მოიხსნა და ჯიბეში ჩაიკუჭა.

– ზნაჩიტ, დათვრა! – თვალი ჩამიკრა ერთმა ჩვენმა საერთო მეგობარმა. – სადაცაა ტარი გამოსძვრება.

– განა მდივნებიც თვრებიან? – „გავიკვირვე.“

– თვრებიანო...

ზედადგრებზე შემოდგმულ ქვაბებთან მოტრიალე მზარეულმა პატარა, ყურიანი ქოთნებით მწვანილ და ნიორმოყრილი კახური ყავა – ბატონის წვენის თათარიანხი ჩამოარიგა.

„ყავას“ ორი, თეთრი გუნდასავით მოხარშული დუმაც მოაყოლა და თამადას მიართვა.

თამადამ დუმა დაჭრა, ერთი მოზრდილი ნაჭერი ცეკვიდან მოზრუნებულ ქალბატონს შესთავაზა, რომელმაც მაშინვე დააგემოვნა, თავი მონონებით დაიქნია და მერე იკითხა რა არისო.

ქართულად ვუთხრა თუ რუსულადო, გაუთამამდა მდივანს ოფლით შუბლდაცვარული ჯეელი.

რუსულად, ქართულად რას გაიგებსო, „ურჩია“ ჩვენმა საერთო მეგობარმა.

გამხიარულდა სუფრა.

ქალი ხან ერთს მოგვაცეცებს თვალს, ხან მეორეს, რა ხდება, რა თქვით სასაცილოო. ისევ უშიშროებამ ივაჟკაცა, რაღაც მიუკიბ-მოუკიბა.

მდივანმა შემატყო, დუმას აღმაცერად რომ ვუყურებდი, ჩემი ჩანგალი დაარჭო თიმთიმა ნაჭერს და მომანოდა, მიირთვითო.

როგორ გეკადრებათ, მაგას რა შე-
მაჭმევს-მეთქი (გულმუცელი დამგვრი-
მა, იმის გლუვი სიმსუქნე როცა წარმო-
ვიდგინე, როგორ ჩადიოდა ყელში).

– ძალიან გთხოვთ, უნდა მიირთვა-
თო... როგორც ნიგოზი, ეგეთია... აი,
ხო ეგეთი შეხედულება აქვს, ნახეთ, რა,
გულით გთხოვ...

ჩაერია უშიშროება, ნიკოლიჩ, თუკი
არ უნდა, ნუ დავაძალებთო.

შენ როდის დაგავალე შუამავლო-
ბაო, არც უშიშროებას შეეპუა.

ვერ მოგეშვებო, გამომინია ყელი,
სულ ცოტა და, ისე მოგეწონებათ, შე-
იძლება მერე სხვა რამე აღარც მიირ-
თვათ ამ სუფრაზეო.

გიჟია, ჭკვიანია, ამას ვის გადავე-
კიდე-მეთქი, დანით ცოტა ჩამოვჭერი,
თან ცალი ფეხი ძელსკამიდან გადმოვ-
დგი, გული რომ ამერიოს, მარცხი აქვე
არ დამემართოს და ამდენ ხალხში არ
შევრცხვე.

როგორც იქნა, გავდექე, მივაყოლე
ბლომად პური. მართლაც ძალიან გემ-
რიელი იყო და თავის შეხედულებას არ
ამართლებდა.

როგორიაო.

ავუნე ცერა თითი, კარგია-მეთქი.

– მეც ეგრე ვიყავი, დასანახადაც
ვერ ვიტანდი. მწყემსებმა მაჭამეს ძა-
ლით, ელდარზე... აი, ასე, არ მომეშ-
ვნენ, განსაკუთრებით ერთი გადამეკი-
და – თუშ მეცხვარეში რომ თამაშობს,
პანტო თათარაიძე, დუმა კი არა ნედ-
ლი ნიგოზიაო და პირველმა მდივანმაც
გადმომიტრიალა თვალები, ეს პატიო-
სანი ხალხი როდემდე უნდა ახვენიოო...
რა უნდა მექნა, დავხუჭე თვალები და...
აბა, კიდევ გაუბედე. მართლაც ნიგოზ-
სა სჯობია, თან დიეტურია...

პირი ველარ დავაკარე. ხო იცი, თვა-
ლი ოხერია – კარგია, მაგრამ გუნებამ
მაინც ვერ მიიღო.

ქალბატონი მიხვდა ჩემს გასაჭირს
და ახლა ის მაქეზებს – ჩემი ხათრით
მეორე ნაჭერიც რომ „დაამუშავა“, ისევ

შემოუარა ცეკვა-ცეკვით შეზარხოშე-
ბულმა ჩოყლაყმა სუფრას და სტუმარ-
თან თავმოდრეკილი გაირინდა.

მაცალეო, ქალმა ტკაცუნით გახსნა
ხელჩანთა, სუნამო იპურა ყურის ბიბი-
ლოებთან და ფრანგული ბრენდის (მა-
შინ იშვიათმა) სურნელმა დროებით გა-
დაფარა ლობემონგრეული ფარეხიდან
მონაბერი სუნი.

ერთხანს მასპინძლებმა ყურადღება
მოადუნეს, სამშობლოს სადღეგრძელომ
ჩაგვიყოლია, ყველას ერთნაირად აგვი-
დულდა ჯიგარი, დროებით მაინც ყველა
ერთი სადარდებელით ავივსეთ. მოცეკ-
ვავეები მაშინლა გაგვახსენდა, ვალსის
ხმა რომ ჩაგვესმა და მონკაშპირის თავ-
მჯდომარის მკლავებში მომწყვდეული,
კისერზე დაკონწიალებული ქალბატონი
დავინახეთ.

შეკრეს წარბი მდივანმა და უშიშრო-
ებამ – მიზანი კი კარგი ჰქონდა მონა-
დირეების ლიდერს, მაგრამ „სასხლეტ-
ზე“ თითის გამოკვრას ვინ აცლიდა.

მოუხმეს ფეხზე მოტრიალე ბიჭს:

ეგაო, ცოტა ჭკუაზე მოვიდეს, თავის
ყველაყისას ნუ მიირთმევს, თორემაო...

– ეყოფა, დაყენდესო! – დაუსვა ბე-
ჭედი მდივანის ნათქვამს უშიშროებამ.

მივიდა ბიჭი, აუხსნა ჩოყლაყს საქ-
მის ვითარება, ცეცხლს ნუ ეთამაშები,
ცოტა სახიფათო ქალია, თანაც უფრო-
სობა განაწყენდაო.

საწყენს რას ჩავდივარ, ქალს უნდა,
თორე მე რააო.

ახირდა, მშობელ დედას დავთმობ და
ამას ვერაო, ძარღვებში აჩქროლებულ-
მა სისხლმა იმძლავრა, ზღვა მოვლილი
ქალბატონის ხორბლისფერ, ჯერ კიდევ
სინორჩეშემორჩენილ ყელიდან ასხლე-
ტილი „შანელის“ სურნელმა წაართვა
სიფრთხილის სადავეები, მოწყვეტი-
ლი ზვავით ვერ შეაჩერა ვერც ბიუროს
შიშმა და ვერც ბელადის თავიანთმა, სიმ-
ნრით მოპოვებულმა პარტიულმა მან-
დატმა... არა, ხვალ, გამოფხიზლებულ-
ზე, შეიძლება ინანოს კიდევ, მაგრამ

ახლა თავდავინყებულები ვლადივასტო-კამდე უკან არ მოიხედავს, გაჰყვება, გაედევნება ჩრდილოეთის ციალივით ბრიალა ნათებას.

ისევ შუამავალმა ივაჟკაცა, მაგნიტოფონი გამორთო, მანქანის კარი ხაზ-გასმულად მიაჯახუნა და ხელი ხელსაც ტკაცუნით გაჰკრა, მორჩა და გათავდაო.

რალას იზამდა, მიაცილა ქალბატონი დანიშნულების ადგილამდე, გვერდულად დამიჯდა და ცხვირსახოცით ხვითქი შეიმშრალა....

– დამლალა, კაცოუ!.. მე და დალლა? მაგრამ მაინც დამლალა...

– რუს ქალებს შენნაირები დაუღლიათ?.. მოდი ეხლა, მწვადს მიეძალე, ხვალ უფროსობა „პარმი“ გაგატარებს და ენერგია დაგჭირდება! – შამფური ნინ დავუდეთ.

უშიშროება განანყენებული გადმოიხარა:

– კაცი რო გაიცნო რვა ფუთი მარილი უნდა შეჭამო, ნათქვამია! – თვალის თვალში გაუყარა.

– ერთ ჯერზეო თუ...

– ერთ ჯერს მოგცემ მე შენა!.. იქიდან შემოთვალეს, – გამართული ცერით ზურგს უკან, ალბათ, კრემლისკენ ანიშნა, – მაგ ქალს ბუზი არ აუფრინდეს, თვალის ჩინივით მოუფრთხილდითო... შენ კიდევ ტარაბუა დაახვიე... ეგრე რო არ იყოს საქმე, შენ დაგვასწრებდი?

– ჰო, მართალს გეუბნება!.. – დაეთანხმა რაიკომის მდივანი.

– ამაზე მეტად როგორ მოვუფრთხილდე...

– კაცოუ, იცი შენ, ერთხელ ნათქვამს აღარ ვიმეორებთ!

– გიგეე? – თუშურად მოუქცია ჩვენმა მეგობარმა, – კომუნისტებმა მითმომეთი არ იციან... „ფრთხილად იარე ძოღანა, აქ ცუდ გზებ იცის ზოგანა“. ატყდა სიცილი.

შევხედე კავალერს, აინუნშიც რომ არ აგდებდა თანამესუფრეების შეგო-

ნებას და ლექსადვე დავამატე:

– „ცუდ გზებით“ ვერ შეაშინებთ თუ ქალს გააძრობს ფოხანას.

აი, ხარხარი მაშინ უნდა გენახათ.

ვილაცამ იკითხა, ეგ ფოხანა რაღააო.

რა და, ჟერარ ფილიპმა მოსკოვიდან პარიზში რომ ჩაიტანა, ეს აცვიათ რუს დედაკაცებსო, – განვუმარტეთ და რაიკომის მდივანს ნამცეცი სასულეში გადასცდა, გვეხრჩობოდა კაცი.

ასე ემართება ხოლმეო, მოვარდა მძლოლი, რამდენჯერმე ისე დასცხო ბეჭებზე გაშლილი ხელისგული, ლამის ფილტვები ამოაყრევინა.

სად გაქრა ის მშვენიერი დღე?

რომელმა ქარმა მოჰფინა მინდვრებს აფუებული, ზედადგრების ძირში დაზვინული ნაცარი?

რომელმა ტალღამ წაიღო წნორის ხიდან ჩამონყვეტილი გუგულის ბუდე?

ან ჩვენ სად წავედ-წამოვედით...

როგორ ტყუილად გვეჯეროდა, რომ იგივენი ვიქნებოდით და ვიქნებოდით... არა, ძმისავ, არა, არა, წარმოსახვაში გადაიფრინა იმ ერთმა დღემ და წარსულის კენწეროზე შემოჯდა..

გახსოვს, მაინც როგორ სხიოდნენ ჩამავალი მზის სხივებზე შეთრთოლებული წნორის ფერმეცვლილი ფოთლები, ნატვრის ხის ფერადი ნაკუნებივით.

ინვა კალაპოტში მღვრიე, ლამიანი იორი...

ახლაც იქა წევს, ოღონდ კიდევ უფრო შემღვრეული და ინანიშვილის ხეცსურვივით ჭანჭყობის ქინქლადახვეული.

ისიც ხომ გახსოვს, იმდენი იძახეს და იანგლეს, რომ საკავშირო საიდუმლო სამსახურის მომხიბვლელმა „ყურმაც“ კი იკითხა, „ჩტო ტაკოე პოხანაო.“

ქალს ეჩქარებოდა, თორემ ადრე თუ გვიან „აუხსნიდნენ“, უფრო ხატოვნად და გასაგებად – ქიზიყში თუ ვერ მოასწრებდნენ, ქვეყნის მთავარ დედაქალაქში თბილისიდან მაინც ისე როგორ გაუშვებდნენ ივრისპირებში მოგოგმანე უცხო ხოხობს...

წავიდეთ, ძმისავ, ერთხელაც...
ბოლოს და ბოლოს, ოცდაათი ლიტ-
რი ბენზინის დედაც...

ცხოვრების მიმწუხრზე მაინც „იზ-
ლერის ბალები“ არ უნდა ნახო?

●

ისევ იორზე უნდა გითხრა, ოღონდ
დინებას უფრო ზემოთ, სათავისაკენ
ავყვით და დაბას მივადგეთ.

ჩასული ვარ რედაქციის დავალები-
ბით. იქაური მეგობრები, როგორც წი-
ნა დღეს შევთანხმდით, ადგილზე დამ-
ხვდნენ. ეთნოგრაფიულ მუზეუმში ჩა-
ვინიშნე, რაც მაინტერესებდა.

მასპინძლებმა მთხოვეს, სადილად
ერთ ოჯახში გველოდებიან და ჩვენთან
ერთად უნდა წამოხვიდეთ.

თქვენ კი, მაგრამ ჩემი სტუმრობა
უცხო ხალხთან უხერხული არ იყოს-
მეთქი.

რას ამბობ, გუმინ შემთხვევით შეეს-
წრო იმ ოჯახის პატრონი, ტელეფონზე
რომ გელაპარაკებოდით და სიხარუ-

ლით ცას ეწია, ოღონდ ეგ მწერალი გა-
მაცანით და ხვალ ზღაპრულ პურ-მა-
რილს ვკისრულობო... აგე, მანქანით
რო დაგვყვება, მაგის ბიჭია, მამაჩემმა
– სხვაგან არ წახვიდეთ, ყელი არ გა-
მომჭრათ, უთენია თოხლი წამოვაქციე
და გელოდებითო.

რა დაგიმალოთ და სიამოვნების გან-
ცდამ მეც გული გამითბო, ვილაცას,
როგორც მწერალი, ვყვარებივარ და
რატომ არ უნდა გავიცნო.

საიდანღაც შენც გამოჩნდი და მას-
პინძელმა თამადად დაგნიშნა.

მთელი ოჯახი თავს გვევლება.

რაკი ეს კაცი მოგვიყვანეთ, რაღა
მოგვეკლავსო, მოაქვთ და მოაქვთ ნაირ-
ნაირები, ხაჭაპურს, ჩაქაფულს და ხაშ-
ლამას შეცივებას ვინ აცლის.

ღვინოც სანაქებოა, რა თქმა უნდა.

შემოდგომის პირია. გატკბა ღუმელი
და იქიდან წამოსული სითბო.

გავიხედოთ და შემოიყვანა მასპინ-
ძელმა ასაკიანი, ნიკაპთან თავშალ-
გამონასკული დედაბერი, ღუმელთან



სამფეხაზე დასვა, აქ დაბრძანდი, ჩემო მეორე დედიკო, თბილათა და ლამაზათაო. მერე ჩემკენ გამოახედა, ამის მიზეზით არის დღევანდელი სუფრა გაშლილი და აუხსნა, ვინც ვიყავი.

კოპებშეკრულმა, ლუმელს კრუხივით მიყურსულმა დედაკაცმა პასუხად რალაც ჩაილაპარაკა.

გავგიჟდები, თუ ეს ბებრუხუნაც მიცნობს და ჩემი თაყვანისმცემელიამეთქი.

– გაუფრთხილდი, არ შეგიცივდეს სიდედრი! – მაყალიდან ნამოკრეფილი შამფურები შემოიტანა მასპინძლის მამამ, – ასე დედას რო მოფრთხილებოდი, აქამდე ხომ ცოცხალი გვეყოლებოდა!

– კარგი, კაცო, სიდედრიც ადამიანია!

– ადამიანი კი არა, ადამიანის მეგობარია...

– ეს მეგობარი იყეფს, იყეფს, ხანდახან გიკბენს კიდეც – თქვენზე კარგად ვის მოეხსენება, – მხარზე ხელი შინაურულად მომითათუნა მასპინძელმა.

ტყემალზე დავჯექი, მე საიდან და რატომ უნდა მომეხსენებოდეს, ვერ ვიგე, მაგრამ ვერაფერი ვთქვი, ველოდები „კვანძის გახსნას“.

– უმადურები ნუ ვიქნებით, ძმებო, ამ ჩვენმა სიდედრებმა გააჩინეს, გაზარდეს ის ქალები, ვისთანაც ოჯახები შევექმენით... – ასწიე ჭიქა, – აბა, ამ ქალბატონს გაუმარჯოს, დიდი ამაგი დასდო ჩვენს რაიონს, ორდენოსანი მემინდვრობის მერგოლური იყო... გაგიმარჯოთ, დეიდა...

– შაკიკა-თქო, ნამდვილი სახელი აღარც თვითონ ახსოვს! – შეგანყვეტინა მასპინძლის მამამ და მე მომიბრუნდა, – გესსომებათ ხალხური შელოცვა, „შაკიკი შემომჯდარიყო, სათიბისა ბოლოსაო, ისე სჭამდა რკინასაო, როგორც ხარი თივასაო“... ხო წარმოგიდგენია, როგორ უნდა უყვარდეთ ჩვენებურებს ეს ჩემი მძახალი, სატკივარის სახელი რო დაარქვეს... დაიხსომეთ, ეგებ გამოიყენოთ...

ვაჰ, რაში უნდა გამოვიყენო, ვერ ვიგე, რა ქარაგმებით მელაპარაკებიან.

იმ სალამოს კულმინაცია ლექსები იყო, სკოლიდან დაბრუნებულ, მეხუთეკლასელ ბიჭს რომ წააკითხეს.

მიდის ტაშის გრიალში პოეზიის სალამო.

– არ გეგონოს, ვაძალებთ, თავისით სწავლობსო... – მამამ მოფერებით წამოარტყა კეფაში ხელი, – რასაც „ნიანგი“ ბეჭდავთ, ყველაფერი ძალიან მოგვწონს, მაგრამ განსაკუთრებით, სიდედრებზე, ეგრევე შიგ ცხრიანში არტყამთ, რა...

– რატომ ცხრიანში და ათიანში არა! – „გაუნყრა“ ძმა.

– კარგი, ბატონო, თუ გინდა თერთმეტიანი იყოს.

ბიჭოს, რა „ნიანგი“, რის „ნიანგი“, რალაცები კი მაქვს დაბეჭდილი, მაგრამ სიდედრებზე – არაფერი.

დაეჭვებულმა გადავქექე მეხსიერების ფურცლები.

არა, ღმერთი, რჯული!

რა დაგიმალო, ძალიან კი „გამიტყდა“, თითქოს ტოტი ჩამოიხლინა და ძირს მოვადინე ზღართანი, როცა, როგორც იქნა, გავხსენი „კვანძი“ და ახლა იმაზე დამწყდა გული, როდესაც მივხვდი, ერთი სიდედრის თემაზე დახელოვნებული სატირიკოს-იუმორისტის „დაფნის გვირგვინი“ რომ მივისაკუთრე.

იუმორისტთან მხოლოდ ერთი და იგივე სახელი და გვარში ერთნაირი თანამიმდევრობით დალაგებული ხმოვნები მქონდა საერთო. ჩემი ძვირფასი „ნიანგის“ მკითხველები ამ სამწუხარო მსგავსებამ შეიყვანა შეცდომაში.

ჩემს უხერხულობას თავმდაბლობაში მითვლიან, მთხოვენ, რაიმე წავუკითხო, ახალი, რა თქმა უნდა, სიდედრის „რეპერტუარიდან“.

დამთავრდა სუფრა, ავიშალეთ. შეინიე, ტუშურო, ყოვლადწმინდა ღვთისმშობელი, ვეთხოვებით მასპინძლებს, მაგრამ, ისე როგორ წამოვიდე, ყელზე მადგას

მთელი პურმარილი, ოჯახის პატივისცემა, თითქოს ვიღაც გავძარცვე, ვიღაცის კუთვნილი დიდება მივითავისე.

რა ვქნა, ჩემი სტუმრობით გაბედნიერებული ოჯახი როგორ დავამნუსრო.

ყველაფერი მასპინძლის ბოლო ფრაზამ გადანყვიტა – მეორედ რომ გვესტუმრებით, ასე ველარ გაგიშვებთ, თქვენი იუმორისტული წიგნები უნდა გვაჩუქოთ და მაშინ მაინც ლექსებიც წაგვიკითხოთო.

რა ვქნა, განყდეს, სადაც წვრილიამეთქი, გვერდზე გავიხმე და ვუთხარი, მაპატიეთ, მაგრამ მაგ სურვილებს ვერ აგისრულებთ, რადგანაც, ვინც თქვენ გგონივართ, ის პიროვნება არა ვარამეთქი.

– აბა, ვინ ხართ, მეხუმრებით? – გაოცდა მასპინძელი.

– არ გეხუმრებით. მწერალი კი ვარ, მაგრამ ის არა...

„ის არა“ რას მიქვიაო.

აფუხსენი საქმის ვითარება.

ძალიან გაუტყდა, უცებ გამოფხიზლებულმა კბილები დააკრაჭუნა და დაბოლმომილა გახედა სამსართულიან სუფრას.

მოკლედ, მაგრად „დავგრუზე“, სამაგიეროდ, მე მომეშვა გულზე.

წარმომიდგენია, რომ მოუყვებოდა,

ოჯახის დანარჩენი წევრები რა დღეში ჩაცვივდებოდნენ.

დედაბერთან მივედი.

დამჭენარი, თბილი ხელები ხელისგულელებში მოვიქციე.

რა გქვიათ, ქალბატონო-მეთქი.

ბარბარეო, გახსნა მოლუშული სახე.

დიდმონამე ბარბარეს სახელი გრქმევიათ! – ვუთხარი და ხმამაღლა გამოვაცხადე, – აბა, შეხედეთ, რა სჭირთ შრომით გამშვენირებულ ამ ნაჯაფარ ხელებს „ჭე“ კლასის იუმორისტის გასატრიზავებელი და შაკიკთან შესადარებელი... ძალიან გთხოვთ, ვიდრე ოჯახიდან გახვალთ, იგივე მოიმოქმედეთ, რასაც მე გავაკეთებ-მეთქი.

დავიჩოქე და ნაამაგარ მემინდვრეობის მერგოლურს, ქალბატონ ბარბარეს, ორივე ხელის ნებზე ვეამბორე.

დედაკაცის სახეს სიხარულისა და სიმორცხვის ალმურმა გადაჰკრა.

რა უნდა ექნათ, არცთუ დიდი ხალისით სხვებმაც მომბაძეს.

გახსოვს, ტუშურო?

შრომას და მშრომელ ხელებს თუ ავიგდებთ, თუნდაც ისინი სიდედრებს ეკუთვნოდეს, ადრე თუ გვიან მოგვკითხავს უფალი-მეთქი, გითხარი.

აკი მოგვკითხა კიდეც!



ნიკა ბაძალაუა

ბედად მარგუნე დასამარება

ქვესკნელის მეფევე,
მეფეო ზეცის,
ცოდვების ჩრდილი
მიდგას თავდებად,
ყოველი ცოდვა
ერთმანეთს ერწყმის
და დღეს მიმნარებს
ფიქრი თავნება...

სულ სხვა სამყარო
შევისისხლხორცე,
მიმძიმს ცრემლების
სულით ტარება.
მე თუ ავბედად
მერგო სიცოცხლე,
ბედად მარგუნე დასამარება!..

მიდიხარ

მიდიხარ, მიათრევე –
იმედებს დაყოფილს
ცხრა ათას ფენებად,
ნაავდრალ, მზიან ხმებს,
ცხოვრებას, არცყოფილს,
და ბედნიერებას...

მიდიხარ თანმხლები
მჭექარე ნამცეცით,
ფერდამშრალ იებით,
მიგყვება დარდების
ცრემლწყარო, არც ერთი
რამ მონანიების...

თარგმანები აზნაურად

ტერენტი გრანელი



რად შრება სისხლი,
რას ვფიქრობ ხშირად
ეს წმინდა ნისლი,
ეს წმინდა კვირა.

ეს წმინდა ნისლი,
ეს წმინდა კვირა.
რად შრება სისხლი,
რას ვფიქრობ ხშირად.



Теренти Гранели.

Избан изықәбо ашыа,
Исхәыцыртоуп
уажәы уажәы,
Ари иҭшыоу анакәа,
Ари иҭшыоу амчыбжь,

Ари иҭшыоу анакәа,
Ари иҭшыоу амчыбжь,
Избан изықәбо ашыа,
Исхәыцыртоуп уажәы уажәы,

●
ეს შემოდგომა წყნარი,
ქარი, ზარები, ფიქრი.
მიდის ცისფერი წყალი
და სიმშვიდეა ირგვლივ.

მიდის ცისფერი წყალი
და სიმშვიდეა ირგვლივ.
ეს შემოდგომა წყნარი,
ქარი, ზარები, ფიქრი.

Теренти Гранели.

Ари тагалан итынчза,
Ацәцәа, ахуцра, аҭша.
Ицоит жәәанҭштәы азы,
Тынчроуп иаакәыршан.

Ицоит жәәанҭштәы азы,
Тынчроуп иаакәыршан.
Ари тагалан итынчза,
Ацәцәа, ахуцра, аҭша.

Еиҭеигеит Ж Ника Базаҭуа.

ნუგზარ ზაზანაშვილი



მესამე გზა

წიგნიდან „რუსოფობია, ანუ პოეტური იმპერიალიზმი
ლომონოსოვიდან ევტუფენკოვამდე“

მე-20 საუკუნის დასაწყისში რუსეთში ასპარეზზე გამოდის რიგი ძალიან საინტერესო მოდერნისტი პოეტებისა, ვისთვისაც მონარქია, ცარის ინსტიტუტი და რუსული მართლმადიდებლობა ერთიანად და თავისთავად რამ საკრალურია, რამ ხელშეუხებელია, ასოცირებს რუსეთის იმპერიის დროშის თეთრ ზოლთან, სითეთრესთან, სისპეტაკესთან. ხსენებულ რიგში ნიჭიერებითა და შემოქმედების მასშტაბურობით გამოირჩევიან ლიტერატურის მოყვარულთათვის კარგად ნაცნობი პოეტები – ნიკოლაი გუმილიოვი, ანა ახმატოვა და მარინა ცვეტაევა.

გუმილიოვი, სერგეი გოროდეცკისთან ერთად, ახალი მოდერნისტული მიმდინარეობის – აკმეიზმის – დამაარსებელია: ამ ჯგუფში, ასევე, გაერთიანდნენ ანა ახმატოვა, ოსიპ მანდელშტამი და რამდენიმე სხვა პოეტი. აკმეისტები

– სიმბოლისტებისაგან განსხვავებით – ერთგვარ ფენომენოლოგიურ, „საგნების ხელახალი აღმოჩენის“ გზას დაადგინენ; მათივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, თავის ესთეტიკურ იდეოლოგიას მათ საფუძვლად დაუდეს „საკუთარი უმეცრების ბავშვურად ბრძნული, ტკივილამდე ტკბილი შეგრძნება“; შესაბამისად, აკმეიზმის იდეოლოგიაში ცენტრალური ადგილი ეჭირა ადამს, პირველ ადამიანს და პირველ „აკმეისტს“, რომელიც საგნების არსის ცოდნის გარეშე სახელებს არქმევდა მათ. ქვემოთ მოგვყავს გუმილიოვის სტრიქონები, სადაც, ვფიქრობთ, შეკუმშული ფორმით აკმეიზმის ძირითადი არსია მოცემული:

Но забыли мы, что осиянно
Только слово среди мирских тревог,
И в Евангелии от Иоанна
Сказано, что слово – это бог.¹

¹ლირიკული ტექსტები მოცემულია პნკარედული თარგმანის გარეშე.

(შენიშვნა: აქ, ალბათ, ეგრეთ წოდებული უფროსი სიმბოლისტიკის შესანიშნავი წარმომადგენლის **ფიოდორ სოლოგუბის** (Фёдор Сологуб, 1863-1927) ცნობილი სტრიქონების რემინისცენციაზე თუ მათ გავლენაზეც შეიძლება, მივანიშნოთ: *Всё ясно только в мире слова, / Вся в слове истина дана. / Всё остальное – бред земного / Бесследно таящего сна*).

ამ წერილში ჩვენ მხოლოდ ანა ახმატოვაზე, მის მსოფლალქმაზე ვისაუბრებთ მოკლედ.



ერთ-ერთი უგამორჩეულესი რუსი პოეტის **ანა ახმატოვას** (Анна Ахматова, 1889-1966) დერუაველ სულისკვეთებას, გუმილიოვის სწორხაზოვანი ცარისტულ-მონარქისტული შეხედულებებისგან განსხვავებით, უფრო რუსული მართლმადიდებლურ-ნაციონალისტური „შეფერილობა“ ახასიათებს (გუმილიოვმა და ახმატოვამ განქორწინებამდე რვა წელი გაატარეს ერთად).

ანა ახმატოვა უთუოდ ღრმად მონმუნე ადამიანი იყო:

О, есть неповторимые слова,
Кто их сказал – истратил
слишком много.
Неистошима только синева
Небесная и молосердые Бога.

1916

ასევე, უთუოდ, ის „წმიდა რუსეთის“ ქემმარიტი პატრიოტიც გახლდათ; ეს მეორე მსოფლიო ომის დროსაა დაწერილი:

Мы знаем, что ныне лежит на весах
И что совершается ныне.
Час мужества пробил на
наших часах,
И мужество нас не покинет.

Не страшно под пулями мертвыми
лечь,
Не горько остаться без крова, –
И мы сохраним тебя, русская речь,
Великое русское слово.
Свободным и чистым тебя пронесем,
И внукам дадим, и от плена спасем
Навеки!
1942

ჩვენ ვიცით, ამჟამად რაც დევს სასწორზე / და რაც აღესრულება ახლა. / სიმამაცის დროს აჩვენებს ჩვენი საათი / და სიმამაცე არ მიგვატოვებს. / არ გვაფრხობს ტყვიისაგან სიკვდილი, / არ გვამწუხრებს უსახლკაროდ დარჩენა, – / და ჩვენ დაგიცავთ, რუსულო ენავ, / დიადო რუსულო სიტყვავ. / თავისუფალს და წმინდას გამოგატარებთ, / შეილიშვილებს გადაგცემთ და ტყვეობისგან დაგიხსნით / სამარადისოდ!

როგორც ზოგიერთი რუსი მკვლევარი წერს, ახმატოვამ ერთგვარი მესამე გზა აირჩია: ის ოქტომბრის გადატრიალების შემდეგ ემიგრაციაში არ წასულა, მაგრამ – მიუხედავად იმისა, რომ მას არ სძულდა ახალი ხელისუფლება – ვერც ბოლშევიკურ უღმერთობასა და კაციჭამიობას შეეგუა ბოლომდე.

კომუნისტებიც ადეკვატურად პასუხობდნენ: როგორც რუსი ცარისტი ემიგრანტების შთამომავალმა, გამომცემელმა და მთარგმნელმა ნიკიტა სტრუვემ უწოდა ახმატოვას – ეს „დიდი რუსული თავადაზნაურული კულტურის უკანასკნელი დიდი წარმომადგენელი“ ფიზიკურად არ გაუნადგურებიათ, მაგრამ მას მუდმივად ავინროებდნენ და მრავალი სულიერი ტრავმა მიაყენეს: ახმატოვა 1946-1950 წლებში (იმის მიუხედავად, რომ მეორე მსოფლიო ომის პერიოდში მისი ზოგიერთი პატრიოტული ლექსი კომუნისტური პარტიის მთავარ გაზეთ „პრავდაშიც“ კი იბეჭდებოდა) გარიცხული იყო სსრკ მწერალთა კავშირიდან; მისი ნაწარმოებ-

ბის მნიშვნელოვანი ნაწილი (მათ შორის ლექსების ცნობილი ციკლი „რეკვიემი“) მხოლოდ მისი გარდაცვალებიდან ოცი წლის შემდეგ, „პერესტროიკის“ პერიოდში გამოქვეყნდა. ის თვითონაც წერს მოკლე ავტობიოგრაფიაში: „20-ანი წლების შუა ხანიდან თითქმის შეწყვიტეს ჩემი ახალი ლექსების ბეჭდვა და ძველი ლექსების ხელახალი გამოქვეყნებაც“; მისი შვილი – შემდგომში ცნობილი ისტორიკოს-ეთნოლოგი, გეოგრაფი, ეთნოგენეზის ისევე და ისევე იმპერიალისტური ქვეტექსტის მქონე, პასიონარული თეორიის ავტორი (ასევე, სპარსული პოეზიის მთარგმნელი) – **ლევ გუმბილიოვი** (Лев Гумилёв, 1912-1992) ორჯერ დააპატიმრეს და მან თორმეტი წელი გაატარა ჩრდილოეთის „ლაგერებში“.

და ეს ყველაფერი ახმატოვას პოეტიკაზეც აისახა: როგორც აღნიშნავს ცნობილი ლოტერატურათმცოდნე მიხაილ გასპაროვი წერილში „ახმატოვას ლექსი: მისი ოთხი ეტაპი“ („Стих Ахматовой: четыре его этапа“), ამ დროს პოეტი უბრუნდება „მუქ“, „ნიგნიერ“ სტილს ძველი ახმატოვასი, „ვინც თავის თავს აღიქვამს გარდასული ეპოქის მემკვიდრედ უცხო ლიტერატურულ გარემოში“. აი, რას წერდა ყოველივე ამასთან დაკავშირებით თავად პოეტი 1959 წელს:

Наградили меня немотою,
 На весь мир окаянно кляня,
 Окормили меня клеветою,
 Опоили отравой меня.
 И, до самого края доведши,
 Почему-то оставили там.
 Любо мне, городской сумасшедшей,
 По предсмертным бродить площадям.

უფრო ადრე კი, 1940 წელს, მეტისმეტად მტკივნეული სულიერი განცდა ახმატოვას ამ რვა სტრიქონიან შედევრს შეაქმნევინებს:

Один идет прямым путем,
 Другой идет по кругу
 И ждет возврата в отчий дом,
 Ждет прежнюю подругу.
 А я иду – за мной беда,
 Не прямо и не косо,
 А в никуда и в никогда,
 Как поезда с откоса.



ანა ახმატოვას ცხოვრება – ეს იყო „წმიდა რუსეთის“ არაამქვეყნიური ხატისადმი თავგანწირული სიყვარულის ერთგვარი გამოსახულება. აი, როგორ მიმართავს ის თავის ახლო მეგობარს, მხატვარ **ბორის ანრეპს** (Борис Анреп, 1883-1969), რომელმაც წითლების ხელისუფლებასთან შეგუებას ემიგრაცია არჩია:

Для чего ты, лихой ярославец,
 Коль еще не лишился ума,
 Загляделся на рыжих красавиц
 И на пышные эти дома?

Так теперь и кощунствуй, и чванься,
 Православную душу губи,
 В королевской столице останься
 И свободу свою полюби.

*რისთვის, ყოჩაღო იაროსლაველო, /
 თუკი ჭკუიდან ჯერ არ გადასულხარ, /
 გრჩება თვალი ჟღალ ლამაზმანებზე / და
 ამ გაპრანჭულ სახლებზე? // მაშ, ახლა
 კიდევ იმკრეხელე და იყოყორე, / დალუპე
 მართლმადიდებელი სული, / დარჩი სა-
 მეფო დედაქალაქში (ანრეპი ლონდონში
 ცხოვრობდა – ნ.ზ.) / და შეიყვარე შენი
 თავისუფლება. (ეტყობა, იგულისხმება –
 ინგლისური დემოკრატია მართლმადიდებ-
 ლობის სანაცვლოდ – ნ.ზ.).*

ანუ რუსეთის დატოვება, არსებითად, ემშაკისთვის სულის მიყიდვის

ტოლფასიაო. ცოტა ხნის შემდეგ – იმავე ანრებს:

Высокомерьем дух твой помрачен,
И оттого ты не познаешь света.
Ты говоришь, что вера наша – сон
И марево – столица эта.

Ты говоришь – моя страна грешна,
А я скажу – твоя страна безбожна.
Пускай на нас еще лежит вина, –
Все искупить и все исправить можно.

სული შენი დაიბინდა ამპარტავნობით / და ამის გამო შენ ვერ შეიცნობ სინათლეს. / შენ ამბობ, რომ ჩვენი რწმენა სიზმარია / და მოჩვენებაა ეს დედაქალაქი. // შენ ამბობ, რომ ჩემი ქვეყანა ცოდვილია, / მე კი ვიტყვი – უღმერთოა შენი ქვეყანა. / და თუმცა ჩვენ ჯერ კიდევ გვამძიმებს ბრალი, – / ყველაფრის მონანიება და გამოსწორება შესაძლებელია.

და სწორედ ეს არის ახმატოვას „საციცოცხლო კონცეფცია“: დასავლეთი უღმერთოა, რუსეთი – წმიდა; ბოლშევიკური ცოდვების გამოსყიდვა და ყველაფრის გამოსწორება შესაძლებელია ერთგულებით, თავგანწირვით...

ასეთი კრედოს გასამყარებლად ახმატოვა ბიბლიასთან ალუზიებსაც არ ერიდება (ბიბლიური ლოთის მარლის სვეტად ქცეულ ცოლს იხსენებს):
Лишь сердце мое никогда не забудет
/ Отдавшую жизнь за единственный
взгляд. [მხოლოდ ჩემი გული ვერასოდეს დაივინყებს / მას, ვინც ერთადერთი გამოხედვისთვის გასწირა საციცხლე]. აქ ქვეტექსი გამჭვირვალეა: ცოდვით დაცემული ქალაქი ბოლშევიკური რუსეთია, მაგრამ ის მაინც რუსეთია და მის უკანმოუხედავად მიტოვებას საციცხლის დათმობა ჯობს.

ბოლოს ახმატოვა დაწერს:

Нет, и не под чуждым небосводом,
И не под защитой чуждых крыл, –
Я была тогда с моим народом,
Там, где мой народ, к несчастью,
был.

არა, არც უცხო ცისქვეშ / და არც გარეშე ფრთებს შეფარებული, – / მე მაშინ ჩემს ხალხთან ვიყავი, / იქ, სადაც ჩემი ხალხი, საუბედუროდ, იყო.

რა უნდა ჰქონდეს კაცს სადავო ამ მშვენიერ, პატრიოტულ პოზიციასთან? მხოლოდ ერთი რამ – ახმატოვასთვის ძველი რუსეთი ლამის უცოდველია; ეს 1917 წელსაა დაწერილი – В Екатерининском саду / Стою у чистых вод [ეკატერინეს ბაღი / ვდგავარ გამჭვირვალე (წმინდა) წყლებთან]; ეს – 1958 წელს:

И кажется такой нетрудной,
Белея в чаще изумрудной,
Дорога не скажу куда...

Там среди стволов еще светлее,
И всё похоже на аллею
У царкосельского пруда.



და გეჩვენება, რომ ასე იოლია,
ზურმუხტოვან ტევრში თეთრად
მოქათქათე, / გზა, რომელიც, არ
გეტყვით, საით მიდის... // იქ
ვარჯებს შორის მეტი სინათლეა, /
და ყველაფერი ხეივანს ჰგავს /
ცარსკოე სელოს პატარა ტბასთან.

ანდა „რეკვიემის“ შესავალი ნაწილის
1935 წელს დაწერილი სტრიქონები ნა-
ვიკითხოთ, სადაც ახმატოვა ბოლშევი-
კების მიერ განამებულ „უდანაშაულო
რუსეთზე“ საუბრობს:

Звёзды смерти стояли над нами,
И безвинная корчилась Русь
Под кровавыми сапогами
И под шинами чёрных марушь.

ჩვენს თავზე სიკვდილის ვარსკვლა-
ვი იდგა / და იკრუნჩხებოდა უდანაშაუ-
ლო რუსეთი // შავი მარუსიების სის-
ხლიანი ჩექმების / და სალტეების ქვეშ.

(განმარტება: შავი მარუსიები – მე-
ტაფორაა; შავი, ეტყობა, მიაწინებეს
როგორც ჭუჭყიან სხეულს, ასევე გა-
უნათლებლობას და ბნელ, დაუნდობელ
სულს; მარუსიები, მარუსია – რუსეთში
გავცელებული ქალის სახელის „არაა-
რისტოკრატიული“ ფორმა, ამ შემთხვე-
ვაში, როგორც ჩანს, კვლავ გაუნათ-
ლებლობას, აზროვნების პრიმიტიულო-
ბას, უკულტურობას მიაწინებეს; იმავ-
დროულად, ეს სახელი აქ ბგერნერულ-
ასოციაციურიცაა: марушь – мараюсь,
мараться – ვისვრები, გასვრა).



ახმატოვას – ანა ანდრეის ასული
გორენკოს – ბიოგრაფიის საინტერესო
და საგულისხმო შტრიხია ისიც, რომ
ის დედის მხრით თავის წინაპრად ახ-
მად ხანს, მე-15 საუკუნის დიდი ურდოს
ერთ-ერთ წინამძღოლს მიიჩნევდა, ვისი
სახელიც გამოიყენა ფსევდონიმის შერ-
ჩევისას.

„მას ჩუმად და უმნიკვლოდ, მოჩვე-
ნებითი აღფრთოვანების, დაფდაფებისა
და სენტიმენტალობის გარეშე უყვარდა
თავისი სამშობლო, მაგრამ ამასთანავე
მისთვის სრულიად უცხო იყო შლეგუ-
რი ნაციონალიზმი და შეუწყნარებლობა
სხვა ერების მიმართ“, – წერს ლიტერა-
ტურისმცოდნე დმიტრი მაქსიმოვი ნიგ-
ნში „საუკუნის დასაწყისის რუსი პოე-
ტები“ (Русские поэты начала века. Л.:
«Советский писатель», 1988).

და ეს ყველაფერი მშვენიერია, მაგ-
რამ... ცარისტული იმპერიის უმნიკ-
ვლო და გულწრფელი სიყვარული და
მისი გაიდება ანდა წითელი იმპე-
რიის მიმართ ერთგვარი ლოიალურობა
განა რაიმე შეღავათია იმ ერებისათ-
ვის, რომლებიც ამ იმპერიებში იყვნენ
დატყვევებული?.. განა რაიმე შეღავა-
თია მათთვის პირველი მსოფლიო ომის
დასაწყისში ლექსად გამოთქმული, აი,
ასეთი ნაციონალისტურ-რელიგიური
პოზიცია? –

Только нашей земли не разделит
На потеху свою супостат:
Богородица белый расстелет
Над скорбями великими плат.

მაგრამ ჩვენს მიწას ვერ გაყოფს /
ჩვენი მოძულე (ბოროტი სული) თავ-
შესაქცევად: // ღვთისმშობელი თეთრ
თავშალს გადააფარებს / ჩვენს დიად
ვარამს.

ან კიდევ რა შეღავათია სტალინის
საიუბილეო 1950 წელს გამოქვეყნებუ-
ლი ასეთი სტრიქონები (გინდაც ლექსი,
როგორც ზოგიერთი მკვლევარი წერს,
შვილის „ლაგერებიდან“ გამომხსნის ხელ-
შეწყობის მიზნით იყოს შეთხზული)? –

Пусть миру этот день запомнится
навек,
Пусть будет вечности завещан этот
час.

Легенда говорит о мудром человеке,
Что каждого из нас от страшной
смерти спас.

Ликует вся страна в лучах зари
янтарной,
И радости чистейшей нет
преград, –
И древний Самарканд, и Мурманск
заполярный,
И дважды Сталиным спасённый
Ленинград.

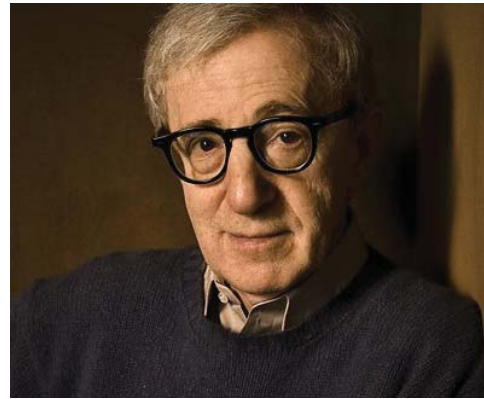
В день новолетия учителя и друга
Песнь светлой благодарности поют,
Пускай вокруг неистовствует выюга
Или фиалки горные цветут.

И вторят городам Советского
Союза
Всех дружеских республик города
И труженики те, которых душат
узы,
Но чья свободна речь и чья душа
горда.

И вольно думы их летят к
столице славы,
К высокому Кремлю – борцу за
вечный свет,
Откуда в полночь гимн несётся
величавый
И на весь мир звучит, как помощь
и привет.

*დაე, ეს დღე მსოფლიოს სამუდამოდ
დაამახსოვრდეს, / დაე, ეს საათი ეან-
დერძოს მარადისობას. / ლეგენდა მოგ-
ვითხრობს ბრძენკაცზე, / რომელმაც
ყოველი ჩვენგანი საშინელი სიკვდი-
ლისაგან გადაარჩინა. // ზეიმობს მთე-
ლი ქვეყანა ქარვისფერი განთიადის
სხივებში. / და უანკარეს სიხარულს
საზღვარი არა აქვს, – / ძველთაძველი
სამარყანდიც, პოლარული წრის იქით
მდებარე მურმანსკიც / და ლენინგრად-
იც (= პეტერბურგიც), სტალინის მიერ
ორჯერ გადარჩენილი, // მასწავლებ-
ლისა და მეგობრის (= სტალინის) და-
ბადების დღეს / ნათელ სამადლობელ
სიმღერას მღერიან, – / გინდ იბობოქ-
როს გარშემო გრიგალმა / ანდა მთის
იები ყვაოდნენ. // და საბჭოთა კავში-
რის ქალაქებს შემოძახილს ეუბნებიან
/ (უცხოეთის) ყველა მეგობრული რეს-
პუბლიკის ქალაქები / და ის მშრომე-
ლები, რომელთაც ახრჩობთ ხუნდები,
/ მაგრამ ვინც მაინც თავისუფლად
გამოთქვამს აზრს და ვისი სულიც მა-
ინც ამაყია. // და მათი ფიქრები ლაღად
მოფრინავს დიდების დედაქალაქისკენ
(= მოსკოვისკენ), / მაღალი კრემლის-
კენ – მარადი შუქისთვის მებრძო-
ლისკენ, / საიდანაც შუალამით ჰიმნი
მოისმის დიადი / და მთელ მსოფლიოში
გაისმის, როგორც თანადგომა და მო-
კითხვა.*

ვუდი ალენი



მივმართავ სკოლადამთავრებულს

ხანგრძლივი ისტორიის მანძილზე არასდროს ჩავარდნილა კაცობრიობა ასეთ საგონებელში. ერთ გზას სასონარკვეთისა და სრული უიმედობისკენ მივყავართ, მეორეს – საბოლოო გადაშენებისკენ. ვილოცოთ, რომ სწორი არჩევანის გასაკეთებლად საკმარისი სიბრძნე აღმოგვაჩნდეს.

სხვათა შორის, ამ ყველაფერზე ამქვეყნიური ამაოების შეგრძნებით კი არა, ყოფიერების აბსოლუტურ უაზრობაში კომმარული დარწმუნებულობით ვსაუბრობ, რაც, შეიძლება, შეცდომით ვინმემ პესიმიზმად აღიქვას.

არა, ეს არ არის პესიმიზმი. ეს ჯანსაღი დამოკიდებულებაა თანამედროვე ადამიანის ტრაგედიისადმი („თანამედროვე ადამიანში“ იგულისხმება ნებისმიერი, დაბადებული ნიცშეს განცხადების – „ღმერთი მოკვდა“-ს შემდეგ და ჰიტ „მინდა, ხელს ხელზე გიჭერდე“-ს ჩანერამდე). ტრაგედია ორნაირად შეიძლება აღინეროს, თუმცა ლინგვისტიკური განტოლებამდე დაიყვანონ – ადვილი ამოსახსნელიც იქნება და საფუღეში ჩადებულსაც იოლად ატარებ.

ყველაზე მარტივი სახით პრობლემა ასე წარმოგვიდგება: შესაძლებელია თუ არა ცხოვრების აზრის ჩანვდომა ჩემი

შარვლის ზომისა და წელის გარშემოწერილობის გათვალისწინებით?

ეს ძალიან რთული კითხვაა და ვხვდებით, რომ მეცნიერებამ ვერ გამართლა მოლოდინი. რა თქმა უნდა, მან ბევრი სნეულების დამარცხება შეძლო, გენეტიკური კოდი გაშიფრა, ადამიანები მთვარეზეც კი აიყვანა, მაგრამ დატოვეთ ოთხმოცი წლის მოხუცი ოთახში ორ ახალგაზრდა მედდასთან ერთად და არაფერიც არ მოხდება. ნამდვილი პრობლემები ხომ უცვლელია.

ბოლოს და ბოლოს, შესაძლებელია თუ არა, რომ ადამიანის სული მიკროსკოპით დავინახოთ? ალბათ, კი – მაგრამ აუცილებლად ძალიან კარგი მიკროსკოპი უნდა იყოს, ორი ოკულარით. ვიცით, რომ ყველაზე თანამედროვე კომპიუტერის ტვინიც კი არ არის ისეთი სრულყოფილი, როგორიც მწერებისა. ჰო, ეს ზოგიერთ ჩვენს ახლობელზეც შეიძლება გვეთქვას, მაგრამ მათ ხომ მხოლოდ ქორწილებზე და მსგავს განსაკუთრებულ შემთხვევებში ვხვდებით.

მეცნიერება ისეთი რამ არის, რაზეც მუდმივად ვართ დამოკიდებულნი. მკერდის არეში ტკივილს თუ ვიგრძნობ, მაშინვე რენტგენზე გავლა მომიწევს. ნეტა, დასხივებისგან უფრო დიდი პრობლემები ხომ არ გამიჩნდება?

სანამ ამას შევიტყობდე, ქირურგიულ განყოფილებაში მანვენენ. ბუნებრივია, როცა ჟანგბადის ბალიშს მადღევენ, სწორედ მაშინ გადანყვეტს სტაჟიორი, რომ სიგარეტს მოუკიდოს. ამის შემდეგ კი მსოფლიოს სავაჭრო ცენტრს პიჟამაში გამოწყობილი გადავუფრენ. ეს არის მეცნიერება?

რა თქმა უნდა, მეცნიერებამ ყველის პასტერიზება გვასწავლა. რა გვეთქმის – მთვრალეების კომპანიაში ყველი თავშესაქცევი რამ არის. რასაც ნამდვილად ვერ ვიტყვით წყალბადის ბომბზე. გინახავთ, რა ხდება, თუ მაგიდიდან შემთხვევით გადმოგორდა?

განა დაეხმარება მეცნიერება მას, ვინც მარადიულ გამოცანებს შეეჭიდა? როგორ გაჩნდა სამყარო? რამდენი ხნის წინ? ყველაფერი აფეთქებით დაიწყო თუ ღვთის სიტყვით? თუ ამ უკანასკნელით – ნუთუ არ შეეძლო უფალს, ორი კვირით ადრე წარმოეთქვა იგი, სანამ უფრო თბილი ამინდი იდგა? მაინც რას გულისხმობენ, როცა ამბობენ, რომ „ადამიანი მოკვდავია“? ცხადია, ეს კომპლიმენტი არ არის.

სამწუხაროდ, რელიგიაც ველარ ზემოქმედებს განწყობაზე. მიგელ დე უნამუნო კი წერს ალფრთოვანებით „გონის მარადიულ ურყეობაზე“, მაგრამ ამაზე ხომ ყველას არ მიუწვდება ხელი. განსაკუთრებით, თეკერეის კითხვისას. ხშირად ვფიქრობ ხოლმე, როგორი საამური იყო პირველყოფილი ადამიანის ცხოვრება, ყოვლისშემძლე, კეთილი შემოქმედის რომ სჯეროდა. წარმომიდგენია ამ კაცის იმედგაცრუება, როცა შეამჩნია, როგორ გასუქდა მისი ცოლი.

თანამედროვე ადამიანს, რა თქმა უნდა, ასეთი სულიერი სიმშვიდე არა აქვს. ის ურწმუნოების უფსკრულშია გადაჩეხილი – მოდური სიტყვა რომ ვიხმაროთ, „გაუცხოებულა“. მას ომის საშინელებები უნახავს, სტიქიურ უბედურებებს შესწრებია და მარტოხელათა ბარებშია ნამყოფი.

ჩემი უახლოესი მეგობარი, ჟაკ მონო ხშირად საუბრობს სამყაროს ქაოსურობაზე. სჯერა, რომ ამქვეყნად ყველაფერი შემთხვევითობის შედეგად გაჩნდა, გარდა მისი საუზმისა, რომელიც – არა, ამაში ეჭვი არ ეპარება – დიასახლისმა მოუმზადა.

რა თქმა უნდა, ღვთაებრივი ჩანაფიქრის რწმენა სიმშვიდით გვაგვებს, თუმცა ადამიანური პასუხისმგებლობისგან არ გვათავისუფლებს. განა ჩემი მოყვასის დარაჯი არა ვარ? ვარ. თუ გაინტერესებთ, პირადად მე ამ პატივს და ღირსებას ქალაქის ზოოპარკის მცველებთან ვიყოფ.

ღმერთის გარეშე თავს მიუსაფრად ვგრძნობთ, რის გამოც ტექნიკური პროგრესი გავალმერთეთ. როგორ ახსნის ტექნოლოგია იმას, რომ ახალთახალი „ბიუიკი“, რომელსაც ჩემი საუკეთესო მეგობარი ნატ ზიპსკი მართავდა, პირდაპირ რესტორან „ფრინველთა ნეტარების“ ვიტრინას შეაფრინდა და ასობით მოსადილე აქეთ-იქით მიმოფანტა?

ოთხი წლის განმავლობაში ჩემს ტოსტერს ერთხელაც არ უმუშავია ისე, როგორც საჭიროა. ინსტრუქციის მიხედვით, ჭრილში პურის ორ ნაჭერს ვდებ, ის კი მათ რამდენიმე წამში შაშხანასავით გაისვრის ხოლმე. ადრე ცხვირიც კი გაუტეხა ჩემს საყვარელ ქალს. ჩვენ კი იმედი გვაქვს, რომ ქანჩები, ჭანჭიკები და ელექტრობა ყველა პრობლემას გადაგვიჭრის?

ჰო, ტელეფონი კარგი რამ არის. მაცივარიც. კონდიციონერიც. მაგრამ არა ყველა კონდიციონერი. მაგალითად, ჩემი დის, ჰენის. მისი საშინლად ხმაურობს და არ აგრილებს. ხელოსანი გამოიძახეს, რის შემდეგაც უარესი დაემართა. „მეტი რა გზაა, ახალი უნდა შეიძინოთ“, – თქვა მან. ჩემმა დამ დაიჩივლა, მაგრამ ხელოსანმა სთხოვა, აღარ შემანუხოთო. ნამდვილად გაუცხოებული იყო ეს კაცი. არადა, სულ ილიმებოდა.

უბედურება ის არის, რომ ტექნოკრატიულ საზოგადოებაში ცხოვრებისთვის არ მოგვამზადეს. სამწუხაროდ, ჩვენი პოლიტიკოსები ან არაკომპეტენტურები არიან, ან კორუმპირებულები. ხან ერთიცა და მეორეც. მთავრობა პატარა ადამიანის მოთხოვნილებებს არ ითვალისწინებს. სალამოს შვიდის ხუთ წუთზე შენს კონგრესმენტთან დარეკვას უკვე აზრი აღარა აქვს. არ უარყოფ, რომ დემოკრატია ჯერ კიდევ მართვის საუკეთესო ფორმაა. დემოკრატიულ ქვეყანაში, სულ ცოტა, ადამიანის უფლებებს მაინც იცავენ. არც ერთი მოქალაქის ნამება ან უსაფუძვლოდ დაპატიმრება არ შეიძლება, არც ბროდვეის ზოგიერთი შოუს ძალდატანებით ჩვენება.

რა თქმა უნდა, შედარებაც არ შეიძლება იმასთან, რაც საბჭოთა კავშირში ხდება. ტოტალიტარულ სახელმწიფოში, მხოლოდ სტვენის გამო, შეიძლება ადამიანი ოცდაათი წლით მოხვდეს შრომა-გასწორების ბანაკში. ხოლო თუ თხუთმეტი წლის შემდეგ სტვენას კიდევ არ შეწყვეტს, მას აუცილებლად დახვრეტენ.

ამ მხეცურ ფაშიზმთან ერთად მისი მენყვილე – ტერორიზმიც დააბიჯებს. ხანგრძლივი ისტორიის მანძილზე ადამიანს ასეთი შიშით არასდროს დაუჭრია ხბოს კატლეტი – უცებ რომ აფეთქდეს?! ძალადობა ძალადობას შობს, 1990 წლისთვის კი, სავარაუდოდ, ადამიანთა ურთიერთობის ყველაზე გავრცელებული ფორმა გატაცება იქნება.

მოსახლეობის სიჭარბე პრობლემებს უკიდურესად გაამწვავებს. ციფრები გვეუბნება, რომ დედამიწაზე იმაზე ბევრად მეტი ადამიანი ცხოვრობს, ვიდრე ყველაზე მძიმე როიალის გადასაადგილებლად არის საჭირო. თუ ხალხს გამრავლების შეწყვეტისკენ არ მოვუწოდებთ, 2000 წლისთვის სასადილო ოთახიც აღარ შეგვრჩება და მოგვიწევს, მაგიდა უცნობებს დავადგათ თავზე. ისინიც მთელი საათი გაუნ-

ძრევლად უნდა ისხდნენ, სანამ სადილობას დავასრულებთ. რა თქმა უნდა, ენერგეტიკული კრიზისიც იქნება და ავტომფლობელებს ზუსტად იმდენ ბენზინს ჩაუსხამენ, მანქანების ნახევარი მეტრით უკან დაწევა რომ შეძლონ.

ამ გამონვევის მიღების ნაცვლად, ნარკოტიკებითა და სექსით თავშექცევას გადავყვეთ. ჩვენ დაუშვებლად, ზედმეტად ლიბერალურ საზოგადოებაში ვცხოვრობთ. არასდროს ასე არ აყვავებულა პორნოგრაფია. თან ეს ფილმებიც რა უხარისხოა – დეტალებს ვერაფრით გაარჩევს კაცი!

ჩვენ ის ადამიანები ვართ, ვისაც გამოკვეთილი მიზნები არ გვაქვს. ჩვენ არასოდეს გვისწავლია სიყვარული. ჩვენ ლიდერებისა და თანმიმდევრული პროგრამების ნაკლებობას განვიცდით. სულიერი საყრდენი დავკარგეთ. მართობი დავეხეტებით ამ სამყაროში და ტკივილისა თუ სასონარკვეთისგან ერთმანეთს ხშირად მხეცური ძალადობით შეურაცხვეყოფთ. საბედნიეროდ, ზომიერების გრძნობა არ გვალაგობს.

ამ ყველაფერს თუ შევაჯამებთ, ცხადი გახდება, რომ მომავალი წარმოუდგენელ შესაძლებლობებს გვთავაზობს, თუმცა მახეც ბევრგან არის დაგებული. როგორღაც უნდა მოვახერხოთ ხაფანგებს შორის გაძრომა, შესაძლებლობების მაქსიმალურად გამოყენება და სალამოს ექვსი საათისთვის შინ დაბრუნებაც.

კუგელმასის უმითხვევა

სითი-კოლეჯის ლიტერატურის მასწავლებელი კუგელმასი მეორედაც უიღბლოდ დაქორწინდა. დაფნა მეტად თავქარიანი აღმოჩნდა. პირველ ცოლთან, ფლოსთან, კაცს ორი ბენტერა ვაჟიშვილი ჰყავდა და ყელამდე იყო ჩაფლული ალიმენტებშიც და შთამომავლობაზე ზრუნვის განამანიაშიც.

– რა ვიცოდი, რომ ყველაფერი ასე ცუდად შემომიბრუნდებოდა... – შეჰკნავ-

ლა ერთ დღეს კუგელმასმა თავის ფსიქო-ანალიტიკოსს. – დაფნა ხომ დამპირდა! რას წარმოვიდგენდი, რომ ასე, პლაჟის ბურთივით გაიბერებოდა! ჰო, ცოტა ფულიც ჰქონდა, რაც, ცხადია, დაქორწინების წინაპირობას არ წარმოადგენს, მაგრამ არც არაფერს ვნებს ჩემსავით გონიერ კაცს. ხვდებით, რას ვამბობ?

კუგელმასი მელოტი და დათვივით ბანჯგვლიანი იყო, მაგრამ სული ნამდვილად ჰქონდა.

– ახალი ქალი მინდა, რომანი მინდა. ალბათ, ერთი შეხედვით არ ჩანს, რომ ისეთი კაცი ვარ, რომლისთვისაც რომანტიკა აუცილებელია. ნაზი გრძნობები მინდა, ფლირტი მინდა. ხომ არ ვახალგაზრდავდები, არა? ჰოდა, სანამ დაგვიანებულა... ვენეციაში სექსი მინდა. მინდა, „21“-ში ერთი-ორი მოსწრებული სიტყვა მეც ვთქვა, მორცხვი მზერა გავაპარო სანთლის შუქზე, ხელში წითელი ღვინით სავსე ბოკალით. გესმით, რას ვამბობ?

დოქტორ მენდელმა გვერდი იცვალა სკამზე და უთხრა:

– რომანი არაფერს შეცვლის. თქვენ რეალობას ხართ მონყვეტილი. თქვენი პრობლემები გაცილებით ღრმაა.

– რასაკვირველია, საკმაოდ თავშეკავებული ვიქნები, – განაგრძო კუგელმასმა. – მეორე განქორწინებას ვერ გადავიტან. დაფნა სულს ამომხდის.

– მისტერ კუგელმას...

– არა, სითი-კოლეჯიდან არ უნდა იყოს, იმიტომ რომ დაფნაც იქ მუშაობს. ფაკულტეტზე ისეთივე არავინ არის, თუმცა სტუდენტ გოგოებს შორის...

– მისტერ კუგელმას...

– დამეხმარეთ. წუხელ სიზმარი ვნახე: მდელივით დაფხტოდი ხელში პიკნიკის კალათით, რომელზეც მკაფიოდ ეწერა: „ვარიანტები“. მერე კი დავინახე, რომ კალათი ძირგავარდნილი იყო.

– მისტერ კუგელმას, უარესი იქნება, მოქმედებას თუ დაიწყებთ. უბრალოდ, გრძნობები უნდა გამოხატოთ, რომ-

ლებსაც ერთად გავაანალიზებთ. დიდი ხანია, მკურნალობთ. ისიც იცით, რომ ერთ დღეში ჯერ არავინ გამოჯანმრთელებულა. და ბოლოს, ფსიქოანალიტიკოსი ვარ, ჯადოქარი კი არა!

– ალბათ ჯადოქარი მჭირდება, – თქვა კუგელმასმა და წამოდგა. მისი ფსიქოთერაპიაც აქ დამთავრდა.

ორი კვირის შემდეგ, როცა ის და დაფნა ძველი სავარძლებივით მდუმარედ შეჰყურებდნენ ერთმანეთს, სახლში ტელეფონის ზარი გაისმა.

– მე ავიღებ, – თქვა კუგელმასმა, – ალო!

– კუგელმასი ხართ? – იკითხა ხმამ.

– კუგელმას, პერსკი ვარ.

– ვინ?

– პერსკი. აბა, დიდი პერსკი უნდა მეთქვა?

– უკაცრავად?

– გავიგე, მთელ ქალაქში ჯადოქარს ეძებთ, თქვენს ცხოვრებაში ცოტა ეგზოტიკა რომ შემოიტანოს. ჰო თუ არა?

– ჩემს, – კუგელმასმა დაიჩურჩულა, – არ დაკიდოთ. საიდან რეკავთ, პერსკი?

მომდევნო დღეს სამ ნაბიჯად აირბინა ბრუკლინის ღარიბული კვარტალის ძველი, იერშელახული სახლის კიბე, ბნელ დერეფანში მიმოიხედა, ის კარი იპოვა, რომელსაც ეძებდა და ზარი დარეკა. თან გაიფიქრა, აი, ამას კი ვინანებო.

ორ წამში დაბალი, გამხდარი კაცი მიესალმა, რომელიც თითქოს ცვილისგან იყო ჩამოსხმული.

– თქვენ ხართ პერსკი დიდი? – ჰკითხა კუგელმასმა.

– დიდი პერსკი. ჩაი ხომ არ გინდათ?

– არა, რომანტიკა მინდა. მუსიკა მინდა. სიყვარული და სილამაზე მინდა.

– ჩაი არ გინდათ? საკვირველია. კარგი, დაბრძანდით.

პერსკი მეორე ოთახში გავიდა. კუგელმასმა ყუთებისა თუ ავეჯის გადაადგილების ხმა გაიგონა. მერე ჯადო-

ქარმა რალაც დიდი და ჭრაჭუნაბორბლებიანი გამოაგორა, მის თავზე შემოდებული აბრეშუმის ძველი ცხვირსახოცები აიღო და მტვერს სული შეუბერა. ეს ცუდად გალაქული, იაფფასიანი ჩინური კარადა აღმოჩნდა.

– პერსკი, რალაც მამაძაღლობას აპირებთ, არა? – უთხრა კუგელმასმა.

– კარგად დააკვირდით, – გააფრთხილა პერსკიმ, – შესანიშნავი ტრიუკია. შარშან პითიას რაინდების თავყრილობისთვის დავამუშავე, მაგრამ ბილეთები არ გაიყიდა. აბა, შეძვერით კარადაში.

– რატომ? დაშნებს გაუყრით და რამე?

– აქ დაშნებს ხედავთ?

კუგელმასი დაიმანჭა და ბუზღუნით შეძვრა კარადაში. მაშინვე შენიშნა მის ცხვირწინ, ფანერზე მიწებებული ორიოდე უშნო მთის ბროლი. ჩაიბურტყუნა, ეს ყველაფერი თუ რალაც მასხრობა აღმოჩნდაო...

– გარკვეულწილად, მასხრობაცაა. ახლა ყურადღებით მომისმინეთ. თუ კარადაში თქვენთან ერთად რომელიმე რომანს მოვათავსებ, კარს დავკეტავ და სამჯერ დავაკაკუნებ, წამსვე იმ წიგნში აღმოჩნდებით.

კუგელმასმა დაეჭვებით შეხედა.

– წმინდა წყლის სიმართლეა, – განაგრძო პერსკიმ, – ხელი გამიხმეს, ასე თუ არ იყოს. თუმცა რომანი აუცილებელი არ არის. მოთხრობა, პიესა, ლექსი... შეგიძლიათ, მსოფლიოს საუკეთესო მწერლების მიერ შექმნილი ქალებიდან ნებისმიერს შეხვდეთ – ვისზეც კი გიოცნებიათ. საუკეთესოთა შორის საუკეთესოებთან ინებივრებთ და როცა აღარ გენდომებათ, შემომძახებთ. ნახევარ წამში უკან დაგაბრუნებთ.

– მითხარით, პერსკი, ხომ მკურნალობთ?

– მართლა მაგარ რამეს გთავაზობთ.

კუგელმასი მაინც სკეპტიკურად იყო განწყობილი.

– რას ამბობთ, როგორ შეიძლება ამ საძაგელი, ხელით გამოჩორკნილი ყუთით

ისე ვიმოგზაურო, როგორც მეუბნებით?

– ოც დოლარად შეიძლება.

კუგელმასმა საფულე ამოიღო და თქვა:

– მაშინ დავიჯერებ, როცა ჩემი თვალთ ვნახავ.

პერსკიმ ფული შარვლის ჯიბეში ჩაიღო და წიგნის თაროებისკენ შებრუნდა.

– კარგი, ვისთან გსურთ შეხვედრა? და კერი? ესტერ პრინი? ოფელია? იქნებ ვინმე სოლ ბელოუს რომანებიდან? ტემპლ დრეიკზე რას იტყვით? თუმცა თქვენი ასაკის კაცისთვის თავის ატკივება იქნებოდა.

– ფრანგი. მინდა, ფრანგი საყვარელი მყავდეს.

– ნანა?

– არა, არ მინდა, რომ ფულს ვუხდიდე.

– ნატამა იმ წიგნიდან... „ომი და მშვიდობა“?

– გითხარით, ფრანგი-მეთქი. ემა ბოვარიზე რას იტყვით? სწორედ ის არის, ვინც მინდა.

– კუგელმას, იგი თქვენია! დაიყვირეთ, როცა აღარ გენდომებათ.

პერსკიმ კარადაში ფლობერის რომანის თხელყდიანი გამოცემა შეაგლო.

– დარწმუნებული ხართ, რომ უსაფრთხოა? – ჰკითხა კუგელმასმა, როცა ჯადოქარმა კარის დაკეტვა დააპირა.

– უსაფრთხო... განა არის რამე უსაფრთხო ამ შეშლილ სამყაროში?

პერსკიმ სამჯერ დააკაკუნა კარადაზე და კარი გამოაღო.

კუგელმასი გაქრა. იმწუთასვე იონვილში, შარლისა და ემას საძინებელში გაჩნდა. ულამაზეს ქალს მისთვის ზურგი შეექცია და ლოგინს ალაგებდა. „არ მჯერა, – ფიქრობდა კუგელმასი, თან ექიმის მომხიბლავ ცოლს მიშტერებოდა, – შეუძლებელია. აქ ვარ. ეს ის არის“.

ემა შემობრუნდა და გაოგნებულმა წამოიძახა:

– ღმერთო ჩემო, როგორ შემაშინეთ! ვინ ხართ?

დახვეწილი ინგლისური თარგმანის სიტყვებით ლაპარაკობდა, როგორც იმ თხელყდიან წიგნში.

„ჭკუიდან გადავალ“, – გაიფიქრა კუგელმასმა. მერე კი, როცა მიხვდა, რომ მას მიმართავდნენ, თვითონაც ენა ამოიდგა:

– უკაცრავად, სიდნი კუგელმასი ვარ სითი-კოლეჯიდან. ლიტერატურის მასწავლებელი. ნიუ-იორკის სითი-კოლეჯი იცით? გარეუბანშია. მე-ე... ამის დედაც! ემა ბოვარიმ გამომწვევად გაუღიმა

და უთხრა:

– ხომ არ დალევდით? იქნებ, ერთი ჭიქა ღვინო?

„რა ქალია!“ – გაიფიქრა კუგელმასმა. ისეთი კონტრასტი იყო იმ ტროგლოდიტთან, რომელიც მის სარეცელს იყოფდა! უცებ დაუძლეველი სურვილი იგრძნო, მკლავებში მოექცია ეს ლანდი და ეთქვა, მთელი ცხოვრება შენნაირ ქალზე ვოცნებობდიო.

– დიახ, ღვინო, – ამოიხავლა, როგორც იქნა, – თეთრი. არა, წითელი. არა, არა, თეთრი. თუ შეიძლება, თეთრი.

– შარლი მთელი დღე შინ არ იქნება, – შეაპარა ემამ კეკლუცად და ორაზროვნად.

ღვინის დაგემოვნების შემდეგ მშვენიერი ფრანგული სოფლის შემოგარენში სასაირონოდ გაემართნენ.

– სულ ვოცნებობდი, რომ ერთ დღესაც გამოჩნდებოდა იდუმალი უცნობი და პროვინციული ცხოვრების მონოტონურობისგან მიხსნიდა, – ამბობდა ემა, თან ხელს ხელზე უჭერდა. ამ დროს პატარა ეკლესიას ჩაუარეს გვერდით.

– როგორ მომწონს შენი სამოსი, – უჩურჩულა ემამ, – აქ მსგავსიც არაფერი მინახავს. ეს ისეთი... თანამედროვეა.

– ამას სპორტულები ჰქვია, – რომანტიკულად მიუგო კაცმა, – ფასდაკლებისას ვიყიდე.

ქალს მოულოდნელად აკოცა. მომდევნო საათი ხის ჩრდილში გაატარეს, ჩურჩულებდნენ და გულისნადებს მრავ-

ლისმეტყველი გამოხედვით უმხელდნენ ერთმანეთს. მერე კუგელმასი წამოჯდა. გაახსენდა, რომ „ბლუმინდილში“ დაფნას უნდა შეხვედროდა.

– უნდა წავიდე, – უთხრა ქალს, – მაგრამ არ იღარდო, დავბრუნდები.

– იმედი მაქვს, – უპასუხა ემამ.

კუგელმასმა ვნებიანად აკოცა, მერე კი ორივენი სახლის გზას გაუყვნენ. ემას სახე ხელისგულებს შორის მოექცია, კიდევ ერთხელ აკოცა და დაიყვირა:

– ოკეი, პერსკი! ოთხის ნახევარზე „ბლუმინდილში“ უნდა ვიყო.

ტკაცუნის ხმა გაისმა და კუგელმასი ისევ ბრუკლინში აღმოჩნდა.

– აბა? მოგატყუეთ? – მოხეიმე იერთ ჰკითხა პერსკიმ.

– მომისმინეთ, პერსკი, უკვე მიგვიანდება ლექსინგტონ-ავენიუზე, სადაც ჩემი უღელი და ბორკილები მელის. როდის შემიძლია დაბრუნება? ხვალ?

– როცა ინებებთ. ოცი დოლარი არ დაგავინყდეთ. სიტყვაც არავისთან დაგცდეთ.

– ჰო-ო? მე კიდევ რუპერტ მერდოკთან დარეკვას ვაპირებდი.

კუგელმასმა ტაქსი გააჩერა და ქალაქის ცენტრისკენ თავქუდმოგლეჯილი გავარდა. გული საგულეში აღარ ეტეოდა. იჯდა და ფიქრობდა, შეეყვარებული ვარ, ეს რა დიდებული საიდუმლო მაქვსო! როგორ მიხვდებოდა, რომ სწორედ ამ დროს მთელი ქვეყნის კლასებსა და აუდიტორიებში მოსწავლეები თუ სტუდენტები მასწავლებლებს ეკითხებოდნენ: „ვინ არის ეს პერსონაჟი მეთქი გვერდზე? მელოტი ებრაელი მადამ ბოვარის კოცნის?“. სიუ-ფოლსში (სამხრეთ დაკოტა) ერთმა მასწავლებელმა ამოიოხრა და გაიფიქრა: „ოჰ, ეს ბავშვები, ღმერთო ჩემო... რაღას არ ეწევიან... რა არ უტრიალებთ თავში!“

დაფნა სააბაზანო მონყობილობების განყოფილებაში აღმოაჩინა კუგელმასმა, როცა ქოშინით შევარდა „ბლუმინ-

დეილში“.

– სად იყავი? – მივარდა ცოლი. – ხუთის ნახევარია.

– საცობში გავიჭედე, – უპასუხა კაცმა.

•

კუგელმასი პერსკის მომდევნო დღე-საც ესტუმრა და ორიოდ წუთში ისევ სასწაულებრივად აღმოჩნდა იონვილში. მისი დანახვისას ემამ აღელვება ვერ დამალა. წყვილმა რამდენიმე საათი გაატარა ერთად – იცინოდნენ და ერთმანეთს მეტად განსხვავებული წარსულის შესახებ უყვებოდნენ. განშორებამდე სექსიც მოასწრეს. „ღმერთო ჩემო, მადამ ბოვარისთან ვწევარ, – ჩურჩულებდა კუგელმასი, – მე, პირველ კურსზე ინგლისურში რომ ჩავიჭერი“.

დრო გადიოდა. კუგელმასმა მრავალჯერ მოინახულა პერსკი და ერთობ ინტიმური ურთიერთობა გააბა ემა ბოვარისთან.

– ყოველთვის შეამოწმეთ, პერსკი. ხომ იცით, ნიგნის ას მეოცე გვერდამდე უნდა გამოვჩნდე, – უთხრა ერთ დღეს კუგელმასმა ჯადოქარს. – ემას მანამდე უნდა შევხვდე, სანამ იმ როდოლფს გადაეყრება.

– რატომ? – გაუკვირდა პერსკის. – მისი დროის დაკავება არ შეგიძლიათ?

– მისი დროის დაკავება! არისტოკრატია ეგ ვაჟბატონი. მაგნაირებმა კი არშიყობისა და ცხენების ჭენების მეტი არაფერი იციან. აი, ისეთი ტიპია, ქალების მოდების ჟურნალებში რომ გამოიჭიმებიან ხოლმე, ჰელმუტ ბერგერის ვარცხნილობით. ემას თვალში კი დიდ ვინმეს წარმოადგენს.

– ქმარი ვერაფერს ხვდება?

– სადა აქვს ამის თავი! ერთი უყმური ფერშალია, რომელიც განგებამ ამ გადარეულს გადაჰყარა. ათ საათზე უკვე ლოგინში წვება, ამ დროს კი ქალი საცეკვაო ფეხსაცმელს იცვამს. კარგი... აბა, დროებით.

კუგელმასი კიდევ ერთხელ შევიდა კარადაში და წამში ისევ ბოვარის მამულში, იონვილში აღმოჩნდა.

– როგორ ხარ, ფისუნია? – ჰკითხა ემას.

– ოჰ, კუგელმას, რომ იცოდე, რამდენ რამეს ვითმენ, – შესჩივლა იმან. – წუხელ ჩემს ქმარს დესერტის შემოტანამდე ჩაეძინა. მე „მაქსიმზისა“ და ბალეტის ნახვაზე ვოცნებობ, გული მხოლოდ იქით მიმინვეს... ამ დროს კი ხვრინვა მესმის.

– დამშვიდდი, ძვირფასო, მე ხომ შენთან ვარ, – მოეხვია კუგელმასი. როცა ცხვირი ემას თმაში ჩარგო და მისი ფრანგული სუნამოს სუნი შეიგრძნო, გაიფიქრა: „არა, ნამდვილად დავიმსახურე. საკმაოდ ბევრი ვიტანჯე. საკმაოდ ბევრი გადავუხადე ფსიქონალიტიკოსებს. ქანცი გამწყდა ამის ძებნაში. ნორჩი და ვნებიანი გოგოა. მეც აქ ვარ, ლეონის ეპიზოდებიდან რამდენიმე ფურცლის მერე და ზუსტად როდოლფის წინ. სწორად შერჩეულ თავებში თუ გამოვჩნდები, ყველაფერი შესანიშნავად იქნება“.

რა თქმა უნდა, ემაც ბედნიერი იყო – მღელვარება მოსწყურებოდა. კუგელმასის მოყოლილ ამბებს ბროდვეის ლამის ცხოვრებაზე, სწრაფ მანქანებსა და ჰოლივუდის მსახიობებსა თუ ტელე-ვარსკვლავებზე ერთიანად დაეტყვევებინა ახალგაზრდა ფრანგი ლამაზმანი.

– კიდევ მომიყევი, რა, ო ჯეი სიმპსონზე, – ემუდარებოდა საყვარელს იმ საღამოს, აბატ ბურნისიენის ეკლესიის სიახლოვეს სეირნობისას.

– რა ვთქვა? მართლა მაგარი ვინმეა. შეტევაში ყველა რეკორდი მოხსნა. ისეთი მოძრაობები აქვს... ვერაფერს უხერხებენ.

– და „ოსკარი“? – წარმოთქვა ემამ მეოცნებე იერით. – მისთვის რას არ დავთმობდი!

– ჯერ ნომინაციაში უნდა მოხვდე.

– ვიცი. ეგ უკვე ამიხსენი. ეჭვიც არ

მეპარება, მსახიობობას შევძლებ. რა თქმა უნდა, წამეცადინება დამჭირდება. იქნებ, სტრასბერგთან? ჰო, თუ კარგი აგენტი მეყოლება...

– ვნახოთ, ვნახოთ. პერსკის დაველაპარაკები.

იმ ღამით, ჯადოქრის ბინაში მშვიდობით დაბრუნების შემდეგ, კუგელმასმა დიდ ქალაქში ემას სტუმრობის წინადადება წამოაყენა.

– მოვიფიქრებ, – უთხრა პერსკიმ, – იქნებ, შევძლო კიდეც. უფრო უცნაური ამბებიც მომხდარა.

რასაკვირველია, ერთი ამბავიც კი ვერ გაიხსენეს.

•

– სად ჯანდაბაში დადიხარ? – შეუღრინა დაფნამ შინ გვიან ღამით დაბრუნებულ კუგელმასს. – ვილაც კახპას ხომ არ გადაეკიდე?

– მეც მნახე რა... – უპასუხა ქმარმა დაღლილი კაცის იერით, – ლეონარდ პოპკინთან ვიყავი. სოციალისტური პოლონეთის სოფლის მეურნეობაზე ვმსჯელობდით. ხომ იცნობ პოპკინს, აფრენს ამ თემაზე.

– ბოლო დროს რაღაც უცნაური გახდი, – უთხრა დაფნამ, – გაუცხოებული. იცოდე, მამაჩემის დაბადების დღე არ დაგავინყდეს. ამ შაბათსაა.

– ჰო, ჰო, – უპასუხა კუგელმასმა და სააბაზანოსკენ წავიდა.

– მთელი ოჯახი იქ იქნება. ტყუპებსაც ვნახავთ. ბიძია ჰემიშსაც. უფრო თავაზიანი უნდა იყო ბიძია ჰემიშთან. იცი, როგორ უყვარხარ?

– ჰო, ტყუპები... – თქვა კუგელმასმა, სააბაზანოს კარი მიიკეტა და ცოლის ხმას თავი დააღწია. კარს მიეყრდნო, ღრმად ჩაისუნთქა. გაიფიქრა, რამდენიმე საათში ისევ იონვილში, საყვარელ ქალთან ვიქნები და თუ ყველაფერი კარგად აენყო, თან წამოვიყვანო.

მეორე დღეს, ოთხის თხუთმეტ წუთზე, პერსკიმ კიდეც ერთხელ მიმარ-

თა ჯადოქრობას. კუგელმასი ემას წინ გაჩნდა, მოლიმარი და სურვილს აყოლილი. საყვარლებმა რამდენიმე საათი იონვილში ბინესთან ერთად გაატარეს, შემდეგ კი ბოვარის ეტლში ჩასხდნენ. პერსკის მითითებით, ერთმანეთს მჭიდროდ ჩაეკვრნენ, თვალები დახუჭეს და ათამდე დაითვალეს. როდესაც თვალები გაახილეს, ეტლი სასტუმრო „პლაზას“ გვერდითა შესასვლელს უახლოვდებოდა, სადაც კუგელმასს დილითვე ოპტიმისტურად დაეჯავშნა ნომერი.

– რა კარგია! ყველაფერი ისეა, როგორც წარმომედგინა და ვოცნებობდი, – წამოიძახა ემამ, როცა მხიარულად დაბზრიალდა საძინებელში და ქალაქი ფანჯრიდან შეათვალიერა. – ეს „შვარცის“ შენობაა. აი, ცენტრალური პარკი... და „შერი“ რომელია? აჰ, ვხედავ. ღვთაებრივია!

სანოლზე ჰალსტონისა და სენ-ლორანის პაკეტები ენყო. ემამ ერთ-ერთი გახსნა, შავი ველვეტის შარვალი ამოიღო და უნაკლო ტანზე მოიზომა.

– ეს რაღაც ლორანის პიჯაკია, – უთხრა კუგელმასმა, – ამაში მილიონდოლარიანს დაემსგავსები. აბა, ახლა მოდი და მაკოცე, უტკბესო!

– ასეთი ბედნიერი არასდროს ვყოფილვარ, – წამოიყვირა ემამ სარკის წინ. – მოდი, ქალაქში გავიდე. მინდა, „ქორეს-ლაინი“ ვნახო, გუგენჰაიმი და ეს ჯეკ ნიკოლსონიც, რომელზეც ამდენს ლაპარაკობ. დღეს არ გადის ფილმები მისი მონანილეობით?

– ამ ამბავს ვერაფერს ვუგებ, – ჩაიბურტყუნა სტენფორდის პროფესორმა, – თავიდან უცნაური პერსონაჟი – კუგელმასი გამოჩნდა, ახლა ემა გაქრა წიგნიდან. აი, ეს არის კლასიკის უტყუარი ნიშანი: ათასჯერაც რომ წაიკითხო, რაღაც ახალს ყოველთვის აღმოაჩენ.

საყვარლებმა მთელი შაბათ-კვირა ინებვირეს. კუგელმასმა დაფნას უთხრა, ბოსტონში სიმპოზიუმზე მივდი-

ვარ და ორშაბათს დავბრუნდებიო. ის და ემა თითოეული წამით ტკბებოდნენ, კინოთეატრებში დადიოდნენ, ჩინურ კვარტალში სადილობდნენ. ორი საათი დისკოთეკაზეც გაატარეს, ტელევიზორს კი ლოგინში ჩანოლილებმა უყურეს. კვირას შუადღემდე ეძინათ. მერე სოჭო მოინახულეს და ცნობილ ადამიანებს უთვალთვალეს „ელეინზში“, სალამოს ნომერში ხიზილალა და შამპანური შეუკვეთეს და გათენებამდე ისაუბრეს. დილით კი, როდესაც ტაქსით პერსკისკენ მიჰქროდნენ, კუგელმასმა გაიფიქრა, ნამდვილად ღირდა ეს ციებ-ცხელება, აქ ამას ხშირად ვერ ჩამოვიყვან, მაგრამ დროდადრო მშვენიერი კონტრასტი იქნება იონვილთანო.

პერსკისთან ემა კარადაში შეძვრა, ახლად შეძენილი ტანსაცმლით სავსე პაკეტები გარშემო შემოიწყო და კუგელმასს ნაზად აკოცა.

– შემდეგ ჯერზე – ჩემთან, – თვალი ჩაუკრა მას.

პერსკიმ სამჯერ დააკაკუნა კარადაზე. არაფერიც არ მოხდა.

– ჰმ, – თქვა და თავი მოიფხანა. კიდევ ერთხელ დააკაკუნა, მაგრამ ჯადოქრობა არც ახლა გამოუვიდა.

– რაღაც ისე ვერ არის, – ჩაიბურტყუნა.

– პერსკი, რა ხუმრობაა! – შეჰყვირა კუგელმასმა. – როგორ შეიძლება, არ მუშაობდეს?

– მშვიდად, მშვიდად... ემა, ისევ კარადაში ხართ?

– დიახ.

პერსკიმ კიდევ ერთხელ დააკაკუნა, ამჯერად უფრო ძლიერად.

– პერსკი, ისევ აქ ვარ.

– ვიცი, ძვირფასო, გამაგრდით.

– პერსკი, აუცილებლად უნდა დავაბრუნოთ, – ჩურჩულით თქვა კუგელმასმა. – ცოლიანი კაცი ვარ და სამ საათში გაკვეთილი მაქვს. პატარა, უმნიშვნელო თავგადასავალზე მეტისთვის არ მოვმზადებულვარ.

– ვერ ვხვდები, – ბურტყუნებდა პერსკი, – ეს ისეთი სანდო ტრიუკია...

ბევრს ეცადა, მაგრამ ვერაფერს გახდა.

– ცოტა დრო დამჭირდება, – უთხრა კუგელმასს, – უნდა დავშალო. მოგვიანებით დაგირეკავ.

კუგელმასმა ემა ტაქსიში შეტენა და უკან, „პლაზაში“ დააბრუნა. გაკვეთილს ძლივს მიუსწრო. მთელი დღე ტელეფონზე ეკიდა: ხან პერსკის ურეკავდა, ხან – საყვარელს. ჯადოქარმა უთხრა, რამდენიმე დღე მაინც დამჭირდება, პრობლემის არსში კარგად რომ გავერკვეო.

– რა ხდებოდა სიმპოზიუმზე? – ჰკითხა დაფნამ ქმარს იმ ღამით.

– მშვენივრად ჩაიარა, – უპასუხა მან და სიგარეტის ფილტრს მოუკიდა.

– მოხდა რამე? კატასავით დაძაგრული ხარ.

– მე? ჰა, სასაცილოა... ზაფხულის ღამესავით მშვიდი ვარ. ახლა გასეირნებასაც ვაპირებ.

კარს მიაწყდა, ტაქსი გააჩერა და „პლაზასკენ“ გაქანდა.

– რა ცუდია! – თქვა ემამ. – შარლს მოვენატრებოდი.

– ცოტაც გაძელი ჩემთან, საყვარელო, – უთხრა კუგელმასმა.

გაფითრებული და გაოფლილი იყო. ქალს კიდევ ერთხელ აკოცა, ლიფტისკენ გაიქცა, „პლაზას“ ვესტიბიულის ტელეფონ-ავტომატიდან პერსკის უღრიალა და შინ მისვლა ზუსტად ღამის თორმეტ საათამდე მოასწრო.

– პოპკინის აზრით, ათას ცხრაას სამოცდათერთმეტი წლის შემდეგ კრაკოვში ქერის ფასი ასეთი მყარი არასდროს ყოფილა, – უთხრა დაფნას და საცოდავად გაიღიმა, როცა საწოლში ძვრებოდა.

მთელი კვირა ასე გავიდა. პარასკევს სალამოს კუგელმასმა დაფნას შეატყობინა, კიდევ ერთ სიმპოზიუმზე უნდა გავფრინდე, ამჯერად, სირაკუზაშიო.

ისევ „პლაზასკენ“ გაეშურა, თუმცა მეორე შაბათ-კვირა პირველს საერთოდ არ ჰგავდა.

– დამაბრუნე რომანში ან ცოლად მომიყვანე, – უთხრა ემამ. – სამსახურის შოვნაც მინდა, თუნდაც რაიმე კურსებზე სიარული. მთელი დღე ტელევიზორის ყურება ნამებაა!

– ძალიან კარგი, ფული გაგვიჩნდება, – უპასუხა კუგელმასმა. – წონაში ორჯერ დაიკლებ, თუ დამლაგებლად იმუშავებ.

– გუშინ ცენტრალურ პარკში ოფბროდვეის ერთი პროდიუსერი გავიცანი. მითხრა, ახალი პროექტისთვის გამომადგებიო, – თქვა ემამ.

– ვინ მასხარაა?

– მასხარა არ არის. მგრძნობიარე, კეთილი და სიმპათიურია. ჯეფ რალაც-გვარია – კარგად არ მახსოვს. „ტონიზეა“ წარდგენილი.

იმ საღამოს მთვრალი კუგელმასი პერსკის მიადგა.

– დამშვიდდით, – უთხრა პერსკიმ, – ასე ინფარქტი არ აგცდებათ.

– დამშვიდდით... ეს კაცი მეუბნება, დამშვიდდითო. რომანის პერსონაჟი სასტუმროს ნომერში მყავს გამოკეტილი, ჩემი ცოლის დაქირავებული კერძო დეტექტივი კი, ალბათ, უკვე კუდში დამდევს.

– კარგი, კარგი, ვიცი, რომ პრობლემა გაქვთ, – პერსკი კარადის ქვეშ შეძვრა და ვეება ქანჩით რალაცაზე დააკაკუნა.

– გარეულ მხეცს ვგავარ, – განაგრძო კუგელმასმა, – ქალაქში მალვით დავიპარები, მე და ემამაც ერთმანეთი დავაშტერეთ. აღარაფერს ვამბობ სასტუმროს ანგარიშზე, რომელიც ამერიკის თავდაცვის ბიუჯეტს დაემსგავსა.

– მე რალა ვქნა? – თქვა პერსკიმ. – მაგია ფაქიზი ნიუანსების სამყაროა.

– ფეხებზე მკიდია ნიუანსები! ამ პატარა თავუნისა „დომ პერინიონსა“ და შავ ხიზილალაში ვახრჩობ, ამას დაუ-

მატეთ მისი გარდერობი, დაუმატეთ თეატრალური სტუდია, რომელშიც ჩაირიცხა და უცებ პროფესიონალური ფოტოები დასჭირდა. გარდა ამისა, პერსკი, პროფესორმა ფივიმ კოპკინდმა, რომელიც შედარებით ლიტერატურათმცოდნეობას ასწავლის და რომელსაც ჩემი ყოველთვის შურდა, იმ პერსონაჟში ამომიცნო, ფლობერის რომანში პერიოდულად რომ ჩნდება. დამემუქრა, დაფნასთან მივალო. სრულ კრახს, კატასტროფას, ციხეს ვხედავ. მაღამ ბოვარისთან ლალატის გამო ჩემი ცოლი მათხოვრობისთვის გამწირავს.

– რა გითხრათ? ამ საქმეზე დღედაღამ ვმუშაობ. თქვენს განცდებს რაც შეეხება, ვერაფრით დაგეხმარებით. ჯადოქარი ვარ, ფსიქონალიტიკოსი კი არა.

კვირას, შუადღით, ემა სააბაზანოში ჩაიკეტა და კუგელმასის ხვეწნა-მუდარას ყურს არ უგდებდა. კაცი ფანჯრიდან ვოლმანის საციგურაო მოედანს გადაჰყურებდა და თვითმკვლევობაზე ფიქრობდა: „დაბალი სართული რომ არ იყოს, ახლავე გადავხტებოდი... ევროპაში ხომ არ გავიქცე ცხოვრების თავიდან დასაწყებად? ან იმ გოგოებივით „ჭერალდ ტრიბიუნის“ გამყიდველი ხომ არ გავხდებ?“

ტელეფონმა დარეკა. კუგელმასმა მექანიკურად აიღო ყურმილი.

– წამოიყვანეთ, – უთხრა პერსკიმ, – მგონი, ყველაფრის მოგვარება შეეძელი.

კუგელმასს გული შეუფრთხილდა.

– არ ხუმრობთ? – წამოიძახა. – მართლა შეაკეთეთ?

– თქვენ წარმოიდგინეთ, ტრანსმილის ამბავი იყო.

– პერსკი, გენიოსი ხართ. ერთ წუთში მანდ გავჩნდებით. არა, უფრო ადრეც.

ისევ გაეშურნენ საყვარლები პერსკის ბინისკენ, ისევ შეძვრა ემა ბოვარი კარადაში თავისი საჩუქრებით. ამჯერად კოცნა არც გახსენებიათ. პერსკიმ კარი მიკეტა, ღრმად ჩაისუნთქა და ყუთზე

სამჯერ დააკაკუნა. სუსტი ტკაცუნის დამამშვიდებელი ხმა გაისმა და როდესაც შიგნით შეიხედა, იქაურობა ცარიელი დახვდა. მაღამ ბოვარი რომანში დაბრუნდა. კუგელმასმა შვებით ამოისუნთქა და ჯადოქარს ხელი ჩამოართვა.

– მორჩა, ეს ჩემთვის კარგი გაკვეთილი იყო, – უთხრა მას. – ვფიცავ, გვერდით აღარასდროს გავიხედავ.

კიდევ ერთხელ ჩამოართვა ხელი პერსკის და გადანყვიტა, ჰალსტუხს ვაჩუქებო.

•

სამი კვირის შემდეგ, გაზაფხულის ერთ მშვენიერ საღამოს, პერსკის ზარის ხმა შემოესმა და კარი გააღო. ზღურბლზე კუგელმასი იდგა და მორცხვად ილიმებოდა.

– კარგი, კუგელმას, ახლა საით?

– მხოლოდ ერთხელ, – უთხრა მან, – ისეთი მშვენიერი ამინდია და მეც ხომ არ ვახალგაზრდავდები... მომისმინეთ, „პორტნოსის სინდრომი“ ნაგიკითხავთ? მაიმუნა გახსოვთ?

– ახლა ეს ოცდახუთი დოლარი ღირს, იმიტომ რომ ყველაფერი გაძვირდა, მაგრამ ამ ჯერზე უფასოდ მოგემსახურებით, იმის გათვალისწინებით, რა უსიამოვნო მდგომარეობაში ჩაგაყენეთ.

– კარგი, კეთილო კაცო, – უთხრა კუგელმასმა, შერჩენილი ორიოდ ღერი

თმა შეისწორა და კარადაში შეძვრა. – ხომ იმუშავებს?

– იმედი მაქვს, თუმცა იმ ამბის შემდეგ აღარ შემიმონმებია.

– სექსი და რომანტიკა, – ამოიძახა კუგელმასმა კარადის სიღრმიდან, – რას არ გავუძლებთ მშვენიერი თვალების გულისთვის!

პერსკიმ „პორტნოსის სინდრომი“ ყუთში შეაგდო და ზედ სამჯერ დააკაკუნა. ამჯერად ტკაცუნის ნაცვლად სუსტი აფეთქების ხმა გაისმა, რასაც ბათქაბუთქი და ნაპერწკლების შადრევანი მოჰყვა. პერსკი შეხტა, გულში მძაფრი ტკივილი იგრძნო და უსულოდ დაეცა. კარადა ცეცხლის ალში გაეხვა, ბოლოს კი მთელი სახლი ერთიანად დაიფერფლა.

კუგელმასს, რომელმაც კატასტროფის შესახებ ვერაფერი გაიგო, დიდი გასაჭირი ადგა: ის ვერც „პორტნოსის სინდრომში“ მოხვდა და ვერც სხვა რომანში; ესპანური ენის ძველ სახელმძღვანელოში აღმოჩნდა და სიცოცხლის ბოლო ნუთამდე უნაყოფო, კლდოვან ადგილას დარბოდა, რადგან დიდი და ბანჯგვლიანი უნესო ზმნა „tener“ (ყოლა, ქონა) წვრილი, გრძელი ფეხებით გამოეკიდებოდა ხოლმე და დასაჭერად დასდევდა.

*ინგლისურიდან თარგმნა
ირმა ტაველიძემ*

შოტლანდიელი, ინგლისელი და ამერიკელი პოეტები

რობერტ ბერნსი

●
ჩემს გულში, როგორც იენისის თვეში,
აყვავდა ტრფობის წითელი ვარდი,
ტრფიალის ჰანგთა სინარნარეში
სიამედ მექცა ყოველი დარდი.

რაც უფრო მეტი მშვენებით მათრობ,
სიყვარულს გულში მეტად მოველი
და მეყვარები მარადის, სატრფოვ,
თუნდაც ზღვა დაშრეს ქვეყნად ყოველი.

თუნდაც სულ დაშრეს ზღვის უსაზღვრობა,
მზემ დაწვას, მთების წვაც თუ ინება,
არსად დამტოვებს მე ჩემი ტრფობა,
სანამ დრო სადღაც მიედინება.

ჩვენს განშორებას ტკივილით ველი,
დროებით წასვლას ხანგრძლივ ვუნდები...
მაგრამ ჩვენ შორის ათასი ველი
რომ იყოს, მაინც დაგიბრუნდები.

ჯორჯ გორდონ ბაირონი

●
მორჩა... ვერასდროს ველარ შევძლებთ ერთად ხეტიალს,
ჩვენს ნაფეხურებს ღამის სიო ველარ მიაგნებს,
მაგრამ გულები ძველებურად ერთურთს ეტრფიან
და მთვარის დისკოც ძველებურად ცაზე ციაგებს.
მორჩა... ცხოვრებას რაც რამ უნდა, ის დააპიროს,
ჩემს სულს მკერდიდან ამოსვლა სურს დღეს
გააფთრებით,
დღეს გულმაც უნდა სავანეში გაინაპიროს,

დღეს სიყვარულმაც ძირს დაუშვას უნდა აფრები.
მოტრფიალენი ერთურთს კვლავაც ღამით ეტრფიან,
განთიადამდე კვლავ ეძებენ შვებას ალერსში,
ჩვენ კი ვერასდროს ველარ შევძლებთ ერთად ხეტიალს
მთვარის სხივთაგან გადმოფრქვეულ სიმხურვალეში.



ვუმზერ შენს თვალებს, ვაკვირდები შენს მიხრა-მოხრას
და მდუმარენი ცრემლით ნაბან ბილიკს მივყვებით;
ო, ისე გინდა ჩემთან ყოფნა, ო, ისე ოხრავ,
რომ მეტს, უფრო მეტს ამბობ ამით, ვიდრე სიტყვებით.
ვიცი, რომ დავრჩით ჩვენ ცრემლების გაღმა-გამოღმით,
ტრფობას და იმედს განგვაშორა მომავლის განსჯამ...
ჩემო გოგონა, საზარელი სევდით და ბოღმით
მეც ვიტანჯები! – ნუ გგონია, მხოლოდ შენ გტანჯავ.

მეც მინდა გითხრა, მინდა განდო სათქმელი, მაგრამ
შენს ტკბილ ბაგეებს ვერ შორდება ჩემი ბაგენი
და შენ არ გჯერა, მეც რომ ვტირი... არ გჯერა, რადგან
ცრემლების ზღვაში შენ ჩემს ცრემლებს ვერ მიაგენი.
ო, გევედრები, ასე უღვთოდ ნუ გამანამე
განუწყვეტელი ქვითინით და ცრემლთა შეტევით
და მითხარ რამე... სანუგემო მითხარი რამე,
მხოლოდ ჩემს სახელს ნუ წარმოთქვამ თავგამეტებით.

ჩემო გოგონა, სჯობს მომავალ ხვედრზე გვეზრუნა,
რადგან ამაო გლოვისათვის არ გვშობს განგება;
და თუ დღეის დღის ხსოვნა შეგვრჩა ხვალის მეგზურად,
ჩვენი სიცოცხლე შემზარავად გაითანგება.
მშვიდობით, ჩემო საყვარელო, იყავ მშვიდობით!..
დათმე წარსული – მშვენიერი გრძნობით ნაფერი;
ერთადერთ იმედს, სჯობს, მივენდოთ ჩვენ სულდიდობით
და დავივინყოთ... დავივინყოთ ეს ყველაფერი!

ეპილი დიკინსონი



შორეულ მთვარეს ხელები ქარვის
აქვს თითქოს მარად ზღვისკენ განვდილი....
ზღვაც, მთვარის გარდა, არსად და არვის
არ სდევს მორჩილად, როგორც ყმანვილი.
ზღვას მთვარე მართავს, თუ სად და როდის
ტალღა ნაპირთან ტალღით მორიყოს...
ზოგჯერ ქალაქთან სულ ახლოს მოდის,
ზოგჯერ ცდილობს, რომ მისგან შორს იყოს.
ჩემო ბატონო, შენც ქარვის ხელით

ზღვასავით მართავ ჩემს გრძნობებს თითქოს...
ჩემი სიცოცხლე არსებით მთელით
ბრძანებას შენსას ელის და ითხოვს.



თუ მოხვალ, მოდი ფოთოლცვენისას
და განვიშორებ ზაფხულის ფიქრებს,
ვით ქალი, მწერთა მოსაშორებლად
ხელს ღიმილით ან ზიზღით რომ იქნევს.

თუ ერთი წელი დამჭირდა მოცდა,
თითო თვეს თითოს მოვაქსოვ ლოდინს,
უჯრებში ჩავდებ ნაქსოვებს, რათა
ვთვალო – შეხვედრის დრო როგორ მოდის.

თუ თმენა გასწვდა საუკუნეებს,
ას-ასი წელი თვალონ თითებმა,
სანამ შორეულ ავსტრალიამდე
ექვები სრულად გადაითვლება.

თუ ეს სიცოცხლეც წავა, ვიგრძნობთ, რომ
ერთად ყოფნისთვის სჯობს უმისობა...
დროს უსარგებლოს მოვაცლით კანს და
შეგვხვდება სადღაც მარადისობა.

ახლა კი, სანამ დროის და სივრცის
ვერსად მპოვნელი ერთი ქალი ვარ,
მე ზღაპრულ ფუტკარს ველი, რომ მისი
კბენითლა ვიგრძნო, რომ ცოცხალი ვარ.

ჰენრი ლონგფელო

წვიმიანი ღღე

ღღეს ისევ ცივა, ცა მოქუფრა სიბნელის დაღმა,
ღღეს ისევ წვიმს და ქარი დაქრის აღმა და დაღმა...
ჩასჭიდებია სურო-ვაზი დამსხვრეულ ლოდებს,
წვიმა და ქარი ფოთლებს აცლის და ისიც ჰგოდებს...
და ისევ ცივა, ცა მოქუფრა სიბნელის დაღმა.
ჩემს ცხოვრებაშიც დაქრის ქარი აღმა და დაღმა,
ისევ მანვიმს და ცა მოქუფრა სიბნელის დაღმა;
ჩემი ფიქრები ჩაეჭიდნენ დამსხვრეულ წარსულს
და ჩემს უსასო სიჭაბუკეს სიცოცხლე არ სურს...
და ისევ მცივა, ცა მოქუფრა სიბნელის დაღმა.
ან კმარა, გულო! ნუ იტკივებ ხსოვნის იარებს,
ღრუბლების მიღმა ცა ელვარებს და მზე ბრდღვიალებს;

და რითაც ბერი გული ნაღვლობს, შენც ნაღვლობ იმას –
უნდა გაუძლოს ზოგჯერ კაცმა ცხოვრების წვიმას...
და ცა მოქუფროს ზოგჯერ უნდა სიბნელის დაღმა.

პერსი ბიში შელი

ცვალებადობა

ჩვენ ვართ ღრუბლები და პირბადით შევბურეთ მთვარე,
ჩვენ მივიჩქარით ნარნარად და თეთრი აფრებით...
წყვდიადშიც გვახლავს სისპეტაკე! მაგრამ სულ მალე
ლამეც მიაღწევს თავის სასრულს და ჩვენც გავქრებით.
ჩვენ მივიწყებულ ღირას ვგავართ, მოშლილ სიმებით
სხვადასხვა ჰანგზე რომ ხმიანობს ყველა შეხებით;
ბზარებსლა ვითვლით... თითქოს სიმით იმ გზას მივებით,
ბოლოს და ბოლოს უფსკრულში რომ გადვიჩეხებით.
გვძინავს და... ზოგჯერ ჩაიდვრება სიზმარში შხამი,
ვიღვიძებთ... ერთ ფიქრს ძალუძს, მოსპოს ყველა ნუგეში,
ხანგრძლივ ტირილში ვიღიმებით ორიოდ წამი
და ხან არ ვნაღვლობთ, ხან ვიხუტებთ სევდას უბეში.
აქ ყველაფერი სულერთია – ვდარდობთ თუ ვხარობთ,
გრძნობათა ცვლაში სულ არ ვიცით გულის დანდობა;
გუშინდელს ხვალ თუ ველარ ნახავთ, ნუ მგლოვიარობთ –
მარადიული არის მხოლოდ ცვალებადობა.

სიყვარულის ფილოსოფია

ამქვეყნად ყველა ნაკადული ერთვის მდინარეს,
ყოველ მდინარეს ელოდება ზღვის სტიქიონი,
ზეციურ ტატნობს, ნეტარებით პირ-მოცინარეს,
უერთდებიან ტრამალებზე მქროლი სიონი.
არავის აწევს მარტოობა მძიმე კირთებად,
განგებამ ყველას მოწყალების თვალით შეხედა.
სულდგმული სულდგმულს მიესწრაფვის და ენივთება,
მე კი ვერ შევძელ, სანატრელო, შენთან შეხვედრა.
შეხედე, მთაც კი შესწვდენია ზეცის ბაგეებს,
ტალღაც კი ტალღას ჩაჰგრეხია ვნებამორევით,
მომდურებულ დას ძმა სიკეთის ღიმილს აგებებს,
აღარც კი ახსოვს, რომ ახრჩობდა ბოლმის მორევი.
თუნდ ჩამოცალოს მზემ მინაზე ალერსის თასი,
თუნდ მოაფრქევის მთვარემ ზეცას ვნების ტბორები,
განა ექნება ამ ყველაფერს რაიმე ფასი,
მე შენს ბაგეებს თუკი ველარ ვეამბორები?!

თარგმნა ალექსანდრე ელერდაშვილმა



ნატალია ტროჰიჩიმი

ნატალია ტროჰიჩიმი – უკრაინელი პოეტი, მთარგმნელი. მაქსიმ რილსკის პრემიის ლაურეატი (2009). პრემია „მეტაფორის“ დიპლომანტი (2013), რამდენიმე პოეტური და საბავშვო კრებულის ავტორი. თარგმნის ინგლისური, პოლონური, ჩეხური, ბელორუსული, ლიტვური და ქართული ენებიდან.

ცხოვრობს და მოღვაწეობს ქალაქ ლვოვში. არაერთხელაა ნამყოფი საქართველოში და ეუფლება ქართულ ენას.

●
ფოტოს სანაცვლოდ
სახსოვრად ვტოვებ რენტგენოგრამას.
თუ შეძლებ თქმას, რომ
გამჭოლადაც მშვენივრად მხედავ?

●
ვინც მოიხადა ჯერ
სიცოცხლის ეიფორია,
მერე სიკვდილის ეიფორიის
ჯერი უდგება.
თუა, ნეტა, მოსალოდნელი რეციდივები?

●
სუნთქვა გააშრობს ბაგის ცვარს ალხით,
არ ვტრიალდები – ზურგს მზერას ახლის,
ტყვიას ვამსგავსებ ცხელს მე იმ ძახილს!
არც ახლოდან და არც შორიდან აღარ ვბრუნდები.

აღარ ვახსენებ შენს სახელს, ნაცნობს,
სხვა უსახელოს შევლიმე ბანცად.
მგლოვარი ბაგის დამცინავი ღიმილის ფასად –
მოგიწევს ლოცვა...

●
ოდესლაც,
ასე, ორასი წლის წინ,
ჩემი სახლის ფანჯრების ძირში
მიმოდიოდნენ
მოხეტიალე
მუსიკოსები – უკრავდნენ არლანს.
და აი, ახლაც
ისევ დადიან
ამ ძველ ქალაქში
გალუმპული ლანდების მსგავსად
მოლუმპული დღეები.
ქარს ხმად
მიაქვს იმათი
სულელური შეძახილები.
თითქოს ბევრი გაეგებოდეთ
წვიმის ხილვების.
იქნებ, დროულად მიმეყარა
ფეხებთან ხურდა. დროა მხილებს?!
მაგრამ არაფერს არ ითხოვენ,
თითქოს არც სურდათ
არასდროს რამე.
მიმოდიან თავისთვის და
არაფერს მთხოვენ....

●
გაზაფხულობით გაიკვებება მზისგან ფოთლები,
ზაფხულობითაც. შემოდგომით კი ინთებიან,
ცვივიან და ნელა თოვლქვეშ იმარხებიან,
იმარხებიან ზამთარში ასე გაზაფხულები.

●
შენ იმხელა ხარ! –
რომ ხელებს გხვევ,
როგორც სამყაროს...
მე კი ისეთი პატარა ვარ,
ხელებით მფარავ –
გული ვიყო მე თითქოს შენი...

●
ჩემი მზერა
ქვასავითაა, მძიმეა და
ვერ ამოიტან
სახის უღრმესი უფსკრულიდან.
ძვრასაც ვერ უზამ

თვალის ფსკერიდან.
ვერ ასწევ მაღლა –
სახის მიწისპირს ვერ მოაშორებ –
უძრავია,
გაქვავებული...
მხოლოდ დიდი გაჭირვებით
შეიძლება მოსწყდეს სახეს და
ანარეკლებად
ავტომობილის მინებზე მაშინ
გადაადგილდეს,
როცა მათში წამიერად შემოიჭრება
ლამეული მჭვირვალეებიდან
სწრაფმავალი სამყაროს სახე,
რომელიც მისდევს თავისსავე თავს,
სიმძიმის მდევნელს,
და ვერაფრით შეაკავებს ვერც ერთი
მზერა...



იქ, შორიახლოს, სადაც ჩემი კაბა ჰკიდია,
არ ჩამოივლის ერთი ტრამვაიც.
იმ ოთახში მდგარ კარადასაც
არასოდეს ააძაგძაგებს
იმის რახრახზე.
არც ჩემს საყვარელ კაბას
გაზრინავს.
არ დასცვივდება თეთრი კოპლები
შავი ფონიდან
ისე, თითქოს მე მივდიოდე
და წინ ქარი მეგებებოდეს.
როგორც უნინ
მხვევდა მკლავებში,
მანყებოდა ზვირთებად და
ზამთარშიც კი არა წყვეტდა ზაფხულზე ჩურჩულს.
ახლა ჰკიდია,
დაცლილი და დაობლებული,
როგორც უსულოდ დარჩენილი კენტად სხეული.
იქ სადაც ჩემი კაბა ჰკიდია,
ტრამვაი არა,
ერთადერთი – დრო ჩამოივლის.



სავსე მთვარის ბურთს
დაცვარულს და დაღრუბლულს ვხედავ.
ალარც კაენი მოსჩანს მასში
არც ძმა, აბელი...

რატომ ტირიან ბავშვები ასე
უნუგეშოდ და საცოდავად,
თითქოს რაღაცას ამჩნევდნენ საშიშს,
თითქოს ესმოდეთ გაუგონარი –
ჯერ რომ არავის არა სმენია.
აზრიც აღარ აქვს, იმკითხაონ
სავსე მთვარეზე –
აღარც წარსულზე, რომ არ ასრულდა,
არც მომავალზე, არასოდეს რომ არ სრულდება!
არ ღირს თვალების დათხრა ყურებით
ბადრი მთვარის სავსე დისკოზე
და ავი წინათგრძნობებით დაღლა.
მხოლოდ ბავშვების ღნავილს უსმინეთ –
დაამშვიდეთ, მიუნანავეთ,
სანამდე ღიმი არ ჩაუდგებათ,
სახე სინათლით არ აევსებათ,
გაეზადრებათ გაცრეცილი ღამის თაღებში,
ნუ მოაშორებთ სახეებს მზერას,
რომლებშიც, როგორც ზღაპრულ სარკეში,
მოსჩანს სამყაროს სილამაზე და
მოსჩანს სამყაროს ბედნიერება და სიყვარული!

თარგმნა მარიამ ნიკლაურმა



კატო ჯავახიშვილი

**საქართველოში უკვე
ქალიან გვიანია, არა?***
(საუბარი ირმა შიოლაშვილთან)

„უტყუარი სიზუსტეებისა მეშინია, კატეგორიულობების, თავსმოხვეული ჭეშმარიტებების, მტკიცებითი ტონის, ძახილის ნიშნებზე აღარ ვსაუბრობ და ადამიანებზე, რომლებიც ფიქრობენ, რომ ცხოვრება შეიძლება გახდეს კატეგორიულ მცნებათაგან ერთ-ერთი, კატეგორიული ინტონაციით მოვიდეს და მიგვითითოს, რომ კეთილშობილება – ეს არის სუბლიმირების უმაღლესი მწვერვალი, უმაღლესი სიმდაბლე იმ ყველაფრის გამოხატულებისა, რასაც ადამიანები ყოველდღიურ მოძრაობაში ვცდილობთ და მაინც უძრაობაში ვრჩებით, არადა, სიყვარული უპირატესია, კეთილშობილება კი მისი შემადგენელი ნაწილი. ეს ისე, წესით. ჰოდა, როცა ჩემი მეგობრის მეგობარი ამბობს, რომ ის მართალია და მართალია სულ და ყოველთვის და ამტკიცებს ამ სიმართლის ჭეშმარიტებას, მე სულ ვიხსენებ იმას, როგორ მეშინია უტყუარი სიზუსტეების და ვდუმვარ.“ – ეს ჩემი ძველი ჩანაწერი იმიტომ გამახსენდა, რომ ეს გოგო არანაირ სიზუსტეს და კატეგორიულობას არ ერგება, არც კატეგორიულობა სჭირდება და არც ლითონის ტონი ხმაში იმის დასამტკიცებლად, რომ პოეტია, რომ შორსაა, რომ სიყვარული უპირატესია, კეთილშობილე-

ბა კი მისი შემადგენელი ნაწილი. ასეთია ის, ირმა შიოლაშვილი.

(სკაიპში ირმა შიოლა გამწვანდა, ნიშნავს – მომწერს, ნიშნავს – აქ არის, ანუ, არანაირი დრო და სიშორე და სხვა განზომილებები არ არსებობს)

– კატოოო, ბოდიში დაგვიანებისთვის.

– მე კიდევ მგონია, რომ გერმანული სიზუსტით მოხვედი და თან ისიც მგონია, რომ სალამოს ბონიდან გამოგაქციე, ანუ სასეირო ამბებიდან, მზესავით იშვიათად რომ გამოანათებს ხოლმე იმ ქალაქში, მე რომ სულ მიწოდდა და ვერაფრით მოვხვდი.

– ჰო, დღეს ქალაქში ვიყავი გასული, მზე ანათებდა და როცა ასეთი ამინდია, ყოველთვის კარგად ვარ... ისე შევეზარდე ამ უცხო ქალაქს, ხანდახან საკუთარი თავისაც მიკვირს – მოსიარულე ხესავით. თუმცა, ბევრი ხეტილი მაინც მღლის.

– მე კიდევ ისე მიყვარს უცხო ქალაქებში ბოდიალი, ვერ წარმოიდგენ. იქნებ, მაგანაც დალლა იცის, მონყენა, შეჩვევა, მაგრამ მაინც საინტერესოა. ისე, ვითომც არაფერი, აი, იყიდე ბილეთი და გაფრინდი, და უცებ სხვა სინამდვილე, სხვა ხალხი, სხვა გარემო, გამბედაობა გინდა, თავსაც გაუძლო და სინამდვილესაც, თანაც ისე, არ დაინგრე.

– ჰო, ახალგაზრდას ხომ მეტი გამბედაობა გაქვს. ჩემ შემთხვევაშიც ასე იყო, აღმოჩენებსა და განვითარებაზე ვფიქრობდი, თან პოსტსაბჭოთა სივრცეში გაზრდილი ადამიანისთვის საოცნებო რამ იყო დასავლეთში გავლა და იქაურ ქუჩებში ხეტიალი. ახალგაზრდას დიდი გული აქვს, სჯერა, რომ მთებს გადააბრუნებს.

– აი, მე მშიშარა ვარ, სულ რაღაცას ვარღვევ და ვერაფრით მოვანგრე ის საზღვრები, აქედან რომ გამიყვანდა. გადამეტებულმა პასუხისმგებლობებმა და ყოფამ ჩამაბეტონა, არადა, სულ სხვანაირი ვჩანვარ, მერე კიდევ დრო გადის და რა, რისთვის, ველარ იგებ, რა იყო საჭირო და თავად რა გინდოდა, იმასაც.

– ყველაფერს ხომ თავისი დადებითი და უარყოფითი აქვს, კატო, ასე ერთბაშად არ წავსულვარ, მთელი წელი ვამზადებდი საბუთებს, ჯერ ერთი წლით წავედი, ენა ვისწავლე, ვიმოგზაურე, მერე, რომ ჩამოვედი, ასპირანტურაში ჩავაბარე და ჩემმა ხელმძღვანელმა, არაჩვეულებრივმა ადამიანმა, დავით თევზაძემ მოისურვა, თემა გერმანიაში დამეწერა.



– თემა?

– ჰო, შედარებით ლიტერატურათმცოდნეობაში (კომპარატივისტიკას რომ ეძახიან) – თემას ერქვა „მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი ქართული და გერმანული პოლიტიკური ლირიკა“. ომის შემდგომი გერმანელი პოეტები ვიკვლიე, ვთარგმნე და მათი შემოქმედება ქართველ საბჭოთა პოეტებისა შევადარე.

– საინტერესო თემაა, გერმანულ ლიტერატურასთან შედარება არც ისე მარტივი საქმეა, მაგრამ რეალურად, პოლიტიკური კვლევა უფროა ეგ, ლიტერატურულ – პოლიტიკური, ფსიქოლოგიურიც. მაშინ, როცა ჩვენი ომის შემდგომი პერიოდი ხანგრძლივ, თუნდაც იძულებით იდეოლოგიურ ბლოკადას გულისხმობდა, რა ხდებოდა იქით?

– კი, ასეა, მარტო პოლიტიკური ლირიკა კი არა, ლირიკის საშუალებით გადმოცემული დამარცხებული ერის ფსიქოლოგია ვიკვლიე. ომის შემდგომ დამარცხებული და გამარჯვებული ერის ფსიქიკა სხვადასხვანაირად ვითარდება და ეს ძალიან საინტერესოდ აისახა პოეზიაში. საბჭოთა პოეზიისგან განსხვავებით, დასავლეთ გერმანიის პოლიტიკური ლირიკა ერთბაშად გათავისუფლდა იდეოლოგიური მარწმუნებისგან. გერმანიაში ომის შემდგომი ლექსი პროტესტის ლექსი იყო. საბჭოთა სივრცეში რაც ხდებოდა, ხომ ვიცით, მაგრამ 50-იანი წლების პოეზია პოლიტიკურ ლირიკად რომ შევფუთე, საინტერესო შედარება გამოვიდა.

– გეთანხმები. ისე, ომს ლიტერატურიდან გამოსასვლელად დიდი დრო სჭირდება, ალბათ, ასეც უნდა იყოს, ეს ხომ ბუნებრივი მოვლენაა და ჩვენ კიდევ განსაკუთრებით სენსიტიურები ვართ ამ კუთხით. ბოლო ომს თუ ავიღებთ, კიდევ ათეული წლებია მგონი საჭირო, მოვლენებს საღად შევხედოთ.

– ჩვენ ტკივილი დაგვრჩა, სამშობლოზე და ეროვნულ იდენტო-

ბაზე უარი არასდროს გვითქვამს, გერმანელებმა კი გერმანია უარყვეს.

– უჰ, რამდენჯერ ვთქვით, რამდენჯერ გვინდოდა და ვერ ვთქვით...

– გვინდოდა და ვერ ვთქვით-ზე გამახსენდა: იცი, ამას წინათ ერთ გერმანელ პროფესორს ვსტუმრობდი. ეს ქალი რამდენჯერმე ყოფილა თბილისში. ჰოდა, საუბარში ვახსენე, თქვენ არ იცით, როგორი ძნელია ქართველობა-მეთქი. გერმანელობა უფრო ძნელია, მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ მარცხს და სირცხვილს დავატარებთო. ეროვნულობადაჩლუნგებულ საზოგადოებაში კოსმოპოლიტიზმმა დიდი ხანია მოიკიდა ფეხი, არადა, მტკივა ეს ხალხი და ეს ქვეყანა ამის გამო. მეორე მსოფლიო ომის ქრილობა ჯერ არ არის დახურული გერმანიაში.

– რა უცნაური გამოხატულებაა, თუმცა იდენტობისა და სამშობლოს სიყვარულის რა გითხრა... ისეთი დრო იყო, სამშობლო გამოუვალი მდგომარეობა ხდებოდა, გადარჩენაც, სიყვარულიც, მაგრამ ეგ სიყვარულიც ხშირად ისეთი პირობითი და არაჯანსაღი იყო, იქნება მაგას ეგეც სჯობს, ადგე და პირდაპირ თქვა თუნდაც მცდარი და არაკანონზომიერი რამ, ის, რომ გრცხვენია, ის, რომ დამარცხების გრცხვენია და სულ გამარჯვებულის ან მსხვერპლის პოზიციაში არ იდგე.

– ჰო, ალბათ შორიდან უფრო გაძლიერებული მაქვს ეს გრძნობა და მგონია, რომ ყველა ასეა საქართველოში.

– მოდი, იოახიმზე მომიყევი, რა..

– იოახიმი აქ, უნივერსიტეტში გავიცანი. სულ სხვანაირად განვითარდა ჩემი ცხოვრება, ვიდრე ვგეგმავდი. ქალაქი უცხო აღარ იყო, იოახიმს რომ შევხვდი, მეტიც, ძალიან მიყვარდა აქაურობა, ბონის უნივერსიტეტიც, უბრალოდ, ვფიქრობდი, რომ დროებით ვიყავი, ხომ გესმის, ქართულ სიტყვას რომ ემსახურები, ყველაფერი შენი ენობრივი სამყაროსკენ გენევა. იოახიმიც მზად იყო

მაშინ საქართველოში წამოსასვლელად, მაგრამ არ აგვენყო ცხოვრება, საქართველოში სამსახური ვერ იშოვა და დავრჩით აქ. მართალი ყოფილა „კაცი ბჭობდა, ღმერთი იცინოდაო“. აქ რომ სამუდამოდ დავრჩი, საშინელი დეპრესია დამენყო, მთელი იდენტობა ერთ კაცს ვაჩუქე და მივხვდი, რომ მომკლა ამან – ჩემი თავის აღარქონამ. წერაც შევწყვიტე და ეს ნამდვილი სიკვდილი იყო. ვიცი, დრამატულად ვწერ, მაგრამ ვერ წარმოიდგენთ, რა გავიარე. მაშინ არც ინტერნეტ-სივრცე არსებობდა, ისე მიჭირდა უთქვენოდ – ქართველი ლიტერატორების გარეშე. საშინელი მსხვერველები და იდენტობის პრობლემები მქონდა.

– იცი? მე კიდევ მგონია, რომ ეგ იდენტობა ზოგჯერ ერთ სიტყვაშიცაა და ერთ კაცშიც, მთავარია, შენს თავში არ დაკარგო და რეალურად ხომ ვერც კარგავ, თავს გახსენებს, არ გასვენებს, საკუთარი თავისგან სად წახვალ, ვერც ვერსად. უბრალოდს მისვლაა აქამდე ძნელი, გაცნობიერება, რომ შენი წილი ქვეყანა სხვაგან არსად და – შენთანაა.

– კი, ასეა. ჩემი შინაგანი მე იბრძოდა, ვერ ისვენებდა, კედლებს აწყდებოდა, გზებს ეძებდა ქართული სიტყვისკენ. თან ხომ არსებობს რაღაც დანერილი ან დაუნერელი ბუნებაში, რომელიც შენს ცხოვრებას სულ თვალს ადევნებს, ადამიანებს გიგზავნის. საქართველოში ვიყავი ჩამოსული და შემთხვევით ლელა სამნიაშვილს შევხვდი. ლელამ მომცა მიხო მოსულიშვილის მეილი, მივწერე მიხოს და ... კარგი ინტერვიუ და პუბლიკაცია გააკეთა ლიტპალიტრაში, ასე დავბრუნდი და მიხო მეგობრად შევიძინე.

– თანაზიარობა გაკლდა, ეგ აქაც შეიძლება დაგემართოს. ხანდახან, როცა ყოფის გამო, უფრო სწორად, იმ საქმეების გამო, რომლითაც ამ ყოფას ვაშენებ, მიწვევს ისეთ კომპანიებში ყოფნა, სადაც ჩემი ადგილი არაა და ეს არცთუ ისე იშ-

ვითად ხდება, ვგრძნობ, როგორ ვკვდები რალაცნაირი მჟავე, წელი სიკვდილით და მგონია, რომ დამთავრდა, აი, არაფერი აღარ იქნება, ვერც დავწერ, მხოლოდ ვიარსებებ და ჯიუტად ვიბრძობ ამ არსებობისთვის. ფუფუნება გახდა წერა.

– ეგრეა, კი, ყოფა გვანადგურებს. „ებლიტფო“ გახსოვს? მერე მიხომ მიმასწავლა გზა „ებლიტფოსკენ“ და ამან გადამარჩინა. თქვენ გვერდით აღმოვჩნდი და მეც ისევ გავისხენი, ისევ წერა დავინყე.

– როგორ არ მახსოვს ჩვენი პატარა, ვირტუალური, ლიტერატურული სახლი.

– ჰოდა, ერთი “eblitfo” ისევ გვჭირდება. შენ რა კარგად მახსოვხარ, შენ, გიორგი კეკელიძე და ნინო სადღობელაშვილი იქ აღმოგაჩინეთ.

– კარგი დრო გამახსენე. დავსხედით ვირტუალურ ფანჯრებში ქალები და ძველ ამბებს ვიხსენებთ. მანდ როგორაა პოეზიის ამბავი? აქვს პოეტს იმის ფუფუნება, ლექსებით იცხოვროს?

– არა, ამის ფუფუნება პოეტს არსად არა აქვს კატო, პროზაიკოსს კი, მაგრამ პოეტი ყველგან არაკომერციულია. მე კიდევ ეს ოხერი პროზა არ გამომდის.

– არადა, პოეზია სულ სხვა ენერჯიაა, სულ სხვა ცხოვრება.

– ზუსტად. სხვა სიბრტყეა პოეზია. როცა აქტიურ ჟურნალისტიკაში ვმუშაობდი, ხშირად ვწუწუნებდი, რომ დიდ ენერჯიას ვდებდი ჩემს პროფესიაში, მაგრამ თანდათან მივხვდი, რომ მხოლოდ პოეტი და ტელე-რადიოჟურნალისტი ვარ.

– მე ჯერ მეორე ვერ ვიპოვე. ჟურნალისტიკიდან დაწყებული დრამატურგიით დამთავრებული რალაცები მოვსინჯე, მაგრამ არა, ვერ.

– იცი, ჩემი საყვარელი პოეტი რილკეა და როცა მის პროზას ვკითხულობ, ყველაზე დიდ პოეზიას ვეზიარები, მაგრამ რა იცი, შეიძლება ჩვენც მოგვიმნიფდეს სათქმელი.

– ისე დაგრძელდნენ ჩემი ლექსები,

ფურცელზე აღარ ეტევიან, ისე.

– მე ჯერჯერობით მოკლედ ამომდის სათქმელი, მაგრამ, ალბათ, მოვა პროზის ჟამიც.

– ახლა მანდ რას აკეთებ? ჩამოსვლაზე ფიქრობ?

– ივლისში ჩამოვდივარ, კატო, როცა აქ ბავშვებს არდადეგები დაენწყებათ. პირველ რიგში ხომ დედა ვარ, მერე მასწავლებელი, მერე ჟურნალისტი. ათას რამეს ვიგონებ, რომ ცხოვრება შეივსოს. როგორც კი ვამჩნევ, რომ დეპრესიისკენ მივექანები, რადიოში გავრბივარ. სტუდია ძალიან მიყვარს, ამან გადამარჩინა აქ ჩემი რადიოგადაცემები ჩემი დიდი ლექსებია.

– ფორმატი, სტუმრები, ამბები... როგორია ეს რადიოგადაცემები.

– ეს საქმე 1999 წლიდან დავინყე საკუთარი ინიციატივით სამოქალაქო რადიო „ლოკომში“. ეს ერთადერთი ადგილი იყო, სადაც იდენტობას ვიბრუნებდი. ფორმატი თავიდანვე ნახევარსაათიანი იყო, ორენოვანი, თვეში ერთხელ, ანუ კულტურული ჟურნალის სახე ჰქონდა, მერე ქართული ენა აღარ დაუშვეს და იძულებული გავხდი, გერმანულად გავსულიყავი ეთერში, თუმცა ქუდად ქართული მუსიკა მაქვს. სტუმრები აქ მოღვაწე ქართველები ან საქართველოზე შეყვარებული გერმანელები არიან. იმდენი რამ გადამხდა თავს ამ სტუდიაში. გუშინ ინტერნეტში მერაბ ნინიძის კანის ფესტივალის ფოტოები ვნახე, მერაბიც იყო ჩემი გადაცემის სტუმარი. 2002 წელს ტელეფონით ჩავწერე ბონიდან ვენაში. მახსოვს, ტელეფონზე დავუტოვე შეტყობინება, იცოდეთ, ჟურნალისტურად არ მოგასვენებთ, სანამ არ დამირეკავთ-მეთქი. უსაყვარლესი ადამიანია. გუშინდელმა მერაბის სურათებმა განმიახლა ის ძველი სიხარულები.

– იმდენი ქართველია გერმანიაში, მასალა კი ბევრი გექნება, მაგრამ გერმანელები როგორ ხვდებიან ამ ქართულ

ამბებს, საინტერესოა მათთვის? როგორ გინდა გააგებინო, უთხრა: გამარჯობა, მე ვარ უძველესი ქვეყნიდან, რომელსაც საქართველო ჰქვია. გთხოვთ, მომიხმინოთ.

– მახსოვს, თვრამეტი წლის წინ ახსნას მედეადან ვინყებდით, ერთადერთი, ვისაც იცნობდნენ, შევარდნაძე იყო. დღეს ბევრ გერმანელს უყვარს უკვე საქართველო. იმდენი საქართველოზე შეყვარებული გერმანელი შემხვედრია, გული მწყდება, ამდენმა ადამიანმა რომ დავტოვეთ ქვეყანა, იმაზეც, მანდ დარჩენილებს მათზე ნაკლებად რომ უყვართ საქართველო.

– მამარდაშვილი არ იციან?

– კი, ოღონდ ინტელექტუალებმა, მაგრამ ინტელექტუალი ხომ ყველა ქვეყანაში ათი პროცენტია. ისე, ბევრმა ნიჭიერმა ადამიანმა გაიტანა საქართველოს სახელი გერმანიაში, მაგალითად, ნინო ხარატიშვილი ყველაზე დიდი ელჩია თავისი საოცარი ნიჭიერებით და თავისი დიდი წიგნით.

– რა კარგია, რომ კარს მიღმა არ დარჩა ეს ნიჭიერება, რალაცნაირად შენიშნეს, დაინახეს.

– ნინოც იყო ჩემი გადაცემის სტუმარი და ამ გოგოსთან საუბარში კიდევ ერთხელ დავინახე, რამხელა უბრალოება და ბუნებრიობა ახასიათებთ დიდ ადამიანებს. აქ ძალიან ნიჭიერს არავინ ბლოკავს.

– ჩვენგან განსხვავებით, სიკვდილი როა საჭირო რალაცების დასამტკიცებლად.

– ჰო, გეთანხმები. ჩვენთან სიკვდილის მერე გალიარებენ, ეს ქართული ფენომენია.

– არადა, ამხელა გერმანული ლიტერატურა უდევთ წინ, ჩვენ კი არა, მსოფლიოს გაუჭირდება აწევა..

– ჰო, მაგრამ ნინო ხარატიშვილი მსოფლიო დონის მწერალია, საოცარი ენით, ენერგიით. გვერდს ვერ აუვლი დიდ ნიჭს, გერმანიაში გვერდი არ აუარეს, შარშან ბესტსელერი იყო წიგნი და ყველას მისი სახელი ეკერა პირზე,

სამუალო ფენასაც. ბავშვობაში ეკა ბაქრაძე იყო ჩემთვის საოცრება, მერე აქ სწორედ ეკასავით შევხაროდი ამ გოგოს, მადლიერების გრძნობით, რომ არსებობს და ქართველია. მთავარია, ვიყოთ, არ ჩავქრეთ.

– ძიება არ შევწყვიტოთ, არ გავიყინოთ.

– შინაგან გზებზე უნდა დავიწყოთ სიარული, ახლიდან, ნულიდან.

– მაგრამ ცხოვრება საშიში სათამაშოა, არ მოუვლი იმას, რაც მოგეცა და გართმევს.

– კი, მაგრამ, როცა ძალიან გეძვირფასება ის ჯილდო, რაც მოგეცა, ვერ მოისვენებ, თუ არ მოუარე.

– გქონია ასე? რომ გინდა შეავსო, იგონებ ათას რამეს, ზოგი თავად გეძლევა და მაინც აუტანელი სიცარიელეა და ამ სიცარიელის ამოვსებაში კიდევ ათას რამეს იგონებ და უჯრების ჩალაგება-ამოლაგებით იღლები?

– შეიძლება, სიცარიელედ გეჩვენება, მაგრამ პატარა, ძვირფასი ნაწილები მაინც დაცურავენ იმ სიცარიელეში, მერე ის ნაწილები ერთმანეთს პოულობენ და ლექსებად იღვრებიან. ჩვენ რთული შინაგანი გზები გვაქვს, მაგრამ მაინც ბედნიერები ვართ, იმიტომ რომ განგებამ ჩვენში სარკმელი ამოჭრა, ალბათ, ეგ არის პოეტობა.

– რთული, ხან მახრჩობელაც. ხან გგონია, რა მნიშვნელობა აქვს, რა დაგახრჩობს, ის, რასაც აკეთებ, თუ ის, რასაც ვერ აკეთებ. რა სიმშვიდე მოაქვს შენთან საუბარს, ნამდვილი, ორგანული, ასე მგონია, ლულუნებ.

– ახლა მშვიდი და პოზიტიური ვარ, რადგან დღეს მზე ანათებდა, თორემ მეც ძალიან ხშირად ვარ ავად. განსაკუთრებით, როცა სათქმელი უნდა დავბადო. გუშინ ორი ლექსი დავწერე და დღეს ბედნიერი ვარ.

– ჰოო, მე აგრესიული ვარ მაგ დროს, გალიზიანებული, მგონი ცოტა შეურაცხადიც, მაგრამ ბოლო დროს ცოტას

ვნერ და ახლა ერთი დიდი არაფრობაა. ხან მზე გაგიჟებს ადამიანს და ხან უმზეობა, რას გაიგებ. ისე, მანდ ცოტა მზეა, ხო?

– დღეს მზე იყო, თორე ისე არეული ამინდებია, წვიმები, გერმანული წვიმები, მაგრამ მე მჯერა, ახლა, ჩვენი საუბრის შემდეგ, შენ ლექსს დანერ, კატო, ეს შემოქმედებითი საუბრები ჩვენი ჰაერია.

– პოეზია გაძლებს? გაუძლებს ამ ტრანსფორმაციებს და სამყაროს? ხან მგონია, დინოზავრებივით გადავშენდებით ერთ დღესაც.

– არა, რას ამბობ, საქართველოში პოეტებს რა გადააშენებს. ისე, აქაც ძალიან მოსწონთ ნამდვილი, ლამაზი ლექსები, სილამაზე ყველა დროში მოსწონთ. ხანდახან გზას უხვევენ თაობები, მაგრამ მერე მაინც ბრუნდებიან სიმართლისკენ. თუ ძალიან არარეალურად ვმსჯელობ?

– სასურველად.

– ალბათ, მე იმას ვამბობ, რაც მინდა, რომ იყოს. მოდი, ვუსურვოთ სამყაროს სიმახინჯის უარყოფა და პოეტების სიყვარული.

– ივლისში რომ ჩამოხვალ, სადმე, მზიან, მწვანე ადგილას წავიდეთ რამდენიმე ადამიანი და ვისაუბროთ პოეზი-

აზე, უჯრების ჩალაგება-ამოლაგებაზე, ჩვენს თავზე, სიმახინჯეზეც, როგორც სამყაროს აუცილებლობაზე, შიშზე ამ სიმახინჯის მიმართ და ფერუმარილით მოთხუპნილ ცხოვრებაზეც, რომელსაც სულ გავუბრვივართ.

– ჰო, ძალიან მინდა შენთან ჭიქა ყავაზე საუბარი. ნინო სადღობელაშვილმაც, მარიამმაც მოიცალონ იქნებ.

– და შენ ჩამოჯდები და ილაპარაკებ მარადიულ ღირებულებებზე, რომელიც სამყაროს ჯერ კიდევ შერჩა, მე შეგეწინააღმდეგები და გეტყვი, რომ რალაც ისე ვერ არის, როგორც ამბობ და... მოვიცალოთ, მართლა მოვიცალოთ.

– საქართველოში უკვე ძალიან გვიანია, არა?

– ან ძალიან ადრე. ჩემთვის ძალიან ფასეულია ყოველი დაბრუნება.

– გვიან თუ ადრე?

– ნებისმიერ დროს. ბოლო დიდ დაბრუნებამდე.

– ეგეც იქნება.

– რამდენ ხანს ვისაუბრეთ. გკოცნი.

– მეც, მეც.

(სკაიპის ფანჯარა ჩაქრა. ვზივარ და ვფიქრობ ლექსზე, ამ საუბრის შემდეგ რომ უნდა დავწერო, მანძილზე, დროზე და თბილისის დროით ღამის 2 საათია).



ალინა ქადაგიშვილი

სიყვარულით შექმნილი
(თამარ ლომიძის პერსონალური გამოფენა)

20 მაისის საღამო კოკისპირული წვიმით დაიწყო. ავდარმა თბილისის ქუჩებში სასიამოვნო სიგრილე და ოზონით გაჟღენთილი ჰაერი დატოვა, სამაგიეროდ, გამვლელები დააფრთხო. მიუხედავად ამისა, გალერეა „სფუმატოში“ ხალხმრავლობა იყო, შავროხიან ვაჟკაცებსაც მოგვარი თვალი... ვცდილობდი ხალხში გზა გამეკვლია და თამარ ლომიძე მომეძებნა – პოეტი, მხატვარი; იმ საღამოს „სფუმატოში“ სწორედ მისმა პერსონალურმა გამოფენამ მოუყარა თავი უამრავ სტუმარს.

გამოფენის გახსნის ოფიციალურ ნაწილს წინ უძღოდა შავროხიანთა გუნდის სიმღერა. თამარ ლომიძე მიესალმა დამსწრე საზოგადოებას და აღნიშნა, რომ მისი ფერწერული და გრაფიკული ნამუშევრების გამოფენა ეძღვნება ქართულ-ნორვეგიული დიპლომატიური ურთიერთობების ოცდამეხუთე წლისთავს. სამკაცრიანი გუნდი, რომელმაც იმ დღეს არაერთი ქართული ხალხური სიმღერა შეასრულა, გახლავთ ქართულ-ნორვეგიული ვაჟთა ვოკალური ანსამბლი „გიორგი“, რომლის დამაარსებელი და ერთ-ერთი წევრი თამარის მეუღლე, ნორვეგიელი სვენ ვოგეა. მამის გვერდით მათი შვილიც, ლუკა ვოგე-ლომიძე

მღერის, ამიტომ სავარაუდოდ, მალე ანსამბლს მეოთხე წევრი შეემატება. გამოფენის გახსნას მიესალმა ნორვეგიის ელჩი საქართველოში, ბატონი ბორდი.

2018 წლის მარტში ოსლოში გაიმართება მხატვრის რიგით მეექვსე პერსონალური გამოფენა, რომელზედაც უმთავრესად „სფუმატოში“ წარმოდგენილი ნამუშევრები იქნება ნაჩვენები.

თამარ ლომიძემ ფილოლოგიური განათლება ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მიიღო, პარალელურად ხატვას ეუფლებოდა – ხელოვნებისა და ჰუმანიტარულ პროფესიათა ფაკულტეტზე. უნივერსიტეტში სწავლის დროიდანვე დაინტერესდა ლიტერატურისა და მხატვრობის ურთიერთმიმართებით და მისი სამეცნიერო მუშაობაც, უმთავრესად, ამ მხრივ წარიმართა. 1993-1996 წლებში თამარი მიიწვიეს ნორვეგიაში, ქალაქ ოსლოს უნივერსიტეტში ენისა და ლიტერატურის კათედრაზე, სადაც იგი ნორვეგიულ ენას ეუფლებოდა და მუშაობდა კ. ჰამსუნისა და ჰ. იბსენის შემოქმედებაზე.

1998 წელს მან მოიპოვა ნორვეგიე-

ლი მოქანდაკის, გუსტავ ვიგელანდის სახელობის სტიპენდია, რის შემდეგაც მუშაობდა ნორვეგიაში, გ. ვიგელანდის სახელობის მუზეუმში თემაზე „გუსტავ ვიგელანდი და ქართული ქანდაკება“, მუნკის მუზეუმთანაც თანამშრომლობდა (თემის სახელწოდებაა „ე. მუნკისა და შალვა ქიქოძის შემოქმედება“).

სწორედ მაშინ, როცა თამარი ნორვეგიულ ენასა და კულტურას ეზიარა, მისი მომავალი მეუღლე – მუსიკათმცოდნე სვენ ვოგე, პირიქით, საქართველოთი დაინტერესდა. მან სადისერტაციო ნაშრომის თემად ქართული მრავალხმიანობა აირჩია და ამის გამო 1996 წელს პირველად ჩამოვიდა საქართველოში, სადაც მას გიდობასა და თარჯიმნობას თამარ ლომიძე უწევდა. სვენს ყველაფერი აინტერესებდა – საქართველოს ისტორიისა და კულტურული ტრადიციების გასაცნობად მათ არაერთი მუზეუმი მოინახულეს და ერთად იმოგზაურეს ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში. ასე გაიცნეს ერთმანეთი და დამეგობრდნენ. იმ ხანებში თამარს ცხოვრების სიმძიმე ერთიანად დაანვა მხრებზე, რადგან პირველ მეუღლეს გაშორდა და ვაჟიშვილს მარტო ზრდიდა. თანდათანობით მისი და

სვენის მეგობრობა სიყვარულში გადაიზარდა და როდესაც ორივენი მიხვდნენ, რომ უერთმანეთოდ ცხოვრება აღარ შეეძლოთ, დაქორწინება გადაწყვიტეს. სვენმა მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება მიიღო: საქართველოში დამკვიდრდა და თამარის თხოვნით მართლმადიდებლურად მოინათლა, ჯვარიც დაინერეს. დღეს მათი შვილი ლუკა თოთხმეტი წლისაა. ამ ხნის მანძილზე ქართულ-ნორვეგიულმა წყვილმა არაერთი სიძნელე გადალახა, მაგრამ მეუღლეები ყოველთვის ერთმანეთს ედგნენ მხარში. სანამ წელში გაიმართებოდნენ, თამარი წლების მანძილზე ეწეოდა პედაგოგიურ საქმიანობას: საშუალო და უმაღლეს სასწავლებლებში ქართულ ენასა და ლიტერატურას და ნორვეგიულ ენას ასწავლიდა. ამის გამო ხატვისა და წერისთვის აღარც დრო რჩებოდა და აღარც ძალები. ამიტომ საბოლოოდ უარი თქვა მასწავლებლობაზე და საკუთარ შემოქმედებას მიუბრუნდა: პოეტური კრებულები გამოსცა და პერსონალური გამოფენებიც გამართა. მისი ნამუშევრები დიდი მოწონებით სარგებლობს და რა ხანია, ინახება მსოფლიოს რამდენიმე ქვეყნის კერძო კოლექციებში. ამას გარდა, გამოიცა თამარ ლომიძის მიერ ნორვე-



გიულიდან ნათარგმნი საბავშვო წიგნი „კარიუსი და ბაქტუსი“. 2012 წელს მან შეკრიბა ემიგრანტი პოეტების ლექსები, დაასურათა და გამოსცა წიგნად, სახელწოდებით „სამშობლოს სურნელი“.

თავის მხრივ, სვენი ყველანაირად ეხმარებოდა მეუღლეს ჩანაფიქრების განხორციელებაში. ეს საოცრად შეკრული და მოსიყვარულე ოჯახი იმდენ სიკეთეს ასხივებს, რომ ათბობს ყველას, ვინც კი მათ ხედავს! მიუხედავად იმისა, რომ თითოეული მათგანი საკუთარი საქმიანობა დაკავებული, ისინი კვლავ თანამოაზრეებად რჩებიან. 2012 წლიდან მოყოლებული მეუღლეები უძღვებიან მათ მიერ დაფუძნებულ

ტურისტულ კომპანიას „კულტურული მოგზაურობა საქართველოში“. მათი დამსახურებით არაერთმა ნორვეგიელმა მოგზაურმა ჩვენს ქვეყანაში. 2015 წელს ოჯახი საცხოვრებლად ბოტანიკური ბაღის



გვერდით მდებარე სახლში გადავიდა. ეს შენობა 250 წლისაა და თბილისის კულტურული მემკვიდრეობის ნიმუშს წარმოადგენს. სწორედ აქ, თამარისა და სვენის ერთობლივი ძალისხმევით დაიდო ბინა გალერეა „ნორ-გე“-მ, სადაც შეგიძლიათ იხილოთ თამარ ლომიძის მხატვრული ნამუშევრების მუდმივმოქმედი ექსპოზიცია.

თამარ ლომიძის სამყაროში სიმახინჯე, როგორც ასეთი, არ არსებობს. მხატვრობასა და პოეზიაში ის ქმნის პოზიტიურ სივრცეს, ისეთ მხატვრულ სინამდვილეს, სადაც ბოროტება სხვა არაფერია, თუ არა სიკეთის ნაკლებობა. შესაბამისად, გონჯი, მახინჯი არასაკმარისად ლამაზს ნიშნავს. ბოროტე-

ბას და სიბნელეს საერთოდ არ გააჩნია თავისთავადი, დამოუკიდებელი არსებობა. ისინი მხოლოდ სიკეთესთან და სინათლესთან მიმართებაში განისაზღვრება. მართლაც, როცა სამყაროს სიყვარულით აღსავსე მზერას მიაპყრობ, რა შეიძლება მოგეჩვენოს მახინჯად? – მზე ყველას და ყველაფერს ერთნაირად ანათებს და ათბობს.

გამოფენის დათვალიერებისას გა-

ვიცანი მხატვარი – თამარ ლომიძე. მისი ნამუშევრები მიაბობდნენ მასზე და არა პირიქით, როგორც ეს ხშირად ხდება. ვხედავდი სხვადასხვა ტექნიკით შესრულებულ, დიდი და მცირე ფორმატის ფერწერისა და გრაფიკის ნიმუშებს და კოლორიტისა და კომპოზიციის მიღმა ვამჩნევდი მათი ავტორის დიდსულოვნებას, სულიერ სიმშვიდეს, სიფაქიზეს და მოსიყვარულე ბუნებას, წესრიგისა და სიმყუდროვის მოთხოვნილებას... მის პალიტრაზე თბილი, კამკამა ფერები ჭარბობს, გამოფენაზე წარმოდგენილ უამრავ ნამუშევართა შორის სულ რამდენიმეს თუ დაჰკრავს სიცივე, ისიც იმიტომ, რომ ზამთარია, ჩრდილოეთი, მაგრამ მაინც იმედით გამთბარი, გაზაფხულის მომლოდინე.

მისი ხელით დახატული თოვლიც კი თბილია, ალერსიანი.

ექსპოზიციაზე წარმოდგენილი ჟანრობრივი მრავალფეროვნებიდან განსაკუთრებით პეიზაჟებს გამოვყოფდი. „ცემი“, „სალამო ბაკურიანში“, „ნალვერთან“ – ბორჯომის ხეობის სილამაზე მხატვარს ძნელად თუ დატოვებს გულგრილს. ამ ნამუშევრებში ზედმინეწით ზუსტადაა გადმოცემული სწორედ ის აუღმვრეველი სიხარულისა და სიმშვიდის განცდა, რასაც ჩვენში ინვესს აქაური ბუნება. ამ ადგილებში უნდა იცხოვრო, უნდა შეიყვარო და მხოლოდ შემდეგ დახატავ ასე... უტყუარად, თუ შეიძლება რომ ხელოვნების ნაწარმოებზე ვთქვათ, რომ ის „უტყუარია“ ან „მართალი“. ჩემზე აგრეთვე ძლიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ფერწერულმა ნამუშევარმა „მიტოვებული სახლი ნორვეგიაში“, უმთავრესად, ფერთა სასიამოვნო შეხამებისა და ფერისა და ფორმის ჰარმონიული კავშირის გამო. თავად ნამუშევრების სახელწოდებებიც: „მიტოვებული სახლი ნორვეგია-

ში“, „ნოსტალგია“, „ძველი თბილისის მონატრება“ და სხვ. იმ სევდაზე მეტყველებს, რასაც თამარს დროის უღმობელი სვლა განაცდევინებს. შორეულ ნორვეგიაში, ბუნების წიაღში მდგარი ულამაზესი დაობლებული სახლის გამო მხოლოდ ის იგრძნობს ნუხილს, ვისაც თავის სამშობლოშიც ანაღვლებს დაცარიელებული სოფლები და ქალაქებში გაქცეული მოსახლეობა. ყურადღებას იმსახურებს მხატვრის ორი პეიზაჟური პანო – „ნარიყალა“ და „სამება“, სადაც კეთილშობილი ფერების, მუქი ლურჯისა და ოქროსფერის შთამბეჭდავი დუეტი თუ ორთაბრძოლა ძალიან ცოცხლად და დამაჯერებლად წარმოგვიდგენს ჩვენთვის ასე ნაცნობ ხედებს.

იკა ქადაგიძის მსგავსად, მეც მოვიხიბლე ნამუშევრებით: „თებერვალი“, „მარტი“ და „აგვისტო“, რომლებიც მხოლოდ ნაწილია სერიისა – „თორმეტი თვე – ქალი“. მისი წარდგინება მოხდა 2014 წელს მწერლის სახლში გამართულ მხატვრის მეოთხე პერსონალურ გამოფენაზე. ნამუშევრები შერეული ტექნი-



კითაა შესრულებული (ფანქარი, ზეთი, ტუში და სხვ.) და წელიწადის თორმეტ თვეს ქალის სხეული განასახიერებს.

მიხარია, რომ იმ საღამოს თამარ ლომიძის კიდევ ერთი ქმნილება ვიხილე – მისი მშვენიერი ოჯახი. ხშირად ხდება, რომ როდესაც ორი განსხვავებული ქვეყნის შვილები ერთ ოჯახში ერთიანდებიან, შემდგომ ყველანაირად ცდილობენ, ერთმანეთთან დაახლოვონ მათი ქვეყნები: კეთილი ნების ელჩები ხდებიან და მათი ხალხების მეგობრობისთვის იღვნიან.

სტატიის დასაწერად თამარ ლომიძის ბიოგრაფიას გადავხედე. 1993 წელს თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტი წარჩინებით დაუმთავრებია და ასპირანტურაში გაუგრძელებია სწავლა. იმავე წელს უნივერსიტეტში მისი პირველი პერსონალური გამოფენა მოეწყო. დიდი ხნის წინ იყო ეს ამბავი, მაგრამ მეხსიერებაში ამოტივტივდა სტუდენტობის წლები, თსუში არსებული ლიტერატურული წრის ყოველკვირეული შეხვედრები და პოეზიის საღამოები, რომლებშიც თამარი აქტიურად მონაწილეობდა. გამახსენდა, რომ ერთხელ სახლშიც კი ვესტუმრე, ლექციების შემდეგ. უნივერსიტეტთან ახლოს ცხოვრობდა, ატენის ქუჩაზე. მისი ფერწერული ნამუშევრების ნახვა მინდოდა. დიდი ზომის ტილოები იყო. თუ არ ვცდები, ერთ მათგანზე ქრელტანსაცმლიანი კლოუნი ეხატა; რატომღაც განსაკუთრებით ის დამამახსოვრდა და წასვლის წინ კიდევ ერთხელ შევაველი თვალი. თავად თამარი სიზმარივით მახსოვს – მაღალი და სიფრიფანა, ლამაზი და ნიჭიერი. უკვე მეუღლე და დედა.

●
*მოგაგონდები
მტვერს და მიწას თუ ჩამომაცლი,
თუ ლექსზე ისევ
ძველებურად იეჭვიანებ...
ვიცი,
არ დაგხვდა ბროლის ხელზე
სურნელი ვარდის,
გთხოვ, მაპატიო
არაფრიდან მე ვქმნიდი ქარებს.
გთხოვ, მაპატიო,
ვერ შევძელი ფერებით დაღლა,
დრო დაგიბრუნე
შეგროვილი და
ნასესხები...
შენს ზღურბლთან ქალის
უბადრუკი წაიქცა ლანდი და
შემოდგომის ნაოჭებად
დასცვივდა გ ზები.
გთხოვ, მაპატიო
თოვლისფერი ნაფეხურები,
ჩემს სულს რომ მუდამ
დამსხვრეული...
დუმილად ეცვა,
ავაზაკივით ვამძიმებდი
შენს ჯვარს და მაინც
ანგელოზივით ჩავყურებდი
თვალებში ზეცას.
გთხოვ, მაპატიო
მადლისა და მზის მხურვალება,
რაც იდო ქვაზე,
რაც არ იდო,
რაც უნდა მეთქვა...
შენ მხოლოდ სული შემიბერე,
რადგან ვინვოდი...
მე კი გავფრინდი და
წარსულში დავინყე ფეთქვა...
(თამარ ლომიძის პოეტური კრებულიდან „მე სხვა ცას ვეძებ“).*